

# Hæstaréttardómar 1975 - Registur

Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

## Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

## Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

## Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

## Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval ([svavar@kjarrval.is](mailto:svavar@kjarrval.is))

# HÆSTARÉTTARDÓMAR

ÚTGEFANDI  
HÆSTIRÉTTUR

XLVI. BINDI  
1975

REYKJAVÍK  
FÉLAGSPRENTSMÍÐJAN H/F  
MCMLXXVIII





**Reglulegir dómarar Hæstaréttar 1975.**

Benedikt Sigurjónsson. Forseti dómsins.

Magnús Þ. Torfason. Varaforseti dómsins.

Ármann Snævarr.

Björn Sveinbjörnsson.

Einar Arnalds.

Logi Einarsson.



# Registur.

## I. MÁLASKRÁ.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Dómur          | Bls. |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------|
| 1. Ákærvaldið gegn Sigurd Evje Markússyni. Kærumál. Gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | $\frac{6}{1}$  | 1    |
| 2. Ákærvaldið gegn Ingibjörgu Guðrúnu Magnúsdóttur Welding. Kærumál. Gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | $\frac{6}{1}$  | 2    |
| 3. Björn Reynir Alfreðsson og Ingibjörg Jósefsdóttir gegn Dvalni Hrafnkelssyni. Útivistardómur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | $\frac{8}{1}$  | 4    |
| 4. Kyndill h/f, Keflavík, og Jósafat Arngrímsson gegn Ólafi Ólafssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur ....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | $\frac{8}{1}$  | 4    |
| 5. Kyndill h/f, Keflavík, og Jósafat Arngrímsson gegn Kristjáni Steinari Kristjánssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | $\frac{8}{1}$  | 5    |
| 6. Frímúrarareglan á Íslandi gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík og gagnsök. Fasteignaskattur. Lögtak. Sératkvæði .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | $1\frac{4}{1}$ | 6    |
| 7. Eisenhandel Kremer gegn Verslanasambandinu h/f. Ómerking. Heimvísun. Sératkvæði í héraði .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | $1\frac{4}{1}$ | 10   |
| 8. Ákærvaldið gegn Sigurði Inga Tómassyni. Kærumál. Gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | $2\frac{0}{1}$ | 28   |
| 9. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn hreppsnefndum Ásahrepps og Djúpárhrepps vegna hreppanna og eigendum og ábúendum jarða í þeim hreppum, hreppsnefndum Holtahrepps og Landmannahrepps vegna hreppanna, eigendum og ábúendum jarða í þeim hreppum og eigendum jarðanna Næfurholts og Hóla í Rangárvallahreppi, hreppsnefnd Skaftártunguhrepps vegna hreppsins og eigendum og ábúendum jarða í þeim hreppi, sýslunefnd Eyjafjarðarsýslu vegna sýslunnar og hreppsnefnd Saurbæjarhrepps vegna hreppsins og hreppsnefndum Bárðdælahrepps og Ljósavatnshrepps vegna hreppanna og eigendum og ábúendum jarða í þeim hreppum. Kærumál. Frávísunardómur staðfestur. Sératkvæði. | $2\frac{1}{1}$ | 30   |
| 10. Ákærvaldið gegn Gunnari Jónssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum. Nytjastuldur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | $2\frac{1}{1}$ | 45   |
| 11. Ákærvaldið gegn Sigurði Kolbeini Eggertssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengis-                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                |      |

|                                                                                                                                                                            | Dómur            | Bls. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|
| lögum .....                                                                                                                                                                | 21 $\frac{1}{4}$ | 49   |
| 12. Oddvitar Reykholtshrepps og Hálsahrepps f. h. hreppanna gegn Kalman Stefánssyni og Ólafi Kristóferssyni og gagnsök. Landamerki. Veðirréttur .....                      | 28 $\frac{1}{4}$ | 55   |
| 13. Dagfinnur Stefánsson gegn Sigurði M. Helgasyni skiptaráðanda og Soffíu Haraldsdóttur og Soffía Haraldsdóttir gegn Dagfinni Stefánssyni. Hjón. Fjárskipti. Uppboð ..... | 31 $\frac{1}{4}$ | 73   |
| 14. Reynir Örn Leósson og Hulda Garðarsdóttir gegn Þorvaldi Þórarinssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur .....                                                                 | 3 $\frac{1}{2}$  | 81   |
| 15. Sigurgeir V. Sigurgeirsson gegn Vegagerð ríkisins og Almennum Tryggingum h/f. Útivistardómur ....                                                                      | 3 $\frac{1}{2}$  | 81   |
| 16. Þórður Johnsen gegn Sindra-Stáli. Útivistardómur                                                                                                                       | 3 $\frac{1}{2}$  | 82   |
| 17. Hvesta h/f gegn skiptaráðandanum í Reykjavík. Útivistardómur. Ómaksbætur .....                                                                                         | 3 $\frac{1}{2}$  | 82   |
| 18. Guðmundur Þengilsson gegn Bjarna Höskuldssyni. Kaupsamningur. Vextir .....                                                                                             | 3 $\frac{1}{2}$  | 83   |
| 19. Ragna Aðalsteinsdóttir og Sigríður Aðalsteinsdóttir gegn Ólafi Helgasyni. Kærumál. Frávísunardómur staðfestur .....                                                    | 5 $\frac{1}{2}$  | 87   |
| 20. Benedikt V. Gunnarsson gegn Ingjalði Guðmundssyni. Kaupgjaldsmál. Kjarasamningar. Sjóveðréttur                                                                         | 7 $\frac{1}{2}$  | 96   |
| 21. Benedikt V. Gunnarsson gegn Gunnari Guðmundssyni. Kaupgjaldsmál. Kjarasamningar. Sjóveðréttur                                                                          | 7 $\frac{1}{2}$  | 104  |
| 22. María Helgadóttir gegn Samvinnubanka Íslands h/f og gagnsök. Uppboð. Úrskurður úr gildi felldur ..                                                                     | 7 $\frac{1}{2}$  | 112  |
| 23. Þrjónastofan Iðunn h/f gegn Framkvæmdastofnun ríkisins f. h. Framkvæmdasjóðs Íslands. Vixilmál. Fyrning vixilréttar .....                                              | 12 $\frac{1}{2}$ | 119  |
| 24. Félag íslenska prentiðnaðarins gegn Alpýðusambandi Íslands f. h. Hins íslenska prentarafélags. Kærumál. Félagsdómsmál. Frávísunardómur staðfestur .....                | 12 $\frac{1}{2}$ | 127  |
| 25. Sverrir Ragnars gegn bæjarstjóranum á Akureyri f. h. bæjarsjóðs og til réttargæslu Kaupfélagi Eyfirðinga. Eignarréttur að landspildu .....                             | 18 $\frac{1}{2}$ | 132  |
| 26. Dánarbú Vigfúsar Jóns Einarssonar gegn Bræðrunum Ormsson h/f. Kaupgjaldsmál. Kjarasamningar.                                                                           | 21 $\frac{1}{2}$ | 145  |
| 27. Sildarvinnslan h/f gegn Sv. B. Rude og gagnsök. Skuldamál .....                                                                                                        | 21 $\frac{1}{2}$ | 158  |
| 28. Þórarinn Jónasson gegn Péttri Axel Jónssyni og gagnsök. Vixilmál. ....                                                                                                 | 21 $\frac{1}{2}$ | 161  |
| 29. Stjórnarnefnd ríkisspítalanna, heilbrigðisráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn K og M                                                                    |                  |      |

|     | Málaskrá                                                                                                                                                                                                                                        | Dómur | VII<br>Bls. |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------------|
|     | sjálfum og vegna ólögráða sonar þeirra, S. Skaðabótamál. Sératkvæði .....                                                                                                                                                                       | 26½   | 164         |
| 30. | Bjarni Bender og Ingi B. Ársælsson gegn Hljóm-<br>sveit Guðjóns Pálssonar: Guðjóni Pálssyni, Ómari<br>Axelssyni, Guðjóni Inga Sigurðssyni, Eyþóri Þor-<br>lákssyni og Sigurbjörgu Sveinsdóttur. Kaupgjalds-<br>mál .....                        | 26½   | 195         |
| 31. | Gísli Hafsteinsson og Sigríður Valdimarsdóttir gegn<br>Þuríði Axelsdóttur og gagnsök. Barn. Innsetningar-<br>gerð staðfest .....                                                                                                                | 27½   | 212         |
| 32. | Jóhanna Kristjánsdóttir gegn Þorgeiri Þorsteins-<br>syni, lögreglustjóra á Keflavíkurflugvelli. Kæru-<br>mál. Frávísun .....                                                                                                                    | 27½   | 221         |
| 33. | Ákærvaldið gegn Friðfinni Júlíusi Guðjónssyni.<br>Líkamsmeiðingar. Brot gegn 217. gr. alm. heg-<br>ningarlaga nr. 19/1940 .....                                                                                                                 | 28½   | 222         |
| 34. | Helgi Helgason gegn Ásu Björnsson og gagnsök.<br>Skuldamál .....                                                                                                                                                                                | 3⅓    | 242         |
| 35. | Ólafur Ólafsson gegn Jóni Pálssyni og gagnsök.<br>Skuldamál. Sératkvæði. ....                                                                                                                                                                   | 10⅓   | 251         |
| 36. | Gunnar Pálsson gegn Örlaugi Björnssyni og gagn-<br>sök. Fasteignakaup. Gallar. Skaðabótamál. Sýkna.<br>Sératkvæði. ....                                                                                                                         | 13⅓   | 263         |
| 37. | Messiana Tómasdóttir gegn Ólafi Gíslasyni. Hjóna-<br>skilnaður. Eignaskiptasamningur. Ógildingarkrafa                                                                                                                                           | 13⅓   | 283         |
| 38. | Sigmundur P. Lárusson gegn Konráði Ó. Sævalds-<br>syni. Fjárnámsgerð úr gildi felld .....                                                                                                                                                       | 13⅓   | 303         |
| 39. | Sigmundur P. Lárusson gegn Konráði Ó. Sævalds-<br>syni. Fjárnámsgerð úr gildi felld .....                                                                                                                                                       | 13⅓   | 307         |
| 40. | Ármann Magnússon gegn Byggingarsamvinnufélagi<br>atvinnubifreiðastjóra í Reykjavík og nágreppi og<br>gagnsök. Skuldamál. Byggingarkostnaður .....                                                                                               | 14⅓   | 311         |
| 41. | Ákærvaldið gegn Einari Sverri Einarssyni og<br>Tryggva Rúnari Leifssyni. Þjófnaður. Eignaspjöll                                                                                                                                                 | 21⅓   | 337         |
| 42. | Sveinn Jónsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkis-<br>sjóðs. Læknaráð .....                                                                                                                                                                      | 21⅓   | 364         |
| 43. | Jón M. Jónsson h/f gegn Jóni N. Sigurðssyni hæsta-<br>réttarlögmanni f. h. Ursula Key Finanzierungen –<br>Versicherungen. Vixilmál. ....                                                                                                        | 25⅓   | 365         |
| 44. | Magnús Leopoldsson gegn Bjarna Th. Mathiesen<br>og Bjarni Th. Mathiesen gegn Magnúsi Leopolds-<br>syni og Hrafni Bachmann og Hrafn Bachmann gegn<br>Magnúsi Leopoldssyni og Bjarna Th. Mathiesen.<br>Bifreiðar. Lausafjárkaup. Skaðabætur ..... | 25⅓   | 374         |
| 45. | Landflutningar h/f gegn Osta- og smjörslunni s/f.<br>Farmflutningar. Fylgibréf. Skaðabætur .....                                                                                                                                                | 26⅓   | 385         |

|                                                                                                                                                          | Dómur | Bls. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|
| 46. Ingi B. Ársælsson gegn Dagbjörtu Kristjánsdóttur. Útivistardómur .....                                                                               | 7/4   | 394  |
| 47. Kyndill h/f, Keflavík, gegn Bárði Jóhannessyni. Útivistardómur .....                                                                                 | 7/4   | 394  |
| 48. Jón M. Jónsson h/f gegn Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni f. h. Ursula Key Finanzierungen – Versicherungen. Hafning máls. Málskostnaður ....   | 7/4   | 395  |
| 49. Fasteignasalan Hátúni 4 A gegn Guðlaugi Gíslasyni. Fasteignasala. Þóknun .....                                                                       | 8/4   | 396  |
| 50. Lífeyrissjóður verkstjóra gegn Jóni V. Jónssyni s/f. Kærumál. Frávísunardómur staðfestur .....                                                       | 11/4  | 402  |
| 51. Kaupfélag Austur-Skaftfellinga gegn Rafnkeli Jónssyni og gagnsök. Mjólkurflutningar. Endurgreiðsla .....                                             | 11/4  | 404  |
| 52. Ákærvaldið gegn Jóhanni Geir Guðjónssyni. Kærumál. Synjað kröfu um gæsluvarðhald og ráðstafanir samkvæmt 66. gr. almennra hegningarlaga .....        | 15/4  | 415  |
| 53. Sigurður Stefánsson gegn þrotabúi Kaupfélags Austfjarða. Skiptamál. Skuldaröð .....                                                                  | 15/4  | 418  |
| 54. Guðbjartur Pálsson gegn Rafmagnsveitu Reykjavíkur. Raforkusala. Innsetningargerð staðfest ....                                                       | 18/4  | 423  |
| 55. Ákærvaldið gegn Sigurði Guðmundi Stefáni Þorleifssyni. Tékkamisferli. Skjalafals. Brot gegn 155. gr., 248. gr. og 261. gr. almennra hegningarlaga .. | 25/4  | 426  |
| 56. M gegn K. Barnsfaðernismál .....                                                                                                                     | 28/4  | 435  |
| 57. Sigurður Flosason gegn Samvinnufélaginu Hreyfli og gagnsök. Samvinnufélag. Félagsréttindi .....                                                      | 2/5   | 445  |
| 58. Gjaldheimtan í Reykjavík gegn Rafmagnsveitum ríkisins og gagnsök. Synjun lögtaksgerðar staðfest. Sératkvæði .....                                    | 5/5   | 459  |
| 59. Þrotabúi Vátryggingafélagsins h/f gegn Vagni E. Jónssyni hæstaréttarlögmanni. Gjaldprot. Riftun fjárnáms .....                                       | 6/5   | 464  |
| 60. Sigurður Helgason gegn Kristni Bergþórssyni. Vöruskipti. Gallar. Kvörtun .....                                                                       | 6/5   | 469  |
| 61. Jón Þórir Gunnlaugsson gegn Ákærvaldinu. Kærumál. Úrskurður um hald á bifreið úr gildi felldur ..                                                    | 12/5  | 474  |
| 62. Ákærvaldið gegn Ingvari Diðrik Jóniussyni. Þjófnaður .....                                                                                           | 14/5  | 477  |
| 63. Líneik Guðlaugsdóttir gegn Haraldi Hafliðasyni og gagnsök. Fasteignakaup. Gallar. Skaðabótamál ..                                                    | 15/5  | 482  |
| 64. Jónas Guðlaugsson f. h. Svefnbekkjaiðjunnar gegn Guðmundi Magnússyni og gagnsök. Vinnuslys. Skaðabótamál. Löghaldsgerð staðfest .....                | 15/5  | 494  |
| 65. Dánarbúi Lúðvíks Á. Jóhannessonar, Gunnar Björnsson, Ólafur Guðmundsson, Þorkell Pálsson                                                             |       |      |

| Málaskrá                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                  | IX   |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|--|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Dómur            | Bls. |  |
| og Theodór Marinósson gegn Vestfold Bil & Karosseri A/S. Skuldamál. Vextir .....                                                                                                                                                                                                             | 16 $\frac{1}{5}$ | 500  |  |
| 66. Ákærvaldið gegn Baldri Heiðdal Heiðdalssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengis-<br>lögum. Sakarkostnaður .....                                                                                                                                                               | 16 $\frac{1}{5}$ | 519  |  |
| 67. Ólafur Þórarinsson gegn Sigurjóni Sigurðssyni og<br>Kristrínu Sigurðardóttur. Lögbann. Sératkvæði ..                                                                                                                                                                                     | 22 $\frac{2}{5}$ | 522  |  |
| 68. Othar Örn Petersen gegn Guðjóni Ingvarssyni og<br>Hólmari Viði Gunnarssyni. Kærumál. Víxill. Frá-<br>vísunardómur úr gildi felldur .....                                                                                                                                                 | 23 $\frac{3}{5}$ | 528  |  |
| 69. Guðmundur Þorsteinn Ólafsson gegn Fulltrúaráði<br>sjómannaðagsins í Reykjavík og Hafnarfirði. Samn-<br>ingsgerð. Umboð. Krafa um ógildingu löggernings                                                                                                                                   | 26 $\frac{1}{5}$ | 532  |  |
| 70. Steinhús h/f gegn samgönguráðherra f. h. Vega-<br>gerðar ríkisins og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs.<br>Bifreiðar. Skaðabótamál. Vegir .....                                                                                                                                          | 26 $\frac{1}{5}$ | 542  |  |
| 71. Guðmundur Þórðarson gegn bæjarsjóði Sauðár-<br>króks. Útivistardómur .....                                                                                                                                                                                                               | 2 $\frac{1}{6}$  | 555  |  |
| 72. Jóhannes Pálsson gegn Magnúsi Oddssyni og Maríu<br>Sigurðardóttur. Útivistardómur .....                                                                                                                                                                                                  | 2 $\frac{1}{6}$  | 556  |  |
| 73. Flosi Halldórsson gegn fjármálaráðherra og ríkis-<br>saksóknara f. h. ríkissjóðs. Gæsluvarðhald. Skaða-<br>bætur .....                                                                                                                                                                   | 3 $\frac{1}{6}$  | 556  |  |
| 74. Jón Bjarnason gegn Valdimar Þórðarsyni. Kæru-<br>mál. Lögmanspóknun. Úrskurður stjórnar Lög-<br>mannafélags Íslands staðfestur .....                                                                                                                                                     | 4 $\frac{1}{6}$  | 573  |  |
| 75. Dagmar Árnadóttir, Karen Árnadóttir og Guðný<br>Árnadóttir gegn Ríkisútvarpinu og Sverri Krist-<br>jánssyni og gagnsök. Flutningur sjónvarpsefnis.<br>Lögbann úr gildi fellt .....                                                                                                       | 5 $\frac{1}{6}$  | 578  |  |
| 76. Guðbjartur Kristinsson vegna sín og ófjárráða<br>barna sinna, Guðbjargar, Hafþórs, Kristins og Jó-<br>hönnu, gegn Sigurbergi Baldurssyni, Friðbergi Þór<br>Leóssyni og Sjóvátryggingarfélagi Íslands h/f. Óska-<br>að álitsgerðar Læknaráðs .....                                        | 10 $\frac{1}{6}$ | 592  |  |
| 77. Ákærvaldið gegn Jóni Gunnari Þórmundssyni. Bif-<br>reiðar. Brot gegn umferðarlögum. Sératkvæði ....                                                                                                                                                                                      | 16 $\frac{1}{6}$ | 594  |  |
| 78. Ásgeir Hannes Eiríksson gegn borgarstjóranum í<br>Reykjavík f. h. borgarstjórnar Reykjavíkur, heil-<br>brigðismálaráðherra f. h. heilbrigðismálaráðu-<br>neytisins, og dómsmálaráðherra f. h. dómsmála-<br>ráðuneytisins. Stjórnsýsla. Bann við hundahaldi í<br>Reykjavík staðfest ..... | 18 $\frac{1}{6}$ | 601  |  |
| 79. Stefán Eiríksson gegn Bjarna Júlíussyni. Fast-<br>eignakaup. Riftun vegna greiðsludráttar .....                                                                                                                                                                                          | 18 $\frac{1}{6}$ | 611  |  |
| 80. Kyndill h/f gegn Ragnari Jónssyni hestaréttar-                                                                                                                                                                                                                                           |                  |      |  |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Dómur | Bls. |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|
| lögmanni. Vixilmál .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 23/6  | 620  |
| 81. Kyndill h/f gegn Flugmó h/f og gagnsök. Vixilmál .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 23/6  | 625  |
| 82. Kyndill h/f gegn Kristjáni Vilhelmssyni. Fjárnámsgerð staðfest .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 25/6  | 629  |
| 83. Kyndill h/f og Jósafat Arngrímsson gegn Stefáni Jónssyni. Fjárnámsgerð staðfest .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 25/6  | 632  |
| 84. Kyndill h/f og Jósafat Arngrímsson gegn Tryggva Hannessyni. Fjárnámsgerð staðfest .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 25/6  | 634  |
| 85. Kyndill h/f og Jósafat Arngrímsson gegn Ólafi Ólafssyni. Fjárnámsgerð staðfest .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 25/6  | 636  |
| 86. Kyndill h/f og Jósafat Arngrímsson gegn Kristjáni St. Kristjánssyni. Fjárnámsgerð staðfest .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 25/6  | 638  |
| 87. Bæjarútgerð Reykjavíkur gegn Ingólfi Péturssyni og gagnsök. Vinnuslys. Skaðabótamál .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 26/6  | 640  |
| 88. Björgúlfur Kristjánsson gegn Spindli h/f. Kærumál. Þingbækur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 26/6  | 663  |
| 89. Ákærvaldið gegn Samúel Oddgeirssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 18/8  | 669  |
| 90. Ákærvaldið gegn Bjarna Leifi Péturssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 5/9   | 671  |
| 91. Fiskiðjan h/f gegn Landshöfn Keflavíkurkaupstaðar og Njarðvíkurhrepps. Kærumál. Hafning máls. Málskostnaður .....                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 19/9  | 672  |
| 92. Ákærvaldið gegn Birni Þórðarsyni. Gæsluvarðhald. Geðheilbrigðisrannsókn .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 19/9  | 674  |
| 93. Guðbjörn Guðmundsson gegn Sigmundi P. Lárussyni. Verktakar. Sameiginlegt tilboð. Skipting hagnaðar og taps .....                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 23/9  | 675  |
| 94. Hreppsnefnd Mosfellshrepps gegn borgarsjóði Reykjavíkur vegna Hitaveitu Reykjavíkur. Fasteignaskattur. Synjun lögtaksgerðar. Sératkvæði ..                                                                                                                                                                                                                                                            | 26/9  | 683  |
| 95. Bifreiðar og landbúnaðarvélar h/f gegn Grími Halldórssyni Laxdal. Lausafjárkaup. Gallar. Ábyrgðarskirteini. Skaðabætur .....                                                                                                                                                                                                                                                                          | 30/9  | 687  |
| 96. Kyndill h/f gegn Plast- og stálgluggum, Selfossi h/f. Útivistardómur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 1/10  | 697  |
| 97. Jósafat Arngrímsson og Kyndill h/f gegn Nesti h/f. Útivistardómur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1/10  | 698  |
| 98. Guðmundur Helgi Sigurðsson gegn eigendum fasteignarinnar nr. 24 við Laugaveg, þeim Magneu J. Þ. Ólafsdóttur, Sigríði Ólafsdóttur, Ólafíu Guðbjörtu Ólafsdóttur, Jónu Oddrúnu Ólafsdóttur, Ólafi M. Ólafssyni, Berki Þóri Arnljótssyni, Kolfreyju Arnljótssyni, Höllu Arnljótssyni, Grímkeli Arnljótssyni, Jóhönnu V. Haraldsdóttur, Ólafi Erni Haraldssyni, Matthíasi Birni Haraldssyni og Þrúði Guð- |       |      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Dómur | Bls. |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|
| rúnu Haraldsdóttur. Hafning máls. Ómaksbætur ..                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1/10  | 699  |
| 99. Ákærvaldið gegn Óskari Elíasi Héðni Guðmundssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1/10  | 700  |
| 100. Ólafur Steinþórsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Slys á fimleikaæfingu. Skaðabótamál. Sýkna .....                                                                                                                                                                                                                                            | 1/10  | 702  |
| 101. Stefán Ólafsson gegn Samvinnutryggingum g/t. Bifreiðar. Vátrygging. Sératkvæði .....                                                                                                                                                                                                                                                                    | 7/10  | 713  |
| 102. Ákærvaldið gegn Sigurgeiri Einari Karlssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald. ....                                                                                                                                                                                                                                                                               | 8/10  | 727  |
| 103. Carl J. Eiríksson gegn Emil Ágústssyni borgardómara. Kærumál. Frávisun .....                                                                                                                                                                                                                                                                            | 8/10  | 728  |
| 104. Sveinn Benediktsson gegn Agnari Bogasyni og gagnsök. Ærumeiðingar. Fégjald .....                                                                                                                                                                                                                                                                        | 10/10 | 753  |
| 105. Ole N. Olsen f. h. Niðursuðuverksmiðju O. N. Olsen gegn Steinari Guðmundssyni. Vinnusamningur. Skuldamál .....                                                                                                                                                                                                                                          | 15/10 | 761  |
| 106. Emma Þorsteinsdóttir og Jón Þorsteinsson gegn Þorsteini Aðalsteinssyni, Gunnari og Þorsteini Þorsteinssonum og sýslumanninum í Þingeyjarsýslu. Kærumál. Dómkvaðning. Réttarneitun. ....                                                                                                                                                                 | 16/10 | 771  |
| 107. Sigurður Jónsson gegn Hrafni Bragasyni borgardómara. Kærumál. Dómarar. Þinghöld .....                                                                                                                                                                                                                                                                   | 17/10 | 774  |
| 108. Pálmar Magnússon og Aðalheiður Steinþórsdóttir gegn Byggingarsamvinnufélaginu Lundi. Byggingarsamvinnufélög. Reikningsskil. Byggingarkostnaður .....                                                                                                                                                                                                    | 20/10 | 777  |
| 109. Skálafell h/f gegn Erlendi Jónssyni. Sjómannalög                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 21/10 | 788  |
| 110. Börkur h/f gegn Trésmiðju Þorkels Skúlasonar og gagnsök. Skaðabótamál .....                                                                                                                                                                                                                                                                             | 23/10 | 793  |
| 111. Ólafur H. Pálsson, eigandi Hamrakots, gegn Þormóði Sigurgeirssyni, eiganda Orrastaða. Landamerkjámál. Ómerking. Heimvísun .....                                                                                                                                                                                                                         | 23/10 | 804  |
| 112. Rafveita Hafnarfjarðar gegn h/f Raftækjaverksmiðjunni Hafnarfirði. Raforkugjald. Endurheimta. Gjaldskrá samkvæmt orkulögum .....                                                                                                                                                                                                                        | 28/10 | 814  |
| 113. Anna Magnúsdóttir og Einar Magnússon f. h. dánarbús Magnúsar Sigurðssonar gegn Jóhönnu Jónsdóttur, Ármanni Magnússyni, Sigurði H. Magnússyni, Svavari Magnússyni, Jónu G. Magnúsdóttur, Jóni H. Magnússyni, Kristínu Þórarinsdóttur, Birni Magnússyni, Magnúsi J. Magnússyni, Kristófer Magnússyni og Bjarna Vilmundarsyni. Búskipti. Sala jarðar ..... | 5/11  | 823  |
| 114. Alfreð Haraldsson gegn Herði Sigurvinssyni. Kærumál. Frávisun hrundið .....                                                                                                                                                                                                                                                                             | 5/11  | 839  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Dómur | Bls. |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|
| 115. Trygging h/f gegn Ágústi Halldórssyni og Samvinnutryggingum g/t. Bifreiðar, Skaðabótamál ....                                                                                                                                                                                                                                                                       | 7/11  | 842  |
| 116. Jón Loftsson h/f gegn Alfreð Óskarssyni og gagnsök. Gallar á seldri fasteign. Skaðabótamál .....                                                                                                                                                                                                                                                                    | 10/11 | 850  |
| 117. Jón Bergsteinsson gegn ríkissaksóknara og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Handtaka. Leit. Skaðabótamál .....                                                                                                                                                                                                                                                     | 20/11 | 873  |
| 118. Bæjarstjórinn á Ísafirði vegna hafnarsjóðs Ísafjarðar gegn Hraðfrystihúsinu Norðurtanga h/f. Lögtak. Vörugjald. Sératkvæði .....                                                                                                                                                                                                                                    | 20/11 | 895  |
| 119. Ákærvaldið gegn Jóhanni Jóhannssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 21/11 | 905  |
| 120. Jóhann Marel Jónasson gegn Sigurði M. Helgasyni skiptaráðanda f. h. protabús Jóhanns Marels Jónassonar, Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni vegna sjálfs sín og Cuper A/G, Sveini Hauki Valdimarssyni hæstaréttarlögmanni og Ágúst Fjeldsted hæstaréttarlögmanni. Úrskurður um gjaldprotaskipti. Frávísun frá Hæstarétti. ....                                  | 25/11 | 907  |
| 121. Jómarco — Jómar og Co h/f gegn Sigurði M. Helgasyni skiptaráðanda f. h. protabús Jómarco — Jómar og Co h/f, Gjaldheimtunni í Reykjavík, Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni vegna sjálfs sín og Cuper A/G, Sveini Hauki Valdimarssyni hæstaréttarlögmanni og Benedikt Blöndal hæstaréttarlögmanni. Úrskurður um gjaldprotaskipti. Frávísun frá Hæstarétti ..... | 25/11 | 914  |
| 122. Jóhann Marel Jónasson gegn Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni f. h. Cuper A/G. Áfrýjun protamanns. Frávísun frá Hæstarétti. Sératkvæði .....                                                                                                                                                                                                                   | 25/11 | 921  |
| 123. Oddviti Barðastrandarhrepps f. h. hreppsins gegn Sigurði M. Helgasyni skiptaráðanda í Reykjavík f. h. dánarbús Guðbjargar Guðmundsdóttur og Vigfúsar Vigfússonar. Kærumál. Dómsvald skiptaréttar .....                                                                                                                                                              | 25/11 | 929  |
| 124. Almennar Tryggingar h/f gegn Sigurgeiri V. Sigurgeirssyni og Sigurgeir V. Sigurgeirsson gegn Almennum Tryggingum h/f og Vegagerð ríkisins. Bifreiðar, Skaðabætur. Ábyrgð Vegagerðar ríkisins. Húftrygging .....                                                                                                                                                     | 2/12  | 933  |
| 125. Emma Þorsteinsdóttir og Jón Þorsteinsson gegn Þorsteini Aðalsteinssyni, Gunnari Þorsteinssyni og Þorsteini Þorsteinssyni. Kærumál. Dómkvaðning matsmanna. Landskipti. Ómerking .....                                                                                                                                                                                | 4/12  | 944  |
| 126. Ákærvaldið gegn Aðalsteini Hinrikssyni Bergdal. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislög-                                                                                                                                                                                                                                                                   |       |      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Dómur | Bls. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|
| um .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 8/12  | 948  |
| 127. Ákærvaldið gegn Birni Blöndal. Bifreiðar. Bröt gegn umferðarlögum. Of hraður akstur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 8/12  | 952  |
| 128. Gunnar Birgir Þorvaldsson gegn Guðrúnu Einarisdóttur og gagnsök. Lögtak. Barnalífeyrir. Framfærslueyrir .....                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 8/12  | 955  |
| 129. Guðrún Einarisdóttir gegn Gunnari Birgi Þorvaldssyni og Unnsteini Beck, skiptaráðanda í Reykjavík, vegna bús hjónanna Guðrúnar Einarisdóttur og Gunnars Birgis Þorvaldssonar. Hjón. Búskipti við skilnað. Séreign .....                                                                                                                                                                             | 8/12  | 959  |
| 130. Landbúnaðarráðherra f. h. Jarðeignasjóðs ríkisins gegn Kjartani Stefánssyni, Skúlinu Stefánsdóttur, Höskuldi Stefánssyni, Páli A. R. Stefánssyni og Össuri Stefánssyni og Kjartan Stefánsson, Skúlína Stefánsdóttir, Höskuldur Stefánsson, Páll A. R. Stefánsson og Össur Stefánsson gegn landbúnaðarráðherra f. h. Jarðeignasjóðs ríkisins og Halldóri Guðbjartssyni. Forkaupsréttur að jörð ..... | 8/12  | 973  |
| 131. Guðbjartur Pálsson gegn Hermanní Kristjánssyni. Vixilmál. Réttarfarssékt .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 10/12 | 989  |
| 132. Sælgætisgerðin Amor h/f gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík og gagnsök. Skattamál. Sératkvæði ....                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 10/12 | 993  |
| 133. Efnablandan h/f gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík og gagnsök. Skattamál. Sératkvæði .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 10/12 | 1002 |
| 134. Gylfi Guðmundsson gegn h/f Eimskipafélagi Íslands. Farmflutningar. Skaðabótamál .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 11/12 | 1011 |
| 135. Jón Loftsson h/f gegn Véltaki h/f. Lausafjárkaup. Skaðabótamál .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 12/12 | 1020 |
| 136. Olga Mörk Einarsson og Valur Mörk Valsson gegn Ragnheiði Kr. Björnsdóttur og Svövu Magnúsdóttur og gagnsök. Lausafjárkaup. Samningar .....                                                                                                                                                                                                                                                          | 15/12 | 1032 |
| 137. Bæjarstjórn Akureyrar f. h. Akureyrarkaupstaðar gegn Pálma Geir Jónssyni og gagnsök. Vinnuslys. Skaðabótamál .....                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 15/12 | 1051 |
| 138. Sverrir Georgsson gegn Vinnuvélum s/f og Sjóvátryggingarfélagi Íslands h/f. Bifreiðar. Vátrygging. Vinnuslys. Skaðabótamál. Sýkna. ....                                                                                                                                                                                                                                                             | 17/12 | 1071 |
| 139. Iðnaðarbanki Íslands h/f, Félag íslenskra iðnrekenda og Landssamband iðnaðarmanna gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. borgarsjóðs Reykjavíkur vegna Húsatrygginga Reykjavíkur. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur. Réttarverkun dóms .....                                                                                                                                                | 18/12 | 1077 |
| 140. Ásdís M. Sigurðardóttir gegn Jósep Valgeirssyni                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |       |      |

|                                                     |       |      |
|-----------------------------------------------------|-------|------|
| f. h. Bílaleigunnar Heiði. Ómerking. Heimvísun.     |       |      |
| Fjárnámsgerð úr gildi felld .....                   | 22/12 | 1101 |
| 141. Kaupfélag Patreksfjarðar og Samvinnutryggingar |       |      |
| g/t gegn D og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabótamál ...  | 23/12 | 1105 |

## II. NAFNASKRA.

### A. Einkamál.

|                                            | Bls.      |
|--------------------------------------------|-----------|
| Aðalheiður Steinþórsdóttir .....           | 777       |
| Agnar Bogason .....                        | 753       |
| Akureyrarkaupstaður .....                  | 132, 1051 |
| Alfreð Haraldsson .....                    | 839       |
| Alfreð Óskarsson .....                     | 850       |
| Almennar Tryggingar h/f .....              | 81, 933   |
| Alþýðusamband Íslands .....                | 127       |
| Anna Magnúsdóttir .....                    | 823       |
| Ábúendur jarða í Ásahreppi .....           | 30        |
| Ábúendur jarða í Bárðdælahreppi .....      | 30        |
| Ábúendur jarða í Djúpárhreppi .....        | 30        |
| Ábúendur jarða í Holtahreppi .....         | 30        |
| Ábúendur jarða í Landmannahreppi .....     | 30        |
| Ábúendur jarða í Ljósavatnshreppi .....    | 20        |
| Ábúendur jarða í Saurbæjarhreppi .....     | 30        |
| Ábúendur jarða í Skaftártunguhreppi .....  | 30        |
| Ágúst Fjeldsted hæstaréttarlögmaður .....  | 907       |
| Ágúst Halldórsson .....                    | 842       |
| Ármann Magnússon .....                     | 311, 823  |
| Ása Björnsson .....                        | 242       |
| Ásahreppur .....                           | 30        |
| Ásdís M. Sigurðardóttir .....              | 1101      |
| Ásgeir Hannes Eiríksson .....              | 601       |
| Barðastrandarhreppur .....                 | 929       |
| Bárðdælahreppur .....                      | 30        |
| Bárður Jóhannesson .....                   | 394       |
| Benedikt Blöndal hæstaréttarlögmaður ..... | 914       |
| Benedikt V. Gunnarsson .....               | 96, 104   |
| Bifreiðar og landbúnaðarvélar h/f .....    | 687       |
| Bílaleigan Heiði .....                     | 1101      |
| Bjarni Bender .....                        | 195       |
| Bjarni Höskuldsson .....                   | 83        |
| Bjarni Júlíusson .....                     | 611       |
| Bjarni Th. Mathiesen .....                 | 374       |
| Bjarni Vilmundarson .....                  | 823       |
| Björgúlfur Kristjánsson .....              | 663       |
| Björn Magnússon .....                      | 823       |
| Björn Reynir Alfreðsson .....              | 4         |

|                                                                              | Bla.          |
|------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Borgarsjóður Reykjavíkur .....                                               | 683, 1077     |
| Borgarstjórinn í Reykjavík .....                                             | 601, 1077     |
| Borgarstjórn Reykjavíkur .....                                               | 601           |
| Bræðurnir Ormsson h/f .....                                                  | 145           |
| Byggingasamvinnufélag atvinnubifreiðastjóra í Reykjavík og<br>nágrenni ..... | 311           |
| Byggingasamvinnufélagið Lundur .....                                         | 777           |
| Bæjarsjóður Akureyrar .....                                                  | 132           |
| Bæjarsjóður Sauðárkróks .....                                                | 555           |
| Bæjarstjórinn á Akureyri .....                                               | 132           |
| Bæjarstjórinn á Ísafirði .....                                               | 895           |
| Bæjarstjórn Akureyrar .....                                                  | 1051          |
| Bæjarútgerð Reykjavíkur .....                                                | 640           |
| Börkur h/f .....                                                             | 793           |
| Börkur Þór Arnljótsson .....                                                 | 629           |
| Carl J. Eiríksson .....                                                      | 728           |
| Cuper A/G .....                                                              | 907, 914, 921 |
| D .....                                                                      | 1105          |
| Dagbjört Kristjánsdóttir .....                                               | 394           |
| Dagfinnur Stefánsson .....                                                   | 73            |
| Dagmar Árnadóttir .....                                                      | 578           |
| Dánarbú Guðbjargar Guðmundsdóttur .....                                      | 929           |
| Dánarbú Lúðvíks Á. Jóhannessonar .....                                       | 500           |
| Dánarbú Magnúsar Sigurðssonar .....                                          | 823           |
| Dánarbú Vigfúsar Jóns Einarssonar .....                                      | 145           |
| Dánarbú Vigfúsar Vigfússonar .....                                           | 929           |
| Djúpárhreppur .....                                                          | 30            |
| Dómsmálaráðherra .....                                                       | 601           |
| Dómsmálaráðuneytið .....                                                     | 601           |
| Dvalnir Hrafnkelsson .....                                                   | 4             |
| Efnablandan h/f .....                                                        | 1002          |
| Eigandi Hamrakots .....                                                      | 804           |
| Eigandi Orrastaða .....                                                      | 804           |
| Eigendur fasteignarinnar nr. 24 við Laugaveg .....                           | 699           |
| Eigendur jarða í Ásahreppi .....                                             | 30            |
| Eigendur jarða í Bárðdælahreppi .....                                        | 30            |
| Eigendur jarða í Djúpárhreppi .....                                          | 30            |
| Eigendur jarða í Holtahreppi .....                                           | 30            |
| Eigendur jarða í Landmannahreppi .....                                       | 30            |
| Eigendur jarða í Ljósavatnshreppi .....                                      | 30            |
| Eigendur jarða í Saurbæjarhreppi .....                                       | 30            |
| Eigendur jarða í Skaftártunguhreppi .....                                    | 30            |
| Eigendur jarðarinnar Hóla í Rangárvallahreppi .....                          | 30            |
| Eigendur jarðarinnar Næfurholts í Rangárvallahreppi .....                    | 30            |
| H/f Eimskipafélag Íslands .....                                              | 1011          |
| Einar Magnússon .....                                                        | 823           |

|                                                             | Bls.                             |
|-------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| Eisenhandel Kremer .....                                    | 10                               |
| Emil Ágústsson, borgardómari .....                          | 728                              |
| Emma Þorsteinsdóttir .....                                  | 771, 944                         |
| Erlendur Jónsson .....                                      | 788                              |
| Eyjafjarðarsýsla .....                                      | 30                               |
| Eyþór Þorláksson .....                                      | 195                              |
| Fasteignasalan Hátúni 4 A .....                             | 396                              |
| Félag íslenskra iðnrekenda .....                            | 1077                             |
| Félag íslenska prentiðnaðarins .....                        | 127                              |
| Fiskiðjan h/f .....                                         | 672                              |
| Fjármálaráðherra .....                                      | 30, 164, 364, 542, 556, 702, 873 |
| Flosi Halldórsson .....                                     | 566                              |
| Flugmó h/f .....                                            | 625                              |
| Framkvæmdasjóður Íslands .....                              | 119                              |
| Framkvæmdastofnun ríkisins .....                            | 119                              |
| Friðbergur Þór Leósson .....                                | 592                              |
| Frimúrarareglan á Íslandi .....                             | 6                                |
| Fulltrúaráð sjómannadagsins í Reykjavík og Hafnarfirði .... | 532                              |
| Gísli Hafsteinsson .....                                    | 212                              |
| Gjaldheimtan í Reykjavík .....                              | 6, 459, 914, 993, 1002           |
| Grímkeil Arnljótsson .....                                  | 699                              |
| Grímur Halldórsson Laxdal .....                             | 687                              |
| Guðbjartur Kristinsson .....                                | 592                              |
| Guðbjartur Pálsson .....                                    | 423, 989                         |
| Guðbjörg Guðbjartsdóttir .....                              | 592                              |
| Guðbjörg Guðmundsdóttir, dánarbú .....                      | 929                              |
| Guðbjörn Guðmundsson .....                                  | 675                              |
| Guðjón Ingvarsson .....                                     | 528                              |
| Guðjón Pálsson .....                                        | 195                              |
| Guðjón Ingi Sigurðsson .....                                | 195                              |
| Guðlaugur Gíslason .....                                    | 396                              |
| Guðmundur Magnússon .....                                   | 494                              |
| Guðmundur Þorsteinn Ólafsson .....                          | 532                              |
| Guðmundur Helgi Sigurðsson .....                            | 699                              |
| Guðmundur Þengilsson .....                                  | 83                               |
| Guðmundur Þórðarson .....                                   | 555                              |
| Guðný Árnadóttir .....                                      | 578                              |
| Guðrún Einarsdóttir .....                                   | 955, 959                         |
| Gunnar Birgir Þorvaldsson .....                             | 955, 959                         |
| Gunnar Björnsson .....                                      | 500                              |
| Gunnar Guðmundsson .....                                    | 104                              |
| Gunnar Pálsson .....                                        | 263                              |
| Gunnar Þorsteinsson .....                                   | 771, 944                         |
| Gylfi Guðmundsson .....                                     | 1011                             |
| Hafnarsjóður Ísafjarðar .....                               | 895                              |
| Hafþór Guðbjartsson .....                                   | 592                              |



|                                             | Blg.     |
|---------------------------------------------|----------|
| Halla Arnljótsdóttir .....                  | 699      |
| Halldór Guðbjartsson .....                  | 973      |
| Hamrakot .....                              | 804      |
| Haraldur Hafliðason .....                   | 482      |
| Hálsahreppur .....                          | 55       |
| H/f Eimskipafélag Íslands .....             | 1011     |
| H/f Raftækjaverksmiðjan í Hafnarfirði ..... | 814      |
| Heilbrigðisráðherra .....                   | 164, 601 |
| Heilbrigðisráðuneytið .....                 | 601      |
| Helgi Helgason .....                        | 242      |
| Hermann Kristjánsson .....                  | 989      |
| Hið íslenska prentarafélag .....            | 127      |
| Hitaveita Reykjavíkur .....                 | 683      |
| Hljómsveit Guðjóns Pálssonar .....          | 195      |
| Holtahreppur .....                          | 30       |
| Hólar .....                                 | 30       |
| Hólmar Viðir Gunnarsson .....               | 528      |
| Hraðfrystihúsið Norðurtangi h/f .....       | 895      |
| Hrafn Bachmann .....                        | 374      |
| Hrafn Bragason, borgardómari .....          | 774      |
| Hreppsnefnd Ásahrepps .....                 | 30       |
| Hreppsnefnd Bárðdælahrepps .....            | 30       |
| Hreppsnefnd Djúpárhrepps .....              | 30       |
| Hreppsnefnd Holtahrepps .....               | 30       |
| Hreppsnefnd Landmannahrepps .....           | 30       |
| Hreppsnefnd Ljósavatnshrepps .....          | 30       |
| Hreppsnefnd Mosfellshrepps .....            | 675      |
| Hreppsnefnd Saurhæjarhrepps .....           | 30       |
| Hreppsnefnd Skaftártunguhrepps .....        | 30       |
| Hreyfill, samvinnufélag .....               | 445      |
| Hulda Garðarsdóttir .....                   | 81       |
| Húsatryggingar Reykjavíkur .....            | 1077     |
| Hvesta h/f .....                            | 82       |
| Hörður Sigurvinsson .....                   | 839      |
| Höskuldur Stefánsson .....                  | 973      |
| Iðnaðarbanki Íslands h/f .....              | 1077     |
| Ingjaldur Guðmundsson .....                 | 96       |
| Ingi B. Ársælsson .....                     | 195, 394 |
| Ingibjörg Jósefsdóttir .....                | 4        |
| Ingólfur Pétursson .....                    | 640      |
| Ísafjarðarkaupstaður .....                  | 895      |
| Jarðeignasjóður ríkisins .....              | 973      |
| Jóhann Marel Jónasson .....                 | 907, 921 |
| Jóhanna Guðbjartsdóttir .....               | 592      |
| Jóhanna V. Haraldsdóttir .....              | 699      |
| Jóhanna Jónsdóttir .....                    | 823      |

|                                                          | Bls.                                                   |
|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| Jóhanna Kristjánsdóttir .....                            | 221                                                    |
| Jóhannes Pálsson .....                                   | 556                                                    |
| Jómarco — Jómar & Co h/f .....                           | 914                                                    |
| Jón Bergsteinsson .....                                  | 873                                                    |
| Jón Bjarnason .....                                      | 573                                                    |
| Jón M. Jónsson h/f .....                                 | 365, 395                                               |
| Jón V. Jónsson s/f .....                                 | 402                                                    |
| Jón Loftsson h/f .....                                   | 1020                                                   |
| Jón H. Magnússon .....                                   | 823                                                    |
| Jón Pálsson .....                                        | 251                                                    |
| Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður ....               | 365, 395, 907, 914, 921                                |
| Jón Þorsteinsson .....                                   | 771, 944                                               |
| Jóna G. Magnúsdóttir .....                               | 823                                                    |
| Jóna Oddrún Ólafsdóttir .....                            | 699                                                    |
| Jónas Guðlaugsson .....                                  | 494                                                    |
| Jósafat Arngrímsson .....                                | 4, 5, 632, 634, 636, 638, 698                          |
| Jósep Valgeirsson .....                                  | 1105                                                   |
| K .....                                                  | 164, 435                                               |
| Kalman Stefánsson .....                                  | 55                                                     |
| Karen Árnadóttir .....                                   | 578                                                    |
| Kaupfélag Austfjarða, þrotabú .....                      | 418                                                    |
| Kaupfélag Austur-Skaftfellinga .....                     | 402                                                    |
| Kaupfélag Eyfirðinga .....                               | 132                                                    |
| Kaupfélag Patreksfjarðar .....                           | 1105                                                   |
| Kjartan Stefánsson .....                                 | 973                                                    |
| Kolfreyja Arnljótsdóttir .....                           | 699                                                    |
| Konráð Ó. Sævaldsson .....                               | 303, 307                                               |
| Kristinn Bergþórsson .....                               | 469                                                    |
| Kristinn Guðbjartsson .....                              | 592                                                    |
| Kristín Þórarínsdóttir .....                             | 823                                                    |
| Kristján St. Kristjánsson .....                          | 5, 638                                                 |
| Kristján Vilhelmsson .....                               | 629                                                    |
| Kristófer Magnússon .....                                | 823                                                    |
| Kristrún Sigurðardóttir .....                            | 522                                                    |
| Kyndill h/f .....                                        | 4, 5, 394, 620, 625, 629, 632, 634, 636, 638, 697, 698 |
| Landbúnaðarráðherra .....                                | 973                                                    |
| Landflutningar h/f .....                                 | 385                                                    |
| Landmannahreppur .....                                   | 30                                                     |
| Landshöfn Keflavíkurkaupstaðar og Njarðvíkurhrepps ..... | 372                                                    |
| Landssamband iðnaðarmanna .....                          | 1077                                                   |
| Lífeyrissjóður verkstjóra .....                          | 402                                                    |
| Líneik Guðlaugsdóttir .....                              | 482                                                    |
| Ljósavatnshreppur .....                                  | 30                                                     |
| Lúðvík Á. Jóhannesson, dánarbú .....                     | 500                                                    |
| Lögreglustjórinn á Keflavíkurflugvelli .....             | 221                                                    |
| M .....                                                  | 164, 435                                               |

|                                           | Bls.        |
|-------------------------------------------|-------------|
| Magnea J. Þ. Ólafsdóttir .....            | 699         |
| Magnús Leopoldsson .....                  | 374         |
| Magnús J. Magnússon .....                 | 823         |
| Magnús Oddsson .....                      | 356         |
| Magnús Sigurðsson, dánarbú .....          | 923         |
| María Helgadóttir .....                   | 112         |
| María Sigurðardóttir .....                | 556         |
| Matthías Björn Haraldsson .....           | 699         |
| Messiana Tómasdóttir .....                | 283         |
| Mosfellshreppur .....                     | 683         |
| Nesti h/f .....                           | 698         |
| Niðursuðuverksmiðja O. N. Olsen .....     | 761         |
| Næfurholt .....                           | 30          |
| Oddviti Barðastrandarhrepps .....         | 929         |
| Oddviti Hálsahrepps .....                 | 55          |
| Oddviti Reykholtisdalshrepps .....        | 55          |
| Ole N. Olsen .....                        | 761         |
| Olga Mörk Einarsson .....                 | 1032        |
| Orrastaðir .....                          | 804         |
| Osta og smjörsalan s/f .....              | 385         |
| Othar Örn Petersen .....                  | 528         |
| Ólafía Guðbjört Ólafsdóttir .....         | 699         |
| Ólafur Gíslason .....                     | 283         |
| Ólafur Guðmundsson .....                  | 500         |
| Ólafur Örn Haraldsson .....               | 699         |
| Ólafur Helgason .....                     | 87          |
| Ólafur Kristófersson .....                | 55          |
| Ólafur Ólafsson .....                     | 4, 251, 636 |
| Ólafur M. Ólafsson .....                  | 699         |
| Ólafur H. Pálsson .....                   | 804         |
| Ólafur Steinþórsson .....                 | 702         |
| Ólafur Þórarinnsson .....                 | 522         |
| Ómar Axelsson .....                       | 195         |
| Páll A. R. Stefánsson .....               | 973         |
| Pálmar Magnússon .....                    | 777         |
| Pálmi Geir Jónsson .....                  | 1051        |
| Pétur Axel Jónsson .....                  | 161         |
| Plast- og stálgluggar Selfossi h/f .....  | 697         |
| Prjónastofan Iðunn h/f .....              | 119         |
| Rafmagnsveita Reykjavíkur .....           | 423         |
| Rafmagnsveitur ríkisins .....             | 459         |
| Rafnkell Jónsson .....                    | 404         |
| H/f Raftækjaverksmiðjan Hafnarfirði ..... | 814         |
| Rafveita Hafnarfjarðar .....              | 814         |
| Ragna Aðalsteinsdóttir .....              | 87          |
| Ragnar Jónsson .....                      | 620         |

|                                          | Bls.                         |
|------------------------------------------|------------------------------|
| Ragnheiður Kr. Björnsdóttir .....        | 1032                         |
| Reykholtisdalshreppur .....              | 55                           |
| Reykjavíkurborg .....                    | 601, 683                     |
| Reynir Örn Leósson .....                 | 81                           |
| Ríkissaksóknari .....                    | 556, 873                     |
| Ríkissjóður .....                        | 164, 364, 542, 556, 702, 873 |
| Ríkisspítalarnir .....                   | 164                          |
| Ríkisútvarpið .....                      | 578                          |
| Rude, Sv. B. ....                        | 158                          |
| S .....                                  | 164                          |
| Samgönguráðherra .....                   | 542                          |
| Samvinnubanki Íslands h/f .....          | 112                          |
| Samvinnufélagið Hreyfill .....           | 445                          |
| Samvinnutryggingar g/t .....             | 713, 842, 1105               |
| Sauðárkrókskaupstaður .....              | 555                          |
| Saurbæjarhreppur .....                   | 30                           |
| Sigmundur P. Lárusson .....              | 303, 307, 675                |
| Sigríður Aðalsteinsdóttir .....          | 87                           |
| Sigríður Ólafsdóttir .....               | 699                          |
| Sigríður Valdimarsdóttir .....           | 212                          |
| Sigurbergur Baldursson .....             | 592                          |
| Sigurbjörg Sveinsdóttir .....            | 195                          |
| Sigurður Flosason .....                  | 445                          |
| Sigurður Helgason .....                  | 469                          |
| Sigurður M. Helgason skiptaráðandi ..... | 73, 907, 914, 929            |
| Sigurður Jónsson .....                   | 774                          |
| Sigurður H. Magnússon .....              | 823                          |
| Sigurður Stefánsson .....                | 418                          |
| Sigurgeir V. Sigurgeirsson .....         | 81, 933                      |
| Sigurjón Sigurðsson .....                | 522                          |
| Sindra-Stál .....                        | 82                           |
| Síldarvinnslan h/f .....                 | 158                          |
| Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f .....   | 592, 1071                    |
| Skaftártunguhreppur .....                | 30                           |
| Skálafell h/f .....                      | 788                          |
| Skiptaráðandinn í Reykjavík .....        | 82, 959                      |
| Skúlína Stefánsdóttir .....              | 973                          |
| Soffía Haraldsdóttir .....               | 73                           |
| Spindill h/f .....                       | 663                          |
| Stefán Eiríksson .....                   | 611                          |
| Stefán Jónsson .....                     | 632                          |
| Stefán Ólafsson .....                    | 713                          |
| Steinar Guðmundsson .....                | 761                          |
| Steinhús h/f .....                       | 542                          |
| Stjórnarnefnd ríkisspítalanna .....      | 164                          |
| Sv. B. Rude .....                        | 158                          |

|                                                      | Bls.         |
|------------------------------------------------------|--------------|
| Svava Magnúsdóttir .....                             | 1032         |
| Svavar Magnússon .....                               | 823          |
| Svefnbekkjaiðjan .....                               | 494          |
| Sveinn Benediktsson .....                            | 728          |
| Sveinn Jónsson .....                                 | 364          |
| Sveinn Haukur Valdimarsson hæstaréttarlögmaður ..... | 907, 914     |
| Sverrir Georgsson .....                              | 1071         |
| Sverrir Kristjánsson .....                           | 578          |
| Sverrir Ragnars .....                                | 132          |
| Sýslumaðurinn í Þingeyjarsýslu .....                 | 771          |
| Sýslunefnd Eyjafjarðarsýslu .....                    | 30           |
| Sælgætisgerðin Amor h/f .....                        | 993          |
| Theodór Marinósson .....                             | 500          |
| Trésmiðja Þorkels Skúlasonar .....                   | 793          |
| Trygging h/f .....                                   | 842          |
| Tryggvi Hannesson .....                              | 634          |
| Unnsteinn Beck skiptaráðandi .....                   | 959          |
| Ursula Key Finanzierungen — Versicherungen .....     | 365, 395     |
| Vagn E. Jónsson hæstaréttarlögmaður .....            | 464          |
| Valdimar Þórðarson .....                             | 573          |
| Valur Mörk Valsson .....                             | 1032         |
| Vátryggingafélagið h/f .....                         | 464          |
| Vegagerð ríkisins .....                              | 81, 542, 933 |
| Verslanasambandið h/f .....                          | 10           |
| Vestfold Bil & Karosseri A/S .....                   | 500          |
| Véltak h/f .....                                     | 1020         |
| Vigfús Jón Einarsson, dánarbú .....                  | 145          |
| Vigfús Vigfússon, dánarbú .....                      | 929          |
| Vinnuvélar s/f .....                                 | 1071         |
| Þorgeir Þorsteinsson .....                           | 221          |
| Þorkell Pálsson .....                                | 500          |
| Þormóður Sigurgeirsson .....                         | 804          |
| Þorsteinn Aðalsteinsson .....                        | 771, 944     |
| Þorsteinn Þorsteinsson .....                         | 771, 944     |
| Þorvaldur Þórarinnsson .....                         | 81           |
| Þórarinn Jónasson .....                              | 161          |
| Þórður Johnsen .....                                 | 82           |
| Þrotabú Jóhanns Marels Jónassonar .....              | 907          |
| Þrotabú Jómamarca-Jómar & Co h/f .....               | 914          |
| Þrotabú Kaupfélags Austfjarða .....                  | 418          |
| Þrotabú Vátryggingafélagsins h/f .....               | 464          |
| Þrúður Guðrún Haraldsdóttir .....                    | 699          |
| Þuríður Axelsdóttir .....                            | 212          |
| Örlaugur Björnsson .....                             | 263          |
| Össur Stefánsson .....                               | 973          |

B. *Opinber mál.*

|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| Aðalsteinn Hinriksson Bergdal .....         | 948 |
| Baldur Heiðdal Heiðdalsson .....            | 519 |
| Bjarni Leifur Pétursson .....               | 671 |
| Björn Blöndal .....                         | 952 |
| Björn Þórðarson .....                       | 674 |
| Einar Sverrir Einarsson .....               | 337 |
| Friðfinnur Júlíus Guðjónsson .....          | 222 |
| Gunnar Jónsson .....                        | 45  |
| Ingibjörg Guðrún Magnúsdóttir Welding ..... | 2   |
| Ingvar Diðrik Júníusson .....               | 477 |
| Jóhann Geir Guðjónsson .....                | 415 |
| Jóhann Jóhannsson .....                     | 905 |
| Jón Þórir Gunnlaugsson .....                | 474 |
| Jón Gunnar Þórmundsson .....                | 594 |
| Óskar Elías Héðinn Guðmundsson .....        | 700 |
| Samúel Oddgeirsson .....                    | 669 |
| Sigurður Kolbeinn Eggertsson .....          | 49  |
| Sigurður Ingi Tómasson .....                | 28  |
| Sigurður Guðmundur Stefán Þorleifsson ..... | 426 |
| Sigurd Evje Markússon .....                 | 1   |
| Sigurgeir Einar Karlsson .....              | 727 |
| Tryggvi Rúnar Leifsson .....                | 337 |

### III. SKRÁ

um lög og reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til  
í XLVI. bindi hæstaréttardóma.

*Grágás. Landbrigðapáttur.*

Konungsbók, 208. kap. — 59.

Staðarhólsbók, 438. kap. — 59.

1281. *Jónsbók.*

Landsleigubálkur, kap. 56 — 59, 60.

Þjófabálkur, kap. 15 — 1018, 1019.

1687, 15. apríl. *Norsku lög Kristjáns 5.*

VI. bók, 14. kap., 6. gr. — 424, 425.

1878, nr. 3, 12. apríl. *Lög um skipti á dánarbúum og félagsbúum o. fl.*

33. gr. — 929.

35. gr. — 929, 932.

55. gr. — 929.

82.-89. gr. — 421.

83. gr. — 419, 420, 421, 422.

1857, 6. janúar. *Opið bréf um að stofna byggingarnefnd á verslunar-  
staðnum Akureyri.*

— 138, 139, 144.

4. tl. — 133.

5. tl. — 133.

4. gr. — 138.

1882, nr. 5, 17. mars. *Landamerkjälög.*

— 64, 70.

3. gr. — 57.

1885, nr. 29, 4. nóvember. *Lög um lögtak og fjárnám án undanfarins  
dóms eða sáttar.*

1. gr. — 899, 957.

15. gr. — 114.

1887, nr. 18, 4. nóvember. *Lög um veð.*

3. gr. — 114.

1887, nr. 19, 4. nóvember. *Lög um aðför.*

9. gr. — 304, 305, 307, 308.

12. gr. — 425.

13. gr. — 425.

31. gr. — 957.

50. gr. — 468.

1895, nr. 34, 13. desember. *Lög um stækkun lögsagnarumdæmis og  
bæjarfélags Akureyrarkaupstaðar.*

2. gr. — 138.

- 1904, nr. 12, 24. ágúst. Tilskipun um hvernig gegna skuli embættis-  
störfum amtmanna o. fl.  
— 138.
- 1905, nr. 14, 20. október. Lög um fyrningu skulda og annarra kröfu-  
réttinda.  
4. gr. — 140.
- 1905, nr. 46, 10. nóvember. Lög um hefð.  
— 144.  
2. gr. — 743.
- 1919, nr. 41, 28. nóvember. Lög um landamerki o. fl.  
II. kafli — 806.  
III. kafli — 93.  
1. gr. — 41.  
16. gr. — 93.
- 1921, nr. 39, 27. júní. Lög um stofnun og slit hjúskapar.  
VII. kafli — 301.  
51. gr. — 286.  
56. gr. — 301.  
58. gr. — 301.  
59. gr. — 284, 301.  
76. gr. — 301.  
77. gr. — 301.  
79. gr. — 301.
- 1921, nr. 55, 27. júní. Lög um skipulag kauptúna og sjávarþorpa.  
— 138.
- 1921, nr. 66, 27. júní. Lög um fasteignaskatt.  
— 9.  
3. gr. — 461, 685.
- 1921, nr. 77, 27. júní. Lög um hlutafélög.  
4. gr. — 971.  
10. gr. — 516.  
39. gr. — 968.
- 1922, nr. 39, 19. júní. Lög um lausafjárkaup.  
— 694.  
1. gr. — 695, 696.  
2. gr. — 470.  
4. gr. — 1030.  
5. gr. — 253.  
28. gr. — 617.  
42. gr. — 383, 493, 1030.  
42.-54. gr. — 864.  
43. gr. — 1028, 1030, 1031.  
47. gr. — 492, 1030.  
50. gr. — 470, 474.  
51. gr. — 1030.



52. gr. — 474, 1030.  
54. gr. — 375, 383, 470, 474.  
1923, nr. 15, 20. júní. Vatnalög.  
— 817.  
1923, nr. 20, 20. júní. Lög um réttindi og skyldur hjóna.  
23. gr. — 961, 969, 971.  
1924, nr. 8, 4. júní. Lög um heimild fyrir bæjarstjórnir og hrepps-  
nefndir til að takmarka eða banna hundahald í kaupstöðum og  
kaupþúnum.  
— 602, 605, 607, 609.  
1. gr. — 601.  
1924, nr. 61, 12. september. Reglugerð um hundahald í Reykjavík.  
— 604, 605, 606, 607.  
1. gr. — 601, 602.  
1929, nr. 25, 14. júní. Lög um gjaldþrotaskipti.  
1. gr. — 910, 917.  
19. gr. — 465, 468.  
22. gr. — 465, 467, 468.  
30. gr. — 465.  
1930, nr. 2, 7. janúar. Lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík.  
8. kafli — 607.  
65. gr. — 602, 604, 606, 607.  
1932, nr. 47, 23. júní. Lög um lækningaleyfi, um réttindi og skyldur  
lækna og annarra, er lækningaleyfi hafa, og um skottulæk-  
ningar.  
— 181.  
1933, nr. 93, 19. júní. Væðingarlög.  
— 372.  
IV. kafli — 927.  
XIV. kafli — 366.  
1. gr. — 366, 367, 370.  
5. gr. — 367, 370, 514.  
10. gr. — 126.  
16. gr. — 927.  
17. gr. — 366, 371, 991.  
19. gr. — 366.  
20. gr. — 366, 371.  
34. gr. — 119, 124, 125, 126, 991.  
41. gr. — 367.  
44. gr. — 927.  
53. gr. — 119, 124, 126, 991.  
64. gr. — 991.  
69. gr. — 119, 125, 126.  
70. gr. — 120, 124, 126.  
1935, nr. 38, 28. janúar. Lög um leiðbeiningar fyrir konur um varnir  
gegn því að verða barnshafandi og um fóstureyðingar.

— 168, 184.

5. gr. — 191.

9. gr. — 180, 191.

11. gr. — 167.

1936, nr. 7, 1. febrúar. *Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.*

III. kafli — 290, 301.

10. gr. — 540.

11. gr. — 540.

13. gr. — 540.

18. gr. — 540.

32. gr. — 532, 540.

1936, nr. 85, 23. júní. *Lög um meðferð einkamála í héraði.*

— 95.

XI. kafli — 281, 662.

XVII. kafli — 124, 126, 369, 370, 372, 928.

36. gr. — 93, 946.

37. gr. — 93.

39. gr. — 775.

41. gr. — 367.

42. gr. — 663, 664, 667, 668.

52. gr. — 378.

53. gr. — 145.

67. gr. — 94.

69. gr. — 128, 335, 372.

71. gr. — 94, 171, 175, 613.

72. gr. — 90, 932.

78. gr. — 78, 90, 929, 932.

80. gr. — 402, 404.

82. gr. — 404.

85. gr. — 841.

88. gr. — 611.

105. gr. — 371, 372.

106. gr. — 371, 372.

108. gr. — 42, 128.

109. gr. — 40.

114. gr. — 371, 372, 1102.

115. gr. — 371, 372, 667.

116. gr. — 371, 372, 521, 586, 590.

117. gr. — 305, 309, 371, 372.

118. gr. — 113, 160, 404, 494, 499, 572, 628, 841, 1104.

119. gr. — 367.

120. gr. — 159, 259, 329, 715.

129. gr. — 988.

139. gr. — 945, 1091.

140. gr. — 1091.

173. gr. — 281, 282, 661, 662.  
178. gr. — 803.  
180. gr. — 96, 1099.  
181. gr. — 1112, 1119.  
188. gr. — 989.  
190. gr. — 774, 909, 916.  
193. gr. — 909, 916.  
194. gr. — 752.  
195. gr. — 729, 746, 747, 749, 750, 752, 1098.  
196. gr. — 747, 751, 753, 1098.  
200. gr. — 715, 854.  
201. gr. — 171.  
204. gr. — 840.  
205. gr. — 171, 446, 794.  
208. gr. — 163, 367, 372, 529, 530, 624, 628, 991.  
209. gr. — 370.  
212. gr. — 444.  
215. gr. — 444.  
216. gr. — 33.  
217. gr. — 32, 34, 40.  
218. gr. — 32.  
220. gr. — 32, 33, 34, 35, 38, 40, 42.  
223. gr. — 113, 909, 916.
- 1937, nr. 46, 13. júní. *Lög um samvinnufélög.*  
3. gr. — 455, 456.  
8. gr. — 455.
- 1937, nr. 69, 31. desember. *Lög um tekjur bæjar- og sveitarfélaga og eftirlit með fjárstjórn bæjar- og sveitarfélaga.*  
4. gr. — 461, 685.
- 1938, nr. 16, 13. janúar. *Lög um að heimila í viðeigandi tilfellum aðgerðir á fólki, er koma í veg fyrir að það auki kyn sitt.*  
— 165, 168, 169, 178, 179, 184, 186, 187, 191, 193.  
3. gr. — 166, 170.  
5. gr. — 168, 169, 173, 174, 176, 184, 187, 191.  
6. gr. — 168, 176, 187.  
7. gr. — 168, 172, 176, 179, 185, 186.  
9. gr. — 167.
- 1938, nr. 62, 11. júní. *Lög um bókhald.*  
— 998, 999, 1007, 1008.  
2. gr. — 993, 1002.
- 1938, nr. 80, 13. janúar. *Lög um stéttarfélög og vinnudeilur.*  
— 200.  
67. gr. — 127.
- 1939, nr. 5, 10. janúar. *Reglugerð um Rafmagnsveitu Reykjavíkur.*  
13. gr. — 424.  
16. gr. — 423.

17. gr. — 423, 424.

1940, nr. 19, 12. febrúar. *Almenn hegningarlög.*

XII. kafli — 760.

XXII. kafli — 560, 675.

XXV. kafli — 759.

XXVI. kafli — 670, 701, 906.

20. gr. — 340, 362.

24. gr. — 760.

25. gr. — 579.

57. gr. — 45, 46, 240, 242, 521, 522, 594, 595, 598, 599, 600.

66. gr. — 415, 416, 417.

68. gr. — 416.

70. gr. — 598.

71. gr. — 948.

72. gr. — 362, 481, 754, 757, 758, 759.

74. gr. — 598.

77. gr. — 45, 49, 223, 362, 427, 434.

81. gr. — 760.

108. gr. — 757, 759.

155. gr. — 426, 430, 434.

158. gr. — 769.

216. gr. — 167.

217. gr. — 222, 223, 225, 232, 240.

229. gr. — 587, 588, 590, 759.

232. gr. — 415, 416, 417.

233. gr. — 415, 416, 417.

234. gr. — 587, 588, 753, 757, 758, 759.

235. gr. — 587, 588, 753, 754, 757, 758, 759.

236. gr. — 753, 757, 758, 759.

239. gr. — 759.

241. gr. — 757, 758, 760.

244. gr. — 337, 339, 340, 349, 355, 362, 478, 479.

248. gr. — 426, 427, 430, 434.

255. gr. — 362, 481.

257. gr. — 337, 340, 358.

259. gr. — 46.

261. gr. — 426.

264. gr. — 754, 755, 757, 758, 760, 890.

1940, nr. 35, 12. febrúar. *Lög um heilbrigðisnefndir og heilbrigðis-samþykktir.*

3. gr. — 608, 609.

1941, nr. 46, 27. júní. *Landskiptalög.*

1. gr. — 772, 773, 946.

3. gr. — 946.

4. gr. — 946.

5. gr. — 773, 946, 947.

6. gr. — 773, 946.  
1942, nr. 14, 15. maí. Lög um læknaráð.  
2. gr. — 365, 593.  
1942, nr. 61, 4. júlí. Lög um málflytjendur.  
8. gr. — 574, 577.  
1943, nr. 16, 26. febrúar. Lög um orlof.  
6. gr. — 155.  
7. gr. — 155.  
1943, nr. 64, 16. desember. Lög um birtingu laga og stjórnvalda-  
erinda.  
2. gr. — 822.  
7. gr. — 819, 822.  
1944, nr. 33, 17. júní. Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.  
65. gr. — 2, 3, 29, 415, 558, 608, 670, 675, 701, 906.  
66. gr. — 602, 606, 607, 608.  
67. gr. — 608.  
72. gr. — 589.  
1945, nr. 67, 12. apríl. Lög um fasteignaskatt til bæjar- og hrepps-  
félaga og Jöfnunarsjóð sveitarfélaga.  
4. gr. — 461, 685.  
1946, nr. 44, 7. maí. Lög um opinbera aðstoð við byggingar íbúðar-  
húsa í kaupstöðum og kauptúnum.  
18. gr. — 314.  
1947, nr. 87, 5. júní. Lög um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna.  
16. gr. — 219.  
1947, nr. 95, 5. júní. Lög um lögræði.  
22. gr. — 214, 219, 220.  
23. gr. — 219, 220.  
37. gr. — 743.  
39. gr. — 114.  
1947, nr. 80, 5. júní. Framfærslulög.  
3. gr. — 176.  
6. gr. — 176.  
1948, nr. 40, 5. apríl. Lög um kauprétt á jörðum.  
— 930, 980, 986, 987.  
2. gr. — 931.  
4. gr. — 931.  
5. gr. — 985.  
1948, nr. 14, 8. mars. Lög um ákvörðun féseкта.  
— 754.  
1949, nr. 18, 22. mars. Lög um kyrrsetningu og lögbann.  
1. gr. — 523.  
9. gr. — 580.  
12. gr. — 580.  
20. gr. — 841.  
26. gr. — 523, 526, 527, 528, 589.

27. gr. — 580.  
28. gr. — 580.
- 1949, nr. 57, 25. maí. *Lög um nauðungaruppboð.*  
— 114.  
2. gr. — 465.  
4. gr. — 113.  
12. gr. — 78.  
23. gr. — 74, 77, 78.  
34. gr. — 465.  
46. gr. — 465.
- 1950, nr. 11, 20. janúar. *Heilbrigðissamþykkt fyrir Reykjavík.*  
— 609.  
161. gr. — 604, 606, 608, 609, 610.
- 1952, nr. 23, 1. febrúar. *Lög um öryggisráðstafanir á vinnustöðum.*  
5. gr. — 1063.
- 1952, nr. 36, 16. febrúar. *Lög um opinbera aðstoð við byggingar íbúð-  
arhúsa í kaupstöðum og kauptúnum.*  
— 314, 779.  
15. gr. — 332.
- 1953, nr. 7, 3. febrúar. *Lög um hundahald og varnir gegn sullaveiki.*  
— 605, 606.  
1. gr. — 602.
- 1954, nr. 20, 8. mars. *Lög um vátryggingarsamninga.*  
20. gr. — 714, 725, 726.  
21. gr. — 1091.  
24. gr. — 714, 722.  
35. gr. — 726.  
37. gr. — 714, 1093.  
40. gr. — 1092.  
92. gr. — 1112.
- 1954, nr. 11, 9. febrúar. *Auglýsing um fullgildingu Evrópuráðssamn-  
ings um verndun mannréttinda og mannfrelsis.*  
5. gr. — 890.  
8. gr. — 602, 606, 607, 610.  
14. gr. — 607.  
18. gr. — 610.
- 1955, nr. 22, 3. maí. *Lög um breytingar á almennum hegningarlögum  
nr. 19 frá 12. febrúar 1940.*  
4. gr. — 45, 240, 242, 521, 522, 594, 595, 599, 600.
- 1956, nr. 20, 1. mars. *Lög um breyting á almennum hegningarlögum  
nr. 19 12. febrúar 1940.*  
— 46.
- 1957, nr. 44, 3. júní. *Lög um skatt á stóreignir.*  
— 575.
- 1956, nr. 57, 10. apríl. *Lög um prentrétt.*  
15. gr. — 757, 759.

22. gr. — 754, 757, 758, 760.
- 1957, nr. 53, 5. júní. *Lög um lax- og silungsveiði.*  
3. gr. — 89, 90.
- 1958, nr. 16, 9. apríl. *Lög um rétt verkafólks til uppsagnarfrests frá störfum og um rétt þess og fastra starfsmanna til launa vegna sjúkdóms- og slysaforfalla.*  
— 149, 150, 152, 154.  
1. gr. — 148, 150, 151, 152.  
4. gr. — 148, 150, 152, 154.  
6. gr. — 155.  
7. gr. — 148, 150, 152.
- 1958, nr. 68, 5. júní. *Lög um tollheimtu og tolleftirlit.*  
32. gr. — 1018.
- 1958, nr. 26, 2. maí. *Umferðarlög.*  
24. gr. — 725.  
25. gr. — 46, 725.  
67. gr. — 1106, 1116, 1117.  
69. gr. — 1106, 1116.  
74. gr. — 1106, 1112, 1116.
- 1959, nr. 19, 24. apríl. *Lög um sameign fjölbýlishúsa.*  
— 316, 334.
- 1960, nr. 32, 5. febr. *Tilkynning Rafmagnseftirlits ríkisins.*  
— 1061, 1062.
- 1960, nr. 54, 14. júní. *Lög um verðlagsmál.*  
6. gr. — 816.
- 1960, nr. 127, 25. júlí. *Reglugerð um leigu á skráningarskyldum ökutækjum til mannflutninga án ökumanns.*  
6. gr. — 1102.
- 1961, nr. 36, 29. mars. *Ábúðarlög.*  
1. gr. — 838.  
46. gr. — 946.
- 1961, nr. 82, 21. ágúst. *Lög um meðferð opinberra mála.*  
XVIII. kafli — 569.  
34. gr. — 874.  
35. gr. — 874.  
54. gr. — 875.  
56. gr. — 875.  
61. gr. — 874.  
66. gr. — 558.  
150. gr. — 570, 572, 874, 890, 894.  
151. gr. — 570, 874, 875, 889, 890, 894.  
152. gr. — 572.  
154. gr. — 557, 558, 572, 873, 874, 876, 890, 894.  
155. gr. — 572, 874.
- 1962, nr. 57, 18. apríl. *Lög um Hæstarétt Íslands.*  
36. gr. — 73.

- 1962, nr. 69, 28. apríl. Lög um tekjustofna sveitarfélaga.  
65. gr. — 461, 685.
- 1963, nr. 21, 23. apríl. Lög um kirkjugarða.  
26. gr. — 994, 1003.
- 1963, nr. 28, 29. apríl. Lög um fasteignamat og fasteignaskráningu.  
1. gr. — 463.  
11. gr. — 463.
- 1963, nr. 33, 26. apríl. Lög um breytingu á lögum nr. 85, 23. júní 1936 um meðferð einkamála í héraði.  
18. gr. — 989.
- 1963, nr. 245, 31. desember. Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.  
16. gr. — 155.  
103. gr. — 902.
- 1963, nr. 66, 31. desember. Siglingalög.  
88. gr. — 1016, 1018.  
95. gr. — 1016.  
96. gr. — 1016.  
99. gr. — 1012.  
216. gr. — 98, 105, 642, 792.  
232. gr. — 661.
- 1963, nr. 67, 31. desember. Sjómannalög.  
12. gr. — 791, 792.  
13. gr. — 791.  
18. gr. — 789, 791, 792.
- 1963, nr. 71, 30. desember. Vegalög.  
13. gr. — 548.
- 1964, nr. 19, 21. maí. Skipulagslög.  
30. gr. — 134, 139.
- 1964, nr. 51, 10. júní. Lög um tekjustofna sveitarfélaga.  
— 461, 685.  
4. gr. — 461, 685.
- 1965, nr. 29, 23. apríl. Lög um breytingu á lögum nr. 41, frá 28. nóvember 1919, um landamerki o. fl.  
1. gr. — 41.
- 1965, nr. 90, 7. október. Lög um tekjuskatt og eignarskatt.  
42. gr. — 993, 995, 1003, 1004.
- 1966, nr. 53, 13. maí. Lög um vernd barna og ungmenna.  
13. gr. — 217, 219.  
36. gr. — 214, 219.
- 1966, nr. 71, 6. maí. Lög um verðtryggingu fjárskuldbindinga.  
1. gr. — 853, 865.
- 1966, nr. 101, 8. desember. Lög um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlun og sölu á landbúnaðarafurðum o. fl.  
24. gr. — 405.
- 1967, nr. 48, 29. apríl. Hafnalög.



- 901.
- 12. gr. — 896, 897, 899, 902, 903.
- 25. gr. — 896, 899, 902, 903.
- 1967, nr. 54, 27. apríl. *Lög um Jarðeignasjóð ríkisins.*
  - 976.
  - 8. gr. — 977.
- 1967, nr. 58, 29. apríl. *Orkulög.*
  - 463, 817.
  - 24. gr. — 816.
  - 25. gr. — 814, 816, 818, 819.
  - 76. gr. — 424.
  - 77. gr. — 460, 462, 463, 464.
- 1968, nr. 40, 23. apríl. *Umferðarlög.*
  - 595.
  - 1. gr. — 1072.
  - 24. gr. — 725, 726.
  - 25. gr. — 25, 46, 50, 53, 519, 521, 596, 599, 723, 725, 726, 949.
  - 26. gr. — 519, 521.
  - 27. gr. — 50, 53, 596.
  - 37. gr. — 519.
  - 38. gr. — 939.
  - 41. gr. — 519.
  - 45. gr. — 848.
  - 46. gr. — 848.
  - 48. gr. — 848.
  - 49. gr. — 849, 939.
  - 50. gr. — 953, 954.
  - 51. gr. — 848.
  - 52. gr. — 848.
  - 53. gr. — 848.
  - 55. gr. — 554.
  - 56. gr. — 554.
  - 67. gr. — 1072, 1074, 1075, 1106.
  - 68. gr. — 1075.
  - 69. gr. — 1072, 1074, 1106.
  - 70. gr. — 1072, 1075.
  - 80. gr. — 46, 50, 53, 54, 519, 521, 596, 948, 949, 951, 953, 954.
  - 81. gr. — 46, 50, 54, 520, 521, 594, 595, 596, 598, 599, 600, 949, 951.
- 1968, nr. 51, 2. maí. *Lög um bókhald.*
  - 998, 1007.
  - 2. gr. — 770, 993, 1002.
  - 17. gr. — 769, 770.
- 1968, nr. 58, 1. maí. *Lög um Stofnfjársljóð fiskiskipa.*
  - 897.
  - 2. gr. — 902.
  - 4. gr. — 897.

1968, nr. 79, 31. desember. Lög um ráðstafanir í sjávarútvegi vegna breytingar gengis íslenskrar krónu.

2. gr. — 897, 902.

5. gr. — 897.

1969, nr. 12, 17. mars. Lög um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit.  
— 608.

9. gr. — 609.

10. gr. — 608, 609.

11. gr. — 608, 609.

19. gr. — 608, 609.

1969, nr. 59, 28. maí. Lög um tollheimtu og tolleftirlit.

IX. kafli — 29.

12. gr. — 221.

14. gr. — 221.

1969, nr. 82, 2. júlí. Áfengislög.

24. gr. — 50, 53, 54, 519, 520, 521, 594, 600, 949, 951.

45. gr. — 50, 53, 519, 521, 594, 949.

1969, nr. 301, 10. desember. Reglugerð um fasteignamat og fasteignaskráningu.

1. gr. — 463.

2. gr. — 463.

1970, nr. 23, 16. apríl. Vegalög.

65. gr. — 934, 938, 939, 942.

1970, nr. 36, 9. maí. Lög um leigubifreiðar.

— 456.

1. gr. — 455.

1970, nr. 76, 25. júní. Lög um lax- og silungsveiði.

2. gr. — 59.

3. gr. — 93.

4. gr. — 60.

84. gr. — 93.

1970, nr. 107, 28. október. Lög um félagsheimili.

— 6.

1. gr. — 7, 8.

2. gr. — 8.

1971, nr. 19, 5. apríl. Útvarpslög.

6. gr. — 587, 590.

1971, nr. 68, 15. júní. Lög um tekjuskatt og eignarskatt.

35. gr. — 1000, 1009.

37. gr. — 999, 1000, 1001, 1008, 1009.

38. gr. — 994, 995, 1000, 1001, 1003, 1004, 1009, 1010.

38. gr. — 995, 1004.

39. gr. — 995.

42. gr. — 993, 995, 1003, 1004.

46. gr. — 902.

1971, nr. 94, 24. desember. Lög um breyting á lögum um verðlags-

- mál, nr. 54 frá 14. júní 1960.*  
2. gr. — 816.
- 1971, nr. 192, 1. september. *Gjaldskrá Rafveitu Hafnarfjarðar.*  
— 814, 816, 817, 819.  
IV. kafli. — 814.
- 1971, nr. 264, 31. desember. *Reglugerð um raforkuvirki.*  
3.2., § 490 — 1062.
- 1972, nr. 7, 23. mars. *Lög um breyting á lögum nr. 68, 15. júní 1971, um tekjuskatt og eignarskatt.*  
16. gr. — 993, 999, 1003, 1008.  
23. gr. — 994, 995, 1003, 1004.
- 1972, nr. 8, 22. mars. *Lög um tekjustofna sveitarfélaga.*  
— 7, 461, 463, 464, 685.  
II. kafli. — 459, 460, 686.  
3. gr. — 6, 7.  
4. gr. — 459, 460, 461, 684, 685, 686,  
5. gr. — 6, 7, 8, 9, 462, 463.  
24. gr. — 995, 1004.
- 1972, nr. 109, 31. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 87, 24. desember 1971, um orlof.*  
3. gr. — 130.
- 1972, nr. 45, 8. febrúar. *Heilbrigðisreglugerð.*  
— 609.  
VI. kafli. — 608.  
83. gr. — 608.  
84. gr. — 609.  
213. gr. — 609.
- 1972, nr. 320, 19. desember. *Reglugerð um fasteignaskatt.*  
— 8.  
10. gr. — 460, 684.  
11. gr. — 460, 684.
- 1972, nr. 139, 7. júní. *Gjaldskrá fyrir Rafveitu Hafnarfjarðar.*  
— 814, 817.
- 1973, nr. 73, 21. júní. *Lög um meðferð opinberra mála.*  
VII. kafli. — 891.  
35. gr. — 893.  
48. gr. — 893.  
51. gr. — 890, 893.  
55. gr. — 891, 893.  
56. gr. — 890, 891, 893.  
61. gr. — 890, 891, 893.  
63. gr. — 893.  
77. gr. — 45.  
118. gr. — 594.  
141. gr. — 481, 955.  
150. gr. — 890, 894.

151. gr. — 890, 894.

154. gr. — 890, 894.

1973, nr. 39, 9. febrúar. *Hafnarreglugerð fyrir Ísafjarðarkaupstað.*

39. gr. — 896, 897, 899, 901, 902, 903.

46. gr. — 899.

47. gr. — 899, 902, 903.

1973, nr. 75, 21. júní. *Lög um Hæstarétt Íslands.*

13. gr. — 415, 672.

20. gr. — 482.

21. gr. — 30, 87, 402, 574, 663, 673, 748, 773, 776, 839, 929.

22. gr. — 748, 776, 1099.

23. gr. — 748.

24. gr. — 776.

27. gr. — 776.

28. gr. — 776.

31. gr. — 31.

36. gr. — 97, 104, 263, 445, 500, 702, 933.

45. gr. — 158, 423, 630, 632, 634, 636, 638.

53. gr. — 715.

58. gr. — 989.

1974, nr. 74, 21. ágúst. *Lög um meðferð opinberra mála.*

43. gr. — 475, 476.

65. gr. — 415, 416.

67. gr. — 1, 2, 3, 29, 415, 416, 670, 672, 675, 701, 727, 728, 906.

69. gr. — 415, 417.

71. gr. — 415, 416.

72. gr. — 415, 416.

75. gr. — 675.

77. gr. — 45.

115. gr. — 599.

118. gr. — 427, 599.

141. gr. — 955.

164. gr. — 727.

172. gr. — 1, 2, 28, 415, 474, 669, 671, 674, 700, 727, 905.

178. gr. — 595.

1975, nr. 66, 14. júlí. *Vegalög.*

65. gr. — 934.

#### IV. EFNISSKRÁ TIL YFIRLITS.

Bls

|                                                                                                           |                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Aðfarargerðir. Sjá aðför, fjárnám, innsetningargerðir, kyrrsetningargerðir, lögbann, lögtak, útburðarmál. |                                                                                                                                                                |
| Aðför.                                                                                                    |                                                                                                                                                                |
| Aðgerðarleysi. Sjá tomlæti.                                                                               |                                                                                                                                                                |
| Aðild, aðilaskipti, fyrirsvar í dómsmálum                                                                 | 145, 164, 500, 601, 753, 777, 823, 873, 895, 907, 914, 973, 1054, 1077, 1105                                                                                   |
| Aðildareidur.                                                                                             |                                                                                                                                                                |
| Aðstoð.                                                                                                   |                                                                                                                                                                |
| Aðstöðugjald. Sjá skattar.                                                                                |                                                                                                                                                                |
| Aflýsing.                                                                                                 |                                                                                                                                                                |
| Arkitektar.                                                                                               |                                                                                                                                                                |
| Atvinnulöggjöf.                                                                                           |                                                                                                                                                                |
| Atvinnuréttindi. Sjá ökuleyfissviptingu.                                                                  |                                                                                                                                                                |
| Ábúð.                                                                                                     |                                                                                                                                                                |
| Ábyrgð á seldum hlut (framleiðslugallar)                                                                  | 687                                                                                                                                                            |
| Ábyrgð á verkum annarra.                                                                                  |                                                                                                                                                                |
| Ábyrgð framleiðanda. Sjá ábyrgð á seldum hlut                                                             | 687                                                                                                                                                            |
| Ábyrgð húseiganda. Sjá fasteignir og skaðabætur.                                                          |                                                                                                                                                                |
| Áfengi.                                                                                                   |                                                                                                                                                                |
| Áfengislög                                                                                                | 45, 49, 519, 594, 948                                                                                                                                          |
| Áfrýjun.                                                                                                  |                                                                                                                                                                |
| 1. Áfrýjunarleyfi:                                                                                        |                                                                                                                                                                |
| a. Áfrýjunarfrestur liðinn                                                                                | 73, 104, 112, 119, 145, 195, 283, 404, 418, 435, 464, 532, 556, 683, 702, 761, 788, 793, 895, 921, 1032, 1071, 1101                                            |
| b. Áfrýjunarupphæð nær eigi 25.000 krónum.                                                                |                                                                                                                                                                |
| c. Áfrýjunarfrestur liðinn. Áfrýjunarleyfis eigi aflað.                                                   |                                                                                                                                                                |
| 2. Máli gagnáfrýjað                                                                                       | 6, 55, 73, 112, 158, 161, 212, 243, 251, 263, 311, 374, 404, 445, 459, 482, 494, 532, 578, 625, 640, 753, 793, 850, 933, 955, 973, 993, 1002, 1032, 1051, 1105 |
| 3. Ýmis atriði.                                                                                           |                                                                                                                                                                |
| Máli, sem vísað hafði verið frá, áfrýjað að nýju                                                          | 73                                                                                                                                                             |
| Máli, sem útivistardómur hafði gengið í, áfrýjað að nýju                                                  | 96, 104, 263, 385, 445, 500, 702, 793                                                                                                                          |
| Máli, sem útivistardómur hafði gengið í, gagnáfrýjað að nýju                                              | 263                                                                                                                                                            |
| Gagnáfrýjandi áfrýjar máli að nýju                                                                        | 761, 921, 933, 989                                                                                                                                             |
| Áfrýjunarfrestir. Sjá áfrýjun.                                                                            |                                                                                                                                                                |
| Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.                                                                              |                                                                                                                                                                |
| Ákæra                                                                                                     | 426, 594                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                       |                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Álitsgerðir.                                                                                                                                                          |                                                     |
| Árás á opinberan starfsmann.                                                                                                                                          |                                                     |
| Árekstur bifreiða. Sjá bifreiðar .....                                                                                                                                | 842                                                 |
| Árekstur skipa.                                                                                                                                                       |                                                     |
| Ávana- og fikniefni.                                                                                                                                                  |                                                     |
| Barnaverndarmál .....                                                                                                                                                 | 212                                                 |
| Barnsfaðerni .....                                                                                                                                                    | 435                                                 |
| Barnsfaðernismál .....                                                                                                                                                | 435                                                 |
| Barnsmeðlög .....                                                                                                                                                     | 955                                                 |
| Bifreiðar:                                                                                                                                                            |                                                     |
| A. Einkamál .....                                                                                                                                                     | 374, 542, 687, 713, 842, 933, 989, 1071, 1105       |
| B. Opinber mál .....                                                                                                                                                  | 45, 49, 519, 594, 948, 952                          |
| Birting dóms .....                                                                                                                                                    | 753                                                 |
| Birting stjórnvaldserinda .....                                                                                                                                       | 814                                                 |
| Bjarglaun.                                                                                                                                                            |                                                     |
| Björgun.                                                                                                                                                              |                                                     |
| Blóðrannsókn. Blóðflokkar .....                                                                                                                                       | 45, 49, 435, 519, 594, 713, 948                     |
| Botnvörpuveiðar.                                                                                                                                                      |                                                     |
| Bókhald.                                                                                                                                                              |                                                     |
| Brot í opinberu starfi.                                                                                                                                               |                                                     |
| Búskipti. Sjá skiptamál. Hjónaskilnaður.                                                                                                                              |                                                     |
| Byggingameistarar.                                                                                                                                                    |                                                     |
| Byggingarkostnaður. Sjá Byggingarsamvinnufélög.                                                                                                                       |                                                     |
| Byggingarsamþykktir .....                                                                                                                                             | 311                                                 |
| Byggingarsamvinnufélög .....                                                                                                                                          | 777                                                 |
| Börn. Sjá barnavernd. Barnsfaðernismál.                                                                                                                               |                                                     |
| Dagsektir.                                                                                                                                                            |                                                     |
| Dánarbú .....                                                                                                                                                         | 823                                                 |
| Dánarbætur.                                                                                                                                                           |                                                     |
| Dómar og úrskurðir. Sjá og dómarar .....                                                                                                                              | 907, 914                                            |
| Dómarar. Sjá og dómstólar, réttarfar, réttarfarsannmarkar, sératkvæði.                                                                                                |                                                     |
| 1. Dómarar:                                                                                                                                                           |                                                     |
| Þrír hæstaréttardómarar dæma mál 87, 127, 145, 158, 161, 221, 242, 303, 307, 396, 402, 474, 528, 669, 671, 672, 674, 700, 727, 728, 771, 774, 839, 929, 944, 948, 952 |                                                     |
| Varadómari dæmir í máli fyrir Hæstarétti 6, 10, 119, 164, 683, 814, 823                                                                                               |                                                     |
| Samdómendur í héraði:                                                                                                                                                 |                                                     |
| Aukadómþing .....                                                                                                                                                     | 30                                                  |
| Bæjarþing ....                                                                                                                                                        | 194, 263, 311, 374, 385, 482, 542, 1011, 1051, 1077 |
| Félagsdómur .....                                                                                                                                                     | 127                                                 |
| Landamerkjadómur .....                                                                                                                                                | 55, 804                                             |
| Sakadómur.                                                                                                                                                            |                                                     |
| Siglingadómur.                                                                                                                                                        |                                                     |
| Skiptaréttur.                                                                                                                                                         |                                                     |

|                                                                                              | Bls.          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Sjó- og verslunardómur 10, 96, 104, 445, 500, 640, 674, 713,<br>788, 793, 839, 850,          | 1020          |
| Setudómari dæmir mál í héraði ..... 87, 283, 556, 728,                                       | 973           |
| Dómara ekki getið í héraðsdómi 73, 132, 212, 404, 435, 522,<br>573, 669, 700, 823, 895, 933, | 1071          |
| 2. Sératkvæði:                                                                               |               |
| Í Hæstarétti 6, 30, 164, 251, 263, 459, 522, 594, 683, 713, 895,<br>921, 993,                | 1002          |
| Í héraði .....                                                                               | 10            |
| 3. Ýmis atriði 45, 164, 418, 445, 519, 556, 578, 594, 727, 774, 804,<br>850, 895,            | 1051          |
| Dómhæfi kröfu. Sjá dómkröfur .....                                                           | 611           |
| Dómkröfur .....                                                                              | 556, 611      |
| Dómkvaðning .....                                                                            | 771, 944      |
| Dómstólar. Sjá dómarar.                                                                      |               |
| Dómsvald skiptaréttar .....                                                                  | 929           |
| Dráttarvélar.                                                                                |               |
| Eftirlaun.                                                                                   |               |
| Eiður.                                                                                       |               |
| Eignardómsmál .....                                                                          | 30            |
| Eignarréttarfyrrvari.                                                                        |               |
| Eignarréttur að landsspildu .....                                                            | 132           |
| Eignarspjöll .....                                                                           | 337           |
| Einkarefsimál .....                                                                          | 753           |
| Embættismenn.                                                                                |               |
| Endurgreiðsla .....                                                                          | 404           |
| Endurheimta. Sjá endurgreiðsla og raforkugjald .....                                         | 814           |
| Endurrit skjala.                                                                             |               |
| Endurupptaka máls. Sjá dómarar .....                                                         | 1051          |
| Erfðaábúð.                                                                                   |               |
| Erfðafesta.                                                                                  |               |
| Erfðir.                                                                                      |               |
| Erfðaskrá.                                                                                   |               |
| Fangelsi.                                                                                    |               |
| Farbann.                                                                                     |               |
| Farmflutningar .....                                                                         | 385, 1011     |
| Farmgjald.                                                                                   |               |
| Farmskírteini. Sjá farmflutningar.                                                           |               |
| Farmskírteinisfyrirvarar. Sjá farmflutningar.                                                |               |
| Fasteignakaup .....                                                                          | 482, 611, 850 |
| Fasteignasala .....                                                                          | 396           |
| Fasteignaskattar. Sjá skattar.                                                               |               |
| Fasteignir .....                                                                             | 6             |
| Félagsdómur .....                                                                            | 96, 104, 127  |
| Félagsheimili. Sjá fasteignir, skattar .....                                                 | 6             |
| Félagsréttindi .....                                                                         | 445           |

|                                                                 |                                                  |
|-----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| Félög. Sjá byggingarsamvinnufélög, félagsréttindi.              |                                                  |
| Fjármál hjóna .....                                             | 959                                              |
| Fjárnám .....                                                   | 303, 307, 464                                    |
| Fjárskipti hjóna. Sjá skipti.                                   |                                                  |
| Fjársvik .....                                                  | 426                                              |
| Foreldraráð. Sjá barnavernd .....                               | 212                                              |
| Forkaupsréttur að jörð .....                                    | 973                                              |
| Fóstureyðingar. Sjá skaðabætur .....                            | 164                                              |
| Framfærslueyrir .....                                           | 955                                              |
| Frávisun.                                                       |                                                  |
| A. Einkamál:                                                    |                                                  |
| 1. Frá héraðsdómi .....                                         | 30, 87, 127, 402, 528, 728, 839, 1077            |
| 2. Frá Hæstarétti .....                                         | 907, 914                                         |
| B. Opinber mál .....                                            | 221                                              |
| Fyrning .....                                                   | 119                                              |
| Galli .....                                                     | 793, 850, 1020                                   |
| Gata, götusvæði. Sjá eignarrétt að landsvæði .....              | 132                                              |
| Geðrannsókn .....                                               | 556, 674                                         |
| Gengi. Sjá ómerkingu .....                                      | 10                                               |
| Gerðardómssamningur .....                                       | 127                                              |
| Gjafsókn. Gjafvörn 145, 164, 212, 263, 283, 435, 640, 702, 873, |                                                  |
| 1011, 1071, 1105                                                |                                                  |
| Gjaldskrár .....                                                | 814                                              |
| Gjaldþrotaskipti .....                                          | 418, 464, 907, 914                               |
| Gæsluvarðhald .....                                             | 1, 2, 28, 415, 556, 669, 671, 674, 700, 727, 905 |
| Hafning máls .....                                              | 395, 673, 699                                    |
| Hald á munum .....                                              | 474                                              |
| Handtaka .....                                                  | 873                                              |
| Hefð .....                                                      | 55                                               |
| Heimvísun .....                                                 | 10, 804, 944, 1101                               |
| Hjónaskilnaður. Sjá og barnsmeðlög, framfærslueyrir 73, 283,    |                                                  |
| Hjúskapur. Sjá hjónaskilnað.                                    |                                                  |
| Hundahald .....                                                 | 601                                              |
| Húftrygging. Sjá bifreiðar, skaðabætur .....                    | 933                                              |
| Hæstaréttarlög .....                                            | 158                                              |
| Innsetningargerð .....                                          | 212, 423                                         |
| Ítrekun .....                                                   | 49, 337, 519, 948                                |
| Kaupgjald. Sjá og vinnusamninga .....                           | 96, 104, 145                                     |
| Kaupmáli. Sjá séreign.                                          |                                                  |
| Kaupsamningar. Sjá og fasteignakaup, lausafjárkaup 83, 823,     |                                                  |
| Kjarasamningar. Sjá kaupgjaldsmál .....                         | 96, 104, 145                                     |
| Kröfugerð. Sjá dómkröfur.                                       |                                                  |
| Kærufrestir. Sjá kærumál .....                                  | 774                                              |
| Kærumál:                                                        |                                                  |
| A. Einkamál:                                                    |                                                  |
| 1. Kæruheimild .....                                            | 663, 774                                         |



|                                                                          | Bls.                                          |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 2. Hafning máls .....                                                    | 673                                           |
| 3. Frávisun frá héraðsdómi .... 30, 87, 402, 528, 728, 839, 1077         |                                               |
| 4. Frávisun frá Félagsdómi .....                                         | 127                                           |
| 5. Úrskurður stjórnar Lögmannafélags Íslands .....                       | 573                                           |
| 6. Réttarneitun .....                                                    | 771                                           |
| 7. Ýmis atriði .... 30, 929, 944                                         |                                               |
| B. Opinber mál:                                                          |                                               |
| 1. Atvinnuréttindi.                                                      |                                               |
| 2. Ákæra.                                                                |                                               |
| 3. Dómsátt.                                                              |                                               |
| 4. Gæsluvarðhald .... 1, 2, 28, 415, 669, 671, 674, 700, 727,            | 905                                           |
| 5. Leit á manni .....                                                    | 221                                           |
| 6. Hald lagt á muni .....                                                | 475                                           |
| Landamerksamál .....                                                     | 56, 804                                       |
| Landskipti. Sjá dómkvaðningu matsmanna .....                             | 944                                           |
| Lausafjárkaup .....                                                      | 374, 469, 687, 1020, 1032                     |
| Lax- og silungsveiði .....                                               | 55                                            |
| Líkamsáverkar .....                                                      | 222                                           |
| Læknaráð .....                                                           | 364, 592                                      |
| Lögbann .....                                                            | 522, 578                                      |
| Löghald .....                                                            | 494                                           |
| Lögmannafélag Íslands. Sjá kærumál, lögmenn.                             |                                               |
| Lögmenn. Sjá og málflutningur .....                                      | 573                                           |
| Lögskýring .....                                                         | 6, 30, 594, 788, 895, 993, 1002               |
| Lögtak .....                                                             | 6, 459, 683, 895, 955, 993, 1002              |
| Matsgerð .....                                                           | 482, 793, 1020                                |
| Matsmenn. Sjá dómkvaðningu matsmanna .....                               | 944                                           |
| Málasamlag .....                                                         | 933                                           |
| Málflutningslaun .....                                                   | 573, 873                                      |
| Málflutningur .....                                                      | 30, 311, 494, 556, 839, 895, 959              |
| Málsástæður .....                                                        | 158, 263, 423, 629, 632, 634, 636, 638        |
| Málskostnaður .....                                                      | 338, 519, 673, 823, 895, 955, 959, 1037, 1105 |
| Meðlag. Sjá barnsmeðlög. ....                                            | 955                                           |
| Miskabætur .....                                                         | 753                                           |
| Mjólkurflutningar. Sjá endurgreiðslu .....                               | 404                                           |
| Nytjastuldur .....                                                       | 45                                            |
| Opinber starfræksla, bótaábyrgð. Sjá skaðabætur utan samn-<br>inga ..... | 702                                           |
| Ófjárhagslegt tjón. Sjá og skaðabætur .....                              | 1051, 1105                                    |
| Ómaksbætur .....                                                         | 4, 5, 81, 82, 699                             |
| Ómerking:                                                                |                                               |
| A. Einkamál .....                                                        | 10, 804, 944, 1101                            |
| B. Opinber mál.                                                          |                                               |
| Prentréttur .....                                                        | 753                                           |
| Raforkugjald .....                                                       | 814                                           |
| Rangur framburður fyrir dómi.                                            |                                               |

## Refsiheimildir.

Refsingar ..... 45, 49, 222, 337, 426, 477, 519, 594, 753, 948, 952

Einstakar refsitegundir og önnur viðurlög:

a. Sekt dæmd án vararefsingar.

b. Sekt dæmd auk refsivistar.

c. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing:

Fjárhæð sektar 30.000 krónur. Varðhald 10 dagar .... 753

Fjárhæð sektar 5.000 krónur. Varðhald 2 dagar ..... 952

d. Skilorðsbundnir dómur ..... 45, 222, 594

e. Varðhaldsrefsing ..... 45, 49, 222, 519, 594, 948

f. Fangelisrefsing ..... 337, 426, 477

g. Eignaupptaka.

h. Svípting verslunarleyfis.

i. Svípting ökuleyfis ..... 45, 49, 519, 594, 948

j. Ómerking ummæla ..... 753

Réttarfar 112, 158, 263, 402, 423, 426, 494, 556, 601, 611, 625, 629,  
632, 634, 636, 638, 713, 839, 1101Réttarfarsannmarkar og vítur. Sjá og aðfinningar, dómur,  
lögmenn ..... 45, 164, 556, 578, 727, 895

Réttarfarssekt ..... 989

Réttargæsla ..... 132, 283

Réttarneitun ..... 771

Réttarverkun dóma. Res judicata ..... 1077

Reikningsskil. Sjá byggingarkostnað, samvinnufélög ..... 777

Riftun. Sjá fasteignakaup, lausafjárkaup, samninga ..... 611

Ritfrelsi.

Ríkisstarfsmenn.

Sakarefni skipt ..... 164, 611, 1011

Sakhæfi.

Saksóknarlaun.

Samaðild.

Sameign.

Samningar. Sjá og lausafjárkaup, fasteignakaup, skuldamál 243,  
251, 283, 311, 532, 611, 675, 1032

Samvinnufélög. Sjá byggingarsamvinnufélög ..... 445

Sáttir.

Segulbönd ..... 578, 611, 793, 873

Sératkvæði:

1. Hæstiréttur 6, 30, 164, 251, 263, 459, 522, 594, 683, 713, 895,  
921, 993, 1002

2. Héraðsdómur ..... 10

3. Gerðardómur.

Siglingadómur.

Siglingalög.

Sjó- og verslunardómur 10, 96, 104, 445, 500, 640, 675, 788, 793,  
839, 1020

|                                                           | Bls.                                    |
|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Sjómannalög .....                                         | 788                                     |
| Sjónvarp. Sjá lögbann .....                               | 578                                     |
| Sjóveð .....                                              | 96, 104                                 |
| Skaðabætur. Sjá og fasteignakaup, lausafjárkaup.          |                                         |
| A. Innan samninga .....                                   | 263, 374, 385, 482, 687, 793, 850, 1011 |
| B. Utan samninga:                                         |                                         |
| 1. Árekstur skipa.                                        |                                         |
| 2. Bifreiðaslys .....                                     | 1071, 1105                              |
| 3. Ýmis persónuslys og líkamsmeiðingar .....              | 222, 702                                |
| 4. Ýmis tilvik .....                                      | 164, 337, 542, 933                      |
| 5. Vinnuslys .....                                        | 494, 640, 1051                          |
| 6. Handtaka .....                                         | 873                                     |
| 7. Gæsluvarðhald .....                                    | 556                                     |
| Skattar:                                                  |                                         |
| A. Aðstöðugjald.                                          |                                         |
| B. Eignarskattur, þ. á m. fasteignaskattur. Sjá og tekju- |                                         |
| skattur .....                                             | 6, 459, 683                             |
| C. Launaskattur.                                          |                                         |
| D. Söluskattur.                                           |                                         |
| E. Tekjuskattur .....                                     | 993, 1002                               |
| F. Útsvör. Sjá tekjuskattur.                              |                                         |
| Skattsvik.                                                |                                         |
| Skilorðsdómar .....                                       | 45, 222, 594                            |
| Skipaleiga.                                               |                                         |
| Skiptamál .....                                           | 73, 418, 464                            |
| Skiptaréttur. Sjá dómsvald skiptaréttar .....             | 929                                     |
| Skírlífisbrot.                                            |                                         |
| Skjalafölsun .....                                        | 426                                     |
| Skólar.                                                   |                                         |
| Skuldajöfnuður. Sjá lögtak .....                          | 955                                     |
| Skuldamál .....                                           | 158, 242, 251, 311, 500, 777            |
| Spjöll á mannvirkjum.                                     |                                         |
| Stefnur, stefnubirting.                                   |                                         |
| Stjórnarskrá, stjórnskipun.                               |                                         |
| Stjórnsýsla .....                                         | 601                                     |
| Söluskattur.                                              |                                         |
| Sönnun .....                                              | 195, 311, 337, 500, 675, 713, 777       |
| Tekjuskattur. Sjá skattar.                                |                                         |
| Tékkamisferli. Sjá og fjársvik .....                      | 426                                     |
| Tilboð .....                                              | 675                                     |
| Tilraun .....                                             | 337                                     |
| Togveiðar.                                                |                                         |
| Tollar.                                                   |                                         |
| Tollgæsla .....                                           | 221                                     |
| Tolllagabrot.                                             |                                         |
| Tómlæti .....                                             | 145, 973                                |

|                                               |                                         |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Traustnám.                                    |                                         |
| Umboð .....                                   | 532, 629, 632, 634, 636, 638            |
| Umferðarlög .....                             | 45, 49, 519, 594, 948, 952, 1071, 1105  |
| Umferðarréttur.                               |                                         |
| Umsýsla.                                      |                                         |
| Uppboð .....                                  | 73, 112, 464                            |
| Uppsögn á starfssamningi.                     |                                         |
| Upptaka eigna.                                |                                         |
| Úrskurðir .....                               | 573, 592                                |
| Útburðargerðir.                               |                                         |
| Útivist aðilja .....                          | 4, 5, 81, 82, 394, 555, 556, 697, 698   |
| Útsvör.                                       |                                         |
| Yfirvöld .....                                | 221                                     |
| Vanheimild.                                   |                                         |
| Vanreifun. Sjá og ómerking .....              | 10, 761, 804, 1101                      |
| Varnarsamningur við Bandaríki Norður-Ameríku. |                                         |
| Varnarþing .....                              | 402, 839                                |
| Vátrygging .....                              | 713                                     |
| Veðréttindi.                                  |                                         |
| Veðskuldabréf.                                |                                         |
| Vegir .....                                   | 542, 933                                |
| Veiðiréttindi.                                |                                         |
| Veikindadagar.                                |                                         |
| Venjuréttur.                                  |                                         |
| Verðlagsbrot.                                 |                                         |
| Verðstöðvun.                                  |                                         |
| Verðtrygging .....                            | 850                                     |
| Verjandi í opinberum málum.                   |                                         |
| Verkkaup.                                     |                                         |
| Verksamningar .....                           | 675                                     |
| Verktaki. Sjá verksamningar.                  |                                         |
| Vextir. Sjá og skuldamál .....                | 83, 500, 761                            |
| Viðskiptabréf.                                |                                         |
| Vinnusamningar .....                          | 195, 761                                |
| Vinnuslys. Sjá skaðabætur, 5. lið .....       | 494, 640, 1051                          |
| Vitni.                                        |                                         |
| Víxlar. Vixilmál .....                        | 119, 161, 635, 528, 620, 625, 989       |
| Vörslusvipting.                               |                                         |
| Vörugjald .....                               | 895                                     |
| Þingbækur .....                               | 663                                     |
| Þinghöld .....                                | 774                                     |
| Þinglýsing.                                   |                                         |
| Þingsókn .....                                | 112, 158, 402, 494, 556, 625, 839, 1101 |
| Þingvottar.                                   |                                         |
| Þjáningar. Sjá skaðabætur (miski).            |                                         |
| Þjófnaður .....                               | 337, 477                                |

Protabú. Sjá skiptamál.

Ærumeiðingar ..... 753

Ökuleyfissvipting:

Ölvun við akstur, ítrekað brot, ævilöng svipting ökuleyfis 49,

519, 948

Ökuleyfissvipting í 1 ár, 1. brot ..... 45, 394

Ölvun. Sjá áfengislög, umferðarlög.

Örorka ..... 494, 640, 1051, 1071, 1105

Örorkubætur. Sjá skaðabætur ..... 1051, 1105

Öryggiseftirlit ríkisins.

Öryggisgæsla.

## V. EFNISSKRÁ.

Bls.

*Aðfarargerðir.* Sjá aðför, fjárnám, innsetningargerðir, kyrrsetningargerðir, lögbann, lögtak, útburðarmál.

*Aðför.*

*Aðgerðarleysi.* Sjá tómlæti.

*Aðild, aðilaskipti, fyrirsvar í dómsmálum.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |      |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|
| Dánarbú manns tók við aðild máls, að honum látnum . . . .                                                                                                                                                                                                                                                     | 145, | 500  |
| Í skaðabótamáli á hendur ríkissjóði var stjórnarnefnd ríkisspítalanna, heilbrigðisráðherra og fjármálaráðherra öllum stefnt f. h. ríkissjóðs. Ekki talin ástæða til, að öllum þessum aðilum væri stefnt til sameiginlegs fyrirsvars vegna ríkissjóðs . . . . .                                                |      | 164  |
| Ekki talinn lagagrundvöllur til að gera kröfur á hendur heilbrigðismálaráðherra og dómsmálaráðherra í máli, sem maður höfðaði gegn borgarstjóra í Reykjavík f. h. borgarstjórnar í því skyni að fá dæmda ólögmæta synjun hans um að veita manni undanþágu til að halda hund á heimili sínu                    |      | 601  |
| Maður varð fjárráða eftir uppsögu héraðsdóms og fór sjálfur með mál sitt fyrir Hæstarétti . . . . .                                                                                                                                                                                                           |      | 1105 |
| Í einkamáli S gegn A, ritstjóra, taldi S A m. a. hafa brotið 108. gr. alm. hgl. Þar sem hér var um einkarefsimál að ræða, varð þeirri grein eigi beitt . . . . .                                                                                                                                              |      | 753  |
| A, eiginkona P, sem var félagi í L, byggingarsamvinnufélagi, var aðili að málssókn L gegn P og A, en í yfirlýsingu L um hús, er L reisti í þágu P, sagði, að þau A og L væru eigendur hússins . . . . .                                                                                                       |      | 777  |
| Tvö börn M stóðu að málssókn f. h. dánarbús M gegn ekkju M og öðrum samerfingjum um eignarrétt að jörð, er þeir töldu búið eiga . . . . .                                                                                                                                                                     |      | 823  |
| J, er sætti handtöku, beindi bótamáli vegna handtökunnar gegn ríkissaksóknara og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs . . . . .                                                                                                                                                                                  |      | 873  |
| Bæjarstjórinn í I-kaupstað stóð að málssókn f. h. hafnarsjóðs I Talið, að J, sem úrskurðaður var gjaldþrota, hefði eigi getað dulist, að tilteknir hæstaréttarlögmenn hefðu óskað gjaldprotaskipta f. h. nafngreindra umbjóðenda sinna, en hefðu eigi beiðst gjaldprotaskipta á búi J í eigin nafni . . . . . | 907, | 914  |
| Landbúnaðarráðherra var stefnt til varnaraðildar f. h. jarðeignasjóðs ríkisins . . . . .                                                                                                                                                                                                                      |      | 973  |

|                                                                                                                       |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Bæjarstjórn Akureyrar stefnt til varnaraðildar f. h. kaupstaðarins .....                                              | 1054 |
| Borgarstjóranum í Reykjavík stefnt til varnaraðildar f. h. borgarsjóðs Reykjavíkur vegna Húsatrygginga Reykjavíkur .. | 1077 |

*Aðildareiður.*

*Aðstoð.*

*Aðstöðugjald. Sjá skattar.*

*Aflýsing.*

*Arkitektar.*

*Atvinnulöggjöf.*

*Atvinnuréttindi. Sjá ökuleyfissviptingu.*

*Ábúð.*

*Ábyrgð á seldum hlut (framleiðslugallar).*

G keypti nýja bifreið, árgerð 1971, af innflytjanda. Bifreiðin var afhent G í okt. 1971. Seljandi gaf út ábyrgðarskirteini, þar sem hann skuldbatt sig til að gera við galla, sem kynnu að koma fram á bifreiðinni, þar til búið væri að aka henni 10,000 km., en þó ekki lengur en 6 mánuði. G skýrði svo frá, að fljótlega hefði komið fram galli í girkassa, og hefði seljandi nokkrum sinnum gert við bifreiðina með því að setja í hana gamlan girkassa í stað þess, sem í henni var. Það hafði þó reynst ófullnægjandi. Í febr. 1972 krafði G seljanda skriflega um nýjan girkassa. Ekki náðist samkomulag, og í nóv. s. á. höfðaði G mál gegn seljanda til greiðslu skaðabóta að fjárhæð 140,000 kr., þar af 60,000 kr. vegna lækkaðs söluverðs, en 80,000 kr. vegna skertra afnota. Áður hafði G selt bílinn. Héraðsdómur, sem skipaður var sérfróðum samdómendum, taldi ósannað, að G ætti sök á bilunum þeim, sem orðið hefðu á girkassanum, og að úr þeim yrði ekki bætt nema með því að skipta um girkassa. Andvirði nýs girkassa og kostnaður við að setja hann í, var talinn 27,000 kr., og afnotamissir G var metinn á 5,000 kr. Hæstiréttur taldi, að seljanda hefði verið skylt að setja nýjan girkassa í, og þar sem hann hefði synjað þess, bæri honum að greiða G skaðabætur. Var héraðsdómurinn staðfestur .....

*Ábyrgð á verkum annarra.*

*Ábyrgð framleiðanda. Sjá ábyrgð á seldum hlut.*

*Ábyrgð húseiganda. Sjá fasteignir og skaðabætur.*

### *Áfengi.*

#### *Áfengislög.*

- G tók bifreið traustataki og ók henni ölvaður. Hann var eigi sóttur til saka fyrir brot á áfengislögum, en honum var refsað skv. 25. gr. umferðarlaga og 259. gr. alm. hgl., sbr. lög 20/1956 ..... 45
- S var kærður fyrir ölvun við akstur. Hann viðurkenndi akstur, en neitaði að hafa verið undir áhrifum áfengis. Þrír lög-regluþjónar, er handtóku S, báru, að S hefði verið áberandi ölvaður. Áfengismagn í blóði hans reyndist nema 1.68‰. Áður en rannsókn málsins var lokið, var S sviptur ökuleyfi til bráðabirgða. Upplýst, að S ók bifreið þrisvar sinnum eftir það, áður en dómur gekk. Við töku blóðs úr S höfðu læknum orðið þau mistök á, að hann notaði brennsluspíritus til að strjúka af handlegg S fyrir blóðtökuna. Þótti það rýra svo gildi rannsóknar á alkohólmagni í blóði S, að ekki var talið fært að leggja hana til grundvallar. Var S því sýknaður af ákæru um brot á 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr. umferðarlaga, en brot hans talið varða við 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr. sömu laga, svo og 1. mgr. 24., sbr. 45. gr. áfengislaga. Þá varðaði brot hans og við 27., sbr. 80. gr. umferðarlaga. S hafði rúmum 4 árum áður sætt sekt fyrir ölvun við akstur. Var hann sviptur ökuleyfi ævilangt og með vísan til 77. gr. hegningarlaga dæmt 30 daga varðhald ..... 49
- B, sem var undir áhrifum áfengis, ók bifreið vanbúinni til aksturs. Í blóði hans fundust reducerandi efni, er samsvöruðu 3.0‰ vínanda. Samkvæmt sakavottorði því, sem lagt var fram í héraði, hafði B ekki sætt refsingu áður, en sakargögn báru ekki með sér, að sakavottorðið hefði verið borið undir B. B var í héraði dæmt 10 daga varðhald skilorðsbundið og sviptur ökuleyfi í 1 ár frá 11. maí að telja. Fyrir Hæstarétti kom fram, að sakavottorð það, sem lagt hafði verið fram í héraði, var ekki rétt, og hafði B þrívægis sætt sektum fyrir umferðarlagabrot og ennfremur verið dæmdur í 10 daga varðhald og sviptur ökuleyfi í 1 ár, fyrir ölvun við akstur með dómi sakadóms 8. janúar 1971. Með dómi Hæstaréttar 16. maí 1975 var B, sem hafði fengið ökuleyfi að nýju í maí 1974, dæmdur til að sæta varðhaldi í 15 daga og sviptur ökuleyfi ævilangt frá birtingu dómsins ..... 519
- Tæplega 17 ára gamall piltur, J, ökuréttindalaus, ók bifreið



- undir áhrifum áfengis. Magn alkóhóls í blóði hans reyndist vera 1.97%. Hann var aðeins ákærður fyrir brot á tilteknum ákvæðum umferðarlaga og þess krafist, að hann yrði sviptur rétti til að öðlast ökuréttindi. Áður en dómur gekk í máli hans í héraði 27. nóvember 1974, hafði hann fengið útgefið ökuskipteini. Var J sviptur ökuleyfi sínu 1 ár, enda þótti orðalag ákæru ekki standa því í vegi, að svipting ökuleyfis yrði dæmd sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974. Héraðsdómari ákvað með vísan til 178. gr. laga nr. 74/1974, að J skyldi halda ökuréttindum sínum, þar til dómur gengi í Hæstarétti í máli hans. Þessi ákvörðun var ekki talin geta staðist, sbr. 5. mgr. 81. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sem er sérákvæði, er gengur frammar hinu almenna ákvæði 178. gr. laga nr. 74/1974. J var dæmt 10 daga varðhald og refsingin skilorðsbundin vegna ungs aldurs J. Tveir dómamar Hæstaréttar töldu eigi standa sakfræðileg rök til að skilorðsbinda refsinguna, sem þeir töldu hæfilega 10 daga varðhald ..... 594
- A var dæmd refsing skv. 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga fyrir að hafa gangsett bifreið, er stóð fyrir utan lögreglustöðina á Akureyri, og ekið henni aftur á bak u. þ. b. eina bíllengd. Hann hafði áður sætt dómssátt fyrir sams konar brot, og hafði sú dómssátt ítrekunaráhrif á brot það, sem hann var nú dæmdur fyrir, sbr. 71. gr. alm. hgl. og 3. mgr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Honum var dæmt 15 daga varðhald og sviptur var hann ökuréttindum ævilangt frá birtingu héraðsdóms að telja ..... 948

### Áfrýjun.

1. Áfrýjunarleyfi.
  - a. Áfrýjunarfrestur liðinn. 73, 104, 112, 119, 145, 195, 283, 404, 418, 435, 464, 532, 556, 683, 702, 761, 788, 793, 895, 921, 1032, 1071, 1101
  - b. Áfrýjunarupphæð nær eigi 25.000 krónum.
  - c. Áfrýjunarfrestur liðinn. Áfrýjunarleyfis eigi aflað.
2. Máli gagnáfrýjað. 6, 55, 73, 112, 158, 161, 212, 243, 251, 263, 311, 374, 404, 445, 459, 482, 494, 532, 578, 625, 640, 753, 793, 850, 933, 955, 973, 993, 1002, 1032, 1051, 1105
3. Ýmis atriði.
 

Máli, sem vísað hafði verið frá Hæstarétti, áfrýjað að nýju samkvæmt heimild í 36. gr. laga nr. 57/1962 ..... 73

Máli, sem útivistardómur hafði gengið í, áfrýjað að nýju samkvæmt heimild í 36. gr. laga nr. 75/1973 96, 104, 263, 385, 445, 500, 702, 793

- Máli, sem útivistardómur hafði gengið í, gagnáfrýjað að nýju skv. heimild í 36. gr. laga nr. 75/1973 ..... 263
- Gagnáfrýjandi áfrýjar máli að nýju samkvæmt heimild í 36. gr. laga nr. 75/1973 eftir að málssókn hafði fallið niður .. 933
- O höfðaði mál gegn S og krafði hann um nokkra fjárhæð, en S hafði uppi gagnkröfu, sem stafaði m. a. af því, að hann taldi sér bera laun vegna starfssamnings við O frá 1. júlí 1971 til 1. maí 1972. Þá kröfu tók héraðsdómari ekki til greina. O áfrýjaði málinu til Hæstaréttar, en S gagnáfrýjaði ekki. Þegar af þessari ástæðu kom krafa S um laun frá 1. júlí 1971 til 1. maí 1972 eigi til álita þar ..... 761
9. nóvember 1973 gekk bæjarþingsdómur í víxilmáli J f. h. C á hendur firmanu JÓ og JM forstjóra. Hafði stefndi í héraði engar varnir uppi fyrir héraðsdómi, sem komast að í víxilmáli. J f. h. C lét gera fjárnám í eignum JM til tryggingar dómkröfunni 23. janúar 1974, og var fjárnámið að nokkru árangurslaust. J f. h. C krafðist þess með bréfi 15. febrúar 1974, að bú JM yrði tekið til gjaldþrotaskipta. Þessi krafa hans var sameinuð gjaldþrotamáli á hendur sama manni, sem rekið var fyrir skiptarétti að kröfu annarra aðilja. Með úrskurði 19. apríl 1974 var bú JM tekið til gjaldþrotaskipta, og var þá hinn almenni áfrýjunarfrestur í sambandi við dóminn frá 9. nóvember 1973 liðinn. Innköllun til skuldheimtumanna var gefin út 29. apríl s. á. og birt í Lögbirtingarblaði á lögmætan hátt. Stefndi J f. h. C lýsti kröfu sinni í þrotabúið. JM áfrýjaði framangreindum héraðsdómi frá 9. nóvember 1973, eftir að hinn almenni áfrýjunarfrestur var löngu liðinn og bú hans hafði verið tekið til gjaldþrotaskipta. Hann kannaði ekki viðhorf þrotabúsins til áfrýjunar málsins, áður en hún var ráðin. Að svo vöxnu þótti hann ekki hafa verið bær um að áfrýja héraðsdómi og var málinu vísað frá Hæstarétti að kröfu J f. h. C. Einn dómari vildi dæma málið að efni til. Hann benti á, að JM hefði skotið málinu í eigin nafni til Hæstaréttar með stefnu 2. júlí 1974, að fengnu áfrýjunarleyfi 19. júní s. á. Á skipta-fundi 9. júlí s. á. skýrði J f. h. C frá áfrýjuninni. Þrotabú JM hafði þá tök á að fá áfrýjunarleyfi og áfrýja málinu af sinni hálfu, ef það hafði hug á því, en af áfrýjun þess varð ekki. Síðan segir: „Áfrýjandi hafði lögmætra hagsmuna að gæta og var því bær til að áfrýja málinu í eigin nafni . . .“. 921
- Áfrýjun víxilmáls þótti gersamlega að ófyrirsynju. G, áfrýjanda, var dæmt í dómi Hæstaréttar að greiða 5000 króna sekt í ríkissjóð vegna tilefnislausrar áfrýjunar samkv. 2. tl. 1. mgr. 188. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 18. gr. laga nr. 33/1963, og 58. gr. laga nr. 75/1973. Vararefsing var dæmd 2

|                     |     |
|---------------------|-----|
| daga varðhald ..... | 989 |
|---------------------|-----|

*Áfrýjunarfrestir. Sjá áfrýjun.*

*Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.*

#### *Ákæra.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Í ákæru var S sakaður um brot á 248. gr. alm. hegningarlaga vegna notkunar innstæðulausra tékka, sem hann gaf út á eigin ávísunarreikning. Í dómi Hæstaréttar þóttu nokkrir tékkar og notkun þeirra varða S refsingu samkv. 248. gr. alm. hegningarlaga, en atferli með aðra tékka þótti eiga undir 261. gr. sömu laga. Dæmt var, að unnt væri að refsa samkv. þeirri grein, enda fór fram málflutningur í Hæstarétti sérstaklega um það efni, sbr. 118. gr. 3. mgr. laga nr. 74/1974 ..... | 426 |
| Maður ók bifreið ökuréttindalaus, og var þess krafist í ákæru, að hann yrði sviptur rétti til að öðlast ökuskrteini. Áður en dómur gekk í héraði, hafði maðurinn fengið útgefið ökuleyfi, og var orðalag ákæru ekki talið standa því í vegi, að hann yrði sviptur ökuleyfi. Í héraði var ákærði sviptur ökuleyfi með vísan til 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 82/1969, en þar sem hann var eigi sóttur til saka í ákæru fyrir brot á þeim lögum, var það heimildarlaust .....              | 594 |

#### *Álitsgerðir.*

*Árás á opinberan starfsmann.*

|                                          |     |
|------------------------------------------|-----|
| <i>Árekstur bifreiða. Sjá bifreiðar.</i> | 842 |
|------------------------------------------|-----|

#### *Árekstur skipa.*

#### *Ávana- og fíkniefni.*

#### *Barnaverndarmál.*

Konan Þ og maðurinn G hófu sambúð án hjúskapar haustið 1968. Þau eignuðust tvær dætur, H, f. 1968 og aðra dóttur f. 1970. Þ og G slitu sambúðinni haustið 1971. Tók Þ þá með sér yngri dótturina til Reykjavíkur, en H varð eftir hjá föður sínum í Fljótshlíð. Þ taldi, að um það hefði verið rætt milli hennar og G, að hún tæki H til sín jafnskjótt og aðstæður leyfðu, en því var andmælt af hálfu G. Um áramótin 1972/1973 taldi Þ sig hafa aðstæður til að taka H til sín, en G, sem þá var kvæntur, neitaði að láta H af hendi. Gerðist eiginkona G aðili að málinu og studdi kröfu G. G var þá

fluttur til Raufarhafnar. Barnaverndarráð taldi rétt, að Þ fengi H til sín. Barnaverndarnefndirnar í Reykjavík og Fljótshlíðarhreppi tóku ekki skýra afstöðu til málsins, en barnaverndarnefnd Raufarhafnar taldi, að heppilegast væri, að H dveldist áfram hjá G og konu hans. Þ krafðist þess nú að sér yrði afhent H með beinni fógétagerð, og féllst fógeti á það með úrskurði 25. maí 1974, að gerðin skyldi fram fara. Hinn 1. október 1974 fékk Þ H afhenta án aðgerða fógeta. G var þá erlendis, en H dvaldist hjá konu hans. G lýsti sig andvígán afhendingu H. Í álit barnaverndarnefndar Raufarhafnar 21. október 1974 segir, að tvímælalaust muni það vera H fyrir bestu að vera áfram hjá móður sinni. Í dómi Hæstaréttar segir, að Þ hafi for-eldraráð barnsins H skv. 3. mgr. 22. gr. laga nr. 95/1947 og barnaverndarnefnd Raufarhafnar hafi eigi úrskurðað, að barnið skyldi vera kyrrt hjá G og konu hans, sbr. 3. málsg. 36. gr. laga nr. 33/1966, heldur lýst þeirri skoðun sinni, að barninu væri fyrir bestu að dveljast áfram hjá Þ. Var úr-  
lausn fógeta því staðfest. .... 212

#### *Barnsfaðerni.*

M var skráður í prestspjónustubók faðir barns, er K ól, eftir einhliða skýrslu hennar og að M forspurðum. Þetta var tal-  
ið athugavert ..... 435

#### *Barnsfaðernismál*

K, ógift stúlka, ól meybarn 25. september 1970. Lýsti hún M föður barnsins. Hann viðurkenndi að hafa haft samfarir við K á getnaðartíma barnsins, snemma í desember 1969. K kvað samfarirnar hafa átt sér stað a. m. k. viku fyrir jól 1969, en fullyrti þó ekki neitt um tímann. D var einnig dreginn inn í málið og viðurkenndi K að hafa haft við hann samfarir á mögulegum getnaðartíma barnsins. D útilokaðist við blóðrannsókn. K neitaði staðfastlega samförum við aðra karlmenn á mögulegum getnaðartíma barnsins og var ekkert, sem veikti þann framburð. M var því dæmdur faðir barnsins og dæmt að greiða meðlag með því, svo og fæðingarstyrk og tryggingariðgjald til K árið 1970 samkvæmt ákvörðun yfirvalds. Þá var M dæmdur til greiðslu málskostnaðar. Málsvarnarlaun skipaðs talsmanns K í héraði skyldu skv. 215. gr. eml. greidd úr ríkissjóði. K hafði gjafvörn fyrir Hæstarétti ..... 435

#### *Barnsmeðlög.*

Hjónin G og B skildu. Samkvæmt leyfisbréfi til skilnaðar að borði og sæng skyldi B m. a. greiða 1½ meðalmeðlag með

barni þeirra hjóna, GB, til fullnaðs 17 ára aldurs. G taldi hafa orðið vanefndir á greiðslum af hálfu B og krafðist lögtaks fyrir röklegu 37.000 krónum. B kvaðst hafa greitt vegna barnsins GB hærri fjárhæð eða um 55.000 kr. Í dómi Hæstaréttar segir, að fjárgreiðslur þær, sem B telji sig hafa innt af hendi vegna barnsins GB á tímabili því, sem lögtakskrafa G taki til, séu eigi þannig vaxnar, að þær geti komið til skuldajafnaðar við lögtakskröfu um meðlag. G hafði forræði barnsins og var lögbær til að standa að kröfum um lögtak vegna meðlagskröfu þessarar ..... 955

### *Bifreiðar.*

#### A. Einkamál.

Árið 1966 keypti B bifreið af M. Í afsali var tekið fram, að smíðaár hennar væri 1957. Bifreið þessa hafði M keypt af H skömmu áður. Árið 1967 seldi B X bifreiðina, og var smíðaár greint 1957. Árið 1968 höfðaði X mál gegn B og krafðist riftunar á kaupunum, þar sem bifreiðin væri raunverulega af árgerð 1954, en ekki 1957. Með héraðsdómi 1970 var riftun dæmd, og skyldi B endurgreiða X kaupverð bifreiðarinnar ásamt kostnaði hans svo og vöxtum og málskostnaði. Upplýst var, að bifreiðin var þá einskis virði. B höfðaði mál gegn M og H til greiðslu á fjárhæð þeirri, er hann hafði orðið að greiða X ásamt málskostnaði. B hafði tilkynnt M og H um málssókn X á hendur sér með bréfi 28. janúar 1970. H viðurkenndi, að hann hefði vitað, að bifreiðin var ekki af árgerðinni 1957, en það ártal hafði misritast í skrám Bifreiðaeftirlits ríkisins, er H keypti hana. Samkvæmt vottorði Bifreiðaeftirlits ríkisins var smíðaár bifreiðarinnar 1955. H bar, að M hefði verið kunnugt um, að bifreiðin var eldri en árgerð 1957, en því neitaði M. Var því ekki talið sannað, að M hefði vísitandi blekkst B um árgerð bifreiðarinnar, er hann seldi honum hana. Frestur samkvæmt 54. gr. laga nr. 39/1922 var löngu liðinn, þegar B tilkynnti M um málssóknina. M var því sýknaður. H var hins vegar talinn hafa orðið valdur að því með hinni röngu tilgreiningu smíðaárs bifreiðarinnar í afsali sínu til M, að B var seld bifreiðin sem árgerð 1957 og hafa bakað sér skaðabótaskyldu með því gagnvart B. Þar sem engum andmælum var hreyft við fjárhæð bóta-kröfunnar, var H dæmdur til að greiða B hana að fullu. . . 374

Stórri kranabifreið var ekið á nýhækkuðum vegi í Borgarfirði. Seig hún skyndilega og steptist út af veginum. Eigandi bifreiðar stefndi vegagerð ríkisins og ríkissjóði til fébóta, þar sem ástand vegarins hefði verið ófullnægjandi. Talið

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| var, að bifreiðin hafi verið breiðari og þyngri en almennt væri gert ráð fyrir um ökutæki á vegum þeim, sem leiðin lá um. Var sýkna dæmd í málinu. Sjá nánar vegir . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 542 |
| Um ábyrgð á nýrri bifreið, er keypt var hjá innflytjanda, sjá ábyrgð á seldum hlut . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 687 |
| Hinn 14. júní 1971 um kl. 12 á hádegi var S á ferð eftir Örlygshafnarvegi á fólksbifreið sinni af Skoda gerð. Bifreiðin var tæplega árgömul, og hafði hann keypt hana nýja á 237.319 krónur. Þrjár telpur voru með honum. Skammt frá bænum Hvalskeri fór bifreiðin út af veginum og skemmdist svo mikið, að hún var talin ónýt. Allir, sem í bifreiðinni voru, slösuðust og S hlaut opið beinbrot á vinstra fæti. Hann var fluttur með flugvél á sjúkrahús í Reykjavík. Kl. 1800 sama dag var honum tekið blóð og reyndist áfengismagn í blóði hans 0,37%. Vitni töldu sig hafa fundið áfengislykt af S eftir slysið, en ekki sáust á honum einkenni ölvunar. S hafði húftryggt bifreið sína hjá tryggingafélagi, T. Krafðist hann þess, að T greiddi andvirði hennar, eins og það var á slysdegi, en það taldi hann vera 213.589 krónur eða kaupverð bifreiðarinnar að frádregnum 10%. T neitaði greiðslu, þar sem S hefði verið ölvaður við akstur, og því fyrirgert bótarétti sínum. Til vara var því haldið fram af hálfu T, að akstur S hefði verið svo stórkostlega gálaus, að hann hefði fyrir þá sök fyrirgert bótarétti sínum. Þá taldi T verðgildi bifreiðarinnar ekki hafa verið meira en 170-180 þúsund krónur. Í tryggingaskírteini því, sem S fékk hjá T, segir, að skemmdir, sem verði, þegar ökumaður sé ölvaður, undir áhrifum örvunar- eða deyfilyfja eða illa fyrir kallaður á annan hátt, séu undanskildar ábyrgð. Þar var og vísað til 24. og 25. gr. umferðarlaga. Í dómi Hæstaréttar sagði, að þegar gætt væri tímalengdar frá slysinu, uns blóðsýni var tekið, megi að vísu ætla, að áfengismagn í blóði S hafi verið mun meira, er slysið varð, en þegar sýnið var tekið. Ekki hafi þó verið sýnt fram á með læknisfræðilegum gögnum, að það áfengismagn hlyti að hafa verið svo mikið, að fullvíst verði að telja, að S hafi þá verið ölvaður, og þar sem vitni þau, sem sáu S eftir slysið, töldu sig ekki hafa séð á honum áfengisáhrif, þótti bresta sönnun fyrir því, að S hefði valdið slysinu í ölaði sbr. 20. gr. laga nr. 20/1954. Þá þótti ekki sannað, að S hefði valdið slysinu af stórkostlegu gáleysi, en samkvæmt vátryggingarskilmálum átti S ekki rétt á bótum, er svo stóð á. Þótti T því ekki geta synjað greiðslu vátryggingafjár af þessum ástæðum. Loks þótti bótafjárhæð S ekki óeðlileg miðað við 1. mgr. 37. gr. laga nr. 20/1954 og henni hafði eigi verið hnekkst af T. Var T því dæmt til að greiða S þá fjárhæð. Héraðsdómarinn hafði |     |

endurupptekið mál þetta með vísan til 120. gr. laga nr. 85/1936 og þess, að honum sýndist rétt að kveðja til sérfróða meðdómendur. Einn dómara Hæstaréttar taldi endurupptöku þegar dómtekens máls af þessum ástæðum ekki hafa stoð í 120. gr. auk þess, sem ekki hefði verið þörf á, að héraðsdómur færi með málið og dæmdi það skv. 3. tl. 200. gr. laga nr. 85/1936. Gerði hann sératkvæði og taldi, að ómerkja bæri héraðsdóminn af þessum sökum .....

713

Bifreiðina R bar þar að, sem bifreiðin X hafði lent út af vegi. Eftir að bifreiðin R hafði numið staðar, bar þar enn að bifreiðina X1 og skömmu síðar bifreiðina X2. Varð árekstur milli bifreiðanna X1 og X2. Að svo vöxnu ók bifreiðastjóri R bifreiðinni aftur á bak og sveigði til vinstri yfir veginn. Ætlaði hann að koma bifreiðinni X, sem þar var utan vegar, til aðstoðar. Í sama mund bar að bifreiðina Y, sem var á vesturleið. Tókst bifreiðastjóra hennar ekki að stöðva bifreið sína í tæka tíð og ók utan í vinstri hlið bifreiðar R framanverða. Bifreiðin Y var váttryggð hjá T, er galt viðgerðarkostnað hennar. Höfðaði T mál gegn eiganda R og S, váttryggingafélagi R, til endurheimtu viðgerðarkostnaðar. Með framburðum vitna þótti sannað, að bifreiðin R hafi verið stöðvuð, þegar áreksturinn varð við bifreiðina Y, og hafi verið það í a. m. k. 2-3 mínútur. Ennfremur þótti sannað, að bifreiðastjóri bifreiðarinnar R hafi beðið menn að vera á varðbergi fyrir aðvifandi umferð, er hann ók aftur á bak yfir veginn. Bifreiðin X var á miðjum vegi með stöðuljósum, og fleiri bifreiðar voru á vettvangi með einhverjum ljósum. Ekki þótti sýnt, að bifreiðastjóri R-bifreiðarinnar hafi hagað akstri sínum yfir veginn á þann hátt, að honum verði gefin sök á árekstrinum. Sýnt þótti, að akstursskilyrði voru slæm, er árekstur varð. Sannað þótti með framburði vitna, að miðað við aðstæður hafi hraði Y verið of mikill. Ennfremur var sýnt, að ökumanni Y mátti vera ljóst, að sérstakrar aðgæslu var þörf, enda sá hann bifreiðina X á miðjum vegi með stöðuljósum. Þótti hann því með aksturslagi sínu hafa sýnt „sérstaklega litla aðgæslu“ og hafa brotið í bága við fyrirmæli 49. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Voru Á, bifreiðastjóri á R-bifreiðinni, og S sýknuð í málinu af öllum kröfum T .....

842

S ók bifreið eftir þjóðvegi og lenti í hvarfi í veginum. Hann ók þar að kveldi til kl. hálf tíu í janúarmánuði, er myrkt var af nóttu. Bifreiðin skemmdist allmikið. S sótti sameiginlega til fébótaábyrgðar Vegagerð ríkisins, V, og tryggingafélagið A, sem húftryggt hafði bifreiðina. Niðurstaða málsóknarinnar á hendur V var sú, að starfsmenn V hefðu eigi sýnt af sér slíka óvarkárni í sambandi við hvarf þetta í

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| veginum að baki V bótaskyldu gagnvart S, sbr. 2. mgr. 65. gr. vegalaga nr. 23/1970, nú vegalaga nr. 66/1975. A var hinsvegar dæmt að bæta S tjón hans á bifreiðinni samkvæmt húftryggingarskilmálum, enda varð eigi talið, að ábyrgðarfyrirvarar í skilmálum þessum firri A þeirri skyldu. Kröfur S á hendur A voru teknar til greina, nema kröfuliður, sem nefndur er vextir af vixli til að greiða viðgerð á bifreið .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 933  |
| Veðréttur í bifreið, sjá víxilmál .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 989  |
| Lyftiarmur bifreiðar nam við háspennustreng og hlaut bifreiðastjóri, er vann að affermingu, líkamslemstur. Sjá skaðabætur, vinnuslys .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1071 |
| D, 6 ára, var að leik í bratta við veg í kaupþúni. Er bifreiðinni B var ekið um veg þennan, hljóp D á undan öðrum dreng, er elti hann, upp bakkann og út á götuna. Varð við það að miða, að hann hafi þá tekið eftir B, en ekki tekist að stöðva sig og runnið á hálku inn undir bifreiðina milli fram- og afturhjóla hennar. B var ekið mjög hægt. Hlaut D mikil meiðsl. KP, eigandi B, var talinn bera skaðabótaábyrgð gagnvart D á tjóni hans „samkvæmt hinni hlutlægu bóta-reglu í 1. mgr. 67. gr., sbr. 69. gr. umferðarlaga nr. 26/1957, nú umferðarlaga nr. 40/1968“. Þegar gætt var atvika að slysi, aðstæðna á slysstað og ungs aldurs D, þótti ekki rétt að lækka bætur til hans samkv. ákvæði 3. mgr. 67. gr. laga nr. 26/1958. Sjá nánar skaðabótamál, bifreiðaslys. Tryggingafélagið S, er tryggði B, var einnig dæmt greiðsluskýlt gagnvart D, en þá gætt hámarkstryggingarfjárhæðar þeirrar, sem tryggingin tók til ..... | 1105 |

## B. Opinber mál.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| G, 17 ára, var handtekinn við akstur bifreiðar, sem hann hafði tekið að ófrjálstu. Áfengismagn í blóði hans reyndist nema 0.73‰. Hann viðurkenndi áfengisneyslu og að hafa kennt áfengisáhrifa við aksturinn. Honum var refsað samkv. 1. mgr. 259. gr. alm. hgl., sbr. lög nr. 20/1956, og 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, en hann var eigi sóttur til saka fyrir brot á áfengislögum. Hann hafði eigi sætt refsingu áður. Refsing með vísan til 77. gr. laga nr. 19/1940 15 daga varðhald skilorðsbundið, og var vísað til ungs aldurs G. Sviptur ökuleyfi í 1 ár ..... | 45 |
| S var kærður fyrir ölvun við akstur. Hann viðurkenndi akstur, en neitaði að hafa verið undir áhrifum áfengis við aksturinn. Þrír lögregluþjónar, er handtóku S, báru, að hann hefði verið áberandi ölvaður. Áfengismagn í blóði hans reyndist nema 1.68‰. Áður en rannsókn málsins var lokið, var S sviptur ökuleyfi til bráðabirgða. Upplýst, að S ók                                                                                                                                                                                                                                                         |    |



bifreið þrisvar sinnum eftir það, áður en dómur gekk. Við töku blóðs úr S höfðu læknum orðið þau mistök á, að hann notaði brennsluspíritus til að strjúka af handlegg S fyrir blóðtökuna. Þótti það rýra svo gildi rannsóknar á alkóhólmagni í blóði S, að ekki var talið fært að leggja hana til grundvallar. Var S því sýknaður af ákæru um brot á 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr. umferðarlaga, en brot hans talið varða við 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr. sömu laga, svo og 1. mgr. 24., sbr. 45. gr. áfengislaga. Þá varðaði brot hans og við 27., sbr. 80. gr. umferðarlaga. S hafði rúmum 4 árum áður sætt sekt fyrir ölvun við akstur. Var hann sviptur ökuleyfi ævilangt og með hliðsjón af 77. gr. hegningarlaga dæmdur til að sæta varðhaldi í 30 daga . . . . .

49

B, sem var undir áhrifum áfengis, ók bifreið vanbúinni til aksturs. Í blóði hans fundust reducerandi efni, er samsvöruðu 3.0% vínanda. Samkvæmt sakavottorði því, sem lagt var fram í héraði, hafði B ekki sætt refsingu áður, en sakargögn báru ekki með sér, að sakavottorðið hefði verið borið undir B. B var í héraði dæmdur í 10 daga varðhald skilorðsbundið og sviptur ökuleyfi í 1 ár, frá 11. maí 1973 að telja. Fyrir Hæstarétti kom fram, að sakavottorð það, sem lagt hafði verið fram í héraði, var ekki rétt, og hafði B þrívægis sætt sektum fyrir umferðarlagabrot og ennfremur verið dæmdur í 10 daga varðhald og sviptur ökuleyfi í 1 ár, fyrir ölvun við akstur með dómi sakadóms 8. janúar 1971. Með dómi Hæstaréttar 16. maí 1975 var B, sem hafði fengið ökuleyfi að nýju í maí 1974, dæmdur til að sæta varðhaldi í 15 daga og sviptur ökuleyfi ævilangt frá birtingu dómsins . . . .

519

Tæplega 17 ára gamall piltur, J, ók bifreið ökuréttindalaus og undir áhrifum áfengis. Magn alkóhóls í blóði hans reyndist vera 1.97%. Hann var aðeins ákærður fyrir brot á tilteknum ákvæðum umferðarlaga og þess krafist, að hann yrði sviptur rétti til að öðlast ökuréttindi. Áður en dómur gekk í máli hans í héraði 27. nóvember 1974, hafði hann fengið útgefið ökuskirteini. Var J sviptur ökuleyfi sínu 1 ár og talið, að orðalag ákæru stæði því ekki í vegi, að slík svipting ökuleyfis yrði dæmd, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974. Héraðsdómari ákvað á dómþingi með vísan til 178. gr. laga nr. 74/1974, að J skyldi halda ökuréttindum sínum, þar til dómur gengi í Hæstarétti í máli hans. Þessi ákvörðun var ekki talin geta staðist, sbr. 5. mgr. 81. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sem er sérákvæði, er gengur frammar hinu almenna ákvæði 178. gr. laga nr. 74/1974. J var dæmd refsing 10 daga varðhald og refsingin skilorðsbundin vegna ungs aldurs J. Tveir dómarar Hæstaréttar gerðu sératkvæði og töldu eigi standa sakfræðileg rök til að skilorðsbinda

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| refsinguna, sem þeir töldu hæfilega 10 daga varðhald ....                                                                                                                                                                                                                                                                   | 594 |
| A var sekur skv. 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga fyrir að gangsetja bifreið og aka henni u. þ. b. eina bíllengd undir áhrifum áfengis. Hann hafði áður sætt dómssátt fyrir ölvunarastur. Dæmt nú 15 daga varðhald og ævilöng öku-leyfissvipting ..... | 948 |
| B var dæmd 5000 kr. sekt skv. 2. mgr. 50. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga fyrir of hraðan akstur .....                                                                                                                                                                                                                       | 952 |

*Birting dóms.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A, ritstjóri blaðs, var dæmdur til þess að greiða S 10.000 krónur til þess að standast kostnað af birtingu dóms í ærumeiðingarmáli í opinberum blöðum. Þá var A dæmt skylt skv. 22. gr. laga nr. 57/1956 að birta forsendur héraðsdóms og forsendur og dómsorð hæstaréttardóms í máli þessu í 1. eða 2. tölublaði blaðs þess, sem hann ritstýrði, er út kæmi eftir birtingu dómsins, og með þeim hætti, er greinir í 2. mgr. 22. gr. nefndra laga ..... | 753 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Birting stjórnvaldserinda.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Iðnaðarráðuneytið heimilaði Rafveitunni R hinn 17. febrúar 1972 að hækka frá og með 10. s. m. um 10% smásöluverð raforku samkv. þágildandi gjaldskrá R nr. 192/1971, enda yrði breytingin auglýst með venjulegum hætti. Gjaldskrárbreyting samkvæmt þessari heimild var þó eigi birt og verðhækkun auglýst, fyrr en gjaldskrá nr. 139 7. júní 1972 var birt í B-deild Stjórnartíðinda, sem út komu 10. júlí 1972. Var í niðurlagsákvæði þeirrar gjaldskrár kveðið svo á, að hún taki gildi þegar í stað. R krafði nú fyrirtækið R h/f um greiðslu rafmagnsreikninga á árinu 1972 og var raforkuverð þar hækkað um 10% miðað við 10. febrúar 1972. R h/f greiddi reikninga þessa og sótti síðan R í sérstöku dómsmáli um endurgreiðslu. Samkvæmt 25. gr. orkulaga nr. 58/1967 skal ákveða gjald fyrir raforku frá héraðsrafmagnsveitu í gjaldskrá, sem stjórn veitunnar semur, en ráðherra staðfestir. Þar sem gjaldskrárbreyting frá 17. febrúar 1962 hafði ekki verið birt í Stjórnartíðindum var talið með vísan til 1. mgr. 2. gr. og 1. mgr. 7. gr. laga nr. 64/1943, að gjaldskrárbreytingunni yrði ekki beitt, fyrr en gjaldskrá 139/1972 tók gildi, um skipti þeirra R h/f og R. Endurgreiðslukrafan náði því fram að ganga ..... | 814 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Bjarglaun.**Björgun.*

*Blóðrannsókn. Blóðflokkar.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| Samkvæmt blóðrannsókn var talið útilokað, að D væri faðir barns, er K ól .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 435                        |
| Vínandamagn í blóði ökumanns kannað ..                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 45, 49, 519, 594, 713, 948 |
| Lækni urðu þau mistök á, er hann tók S blóð, að hann notaði brennsluspíritus til að strjúka af handlegg S fyrir blóðtöku. Þótti þetta rýra svo gildi rannsóknar, að ekki var talið fært að leggja hana til grundvallar. Var S sýknaður af ákæru um brot á 2., sbr. 4. málsgr. 25. gr. umferðarlaga, en sakfelldur var hann skv. vætti lögreglumanna, sem höfðu afskipti af honum og færðu hann til blóðtöku, og var brot fært til 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga ..... | 49                         |

*Botnvörpuveiðar.*

*Bókhald.*

*Brot í opinberu starfi.*

*Búskipti. Sjá skiptamál, hjónaskilnaður.*

*Byggingameistarar.*

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| <i>Byggingarkostnaður. Sjá byggingarsamvinnufélag.</i> | 777 |
|--------------------------------------------------------|-----|

*Byggingarsamþykktir.*

*Byggingarsamvinnufélag*

Með samningi 15. mars 1966 tók Byggingasamvinnufélagið B að sér smíði íbúðar fyrir Á í sambýlishúsi, sem félagið byggði. Varð Á þar með félagi í III. byggingaflokki félagsins. Í samningum voru nánari ákvæði um ástand íbúðarinnar við afhendingu, en m. a. var tekið fram, að íbúðin skyldi vera tilbúin undir tréverk og málningu, og allt sameiginlegt utanhúss og innan fullgert. Þá skyldi B taka að sér frágang lóðar, eins og nánar var lýst. Verkið skyldi unnið að öllu leyti fyrir kostnaðarverð án allrar álagningar af hálfu B, en sameiginlegur kostnaður vegna byggingaflokksins skyldi jafnast niður á byggingaflokkinn í heild í réttum hlutföllum, þ. á m. á íbúð Á, eftir verðmæti hennar. Í samningnum sagði ennfreður, að verð íbúðar Á skyldi miðast við hlutfallslega stærð hennar, þ. e. skiptilega og óskiptilega sameign Á í allri fasteigninni, sbr. lög nr. 19/1959 um sameign fjölbýlishúsa. Við uppgjör á byggingakostnaði taldi B, að hluti Á í sameiginlegum byggingakostnaði hefði numið 929.829.50 krónum, og upp í þá fjárhæð hefði hann

greitt 895.332 krónur. Að auki bæri honum að greiða fyrir ýmislegt, sem ekki félli beinlínis undir byggingasamninginn. Var þar um að ræða hreinlætistæki og tengingur þeirra, jólatræsseríu, standsetningu lóðar og vexti vegna vangola-inna framlaga. Á véfengdi réttmæti reiknings B yfir byggingarkostnað. Reikningur þessi var byggður á endurskoðuðu bókhaldi B, og þar sem A hafði ekki hnekkst niðurstöðu reikningsins með álitu dómkvaddra matsmanna eða á annan hátt, var byggt á niðurstöðu hans í héraðsdómi. Á taldi íbúð sína vera 3.431% af sambýlishúsinu og miðaði það við útreikning, sem G starfsmaður borgarverkfræðings hafði gert. Taldi G tvö sjónarmið vera uppi um það, hvernig reikna ætti eignahlutdeild í fjölbýlishúsum. Annars vegar að miða eingöngu við netto flatarmál íbúðar, og skiptist sameign þá í þeim hlutföllum. Hins vegar að taka flatarmál íbúðar og skipta allri sameign jafnt. Aðferðin, sem íslenski staðallinn gerir ráð fyrir, og hann hefði reiknað eftir, væri í því fölginn að fara einhvern milliveg, þannig að tekinn væri viss hluti sameignar t. d. þvottahús, hjólhestageymsla og sameiginlegt þurrkherbergi, og skipt jafnt á milli íbúða. Hinum hlutanum væri skipt eftir eignarhlutföllum. B taldi, að eignarhluti Á væri 3.505% og miðaði við, að allri sameign væri skipt í hlutfalli við flatarmál íbúða. Féllst héraðsdómur á, að sú skipting væri í samræmi við framangreind ákvæði í samningi aðila. Ómótmælt var, að meirihluti manna í III. byggingaflokki hefði samþykkt framkvæmdir þær á lóð hússins, sem um var deilt og var ósannað, að samþykktin hefði ekki verið fengin með eðlilegum hætti. Var því dæmt, að Á væri skyldur að greiða sinn hluta í þessum kostnaði. Þá var Á talinn skyldur til að greiða B fyrir hreinlætistæki og tengingu þeirra, þar sem B hefði haft heimild til þeirra framkvæmda. Upplýst var, að bankareikningar voru sameiginlegir fyrir byggingafélagið í heild, en hvorki vaxtatekjur né vaxtagjöld færð á reikning fyrir sameiginlegan byggingarkostnað. Var talið, að með þessu hefði B ekki gert vexti upp á réttan hátt, þar sem B hefði átt að reikna vexti af reikningi byggingaflokksins gagnvart félaginu, bæði gjalda- og tekjuhlíð reikningsins, og félagið hvorki að hafa halla né gróða af þeim vaxtareikningi. Af þessum ástæðum varð ekki séð, hvernig vaxtauppgjör aðila stóð við lokauppgjör, og var Á því sýknaður af vaxtakröfu B að fjárhæð 4.883.40 krónur, en að öðru leyti var krafa B tekin til greina. Hæstiréttur féllst á niðurstöður héraðsdóms með vísan til forsendna hans .....

Haustið 1967 var byggingarsamvinnufélagið L stofnað, og var

tilgangur þess að reisa íbúðarhús fyrir félagsmenn sína. Framkvæmdir á vegum félagsins hófust vorið 1968. Voru þá reist 6 einbýlishús. Upphaflega var fyrirhugað að afhenda væntanlegum kaupendum húsin sem næst fullfrágengin, og áætlaður kostnaður við byggingu hvers þeirra var 1.200.000 til 1.300.000 krónur. Fjárhagsvandræði steðjuðu þegar að félaginu, og var þá ákveðið að afhenda húsin fókheld. Haustið 1968 leitaði P til framkvæmdastjóra L og falaðist eftir að kaupa eitt af íbúðarhúsunum. Kvað hann sér hafa verið tjáð, að verð á húsi fókheldu mundi verða 500 til 550 þúsund krónur. Samningur var gerður milli L og P í september 1968. Segir þar, að L skuldbindi sig til að byggja húseign P á lóð nr. 3 við E, sem samningurinn laut að, og afhenda hana P til eignar fókhelda fyrir kostnaðarverð (áætlað verð kr. 550.000). Síðan var ákveðið, hvernig inna skyldi af hendi kaupverðið. Hið selda skyldi fært á nafn kaupanda, þegar er tiltekin lán húsnæðismálastjórnar hefðu verið veitt út á hana. Réttindi og skyldur aðilja samkvæmt samningi þessum skyldu fara í hvívetna eftir samþykktum L og lögum 36/1952, enda hafði kaupandi áður gengist undir greindar samþykktir, er hann gerðist félagi. P greiddi nú fljótlega 200.000 krónur inn á reikning sinn og veitti stjórn L heimild til þess að taka við láni hjá Húsnæðismálastjórn ríkisins á hans nafni að upphæð u. þ. b. 400.000 krónum. Í nóv. 1968 ritaði stjórn L að ósk P og konu hans A undir yfirlýsingu þess efnis, að P og A væru „réttir og skilyrðislausir eigendur að íbúðarhúsinu „nr.3 við E á Akureyri,“ enda hafa þau að fullu staðið við umbeðnar greiðslur fyrir eignina fókhelda, en sannanleg efnisúttekt og vinna, fengin hjá L . . . . umfram fókheld ástand greiðist samkvæmt framlögðum reikningum. . . . .“.

Í desember 1968 sendi framkvæmdastjóri L kaupendum húsanna við E, þ. á m. P, áramótauppgjör. Kom þar fram, að heildarkostnaður við byggingu húsanna nam um það bil 740.000 krónum á hvert hús. Þegar tekið hafði verið tillit til væntanlegs láns Húsnæðismálastofnunar ríkisins og innborgunar P, stóðu ógreiddar 275.063 krónur á reikningi hans hjá L.

Að forgöngu P óskuðu kaupendur húsa hjá L eftir dómkvaðningu matsmanna til að meta húseignir þeirra til peninga. Var óskað í matsbeiðni eftir því, að matið miðaðist „við eðlilegt kostnaðarverð á byggingartímanum með hliðsjón af aðstæðum“. Niðurstöðutölur matsins voru þær, að eðlilegt kostnaðarverð næmi sem næst 605.000 kr. Matið var dagsett í ágúst 1969. Gerðist nú ekkert í málinu, fyrr en

hinn 20. maí 1971, en þá var haldinn fundur í L. Var reikningsyfirlit út af byggingarframkvæmdunum þá samþykkt af öllum nema P, sem bauðst þó til að greiða við fyrstu hentugleika 100.000 til 150.000 krónur.

Af hálfu L var því lýst, að sameiginlegur kostnaður félagsins við byggingarframkvæmdir hafi verið færður á sérstakan reikning, rekstrarsjóð, og hafi honum fyrst verið skipt og jafnað niður á kaupendur um það leyti, sem byggingarframkvæmdum félagsins lauk. Við skiptingu á sameiginlegum kostnað, sem síðar féll til, hafi verið fundnar vaxtatölur, reiknaðar eftir viðskiptastöðu hvers kaupanda á hverjum tíma, og hlutfallsleg skipting sjóðsins ákvörðuð samkvæmt þeim. Skiptingin hafi verið miðuð við 1. júní 1971.

Á árinu 1971 var ákveðið að slíta félaginu og voru þá framkvæmd lokareikningsskil L. Að ósk P voru dómkvaddir tveir menn til þess að endurskoða lokareikningsskil þessi. Bentu matsmennirnir á, að nokkur fylgiskjöl vantaði með reikningum, en athugasemdir við færslur eða niðurstöður eru ekki gerðar. Um rekstrarsjóð segir í matsgerðinni, að meginuppistaða hans sé fjármagnskostnaður félagsins ásamt öðrum sameiginlegum rekstrarkostnaði. Þá aðferð, sem félagið beitti við skiptingu rekstrarsjóðs á kaupendur telja þeir í alla staði eðlilega. Í máli L á hendur P og konu hans A var því lýst af þeirra hálfu, að þau bæru óskipta fjárábyrgð gagnvart L. P reisti sýknukröfu sína m. a. á því, að áætlað verð í samningnum frá 9. september 1968 hafi ekki átt að hækka nema um 5% samkvæmt yfirlýsingum forráðamanna L. Útgáfa eignaryfirlýsinga til handa þeim P og A valdi því einnig, að þau séu laus mála gagnvart L, og hafi þau enda að fullu greitt kostnaðarverð fasteignarinnar til L.

Í héraðsdómi segir, að P hafi gerst félagsmaður í L við undirritun kaupsamnings 9. september 1968. Skv. kaupsamningi hafi umsamið kaupverð eignarinnar verið kostnaðarverð hennar, og er það í samræmi við gildandi reglur um byggingasamvinnufélög. Hérð, taldi, að framangreindu afsali hafi einungis verið ætlað að veita P og A formlega eignarheimild fyrir eigninni, er hann átti rétt á samkvæmt kaupsamningi. Hinsvegar varð ekki talið, að afsalið hafi raskað ákvæði kaupsamningsins að öðru leyti. Dómurinn taldi eðlilegt að skipta skuld rekstrarsjóðs á byggingarflokkana við lok þeirrar starfsemi og síðan á kaupendur sem byggingarkostnað, enda var skuld rekstrarsjóðs að meginstofni kostnaður við fjármögnun byggingarframkvæmda. Urðu úrslit málsins þau, að teknar voru til greina

kröfur L á hendur P og A, miðað við kostnaðarverð hússins. Eftir skiptingu rekstrarsjóðs á byggingarflokka voru fram kvæmdar nokkrar færslur á rekstrarsjóð. Var sú fjárhæð dregin frá stefnukröfunni. Skiptingin var miðuð við 1. júní 1971, og var upphaf vaxta af greindri fjárhæð miðað við það tímamark ..... 777.

*Börn. Sjá barnavernd, barnsfaðernismál.*

*Dagsektir.*

*Dánarbúi.*

M andaðist 1969. Erfingjar hans voru eftirlifandi kona hans J og börn þeirra. Erfingjar reyndu með sér einkaskipti á búinu, en ágreiningur kom upp með erfingjum varðandi eignarrétt að tiltekinni jörð. Töldu tvö börn M dánarbúið eigna að hálfri tiltekinni jörð. Aðrir erfingjar dánarbúsins töldu dánarbúið þegar hafa selt nafngreindum manni, B, framangreinda jörð alla ásamt öðrum eignum dánarbúsins, sem nánar voru tilgreindar. Síðan leiddi þessi ágreiningur til þess, að opinber skipti voru ákveðin á dánarbúinu, og þau A og E fengu leyfi skiptaráðanda til málshöfðunar út af þessu ágreiningsefni fyrir venjulegum dómstóli, þ. e. a. s. aukadómþingi R-sýslu. Dæmt var, að með kaupsamningi og síðar afsali hefði ekkja M selt nafngreindum manni, B, alla jörðina, og var hrundið kröfum þeirra A og E. Sjá nánar kaupsamningar ..... 823

*Dánarbætur.*

*Dómar og úrskurðir. Sjá og dómarar.*

Aðfinnsluvert þótti, að í úrskurði um gjaldþrotaskipti voru skiptabeiðendur eigi nafngreindir á þann hátt, sem rétt hefði verið samkv. 2. mgr. 190. og 193. gr., sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936. Skiptaráðandi hafði í sumum tilvikum aðeins greint hæstaréttarlögmenn þá, sem báru fram skiptabeiðni, en eigi umbjóðendur þeirra ..... 907, 914

*Dómarar.*

Sjá og dómstólar, réttarfar, réttarfarsannmarkar, sératkvæði.

1. Dómarar:

Þrír hæstaréttardómarar dæma mál 87, 127, 145, 158, 161, 221, 242, 303, 307, 396, 402, 474, 528, 669, 671, 672, 674, 700, 727, 728, 771, 774, 839, 929, 944, 948, 952  
Varadómari dæmir í máli fyrir Hæstarétti 6, 10, 119, 164, 683, 814, 823

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Samdómendur í héraði:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                        |
| Aukadómþing .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 30                     |
| Bæjarþing ..... 194, 263, 311, 374, 385, 482, 542, 1011, 1051,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 1077                   |
| Félagsdómur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 127                    |
| Landamerkjadómur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 55, 804                |
| Sakadómur.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                        |
| Siglingadómur.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                        |
| Skiptaréttur.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                        |
| Sjó- og verslunardómur 10, 96, 104, 445, 500, 640, 674, 713,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                        |
| 788, 793, 839, 850,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 1020                   |
| Setudómari dæmir mál í héraði .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 87, 283, 556, 728, 973 |
| Dómara ekki getið í héraðsdómi 73, 132, 212, 404, 435, 522,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        |
| 573, 669, 700, 823, 895, 933,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1071                   |
| 2. Sératkvæði:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                        |
| Í Hæstarétti 6, 30, 164, 251, 263, 459, 522, 594, 683, 713, 895,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                        |
| 921, 993,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1002                   |
| Í héraði .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 10                     |
| 3. Ýmis atriði:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                        |
| Að því fundið, að héraðsdómari prófaði ákærðan mann ekki sjálfstætt um sakarefni, en las aðeins fyrir honum lögregluskýrslu. Það var talið andstætt 77. gr. laga nr. 74/1974 ....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 45                     |
| Fundið að því, að samdómendur hefðu verið kvaddir of seint til dómsetu, sbr. 201. gr. laga nr. 85/1936 og dómsformaður hefði tekið dómskýrslur af vitnum einn eftir kvaðningu meðdómenda .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 164                    |
| Sagt í dómi Hæstaréttar, að ástæðulaust hafi verið, að hinn reglulegi skiptaráðandi viki sæti í máli .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 418                    |
| Fundið að því, að samdómendur í sjó- og verslunardómi tóku eigi sæti í dómi, fyrr en við munnlegan flutning máls, en dómsformaður hafði einn háð fyrri dómþing, þar sem aðilar komu fyrir dóm og vitni gáfu skýrslur .....                                                                                                                                                                                                                                                                             | 445                    |
| Að því fundið í opinberu máli, að ekki varð séð af sakargögn-um, að sakavottorð ákærða hefði verið borið undir hann ..                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 519                    |
| Gæsluvarðhaldsúrskurður var kveðinn upp yfir manni 14. nóvember 1971. Fundið var að því, að maður þessi hefði eigi, samkvæmt því sem bókað var í þingbók, komið fyrir dóm-ara þann dag, áður en úrskurðurinn var kveðinn upp, en það væri andstætt 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar og 66. gr. laga nr. 82/1961. Ennfremur var að því fundið, að dóm-ari mælti fyrir um það í sama úrskurði, að maðurinn skyldi sæta geðheilbrigðisrannsókn, en ekki varð séð, að þá hefðu verið efni til þess ..... | 556                    |
| Fundið að því, að lögbann, sem lagt var á, hefði verið víðtæk-ara en lög leyfa. Þá hafi fógeti ekki gætt ákvæða 27. gr., sbr. 9. gr. og 1. mgr. 12. gr. laga nr. 18/1949. Þá hafi hann ekki kvatt gerðarþola til samkvæmt 2. mgr. 28. gr. sömu                                                                                                                                                                                                                                                         |                        |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| laga, er lögbannið var lagt á, þó að engin rök hefðu verið leidd að því, að þess hefði ekki verið kostur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 578  |
| Fundið að því, að skipuðum talsmanni ákærðs manns var eigi gert viðvart, er framhaldspróf voru háð í máli hans .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 594  |
| Fundið að því í dómi Hæstaréttar, að sakarefni var eigi greint í úrskurði um framlengingu gæsluvarðhalds, andstætt því, sem boðið er í 164. gr. laga nr. 74/1974 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 727  |
| S var aðili dómsmáls. Hann kærði til Hæstaréttar framkomu H dómara við sig. Taldi hann sig hafa verið í dómsal, þegar sættir hafi verið reyndar í máli þessu. Hafi dómariinn skyndilega risið á fætur, gert hróp að sér, lamið í borðið og boðið sér að víkja úr dómsalnum. Síðan hafi H krafist þess, að lögmaður sóknaraðilja viki sóknaraðilja úr dómsalnum. Að svo búnu hafi H látið bóka, að bæjarþingi væri slitið. H dómari skýrði svo frá, að þegar sóknaraðili S hafi verið kvaddur í dómsal í því skyni, að reyndar yrðu sættir með aðiljum, hafi hann hafið mikil ræðuhöld utan dagsskrár, „og varð hann ekki stöðvaður þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir dómara“. Hafi sér því verið „nauðugur einn kostur að víkja honum úr þinghaldi sbr. 1. mgr. 39. gr. laga nr. 85/1936.“ Þar sem sóknaraðili hafi þá tekið að meiðyrða sig, hafi varnaraðili neyðst til að slíta þinghaldinu. Í dómi Hæstaréttar var talið, að skýrsla S væri eigi studd gögnum, og væri því eigi sannað, að H hefði sýnt af sér óviðurkvæmilega háttsemi á dómþinginu, svo sem S bar honum á brýn. Þegar af þessari ástæðu þóttu eigi efni til að taka til greina kröfur S í máli þessu ..... | 774  |
| Í dómi Hæstaréttar var það talið athugavert, að loftljósmynd, sem þingmerkt er með áritun dómsformanns í landamerkjamáli, virðist ekki vera sú loftljósmynd, sem upphaflega var þannig þingmerkt. Hafði landamerkjadómur eigi gert grein fyrir þessu ósamræmi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 804  |
| Héraðsdómari neytti heimildar 3. tl. 200. gr. laga nr. 85/1936 til að kveðja til sérfróða menn til að dæma mál með sér. Í dómi Hæstaréttar segir, að rétt hefði verið, að hinir sérfróðu dómendur sætu einnig báðir í dómi, þegar matsmenn, vitni og aðiljar gáfu skýrslu fyrir dómi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 850  |
| Í Hæstarétti er fundið að því í lögtaksmáli, að fógeti hafi eigi bókað skilríklega kröfur aðilja í þinghaldi, þegar munnlegur málflutningur fór fram .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 895  |
| Mál vegna skaðabóta út af vinnuslysi var flutt á bæjarþingi A í maí 1974. Dómari endurupptók mál í júlí s. á., og kvaddi þá meðdómendur til að sitja í dómi. Var mál síðan endurflutt, dómtekið og dæmt. Í hrd. segir, að héraðsdómara hafi eigi verið rétt að endurupptaka málið af framangreindri ástæðu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1051 |

*Dómkröfur.*

- Fyrir Hæstarétti gerði maður hærri bótakröfu en hann hafði gert fyrir héraðsdómi. Sú hækkun kom eigi til álita sbr. 45. gr. laga nr. 75/1973. Sjá skaðabætur ..... 556
- S hafði gert kaupsamning við K um sölu á íbúð. S taldi K hafa vanefnt kaupsamninginn og krafðist þess, að honum yrði rift. K hafði flutt inn í íbúðina. Í stefnu krafðist S þess, að K greiddi honum hæfilega húsaleigu frá því, er hann fluttist í íbúðina og til rýmingardags, til vara frá riftingardegi til rýmingardags, en til þrautavara frá stefnubirtingardegi til rýmingardags. Þessar kröfur voru eigi taldar dómhæfar sbr. 88. gr. laga nr. 85/1936 ..... 611

*Dómkvaðning.*

- Sýslumaður í Þ-sýslu hafði nefnt oddamann til þess að framkvæma, ásamt úttektarmönnum í tilteknum hreppi, landskipti á landi jarðar nokkurrar. Landskiptamenn töldu eigi heimilt að framkvæma skipti, eins og á stóð, sbr. lög nr. 46/1941, 1. gr. Lögmaður landskiptabeiðanda fór þess á leit við sýslumann, að hann dómkveddi þrjá óvilhalla og hæfa menn til að framkvæma umbeðin landskipti. Sýslumaður færðist undan því og ritaði lögmanni landskiptabeiðanda bréf af því tilefni og rökstuddi afstöðu sína. Bréf þetta þótti verða að skilja svo, að sýslumaður neitaði að taka til meðferðar hina umbeðnu dómsathöfn. Lögmaður landskiptabeiðanda kærði „úrskurð“ sýslumannsins til Hæstaréttar. Talið var, að kæra væri heimil samkvæmt lokaákvæði 21. gr. laga nr. 75/1973. Dæmt var, að héraðsdómara bæri að taka beiðni sóknaraðilja um dómkvaðningu til meðferðar á dómþingi og taka afstöðu til hennar í úrskurðarformi, sbr. 190. gr. laga nr. 85/1936 ..... 771
- E og J kröfðust þess, að dómkvaddir yrðu þrír undirlandskiptamenn til að framkvæma landskipti á tiltekinni jörð, en til vara, að dómkvaddir verði 4 yfirlandskiptamenn til að framkvæma yfirlandskipti skv. 6. gr. laga nr. 46/1941. Mál-ið var tekið fyrir á aukadómþingi Þ-sýslu 9. október 1975. Kom þá fram greinargerð af hendi matsbeiðenda. Ekki var sótt þing af hálfu matsþola, og varð eigi séð, að þeim hafi verið gefinn kostur á þingsókn. Úrskurður aukadómþings Þ-sýslu gekk 29. október s. á. Kærðu þau E og J þann úrskurð til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að eins og atvikum máls þessa sé háttað, hafi héraðsdómara borið samkvæmt 3. mgr. 139. gr. 1. nr. 85/1936 að gera matspólum

viðvart um þinghaldið og gefa þeim kost á að lýsa viðhorfum sínum til dómkvaðningarbeiðni matsbeiðenda, áður en úrskurður yrði lagður á málefnið. Þar sem héraðsdómari gætti þessa ekki, bar að ómerkja hinn kærða úrskurð. .... 944

*Dómstólar. Sjá dómara.*

*Dómsvald skiptaréttar.*

V, sem búsettur var í Barðastrandarsýslu, lést í maí 1940, en ekkja hans G sat í óskiptu búi eftir hann með börnum þeirra. Hún andaðist í júní 1974. Átti hún þá lögheimili í Reykjavík. Skiptaréttur Reykjavíkur tók bú þetta til skiptameðferðar sem skuldaviðgöngubú. Upp kom ágreiningur milli erfingja út af jörð einni í Barðastrandarsýslu, sem talin var eign dánarbúsins. Hreppsnefnd Barðastrandarhrepps samþykkti að færa sér í nyt heimild laga nr. 40/1948 um forkaupsrétt að jörðum og neyta forkaupsréttar að henni. Skiptaráðandi taldi, að samkvæmt 78. gr., sbr. 72. gr. laga nr. 85/1936 hefði átt að flytja málið fyrir aukadómþingi í Barðastrandarhreppi, Austur-Barðastrandarsýslu, „sérstaklega þar sem aðiljar hafa ekki komið sér saman um annað.“ Var málinu vísað frá skiptarétti, en sá úrskurður var kærður. Í Hæstarétti urðu málalok þau, að skiptaréttur Reykjavíkur hefði réttilega tekið búið til meðferðar, sbr. tilskipun 21. júní 1793, en sóknaraðilja, oddvita Barðastrandarhrepps f. h. hreppsins, hafi verið heimilt skv. 33. og 35., sbr. 55. gr. laga nr. 3/1878 að bera kröfur sínar um forkaupsrétt undir þann skiptaráðanda, enda þóttu ákvæði 78. gr. laga nr. 85/1936 eigi standa þessu í vegi. Kærumálskostnaður féll niður ..... 929

*Dráttarvélur.*

*Eftirlaun.*

*Eiður.*

*Eignardómsmál.*

Með bréfi 19. ágúst 1971 fór fjármálaráðherra þess á leit f. h. ríkissjóðs við sýslumanninn í Rangárvallasýslu, að hann gæfi út opinbera eignardómsstefnu með heimild í 220. gr. laga nr. 85/1936 til að fá ákveðna með dómi „eignarréttarstöðu afrétta og hálendissvæðanna í og upp af embættisumdæmi yðar, þ. á m. Þórisvatnssvæðisins“. Stefnan var útgefin 26. ágúst s. á. og var þar gerð krafa til viðurkenningar á eignarrétti ríkisins að Þórisvatni og Holtamanna-

afrétti og almönningum, sem til forna hafi verið nefndir Þjorsártungur. Var mörkum landsvæðisins lýst með upptalningu kennileita. Með opinberri framhaldsstefnu útgefinni 26. október 1973 var þess krafist, að ríkið yrði talið „grunneigandi“ að landsvæðum þeim, sem málssóknin tæki til. Voru landsvæðin mörkuð á uppdrátt og merkjum lýst með nokkuð ítarlegri upptalningu kennileita en í frumstefnu. Voru því kröfur stefnanda þær, að ríkissjóður verði talinn grunneigandi að landssvæðum þeim, sem á uppdráttinn voru mörkuð ásamt „vötnum og vatnsbotnum með öllum öðrum verðmætum og jarðefnum í jörðu og á svo og vatnsréttindum, en að viðurkenndum rétti bænda (lögbyla) til venjulegra og hefðbundinna afréttarnota svo langt sem þau koma til greina, ásamt tilheyrandi skyldum og kvöðum“. Til varna tóku í málinu hreppsnefndir Ásahrepps, Djúpárhrepps, Holtahrepps, Landmannahrepps, Skaftártunguhrepps, Bárðdælahrepps og Ljósavatnshrepps vegna hreppanna og eigenda og ábúenda jarða í þeim hreppum svo og eigendur jarðanna Næfurholts og Hóla í Rangárvallahreppi, sýslunefnd Eyjafjarðarsýslu og hreppsnefnd Saurbæjarhrepps. Af hálfu sumra varnaraðila kom fram krafa um frávisun. Var hún m. a. studd þeim rökum, að stefnandi hefði ekki sent dómara svo skilríka beiðni um útgáfu eignardómsstefnu, sem 217. gr. laga nr. 85/1936 gerir ráð fyrir. Stefnandi hafi ekki sannað eða gert sennilegt, að hann hafi öðlast réttindi yfir fasteign þeirri, sem stefnan beinist að. Því hafi ekki verið lagagrundvöllur til að höfða málið sem eignardómsmál samkvæmt 220. gr. nefndra laga. Héraðsdómur taldi ágreiningsefnið utan þeirra marka, sem ákvæði 220. gr. laga nr. 85/1936 setja til höfðunar eignardómsmáls og vísaði málinu frá dómi. Frávisunardómurinn var kærður til Hæstaréttar. Hæstiréttur taldi, að beiðni sóknaraðila til sýslumanns Rangárvallasýslu um útgáfu eignardómsstefnu hafi ekki geymt næga greinargerð um heimild að lögum til útgáfu stefnunnar. Hafi héraðsdómari því eigi mátt gefa hana út, sbr. 220. gr., 217. gr. og 218. gr. laga nr. 85/1936. Ennfremur segir, að það sé grundvallarregla íslensks réttar, að sá sem krefst réttinda sér til handa í dómsmáli, verði að gera skýra grein fyrir þeim. Sóknaraðili hafi ekki greint skýrlega, hver væri fasteignaréttindi þau, sem hann telji sig eiga. M. a. brestir alveg skilgreiningu á hver afnotaréttindi, kvaðir og önnur óbein eignarréttindi hann viðurkenni, að aðrir eigi á landsvæði því, er hann telur sína eign. Loks var talið athugunarefni, hvort varnarþing væri rétt, sbr. 216. gr. og 220. gr. laga nr. 85/1936, þar sem margt bendi

til, að landsvæði þau, er málið fjallaði um, teljist til fleiri en eins lögsagnarumdæmis. Var frávisunardómur héraðsdóms því staðfestur að niðurstöðu. Einn dómari Hæstaréttar taldi, að sóknaraðili hefði hvorki haft umrætt landsvæði í eignarhaldi, sem leitt gæti til hefðar, né reisti hann eignartilkall sitt á öðrum réttaratvikum, sem 220. gr. laga nr. 85/1936 tæki til berum orðum eða fyrir lögjöfnun . . . . .

30

### *Eignarréttarfyrirvari.*

#### *Eignarréttur að landsspildu.*

S höfðaði mál á hendur bæjarsjóði Akureyrar og K til réttargæslu og krafðist þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur hans að lóðarspildu að stærð 1389,6 m<sup>2</sup>, þar sem áður var umferðargatan S-gata, en lóð þessa hafði bæjarsjóður leigt K. Til vara krafðist S tiltekinnar fjárhæðar úr hendi bæjarsjóðs. Engar kröfur voru gerðar á hendur réttargæslustefnda. Við það þótti mega miða, að sá hluti S-götu, sem málið fjallaði um, hefði verið lagður af bæjarsjóði sennilega á árunum 1914 og 1915, og hefði það verið gert í samræmi við samþykkt bygginganefndar Akureyrar um gatnagerð á Oddeyri frá 8. febrúar 1904 með heimild í 2. mgr. 4. tl. opins bréfs 6. janúar 1857. Eigandi lands þess, sem gatan lá um, var þá H, og var hann skyldur til samkvæmt 5. tl. þessa opna bréfs að láta af hendi við bæinn það land, sem til götulangningarinnar þurfti, en gegn endurgjaldi. Ágreiningslaust var, að bæjarsjóður galt ekki fé fyrir land það, sem fór undir S-götu. Var því úrlausnarefni, hvort götustæðið væri nú eign S, sem leiddi rétt sinn frá H. Ekki varð séð, að neinar bótakröfur hefðu verið gerðar á hendur bæjarsjóði af hálfu landeigenda fyrir töku lands undir götuna, og þótti ýmislegt benda til, að H hefði í verki sætt sig við töku götustæðisins, án þess að sérstakt endurgjald kæmi fyrir. Þá hafði hvorki S né forverar hans hreyft því, að þeir ættu götustæðið, fyrr en með bréfi 8. júlí 1968. Í því bréfi var því þó ekki haldið fram, að H hefði frá öndverðu haldið eignarrétti sínum að götustæðinu, heldur var tilkall hans til götustæðisins þá byggt á annarri ástæðu. Þótti mega við það miða, að bæjarsjóður hefði orðið eigandi lóðarspildunnar, þegar S-gata var lögð, og væri það enn, þar sem S hefði ekki sýnt fram á, að bæjarsjóður hefði berum orðum eða í verki afsalað sér síðar rétti til hinnar umdeildu lóðarspildu . . . . .

132

#### *Eignarspjöll.*

Með framburði margra vitna þótti sannað, að E hefði spark-

að í bifreið og rispað afturbretti hennar, en E neitaði sakargiftum. Viðgerðarkostnaður var áætlaður 3900 krónur. Eigandi gerði refsikröfu á hendur E, en eigi bótakröfu. Var E refsað samkv. 1. mgr. 257. gr. alm. hegningarlaga ..... 337

#### *Einkarefsimál.*

S krafðist þess, að A ritstjóra yrði refsað fyrir brot á 108. gr. alm. hegningarlaga vegna meiðyrða, er birst höfðu í óundirritaðri grein í blaði A, auk refsingar skv. 234., 235. og 236. gr. sömu laga. Í héraðsdómi segir, að brot stefnda hafi getað varðað við XII. kafla alm. hegningarlaga, sbr. 24. gr. sömu laga. Eins og á stóð, þóttu ákvæði laga ekki standa í vegi fyrir efnisdómi í máli þessu, sbr. einnig 1. tl. 81. gr. hgl. Um refsikröfuna skv. 108. gr. alm. hgl. segir í héraðsdómi, að stefnandi reki mál þetta sem einkarefsimál skv. XXV. kafla laga nr. 19/1949. Af þeim sökum verði nefndri 108. gr. ekki beitt í máli þessu ..... 753

#### *Embættismenn.*

#### *Endurgreiðsla.*

Árið 1956 var stofnað mjólkursamlag á Höfn í Hornafirði og var það eign Kaupfélags Austur-Skaftfellinga, K. Árið eftir samþykktu mjólkurframleiðendur í Nesjahreppi á fundi sínum, að allir mjólkurframleiðendur í hreppnum, sem seldu mjólk til samlagsins, yrðu í félagi um að flytja mjólkina, og að allir skyldu greiða sömu fjárhæð í flutningskostnað fyrir hvern mjólkurlítra. Kosin var nefnd til að sjá um framkvæmdir. R bóndi var á fundi þessum og samþykkti þetta. Samkvæmt ósk bænda hélt K síðan eftir hinni ákveðnu upphæð af hverjum mjólkurlítra, er til mjólkursamlagsins kom, og var samtökum mjólkurframleiðenda síðan greidd upphæðin til greiðslu á flutningskostnaði mjólkurinnar. Hinn 1. janúar 1959 hætti R að flytja mjólk sína með mjólkurflutningabíl bænda, og flutti hana síðan sjálfur til samlagsins til febrúarloka 1967. Engu að síður hélt K áfram að halda eftir hinni ákveðnu flutningskostnaðarfjárhæð af mjólk R og greiddi upphæðina til samtaka mjólkurframleiðenda eins og áður. R hélt því fram, að hann hefði tilkynnt mjólkurflutninganefndinni haustið 1958, að hann mundi ekki flytja mjólk sína með flutningabíl mjólkurframleiðenda eftir næstu áramót. Árið 1970 höfðaði hann mál gegn K og krafðist þess, að K endurgreiddi sér þá fjárhæð, sem haldið hafði verið eftir til greiðslu flutningskostnaðar þann tíma, sem hann hefði flutt mjólk sína sjálfur. Talið var, að R hefði verið heim-

ilt að segja upp samkomulagi því um mjólkurflutninga, sem hann hafði samþykkt 1957. Þá hafði mjólkursamlagið ávallt tekið á móti mjólk R athugasemdalaust. Hins vegar var ekki talið sannað, að K hefði verið ljós endurkröfukrafa R fyrr en í mars 1962, en með hliðsjón af málavöxtum var talið, að K hefði ekki verið heimilt að halda eftir flutningskostnaði af mjólkurinnleggi R gegn mótmælum hans eftir þann tíma. Var K því dæmt til að endurgreiða hann. Í héraði hélt K því fram að hluti af kröfu R væri fyrndur eða fallinn niður vegna tómlætis, en frá þeirri málsástæðu var fallið í Hæstarétti ..... 404

*Endurheimta.* Sjá endurgreiðsla og raforkugjald. 814

*Endurrit skjala.*

*Endurupptaka máls.* Sjá dómarar. 1051

*Erfðaábúð.*

*Erfðafesta.*

*Erfðir.*

*Erfðaskrá.*

*Fangelsi.*

*Farbann.*

*Farmflutningar.*

Á árinu 1967 sendi O vörur til kaupfélags, K, á Seyðisfirði með flutningafyrirtækinu L, sem annaðist vöruflutninga með bifreiðum. Um var að ræða 5 vörusendingar fyrir samtals 69.887 krónur, sendar gegn póströfu. Taldi O, að ekki hefði mátt afhenda K vörurnar nema gegn framvísun vissra fylgibréfa. L flutti vörurnar ekki á leiðarenda sjálfur, heldur fól öðrum aðila, J, framflutning þeirra. K var sjálft afgreiðsluaðili fyrir J á Seyðisfirði, og afhenti J K vörurnar, án þess að það framvísaði fylgibréfum. Af hálfu L var ekki vefengt, að hann væri réttur aðili málsins, þótt J hefði flutt vörurnar og afhent þær. Talið var í dómi Hæstaréttar, að samkomulag hefði orðið með málsaðilum um það, að flytjandi afhenti K ekki vörurnar nema gegn framvísun frumrits fylgibréfsins. Var það til þess gert, að O gæti fengið kaupverð þeirra greitt með því að senda viðtakanda fylgi-

bréf ásamt vörureikningum gegn póströfu. L tókst ekki að leiða í ljós, að samkomulag þetta hefði verið óskuldbindandi fyrir hann. Afhending varanna, án þess að fylgibréfum væri framvísað, var talið brot á þessu samkomulagi og varða L skaðabótum til O fyrir það tjón, er hlaut af fyrir hann. L reisti og sýknukröfu sína á því, að O hafði ekki í málinu lagt fram frumrit fylgiskjalanna með áritaðri kvittun sinni. Ekki var það talið geta leitt til réttarspjalla fyrir L, þótt hann bætti O tjón hans án þess að O framvísaði fylgibréfunum, sem talin voru glötuð. Þá var O ekki talinn hafa glatað bótarétti sínum vegna tómlætis . . . 385

G sendi búslóð sína frá Gautaborg til Reykjavíkur með skipi E. G bauðst til að taka við vörunni við skipshlið í Reykjavík, en af því gat eigi orðið, þar sem tollskoðun hafði þá eigi farið fram. Var vörunum ekið í vöruskála E, þar sem þær voru í umsjá hans. Fórust vöurnar í bruna í skála þessum. Samkv. farmskírteini skyldu gilda ákvæði Haag-reglnanna um vöruflutninga þessa, en eftir 1. gr. þeirra ber farmflytjandi m. a. ekki ábyrgð á brunatjóni, nema það stafi af yfirsjónum hans sjálfs. Samkv. 3. gr. reglnanna eru vörur, sem afhentar hafa verið, og varðveittar eru í vörugeymslu „at the sole risk of the owners of the goods . . .“. Leggja varð til grundvallar, að hvorki G né nokkur af hans hálfu hafi fengið í hendur skilríki um flutningsskilmála, og varð ekki talið, að G hafi verið eða átt að vera kunn framangreind ákvæði farmskírteinisins. Þótti E því ekki geta borið fyrir sig þau ákvæði farmskírteinisins, sem ganga lengra í að leysa hann undan ábyrgð á vörunum en leiða má af meginreglum íslenskra laga. Samkv. 99. gr. siglingalaga nr. 66/1963 ber farmflytjanda að bæta tjón á farmi, sem er í umsjá hans á skipi eða á landi, nema ætla meg, að hvorki hann né neinn annar maður, sem hann ber ábyrgð á, eigi sök á tjóninu. Opinber rannsókn fór fram á brunanum. Þau rannsóknargögn leiddu eigi í ljós, að loku sé skotið fyrir, að starfsmenn E eigi sök á brunanum. E bar fyrir sig, að á hverju hausti auglýsi hann í blöðum, að félagið brunatryggi ekki vörur viðskiptamanna í vörugeymslu og séu vörur þar á ábyrgð vörueiganda. Þessar almennu auglýsingar E þóttu ekki geta leyst hann undan ábyrgð á tjóni G. Sök út af tjóninu var skipt, sbr. 71. gr. 1. nr. 85/1936, og var í þessum þætti viðurkenndur réttur G til bóta úr hendi E vegna framangreinds tjóns . . . . . 1011

### *Farmgjald.*

*Farmskírteini. Sjá farmflutningar.*



*Farmskírteinisfyrirvarar. Sjá farmflutningar.**Fasteignakaup.*

L keypti húseign af H með kaupsamningi 25. júlí 1970 og fékk eignina afhenta 1. nóvember s. á. Er L tók við eigninni, taldi hún sig verða vara við margvíslega leynda galla, sem hún hefði ekki tekið eftir áður og H ekki skýrt sér frá. Skýrði L H þegar frá þessu og 10. nóvember s. á. voru dómkvaddir matsmenn að beiðni L til að meta kostnað við að bæta úr göllunum. Skiluðu þeir matsgerð, þar sem göllunum var lýst, og kostnaður við umbætur sundurliðaður í 11 liðum. L fékk afsal frá H fyrir húsinu 10. desember s. á. og gerði þá fyrirvara vegna áðurnefndra galla. Í ljós var leitt, að L hefði skoðað eignina þrisvar, áður en kaupsamningur var undirritaður, einu sinni með eiginmanni sínum, svo og með tveim öðrum mönnum, sínum í hvort skiptið, og var annar þessara manna þípulagningamaður. Talið, að meirihluti gallanna hefði verið augljós við skoðun, og því varð ekki gerð sú krafa til H, að hann vekti sérstaka athygli L á þeim. Hins vegar voru sumir gallanna þannig, að ekki varð talið, að hægt hefði verið að ætlast til, að eftir þeim yrði tekið við skoðun. Var H dæmdur til að greiða L fébætur vegna þeirra ..... 482

Hinn 7. nóvember 1970 gerðu K og S með sér kaupsamning, þar sem S seldi K íbúð. Kaupverð var 1.400.000 krónur og skyldi greiðast þannig: Við undirskrift kaupsamnings 50.000 krónur, í síðasta lagi 15. desember 1970, 100.000 krónur, í síðasta lagi 20. febrúar 1971, 250.000 krónur og í síðasta lagi 20. júní 1971 250.000 krónur. Auk þess tók K að sér að greiða tilteknar áhvílandi veðskuldir, en eftirstöðvarnar skyldi hann greiða með skuldabréfi til 10 ára. Afsal skyldi gefa út 20. febrúar 1971, en það var aldrei gert. Hinn 10. júní 1971 tilkynnti S K með hraðbréfi, að kaupsamningnum væri rift vegna vanefnda hans. Hefði hann ekki enn innt af hendi þær 250.000 krónur, sem greiðast áttu 20. febrúar og ekki heldur áfallnar greiðslur af veðskuldabréfum þeim, er hann hefði tekið að sér að greiða. Auk þess taldi S, að K hefði ekki greitt fyrstu greiðslur samkvæmt kaupsamningi á réttum tíma. Í dóminum var því hafnað, að um greiðsludrátt hefði verið að ræða á fyrstu greiðslunum. Af hálfu K var viðurkennt, að hann hefði ekki innt af hendi á réttum tíma greiðslu þá, er greiða skyldi 20. febrúar og ekki heldur greitt af veðskuldabréfunum á réttum gjalddaga. Þótti ósannað, að K hefði boðið S á lögmæt an hátt greiðslu á framangreindri upphæð, fyrr en eftir að S hafði sent honum riftunarbréfið. Var fallist á, að svo

veruleg vanefnd hefði verið orðin af hálfu K hinn 10. júní, að hún heimilaði S riftun samningsins með bréfi hans þann dag ..... 611

*Fasteignasala.*

G fól fasteignasölunni F að selja íbúð sína, og F auglýsti íbúðina til sölu. P átti símtal við starfsmann F í tilefni af auglýsingunni. P skoðaði síðan íbúðina í fylgd með sölumanni annarrar fasteignasölu, sem G hafði ekki falið að selja íbúð sína. Fyrir milligöngu þeirrar fasteignasölu keypti P síðan íbúðina, og greiddi G henni sölulaun. F taldi, að upplýsingar þær, sem hún veitti P um íbúðina, hefðu leitt til þess, að kaupun tókust. Krafði F því G um sölulaun. Ósannað þótti, að P hefði fengið upplýsingar um, að íbúðin væri til sölu hjá öðrum en F. Þótti verða við það að miða, að sölutilraunir F hefðu leitt til kaupanna, þótt önnur fasteignasala sæi um samningsgerð. Var því talið, að F ætti rétt á nokkurri þóknun úr hendi G ..... 396

*Fasteignaskattar. Sjá skattar.**Fasteignir.*

Reykjavíkurborg krafði Frímúrararegluna á Íslandi (F) um fasteignaskatt af samkomuhúsi hennar við Skúlagötu í Reykjavík, samkvæmt 3. gr. laga nr. 8/1972. F taldi sig undanþegna skatti þessum samkvæmt 5. gr. laganna, en þar væri að finna tvær undantekningar frá skattskyldu, sem hvor um sig ættu við, þ. e. að húsið væri „félagsheimili“ og „samkomuhús“, sem ekki sé rekið í ágóðaskyni. Talið var, að ákvæði 5. gr. laga nr. 8/1972 feli í sér undantekningar frá þeirri meginreglu 3. gr. laganna að leggja skuli skatt til sveitarfélaga á allar fasteignir, og beri að skýra það þröngt. Sé eðlilegast að líta svo á, að þar sé átt við samkomuhús, sem standi öllum almenningi opið eða félagsheimili samkvæmt lögum nr. 107/1970. Húseign F gæti ekki talist slíkt samkomuhús né félagsheimili samkvæmt 5. gr. laga nr. 8/1972. Var lögtak því heimilað fyrir fasteignaskattinum. Tveir dómarrar Hæstaréttar töldu, að F ætti ekki að greiða skattinn, enda væri undanþáguákvæði 5. gr. fortakslaust og yrði ekki ráðið af orðum þess eða greinargerð með frv. til laganna, að því sé ætlað að taka til þeirra félagsheimila einna, sem greind eru í lögum nr. 107/1970 .... 6

Gallar á seldri fasteign. Sjá kaupsamningar ..... 850

*Félagsdómur.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|
| Talið, að eðlilegast hefði verið að reka mál vegna túlkunar á kjarasamningi fyrir Félagsdómi, en eigi fyrir sjó- og verslunardómi .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 96, | 104 |
| Hinn 15. desember 1971 var gerður kjarasamningur milli Félags íslenska prentiðnaðarins og Hins íslenska prentarafélags. Í samningi þessum var kveðið svo á, að ágreining, sem risi út af samningnum eða einhverjum atriðum í honum, skyldi leggja í gerð 5 manna, er væru til nefndir eftir nánar greindum reglum. Dómur sá, er gerðarmenn kvæðu upp, skyldi skera úr ágreiningi til fullnustu. Ágreiningur kom upp um það, hvernig skyldi ákveða orlofsdaga og orlofsfé á samningstímanum. Höfðaði Félag íslenska prentiðnaðarins mál fyrir Félagsdómi á hendur Alþýðusambandi Íslands f. h. Hins íslenska prentarafélags til að fá skorið úr þessum ágreiningi. Máli þessu var vísað frá Félagsdómi, þar sem ágreininginn skyldi leggja í gerð samkvæmt áður nefndu ákvæði í kjarasamningi aðila. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann ..... | 127 |     |

#### *Félagsheimili.*

Sjá fasteignir, skattar.

6

#### *Félagsréttindi.*

S, leigubifreiðarstjóri, hóf akstur hjá bifreiðastöðinni Hreyfli, H, í febrúar 1951 og gerðist nokkru síðar félagi í H, sem er samvinnufélag leigubifreiðarstjóra. Íþróttafélag og Taflfélag H hófu árið 1963 útgáfu blaðs, er nefndist Hreyfilsblaðið. Félög þessi virðast hafa verið áhugamannafélög félagsmanna, en ekki var skilyrði fyrir inngöngu í þau, að menn væru félagsmenn í H. S gerðist ritstjóri blaðsins 1965 eða fyrr. Ritnefnd blaðsins var skipuð tveim fulltrúum frá hvoru félagi. Í janúar 1971 voru fulltrúar taflfélagsins í ritstjórninni leystir frá störfum, en áður hafði komið til ágreinings milli S og stjórnar H vegna útgáfu blaðsins. Síðasta tölublað blaðsins kom út í maí 1971. Í janúar 1972 var tilkynnt til firmaskrár Reykjavíkur, að S ásamt X og Y reki tímaritsútgáfu undir nafninu Hreyfilsblaðið. Stjórn H fór þess á leit við S, að hann léti afmá tilkynningu þessa úr firmaskrá, en S varð eigi við þeim tilmælum. Stjórn H taldi S reka blaðið sem einkafyrirtæki sitt í heimildarleysi, og að í blaðinu væru óviðeigandi skrif um H. Samkvæmt samþykkt á aðalfundi H höfðu verið stofnaðir tveir sjóðir, tækifærisgjafasjóður og húsbyggingasjóður, og greiddu félagsmenn tillög til þeirra. Ekki voru sett ákvæði í samþykktir H um sjóði þessa. Vorið 1972 neitaði S að greiða tillög til sjóða þessara. Með bréfi 26. ágúst 1972 tilkynnti

stjórn H S, að honum væri vikið úr félaginu frá 1. september n.k., og þar með væri niður fallinn réttur hans til afgreiðslu á bifreiðastöð félagsins. Var S tjáð í bréfinu, að framkoma hans undanfarið væri til þess fallin að spilla áliti félagsins út á við og vekja tortryggni og flokkadrætti inn á við. Hefði hann með þessu gerst brotlegur við tiltekin ákvæði samþykktu félagsins. S mótmælti strax þessari ákvörðun félagsstjórnar með bréfi 30. ágúst 1972 og krafðist þess, að brottvikningin yrði afturkölluð, en þeirri kröfu var ekki sinnt. S höfðaði síðan mál fyrir sjó- og verslunardómi Reykjavíkur gegn H og krafðist þess, að ákvörðun stjórnar H um brottvikningu hans og sviptingu afgreiðsluleysis yrði ógilt. H taldi, að S hefði verið skylt að skjóta ágreiningi þessum til aðalfundar H áður en leitað væri til hinna almennu dómstóla. Ekki var á þá málsástæðu fallist og ekki heldur talið, að stjórn H hefði óheft vald til að meta hverjar ávirðingar ættu að valda brottvikningu úr félaginu. Samkvæmt sakargögnum þóttu eigi sannaðar þær ávirðingar á S í skiptum hans við H, er réttlætt gætu brottvikningu hans úr H með þeim hætti, sem raun varð á. Voru kröfur S því teknar til greina ..... 445

*Félög. Sjá byggingarsamvinnufélög, félagsréttindi.*

*Fjármál hjóna.*

Samkvæmt kaupmála hjónanna G og B, sem gerður var og skráður með lögmeðlættum hætti, skyldu hlutabréf B í J h/f verða séreign hans. Nokkrum árum síðar seldi B fyrir hönd allra hluthafa í J h/f nafngreindum aðiljum öll hlutabréf í félaginu, samtals að nafnverði 45.000 krónur. Í sama mánuði var stofnað hlutafélagið R. Hlutafé þess skyldi vera 200.000 krónur. Var B skráður fyrir 95.000 króna hlutafé, G fyrir 90.000 króna hlutafé, en þeir nafngreindir ættingjar B voru skráðir fyrir alls 15.000 króna hlutafé. B hélt því fram, að hann hefði varið fé því, sem fékkst fyrir hlutafé hans í J h/f til þess að greiða hlutafé sitt í R h/f, og verði það hlutafé því séreign hans samkv. 3. tl. 1. mgr. 23. gr. 1. nr. 20/1923. Þessu var andmælt af hálfu G. Í málinu þótti skorta reikningsgögn um efnahag J h/f, þegar horfið var að því ráði að selja hlutabréfin í því félagi. Samningurinn um sölu hlutabréfanna þótti því ekki einhlítt gagn um hin raunverulegu viðskipti. Þá skorti glögg gögn um fjárhag B, þegar salan fór fram, og sölu hlutabréfanna er eigi getið í skattframtali þeirra hjóna á árinu 1966. Sönnunarbyrði þótti hvíla á B, fyrir þeirri staðhæfingu, að andvirði hlutabréfanna í J h/f hafi nægt til að greiða hlutafjáreign hans

í R h/f og að því hafi verið varið í því skyni. Stefnda þótti eigi hafa tekist með skýrum reikningsskilum að færa sönnur að staðhæfingu sinni. Bar því að telja hlutabréf B, að nafnverði 95.000 krónur í R h/f, hjúskapareign hans í búskiptum út af skilnaði málsaðilja, enda var eigi gerður sérstakur kaupmálaauki um þau. Hlutabréf G í fyrirtæki þessu voru talin hjúskapareign hennar við skipti þessi . . . . .

959

### *Fjárnám.*

S og J gerðu dómsátt á bæjarþingi Reykjavíkur 4. nóvember 1971, og skuldbatt S sig til að greiða J ákveðna fjárhæð. S stóð eigi að fullu í skilum. J framseldi K kröfuna og krafðist hann 13. nóvember 1973 fjárnáms hjá S til tryggingar eftirstöðvunum. Fógeti tók málið til meðferðar 22. s. m. S mótmælti framgangi gerðarinnar m. a. með vísan til 9. gr. laga nr. 19/1987. Fógeti frestaði málinu að loknum munnlegum málflutningi til 14. desember 1973 og kvað þá upp úrskurð á þá leið, að fyrirtekt málsins 22. nóvember 1973 mætti jafna við greiðsluáskorun samkvæmt áður nefndu lagaákvæði, og mætti fjárnám því fara fram. Í dómi Hæstaréttar segir, að þegar fjárnámsbeiðni K var tekin til meðferðar 22. nóvember 1973 í fógetarétti Reykjavíkur, hafi ársfrestur sá, sem getur í 9. gr. laga nr. 19/1987 verið liðinn, og eigi hafi verið fullnægt skilyrðum greinarinnar um birtingu greiðsluáskorunar á hendur gerðarþola. Hafi frestun málsins fyrir fógetaréttinum eigi getað bætt úr þessum ágöllum. Talið, að fjárnám hefði því eigi mátt framkvæma, og var hinn áfrýjaði úrskurður og hin áfrýjaða fjárnámsgerð því felld úr gildi . . . . . 303,

307

V lögmaður krafði F um fé. Með bréfi 9. september 1969 bað hann fógeta að gera löghald í eignum F til tryggingar kröfu sinni. Löghald þetta fór fram 18. s. m. og var lagt löghald á ýmislegt lausafé. Með stefnu birtri 23. s. m. höfðaði V mál gegn F til greiðslu á kröfunni og gekk dómur í málinu 3. október 1969. Var löghaldsgerðin staðfest og F dæmt til að greiða V kröfuna. F greiddi kröfuna ekki, og 10. desember 1970 lét V gera fjárnám hjá F til tryggingar kröfu sinni í þeim eignum, sem löghald hafði verið gert í. V tók hina fjárnumdu muni úr vörslum F 27. febrúar 1970 og bað um nauðungaruppboð á þeim til fullnustu kröfu sinni hinn 13. mars 1970. Sama dag var bú F tekið til gjaldþrotaskipta. Nauðungaruppboð á hinum fjárnumdu munum fór fram 23. maí 1970, og krafðist V greiðslu á kröfu sinni af uppboðsandvirði munanna. Af hálfu þrotabús F var þessu mótmælt. Var ágreiningurinn lagður í úrskurð uppboðsréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að samkvæmt 2. gr.

uppbóðslaga nr. 57/1949 úrskurði uppbóðshaldari öll atriði varðandi uppbóð og samkvæmt 46. gr. sbr. 34. gr. nefndra laga skuli hann úthluta uppbóðsandvirði. Þóttu reglur 30. gr. laga nr. 25/1929 um gjaldþrotaskipti, eins og á stóð, ekki vera því til fyrirstöðu, að uppbóðshaldari réði ágreiningi aðila til lykta. Talið var, að þegar bú F var tekið til gjaldþrotaskipta 13. mars 1970, hefði ekki verið liðinn 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 22. gr. sbr. 19. gr. laga nr. 25/1929, en upphaf þess frests beri að miða við stefnubirtingu. Þar sem því sé hvorki haldið fram, að félagið hafi þá átt fyrir skuldum, né að V hafi haft fulla ástæðu til að ætla að svo væri, yrði að líta svo á, að sérréttindi þau, sem V öðlaðist með fjárnáminu 10. desember 1969 féllu niður. Skyldi uppbóðsandvirðið því renna til þrotabús F . . 464

*Fjárskipti hjóna. Sjá skipti.*

*Fjársvik.*

S gerðist sekur um þessi brot:

1. S hafði ávísunarreikning á L-banka. Gaf hann í nóv. og des. 1972 út til handhafa 12 tékka á reikninginn, og reyndist ekki innstæða fyrir neinum þeirra, er þeim var framvísað í banka. Kvaðst S hafa legið í óreglu og ekki fylgst með reikningsstöðunni. Fyrir útgáfu og notkun tékka þessara var S refsað í héraði samkv. 248. gr. alm. hegningarlaga. Í dómi Hæstaréttar var dæmt, að útgáfa og notkun 8 af þessum tékkum varðaði S refsingu samkv. 248. gr. alm. hegningarlaga, en notkun og útgáfa 4 tékka varðaði refsingu samkv. 261. gr. alm. hegningarlaga. Var mál flutt svo fyrir Hæstarétti, að brot gæti varðað við 261. gr., þótt þess ákvæðis væri eigi getið í ákæruskjali, sbr. 118. gr. 3. mgr. laga nr. 74/1974.

2. Í nóv. 1972 komst S yfir tékkhefti, er kona nokkur átti við V-banka. Gaf hann út alls 7 tékka úr tékkhefti þessu, er hann undirritaði sjálfur og valdi númer af handahófi. Tékkana notaði S í viðskiptum, og reyndist engin innstæða fyrir hendi. Var notkun tékkanna talin varða við 248. gr. alm. hegningarlaga.

3. Í nóv. 1972 hugðist S greiða hótélreikning með tékka að fjárhæð 3.000 kr., og var tékkinn úr tékkhefti, er greinir í 2 að framan. S ritaði tékkann, falsaði nafn útgefanda og ábætti hann með sama nafni. S var refsað fyrir þetta atferli samkv. 155. gr. alm. hegningarlaga.

Refsing S fyrir atferli samkv. 1—3 var ákveðin 8 mán. fang. með vísan til 77. gr. alm. hegningarlaga. Hann var og dæmdur til greiðslu skaðabóta ..... 426

*Forkaupsréttur að jörð.*

1964 keypti H jörðina K af S, þáverandi bónda þar. Í afsali S til H segir m. a.: „Ef kaupandi síðar selur jörðina, er börnunum seljanda áskilinn forkaupsréttur að henni“. Var afsalinu þinglýst. 1969 seldi H Jarðeignasjóði ríkisins, J, jörðina K ásamt annarri jörð E. Afsali til J var þinglýst 4. desember 1969. Í maí 1969 skrifaði umboðsmaður H S bréf, þar sem hann bauð honum og börnunum forkaupsrétt að jörðinni með þeim skilmálum, sem komu fram í kauptilboði, en gögn um kauptilboðið fylgdi bréfinu. Í júní 1969 svaraði S f. h. barna hans og bað um að fá sent afrit af kauptilboði í jörðina K. Í febrúar 1970 rituðu börn S J bréf, þar sem þau lýstu því, að þau hygðust neyta forkaupsréttar samkv. greindu forkaupsréttarákvæði kaupsamnings um K, enda hefði þeim eigi verið veittur kostur á að ganga inn í kaupin við J. Í dómsmáli, sem börn S höfðuð gegn J, var samkomulag um, að verði afsalsgerningum til J riftað með dómi, teljist andvirði K 552.800 krónur af heildarandvirði beggja jarðanna, sem var 650.000 krónur. Þeirri málsástæðu J, að lög 40/1948 útilokuðu það almennt, að menn gætu samið um forkaupsrétt að jörðum, var hafnað. J bar það og fyrir sig, að sér hefði verið ókunnugt um forkaupsréttarákvæðið, en þessa hafði eigi verið getið í veðbókarvottorði frá þinglýsingarskrifstofu, þar sem afsal S til H var þinglýst. Þessari málsástæðu J var einnig hrundið. Gegn andmælum riftenda var ósannað, að H hafi kynnt þeim kauptilboð í jörðina, eftir að skilmálar voru endanlega ákveðnir. Ekki töldust þeir heldur hafa fyrirgert forkaupsrétti sínum með tómlæti. Var krafa stefnenda um riftun á sölu K til J tekin til greina og þeim heimiluð kaup jarðarinnar gegn því, að þeir gyldu kaupverð jarðarinnar 552.800 kr. með því að taka að sér áhvilandi veðskuldir og greiða eftirstöðvar í reiðu fé. Málskostnaður féll niður í héraði, en fyrir Hæstarétti skyldi J greiða riftendum málskostnað .....

973

*Fóstureyðingar. Sjá skaðabætur.*

164

*Framfærslueyrir.*

Samkvæmt leyfisbréfi til hjónanna B og G til skilnaðar að borði og seng skyldi B greiða konunni G framfærslueyri, 18.000 krónur á mánuði, meðan skilnaður að borði og seng stæði. G taldi hafa orðið vanefndir á þessum greiðslum af hálfu B og krafðist lögtaks í eignum hans til fullnustu á

kröfunum, sem námu 270.000 kr. B hélt því fram, að hann hefði greitt gerðarbeiðanda fullan lífeyri og lagði fram skrá yfir greiðslur til G, að fjárhæð 927.000 krónur. Hefði hann því galdið henni hærri fjárhæðir en lögtakskröfu næmi. G kvað greiðslur þessar ekki hafa verið lífeyri, heldur kostnað við heimilishald. Í dómi Hæstaréttar segir, að eigi þyki sannað, að G hafi samþykkt, að sá greiðsluháttur væri á framfærslueyri, sem felst í greiðslu B á framangreindum reikningum eða í öðrum fjárgreiðslum hans. Komi þær þegar af þeirri ástæðu eigi til skuldajafnaðar kröfum G á hendur B í máli þessu, sbr. og undirstöðurök 2. tl. 31. gr. 1. nr. 19/1887 ..... 955

### Frávísun.

#### A. Einkamál.

##### 1. Frá héraðsdómi.

Málsókn haldin slíkum megingöllum, að vísa varð máli frá héraðsdómi. Sjá eignardómsmál ..... 30

Héraðsdómari taldi, að málatilbúnaður af hálfu stefnanda væri svo brýnt brot á ákvæðum og anda einkamálalaga nr. 85/1936 um skýran og glöggan málflutning, að vísa yrði málinu frá héraðsdómi. Héraðsdómur staðfestur þegar af þeim ástæðum, sem þar voru greindar ..... 87

Hinn 15. desember 1971 var gerður kjarasamningur milli Félags íslenska prentiðnaðarins og Hins íslenska prentarafélags. Í samningi þessum var kveðið svo á, að ágreining, sem risi út af samningnum eða einhverjum atriðum í honum, skyldi leggja í gerð 5 manna, er væru til nefndir eftir nánar greindum reglum. Dómur sá, er gerðarmenn kvæðu upp, skyldi skera úr ágreiningi til fullnustu. Ágreiningur kom upp um það, hvernig skyldi ákveða orlofsdaga og orlofsfé á samningstímanum. Höfðaði Félag íslenska prentiðnaðarins mál fyrir Félagsdómi á hendur Alpýðusambandi Íslands f. h. Hins íslenska prentarafélags til að fá skorið úr þessum ágreiningi. Máli þessu var vísað frá Félagsdómi, þar sem ágreininginn skyldi leggja í gerð samkvæmt áður nefndu ákvæði í kjarasamningi aðila. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann ..... 127

Lífeyrissjóður verkstjóra í Reykjavík höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn J s/f í Hafnarfirði til heimtu ógreidds iðgjalds til sjóðsins af launum verkstjóra, sem var starfsmaður J s/f. Af hálfu J s/f var ekki sótt þing. Eigi talið, að 80. gr. laga nr. 85/1936 né önnur varnarþingsákvæði laganna veiti heimild til að reka mál þetta fyrir bæjarþingi Reykjavíkur. Var málinu því vísað frá héraðsdómi ..... 402



- O héraðsdómslögmaður höfðaði mál til greiðslu víxils gegn H, sem hafði gefið víxilinn út og ábekt hann eyðuframsali, og S, sem hafði samþykkt hann. Ómótmælt var, að víxill þessi hefði orðið til í viðskiptum H og S við J, og töldu H og S sig hafa varnir fram að færa, er gætu komist að í víxilmáli gegn J. O neitaði að upplýsa hver ætti víxilinn. Héraðsdómari vísaði málinu frá dómi ex officio með vísan til 116. gr. laga nr. 85/1936. Í dómi Hæstaréttar sagði, að O hefði formlega heimild að víxlinum fyrir eyðuframsal og væri því rétt að innheimta víxilinn í eigin nafni. Þá hefðu H og S ekki haft uppi neinar þær varnir, er koma mætti að í víxilmáli gegn J. Var því lagt fyrir héraðsdómara að dæma málið að efni til ..... 528
- C höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur E borgardómara og krafðist þess, að gerðar yrðu margvíslegar „leiðréttingar“ á dómi, sem E hafði kveðið upp í bæjarþingsmáli, sem C hafði höfðað á hendur B. E krafðist þess, að málinu yrði vísað frá dómi. Héraðsdómari taldi, að skýra bæri 2. mgr. 195. gr. laga nr. 85/1936 svo, að það sé alfarið á mati dómarsins, hvaða leiðréttingar hann telur sér skylt eða heimilt að gera á dómi. Með gagnályktun verði niðurstaðan sú, að sá, er vill fá fram leiðréttingu umfram það, sem dómari telur réttmætt, eigi ekki tiltæk önnur réttarfarsúrræði en áfrýjun. Beri því að vísa frá dómi máli, sem höfðað er til að fá fram leiðréttingar eða breytingar á forsendum hliðsetts dómstóls sbr. einnig 2. mgr. 196. gr. laga nr. 85/1936. Var frávísunarkrafa E því tekin til greina. Dómur þessi var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann 728
- Sjó- og verslunardómur vísaði máli frá dómi vegna þess, að það væri höfðað á röngu varnarþingi. Hæstiréttur taldi, að heimilt hefði verið samkvæmt 3. mgr. 204. gr. laga nr. 85/1936 að höfða málið fyrir sjó- og verslunardómi Reykjavíkur. Var frávísunardómurinn því felldur úr gildi ..... 839
- Tveimur málum milli IB og H var vísað frá bæjarþinginu, hverju á fætur öðru. Í þeim málum voru kröfur IB gegn H út af brunabótum reistar á sérstakri matsgerð, þar sem matsmenn voru m. a. beðnir að yfirfara undirmatsgerð, sem til var stofnað að ósk IB, og yfirmatsgerð, er fram fór að beiðni H, og setja fram kostnaðaráætlun um að koma húsi í sama ástand og það var í fyrir bruna. Í þriðja málinu reisti IB kröfur sínar á undirmatsgerðinni. Héraðsdómari vísaði máli frá dómi með því að reglur um res judicata stæðu því í vegi, að IB gæti höfðað mál, þar sem byggt væri á sönnunargagni, sem fyrir lá í eldri málunum og hann gat þá byggt rétt sinn á, en gerði ekki. Í dómi Hæstaréttar segir, að um kröfur IB, sem reistar séu á þess-

um grundvelli, hafi ekki áður gengið dómur, og eigi IB rétt á að fá efnisdóm um þær. Frávísunardómur var felldur úr gildi og lagt fyrir héraðsdóm að taka mál til efnismeðferðar ..... 1077

## 2. Frá Hæstarétti.

Sjá gjaldþrotaskipti. 907, 914

### B. Opinber mál.

J flugfreyja kom með flugvél til Keflavíkurflugvallar frá útlöndum. Tollgæsluyfirvöld ákváðu, að framkvæmd skyldi leit á öllum flugfreyjum, er komu með flugvélinni. J mótmælti leit nema að undangengnum dómsúrskurði. Lögreglustjóri tjáði J, að hann mundi fyrirskipa leit án úrskurðar með vísan til 12. og 14. gr. laga nr. 59/1969. Síðan var leitin framkvæmd. J kærði synjun lögreglustjóra um að kveða upp úrskurð. Ákvörðun lögreglustjóra um leit talin yfirvaldsákvörðun, sem ekki yrði borin undir Hæstarétt og var málinu vísað frá Hæstarétti ..... 221

### Fyrning.

Hinn 9. nóvember 1964 gaf fyrirtækið I út víxil að fjárhæð \$ 2322.34. Vixill þessi var samþykktur til greiðslu við sýningu af hlutafélaginu P. Greiðslustaður var Landsbanki Íslands. Hinn 11. október 1967 var rituð á víxilinn svofelld athugasemd: „Sýningarfrestur er 5 ár . . .“. Undir þessa yfirlýsingu rituðu fjórir af fimm stjórnarmönnum I upphafsstafi sína. Vixillinn var afsagður sökum greiðslufalls 10. nóv. 1969. Ágreiningslaust var, að áðurnefnd áritun hefði verið gerð löngu eftir, að P ritaði á hann samþykki sitt sem greiðandi. Var ósannað, að breytingin á víxlinum hefði verið gerð með samþykki hans. Var því talið, að hann væri aðeins bundinn af víxilsamþykki sínu í samræmi við upphaflegan texta víxilsins skv. 69. gr. víxillaga nr. 93/1933. F, sem hafði fengið víxilinn framseldan eyðuframsali frá útgefanda, höfðaði mál á hendur P til innheimtu hans með stefnu birtri 24. október 1972, en P neitaði greiðslu. Talið, að F hefði að vísu eigi glatað víxilrétti sínum á hendur P, þótt hann sýndi honum eigi víxilinn til greiðslu innan þess eins árs frests frá útgáfudegi, sem greinir í 1. mgr. 34. gr. l. 93/1933 sbr. niðurlagsákvæði 1. mgr. 53. gr. sömu laga. Hins vegar var talið, að reikna yrði fyrningarfrest á víxilskuldbindingu P skv. 1. mgr. 70. gr. nefndra laga frá lokadegi greinds sýningarfrests. Kröfur F á hendur P samkvæmt víxlinum voru því fyrndar, er mál var höfðað. Var P því sýknað af kröfu F ..... 119

*Galli.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Í máli T gegn B var krafist skaðabóta vegna galla á einangrunarefni, er B hafði lagt til, en holrúm fleka, sem T smíðaði, var fyllt með þessu einangrunarefni. Ekki var talið, að gallar á útvegg, þar sem flekar þessir voru lagðir, væru svo verulegir, að bakað gæti T skaðabótaskyldu. Sjá ennfremur skaðabótamál innan samninga ..... | 793  |
| Skaðabætur voru dæmdar vegna galla á seldri fasteign. Sjá kaupsamningur, fasteignir .....                                                                                                                                                                                                                                                  | 850  |
| Sjá lausafjárkaup .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 1020 |

*Gata, götusvæði.*

|                                   |     |
|-----------------------------------|-----|
| Sjá eignarrétt að landsvæði ..... | 132 |
|-----------------------------------|-----|

*Geðrannsókn.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Sakaður maður látinn sæta geðrannsókn .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 556 |
| Maður var kærður fyrir lostugt athæfi gagnvart 5 ára telpu. Hann var úrskurðaður í allt að 60 daga gæsluvarðhald sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann. Kærði var jafnframt úrskurðaður til að sæta geðheilbrigðisrannsókn, sbr. d lið 2. tl. 75. gr. laga nr. 74/1974. Sjá gæsluvarðhald ..... | 674 |

*Gengi.*

|                     |    |
|---------------------|----|
| Sjá ómerkingu ..... | 10 |
|---------------------|----|

*Gerðardómssamningur.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Hinn 15. desember 1971 var gerður kjarasamningur milli Félags íslenska prentiðnaðarins og Hins íslenska prentarafélags. Í samningi þessum var kveðið svo á, að ágreining, sem risi út af samningnum eða einhverjum atriðum í honum, skyldi leggja í gerð 5 manna, er væru til nefndir eftir nánar greindum reglum. Dómur sá, er gerðarmenn kvæðu upp, skyldi skera úr ágreiningi til fullnustu. Ágreiningur kom upp um það, hvernig ákveða skyldi orlofsdaga og orlofsfé á samningstímanum. Höfðaði Félag íslenska prentiðnaðarins mál fyrir Félagsdómi á hendur Alþýðusambandi Íslands f. h. Hins íslenska prentarafélags til að fá skorið úr þessum ágreiningi. Máli þessu var vísað frá Félagsdómi, þar sem ágreininginn skyldi leggja í gerð samkvæmt áður nefndu ákvæði í kjarasamningi aðila. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann ..... | 127 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Gjafsókn. Gjafvörn.*

|                                                                                                                       |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| Manni, sem krafði vinnuveitanda sinn um vangoldin laun, orlofsfé og sjúkrakostnað, veitt gjafsóknarleyfi fyrir Hæsta- |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| rétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 145  |
| Kona ól barn, sem var andlega vanheilt. Hún hafði fengið rauða hunda meðan hún gekk með barnið og farið fram á að fóstrinu yrði eytt, en ekki fengið því framgengt. Henni og manni hennar sjálfum og f. h. hönd barnsins veitt gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti í skaðabótamáli, sem þau höfðuðu af þessum sökum gegn stjórnarnefnd ríkisspítalanna og ríkissjóði .....    | 164  |
| Kona krafðist þess, að fá barn sitt afhent með beinni fógeta-gerð. Hún fékk gjafvörn fyrir Hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                     | 212  |
| Gjafsóknarleyfi og gjafvarnarleyfi takmarkað við ákveðna fjárhæð í héraði. Héraðsdómari taldi lagagrundvöll skorta til að beita slíkum takmörkunum, og féllst Hæstiréttur á það .....                                                                                                                                                                                           | 263  |
| Kona hafði gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti í máli, sem hún höfðaði gegn fyrrverandi eiginmanni sínum til ógildingar á samningi þeirra um eignaskipti .....                                                                                                                                                                                                                | 283  |
| Kona fékk gjafvarnarleyfi fyrir Hæstarétti í barnsfaðernismáli Maður, sem krafðist skaðabóta fyrir vinnuslys, fékk gjafsókn í héraði og gjafvörn fyrir Hæstarétti. Í héraði var gjafsókn takmörkuð við 30.000 krónur. Ekki talið heimilt að takmarka gjafsóknarkostnað þannig samkvæmt 173. gr. laga nr. 85/1936 .....                                                          | 435  |
| Maður, sem hafði slasast á fimleikaæfingu fékk gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti í skaðabótamáli, er hann höfðaði á hendur ríkissjóði .....                                                                                                                                                                                                                                 | 640  |
| J höfðaði mál út af handtöku, er hann taldi ólögmæta, til bóta og beindi því gegn ríkissaksóknara og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Sagt, að gjafsókn sé lögmælt, sbr. 154. gr. laga nr. 74/1974 .....                                                                                                                                                                      | 702  |
| G sendi búslóð sína með skipi E frá Svíþjóð til Íslands. Búslóðin fórst í bruna í vöruskála E. Í skaðabótamáli G gegn E fékk hann gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                   | 873  |
| S slasaðist, er hann vann að því ásamt tveimur öðrum mönnum að stytta bómu krana bifreiðar, er var eign V og vátryggð samkv. 70. gr. umferðarlaga hjá Sj. Í dómsmáli á hendur V og Sj fékk S gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Þeir voru sýknaðir af kröfum S, en málskostnaður féll niður, og var gjafsóknarkostnaður greiddur úr ríkissjóði fyrir báðum dómum ..... | 1011 |
| D, 6 ára gamall drengur, varð fyrir bifreið, er KP átti, og hlaut líkamslemstur. Í dómsmáli gegn KP og tryggingarfélagi S fékk hann gjafsókn fyrir Hæstarétti. Þeim var dæmt að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti, 265.000 kr., er renni í ríkissjóð. Allur gjafsóknarkostnaður skyldi greiðast úr ríkissjóði, þar með talin málflutningslaun skipaðs tals-                   | 1071 |

manns hans 250.000 kr. .... 1105

### *Gjaldskrár.*

Iðnaðarráðuneytið heimilaði með bréfi 17. febrúar 1972 rafveitunni R að hækka raforkuverð frá því, er sagði í gjaldskrá fyrir R nr. 192/1971. Verðhækkun þessi var eigi auglýst, fyrr en gjaldskrá nr. 139/1972 var birt í B deild Stjórnartíðinda, sem út kom 10. júlí 1972. Eigi var talið heimilt að beita gjaldskrárbreytingu þessari frá fyrra tímamarki, með því að hún var eigi birt með lögmæltum hætti skv. lögum nr. 64/1963, 2. og 7. gr. R h/f galt reikninga, þar sem verð var greint í samræmi við heimild ráðuneytisins 17. febr. 1972. Krafði R h/f R síðan um endurgreiðslu, og náði sú krafa R h/f fram að ganga .... 814

### *Gjaldprotaskipti.*

Í október 1972 fór Á hæstaréttarlögmaður þess á leit við skiptaráðandann í Reykjavík, að bú JM yrði tekið til gjaldprotaskipta á ábyrgð umbjóðanda hans, nafngreinds erlends fyrirtækis. Tveimur dögum seinna beiddist S hæstaréttarlögmaður þess, að bú sama manns yrði tekið til gjaldprotaskipta vegna nánar greindrar kröfu skv. dómi í máli milli B og JM. Eftir að gjaldprotaskiptabeiðnirnar höfðu verið teknar fyrir í skiptarétti Reykjavíkur fór J hæstaréttarlögmaður þess á leit f. h. nafngreinds erlends fyrirtækis, að bú JM yrði tekið til gjaldprotaskipta. Þeirri beiðni fylgdi endurrit dóms bæjarþings Reykjavíkur í máli skiptaráðanda á hendur m. a. JM og endurrit úr fógetabók um fyrirtöku fjárnámsbeiðni til fullnustu þeim dómi. Bú JM var tekið til skiptameðferðar með úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur 19. apríl 1974. JM áfrýjaði úrskurði þessum til Hæstaréttar og krafðist þess, að hann yrði úr gildi felldur. Byggði JM eingöngu á því, að í úrskurðinum séu gjaldprotaskiptabeiðendur eigi réttilega nafngreindir. Verði helst af úrskurðinum ráðið, að hæstaréttarlögmennirnir Á, S og J hafi í eigin nafni beiðst gjaldprotaskipta á búi JM. Umbjóðendur þeirra, sem þó séu hinir eiginlegu skiptabeiðendur, séu hins vegar eigi nafngreindir þar. Sé úrskurðurinn gallaður að formi sbr. 2. mgr. 190. gr. og 193. gr. sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936 og beri því að fella hann úr gildi. Í dómi Hæstaréttar segir, að allir framangreindir hæstaréttarlögmenn hafi krafist gjaldprotaskipta á búi JM, f. h. nafngreindra umbjóðenda sinna. Sjáist þetta á gjaldprotaskiptabeiðnunum sjálfum og ýmsum gögnum máls. JM gat því eigi gengið þess dulinn, að hæstaréttarlögmennirnir kröfðust eigi gjaldprotaskipta í eigin nafni, heldur vegna áðurnefndra

umbjóðenda sinna. JM áfrýjaði þó ekki málinu gagnvart umbjóðendum hæstaréttarlögmanna, þ. e. skiptabeiðendunum. Fyrir þessar sakir bar að visu málinu sjálfkrafa frá Hæstarétti, og haggði það ekki þeirri niðurstöðu, að JM hafði stefnt hæstaréttarlögmönnunum Á og S fyrir Hæstarétt. Það þótti aðfinnsluvert, að í hinum áfrýjaða úrskurði eru skiptabeiðendur eigi nafngreindir á þann hátt, sem rétt hefði verið samkvæmt 2. mgr. 190. og 193. gr. sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936. Á hrl. krafðist málskostnaðar fyrir Hæstarétti og var honum dæmdur málskostnaður úr hendi JM, svo og var skiptaráðanda f. h. þrotabúsins dæmdur málskostnaður úr hendi JM ..... 907, 914

Kaupfélagið A varð gjaldþrota 1968. S átti þá inni nokkra fjárhæð á reikningi sínum hjá A. Krafðist hann þess, að fá upphæð þessa greidda utan skuldaraðar. Væri um að ræða andvirði sláturfjárafurða, sem A hefði tekið að sér að selja fyrir hann í umboðssölu. Til vara krafðist S þess, að krafa sín yrði tekin til greina sem forgangskrafa í þrotabú A samkvæmt 83. gr. skiptalaga, þar sem skoða mætti kröfunna sem hluta af launum hans sem bónda. Inneign S hjá A var talin vera verðbætur vegna landbúnaðarafurða, sem S hefði lagt inn í A á árunum 1966 og 1967, og A hafði selt. A hafði ekki haldið þessum vörum sérgreindum, eftir að þær höfðu verið vegnar og metnar enda ekki talið, að það hafi verið skylt. Var því ekki talið, að S hefði verið eigandi afurðanna, er A seldi þær. Gat S því ekki krafist þess að fá andvirði þeirra greitt utan skuldaraðar, úr þrotabúi A. Ekki var heldur talið, að krafa hans stafaði af fjárvörslu samkvæmt a lið 83. gr. laga nr. 3/1878 og eigi varð henni jafnað til launakröfu samkvæmt 5. tl. b. liðs sömu gr. Var krafan því ekki heldur tekin til greina sem forgangskrafa 418

V lögmaður krafði F um fé. Með bréfi 9. september 1969 bað hann fógeta um að gert væri löghald í eignum F til tryggingar kröfu sinni. Löghald þetta fór fram 18. s. m. og var lagt löghald á ýmislegt lausafé. Með stefnu birtri 23. s. m. höfðaði V mál gegn F til greiðslu á kröfunni og gekk dómur í málinu 3. október 1969. Var löghaldsgerðin staðfest og F dæmt til að greiða V kröfuna. F greiddi kröfuna ekki og 10. desember 1970 gerði V fjárnám hjá F til tryggingar kröfu sinni í þeim eignum, sem löghald hafði verið gert í. V tók hina fjárnumdu muni úr vörslum F 27. febrúar 1970 og bað um nauðungaruppboð á þeim til fullnustu kröfu sinni hinn 13. mars 1970. Sama dag var bú F tekið til gjaldþrotaskipta. Nauðungaruppboð á hinum fjárnumdu munum fór fram 23. maí 1970, og krafðist V greiðslu á kröfu sinni af uppboðsandvirði munanna. Af hálfu þrotabús F var

þessu mótmælt. Var ágreiningurinn lagður í úrskurð uppboðsréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að samkvæmt 2. gr. uppboðslaga nr. 57/1949 úrskurði uppboðshaldari öll atriði varðandi uppboð og samkvæmt 46. gr. sbr. 34. gr. nefndra laga skuli hann úthluta uppboðsandvirði. Þóttu reglur 30. gr. laga nr. 25/1929 um gjaldþrotaskipti, eins og á stóð, ekki vera því til fyrirstöðu, að uppboðshaldari réði ágreiningi aðila til lykta. Talið var, að þegar bú F var tekið til gjaldþrotaskipta 13. mars 1970, hefði ekki verið liðinn 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 22. gr. sbr. 19. gr. laga nr. 25/1929, en upphaf þess frests beri að miða við stefnubirtingu. Þar sem því sé hvorki haldið fram, að félagið hafi þá átt fyrir skuldum, né að V hafi haft fulla ástæðu til að ætla að svo væri, yrði að líta svo á, að sérréttindi þau, sem V öðlaðist með fjárnáminu 10. desember 1969 féllu niður. Skyldi uppboðsandvirðið því renna til þrotabús F ..... 464

#### *Gæsluvarðhald.*

##### *Sjá skaðabætur.*

- Sakaður maður var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 60 dögum. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur, sbr. 1., 3. og 5. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974 ..... 1
- Sökuð kona var úrskurðuð í gæsluvarðhald allt að 60 dögum. Var hún eiginkona manns þess, er greinir í næstu reifun á undan. Hún kærði úrskurðinn, sem var staðfestur, sbr. 1., 3. og 5. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974 ..... 2
- Sakaður maður var við rannsókn máls úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 3 dögum, sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur ..... 28
- Ríkissaksóknari krafðist þess, að G yrði úrskurðaður í gæsluvarðhald vegna sakargifta um brot hans á 232. og 233. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Einnig skírskotaði ríkissaksóknari til 66. gr. nefndra laga, niðurlagsákvæðis 67. gr. laga um meðferð opinberra mála nr. 74/1974 svo og 65., 71. og 72. gr. þeirra laga. Sakadómur hratt kröfu ríkissaksóknara, þar sem brot G gæti ekki varðað fangelsisrefsingu sbr. 1. tl. 69. gr. laga nr. 74/1974. Ríkissaksóknari kærði málið til Hæstaréttar og var honum talið það heimilt samkvæmt 3. tl. 172. gr. laga nr. 74/1974 sbr. 1. mgr. 13. gr. laga nr. 75/1973 og 3. mgr. 66. gr. alm. hgl. Þar sem rannsóknargögn máls vörðuðu einungis atferli, sem 232. gr. alm. hgl. tekur til, taldi Hæstiréttur, að laga-skilyrði brýsti til að beita G gæsluvarðhaldi samkvæmt 67. gr. laga nr. 74/1974, sbr. 3. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar og 1. tl. 69. gr. laga nr. 74/1974. Var hinn kærði úrskurður því staðfestur. Þá var ekki talinn grundvöllur til að beita

- þeim ráðstöfunum gagnvart G, sem greinir í 66. gr. hgl. . . 415
- Maður var grunaður um brot á XXVI kafla almennra hegningarlaga og úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 60 dögum. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur í Hæstarétti . . 669
- Maður, sem hafði verið kærður fyrir rán og játtað það brot, var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 90 daga. Í úrskurðinum var frá því greint, að hann hafði síðan á árinu 1974 alls framið 24 brot (þjófnað, svik, skemmdarverk, árás og áfengislagabrot) og tvisvar sætt gæsluvarðhaldi. Þegar úrskurðurinn rann út, höfðu verið höfðuð tvö mál á hendur honum og krafist dómsrannsóknar vegna ránsins. Með hliðsjón af brotaferli mannsins, þótti líklegt, að hann héldi brotum áfram, ef hann yrði látinn laus, og var gæsluvarðhald hans framlengt um allt að 60 daga með úrskurði, sbr. 5. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur í Hæstarétti . . . . . 671
- Maður var kærður fyrir lostugt athæfi gagnvart 5 ára telpu. Hann var úrskurðaður í allt að 60 daga gæsluvarðhald sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann. Kærði var jafnframt úrskurðaður til að sæta geðheilbrigðisrannsókn, sbr. d lið 2. tl. 75. gr. laga nr. 74/1974 . . . . . 674
- Maður, sem talinn var vanaafbrotamaður, var grunaður um brot á XXVI. kafla almennra hegningarlaga. Hann var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 90 daga. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur, sbr. 1., 3. og 5. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974 . . . . . 700
- S var sakaður um að hafa ráðið manni bana og sætti rannsókn vegna þess. Hann var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 60 dögum sama dag og hann framdi brot sitt. Gæsluvarðhaldið var síðan framlengt tvisvar. Enn var S úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 90 dögum. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur í Hæstarétti með vísan til 1. og 4. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974 . . . . . 727
- J var sakaður um að hafa stolið ritvélum og peningum, svo og að hafa falsað framsal á tékka. Var honum úrskurðað gæsluvarðhald í allt að 20 daga. Það gæsluvarðhald var framlengt allt að 20 dögum vegna þess, að nauðsyn þótti til að kanna auglýsingar um ritvélar, sem til sölu voru boðnar í dagblöðum borgarinnar. Ennfremur þótti nauðsynlegt, að rithandarsérfræðingur athugi framsöl á tékkum og beri saman við rithönd J. J kærði úrskurð sakadóms um framlengingu gæsluvarðhalds. Var hann staðfestur . . . 905

### Hafning máls.

Áfrýjandi óskaði þess, að mál yrði hafið fyrir Hæstarétti. Sam-



- þykkti stefndi það en krafðist málskostnaðar. Málið var hafið og áfrýjandi dæmdur til greiðslu málskostnaðar .... 395
- Landshöfn Keflavíkurkaupstaðar og Njarðvíkurhrepps krafðist lögtaks hjá F fyrir ógreiddum vogargjöldum að fjárhæð 277.770 kr. auk kostnaðar. Er þingað hafði verið 5 sinnum í málinu í fógetarétti, féll Landshöfn frá öllum kröfum sínum á hendur gerðarþola, en gerðarþoli krafðist málskostnaðar. Var samkomulag um að málið væri hafið. Var það gert með úrskurði og málskostnaður til F ákveðinn 30.000 krónur. F kærði úrskurðinn, krafðist staðfestingar á hafningu málsins og að málskostnaður yrði ákveðinn 251.966 krónur. Hann krafðist og kærumálskostnaðar. Talið, að ákvæði 3. mgr. 13. gr. laga nr. 75/1973 væru eigi því til fyrirstöðu, að kæra mætti mál þetta til Hæstaréttar skv. 3. tl. 1. mgr. 21. gr. laganna. Var úrskurður fógetaréttar staðfestur. Kærumálskostnaður var ekki dæmdur .. 673
- Er mál kom fyrir í Hæstarétti, krafðist áfrýjandi þess, að það yrði hafið. Af hálfu stefnda var sótt þing og krafist ómaksbóta. Var málið því hafið og stefnda dæmdar 10.000 krónur í ómaksbætur ..... 699

#### *Hald á munum.*

- Hinn 7. apríl 1975 keypti J bifreið af V á 180.000 krónur. J greiddi 50.000 í peningum, en samþykkti tvo víxla fyrir eftirstöðvum kaupverðsins með gjalddögum 1. og 15. maí 1975. Vixlarnir voru útgefnir og ábektir af sambýliskonu J. Daginn eftir, 8. apríl 1975, seldi J Þ bifreiðina fyrir 180.000 krónur, en Þ greiddi J út í hönd. Nokkru síðar tók V að óttast, að J mundi ekki greiða víxlana á gjalddaga, snéri sér til ransóknarlögreglunnar og tók síðan bifreiðina í sínar vörslur í samráði við hana. Þ vildi ekki una þessu og krafðist úrskurðar sakadóms um, hvort lagt skyldi hald á bifreiðina. Upplýst var, að J hafði verið úrskurðaður gjaldþrota 23. apríl 1974. Reyndist bú hans eignalaust og var skiptum lokið 20. júní 1974. Sakadómur taldi, að J hafi mátt vera ljóst, að hann gæti ekki staðið við skuldbindingar sínar, og líkur þóttu benda til, að J hefði aldrei ætlað sér að standa við þær. Ennfremur taldi dómurinn verulegar líkur á, að J hefði komist yfir bifreiðina í sviksamlegum tilgangi. Lagði sakadómur því hald á bifreiðina með vísan til 43. gr. laga nr. 74/1974. Hæstiréttur taldi hins vegar eigi skilyrði til slíks, og var úrskurður sakadóms úrgildi felldur ..... 474

#### *Handtaka.*

- Í júlí 1972 stöðvaði lögreglan bifreiðina Y, sem ekið var úr

Reykjavík eftir Vesturlandsvegi. Í þeirri bifreið voru 8 ungmenni, þ. á m. J. Var ökumanni og farþegum bifreiðarinnar Y skipað að fara út úr bifreiðinni. Fljótlega eftir það hófst lögreglan handa um að flytja fólkið á lögreglustöðina við Hverfisgötu og var því skipað inn í lögreglubíl. Sumir hlýddu því, þar á meðal J, en aðrir höfðu uppi andmæli og streittust á móti. Á lögreglustöðinni var framkvæmd leit á fólkinu. Að henni lokinni var fólkið yfirleitt geymt aðskilið í fangaklefum, meðan leit fór fram í bifreið Y. Engin fíkniefni fundust, hvorki á fólkinu né í bifreiðinni, en hasspípa fannst á einum farþeganum K, og var hann tekinn í vörslu lögreglu. Bifreiðin Y mun hafa verið stöðvuð um eða rétt fyrir klukkan 10 að kvöldi til, en um miðnætti var öllum hleypt út úr lögreglustöðinni og þeim tilkynnt, að þeir mættu fara. Engar yfirheyrslur fóru fram og engar skýrslur voru teknar af fólkinu, en nöfn þess voru skráð og heimilisföng. Ungmenni þessi óskuðu eftir því, að fram færi opinber rannsókn á aðdraganda og ástæðum þessarar handtöku, og fór rannsóknin fram í sakadómi Reykjavíkur síðar um haustið. Ríkissaksóknari taldi í bréfi í desember s. á. ekki ástæðu til frekari aðgerða í máli þessu, þar sem af hálfu ákærvalds væri litið svo á, að lögreglumönnum hafi verið rétt, eins og á stóð, að grípa til greindra rannsóknaðgerða. Einn af farþegunum, J, höfðaði mál á hendur ríkissaksóknara og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og hafði uppi skaðabótakröfu, 50.000 krónur. Var krafa J reist á þeim rökum, að handtaka sú, sem lögreglan hafði framkvæmt á honum, svo og frelsissvipting og leit á honum og í farangri hans í bifreiðinni hafi verið ólögmæt. Krafa hans var byggð á 151. gr. laga nr. 82/1962, síðar laga nr. 74/1974 um meðferð opinberra mála. Því var haldið fram, að engu skilyrði 61. gr. laga nr. 73/1973 hafi verið fullnægt, er handtakan fór fram. Leitin, sem gerð var á stefnanda, hafi orðið að byggjast á úrskurði dómara samkv. 51. og 56. gr. laga nr. 73/1973. Stefndi hélt því fram, að handtakan hafi verið heimil samkvæmt 4. tl. 61. gr. nr. 73/1973 og heimild til leitarinnar fælist í VII. kafla sömu laga, sbr. 55. og 56. gr. laganna. Heimild til geymslu stefnanda í fangaklefanum fælist í 63. gr. sömu laga. Stefndi var sýknaður bæði í héraði og í Hæstarétti. Í dómi Hæstaréttar segir, að lögreglumenn hafi haft spurnir af fyrirhugaðri ferð ungmenna í bifreiðinni Y það kvöld, er atburðir þeir gerðust, sem urðu undirrót málssóknarinnar. Samkvæmt heimild, er lögreglumenn byggðu á, var ætlandi, að meðal farþega væru tveir menn, sem grunaðir voru um misferli með fíkniefni. Var sú vitneskja lögreglu-

manna kveikja að því, að bifreiðin var stöðvuð í því skyni að leita að fíkniefnum. Í dómnum segir og, að nokkrir farþegar í bifreiðinni Y hafi veitt lögreglumönnum mikla mótspyrnu á vettvangi, er þeir hugðust flytja þá með sér til lögreglustöðvar, en þetta hafi að vísu ekki átt við um J. Leitt sé í ljós, að mikil umferð var við vegarsvæði það, sem bifreiðin var stöðvuð á. Þegar af þessum ástæðum var lögreglumönnum rétt að færa alla þá, er í bifreiðinni voru, á lögreglustöð. Handtaka var heimil samkvæmt 61. gr. 4. tl. 1. nr. 72/1961, eins og aðstæðum var farið. Þá segir enn fremur, að eins og málið hafi horft við lögreglumönnum, hafi þeir haft fullnægjandi ástæðu til að leita á J og öðrum þeim, sem voru í bifreiðinni Y. Þar reyndust vera á ferð ýmsir þeir, sem sætt höfðu rannsókn vegna misferlis með fíkniefni skömmu áður en atburðir þessir gerðust. Bar lögreglumönnum að hafa vakandi auga með atferli þeirra samkv. 34. og 35. gr. 1. 82/1961. J viðurkenndi, að hann þekkti vel til flestra farþeganna. Við lögreglurannsókn nokkrum mánuðum áður höfðu og tveir af þeim, sem voru farþegar í bifreiðinni Y, bendlað J við ólöglegt atferli í sambandi við fíkniefni. Bent var á, að efnum þeim, sem leitinn beindist að, sé auðleynt og megí ætla, að nauðsyn hafi borið til skjótrar leitar, eins og hér hafi hagað til. Þegar þessa er gætt, og þess ennfremur, að J kveður eigi í aðiljaskýrslu sinni afdráttarlaust upp úr um, að hann hafi andmælt leit, þykir eigi vera talið, að það valdi ólögsmæti leitar, að lögreglumenn öfluðu eigi dómsúrskurðar samkv. 54. og 56. gr. laga nr. 82/1961. Að því er varðaði málsástæðu, sem reist var á leit í bifreiðinni, var bent á, að J hafði ekki átt neinar eignir í bifreiðinni Y, nema hluta í áfengi því, sem þar var geymt. Hann var hvorki eigandi né umráðamaður bifreiðarinnar. Þegar þessa er gætt, þykir bótakrafa eigi verða byggð á málsástæðu, sem varðar leit í bifreiðinni. Eigi varð talið, að handtaka J hefði verið framkvæmd með óþarflega hættulegum, særandi eða móðgandi hætti sbr. 2. tl. 151. gr. laga nr. 82/1961 og laga nr. 74/1974. J var í hópi fólks, sem lögregluaðgerðir beindust heildstætt gegn og varð engin ónauðsynleg töf á framkvæmd lögregluaðgerða, sem áfrýjandi setti. Með vísan til þessa varð eigi talið, að lagagrundvöllur væri fyrir bótakröfum áfrýjanda í máli þessu. Málskostnaður fyrir Hæstarétti var látinn falla niður .....

873

#### Hefð.

S, eigandi Kalmanstungu, seldi G, M og P landsvæði á Arnarvatnsheiði 1880 með öllum landsnytjum til lands og

vatns „utan það að seljandi áskilur sér að hafa silungs-  
veiði og eggjatöku fyrir sig og sína erfingja . . “. Talið, að  
S hafi ekki undanskilið alla silungsveiði, heldur áskilið sér  
veiði til jafns við kaupunauta sína. Ósannað, að eigendur  
Kalmanstungu hefðu eignast allan silungsveiðiréttinn fyrir  
hefð síðar ..... 55

### Heimvísun.

Sjá ómerking ..... 10, 944, 1101

Landamerkjамál var ómerkt vegna ýmissa annmarka og var  
því vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dóms-  
álagningar af nýju. Sjá einnig landamerkjамál ..... 804

*Hjónaskilnaður.* Sjá og barnsmeðlög, framfærslueyrir.

Um uppboð á eign hjóna, er skildu, sjá skiptamál ..... 73

M og K gengu í hjónaband árið 1961. Þau eignuðust þrjú börn,  
fædd 1961, 1963 og 1965. Árið 1970 dró til hjúskaparslita  
með þeim, og það ár gerðu þau með sér skriflegan samning  
um skilnaðarkjör. Höfðu þau áður rætt skilnaðarkjörin  
all ítarlega. Segir í samningi þessum, að M skuli hafa for-  
ræði allra barnanna, en K umgengnisrétt þannig, að hún  
hafi þau laugar- og sunnudaga og auk þess allt að fjóra  
mánuði á sumrin. K skyldi ekki greiða meðlög með börn-  
unum, en M 2500 krónur, að viðbætti vísitölu, með hverju  
barni til K, meðan börnin væru hjá henni á sumrin. Hvor-  
ugt hjónanna skyldi greiða hinu lífeyri. Eignum var skipt  
þannig, að M skyldi eignast fasteign, er þau áttu, og bifreið.  
Hann skyldi taka að sér greiðslu á öllum skuldum þeirra  
hjóna. Þá skyldi hann greiða konunni 200.000 krónur á  
næstu tveimur árum. Samkomulag var um skiptingu inn-  
bús. Samkvæmt yfirliti M var lagt til grundvallar, að fast-  
eignin væri 2.344.000 krónur að verðmæti, bifreiðin 77.000  
krónur, en skuldir næmu 1.812.600 krónum. Taldi hann  
þannig skíra eign nema 608.400 krónum. Hinn 25. nóvember  
1970 komu hjónin fyrir fulltrúa yfirborgardómara í Reykja-  
vík, lögðu fram áðurgreindan samning, óskuðu skilnaðar  
að borði og sæng og að skilnaðarkjör yrðu í samræmi við  
samninginn. Leyfisbréf til skilnaðar að borði og sæng var  
gefið út 1. desember 1970. Var þar tekið fram, að samkomu-  
lag væri um skiptingu eigna og greiðslu skulda. Eftir skil-  
naðinn að borði og sæng greiddi M umsamda 200.000 króna  
greiðslu. Er frá leið, gerðist K óánægð með framangreind-  
an samning og krafðist breytinga á honum. Ítrekaði hún  
kröfur sínar, er beiðni þeirra hjóna um lögskilnað var tek-  
in fyrir 25. nóvember 1971. Dómsmálaráðuneytið gaf út

leyfi til lögskilnaðar 15. maí 1972 og úrskurðaði, að K skyldi hafa forræði yngsta barnsins, en M greiða henni eitt og hálf meðalmeðlag með því. Forræði hinna barnanna skyldi M hafa og annast framfærslu þeirra einn. K höfðaði mál gegn M og krafðist ógildingar á framangreindum samningi. Taldi hún samninginn hafa verið ósanngjarnan í sinn garð, og væri hann ógildur samkvæmt ýmsum meginreglum III. kafla laga nr. 7/1936. Hún kvaðst um það leyti, er hún undirritaði samninginn, hafa átt við veikindi að stríða og hefði M fengið sig með ágengni og fortöllum til að skrifa undir. M kvað K hafa gert samninginn af fúsum og frjálsum vilja og hafa haft góðan tíma til undirbúnings áður. Héraðsdómari hratt kröfu K um ógildingu fjárskiptasamningsins. Hann taldi, að ekki heyrði undir dómstól að meta gildi samningsins að því, er varðaði deilu um forræði barna, sbr. VII. kafla laga nr. 39/1921. Fyrir Hæstarétti krafðist K þess, að samningurinn yrði dæmdur ógildur, að því er fjárskiptin varðaði. Þar kom fram, að hún hafði fengið forræði þeirra tveggja barna, sem M hafði, en hann skyldi greiða með þeim meðalmeðlag. Í dómi Hæstaréttar var tekið fram, að ekki hefði verið kannað með mati dómkvaddra manna, hvert var almennt gangverð fasteignar búsins á þeim tíma, er skilnaðarskilmálarnir voru undirritaðir. Yrði því að hafa hliðsjón af framlögðum gögnum, húsbyggingarskýrslu aðila, fasteignamati og brunabótamati hússins á þeim tíma. Samkvæmt því og öðrum gögnum var talið ósannað, að samningurinn um fjárskipti hefði verið ósanngjarn, er til hans var stofnað. Ekki var heldur talið sannað, að samningur aðila um skilnaðarkjör væri til orðinn fyrir misneytingu, eða að fyrir hendi hafi verið aðrar ástæður, er ógildi gætu varðað. Þá hafi málshöfðunarfrestur samkvæmt 59. gr. laga nr. 39/1921 verið liðinn, er mál var höfðað. Var M því sýknaður af kröfu K . . . . .

283

G og B giftust á árinu 1955. Gerðu þau kaupmála, sem undirritaður var og skráður fyrir giftingu. Samkvæmt kaupmálanum skyldi tiltekin íbúð og innanstokksmunir samkvæmt skrá verða séreign G, svo og arfur, sem G kynni að tæmast eftir foreldra sína. Að öðru leyti skyldi vera „venjulegt helmingabú“ með þeim hjónum. 1958 stofnuðu hjónin ásamt þremur öðrum mönnum Vélsmiðjuna J h/f. Þau gerðu kaupmála að nýju 1962, sem skráður var tveimur dögum eftir undirskrift. Samkvæmt þessum kaupmála skyldi tiltekin íbúð verða séreign G, en íbúð sú, sem getið hafði verið í hinum fyrri kaupmála, var seld ári áður. Þá skyldu allir innanstokksmunir þeirra hjóna verða séreign G, og allur arfur, sem hún kynni að fá eftir foreldra sína.

Séreign B samkvæmt kaupmála þessum skyldi vera öll hlutabréf í J h/f, sem skráð voru á nafn hans, svo og aukningarhlutir í hlutafélagi þessu, sem skráðir yrðu á hans nafn. Ennfremur bifreið, svo og arfur, er hann kynni að hljóta eftir foreldra sína. Að öðru leyti skyldi vera „venjulegt helmingabú“ með þeim hjónum. G var skráður eigandi eins hlutabréfs í J h/f, að nafnverði 1.000 krónur. Með samningi í desember 1965 seldi B, f. h. allra hluthafa í J h/f, nafngreindum aðilja öll hlutabréf í þeirri vélsmiðju, samtals að nafnverði 45.000 krónur. Í desember s. á. var stofnað hlutafélagið R. Skyldi hlutafé í félagi þessu vera 200.000 krónur. Var B skráður fyrir 95.000 króna hlutafé, en G fyrir 90.000 króna hlutafé, og þrír nafngreindir ættingjar B voru skráðir fyrir alls 15.000 króna hlutafé. Við skilnað þeirra hjóna krafðist B þess, að hlutabréf í R h/f, að nafnverði 95.000 krónur, skráð á nafn hans, svo og hlutabréf í sama fyrirtæki, að nafnverði 90.000 krónur, skráð á nafn G, yrði talin séreign B, og utan hjúskapareignar málsaðilja. Krafa G var sú aðallega, að R h/f og allar eignir þess félags skuli teljast sameign málsaðilja í hlutföllunum 95 á móti 90 og tilheyrandi hjúskapareign þeirra hvors um sig, en til vara, að hlutafé B í félaginu, að nafnverði 95.000 krónur, teljist hjúskapareign hans, en hlutabréf G, að nafnverði 90.000 krónur, hjúskapareign hennar í búinu. Krafa B um, að greint hlutafé í R h/f yrði talið séreign hans, var á því reist, að hann hafi varið fé, sem fékkst fyrir hlutabréf hans í vélsmiðjunni J h/f til þess að greiða hlutafé í R h/f, og verði það hlutafé því séreign hans skv. 3. tl. 1. mgr. 23. gr. laga nr. 20/1923. G andmælti þessu og taldi, að B hefði eigi haft fjárhagslegt bolmagn til að greiða hlutaféð í R h/f með andvirði hlutabréfanna í J h/f. Andvirði bréfanna hafi verið notað til að leysa ýmsar skuldbindingar af J h/f og B sjálfum. Í dómi Hæstaréttar segir, að í málinu skorti reikningsgögn um efnahag J h/f, þegar horfið var að því ráði að selja hlutabréfin í því félagi. Samningurinn um sölu hlutabréfanna sé því ekki einhlítt gagn um hin raunverulegu viðskipti. Þá skorti glögg gögn um fjárhag B, þegar salan fór fram, og sölu hlutabréfanna var eigi getið í skattframtali þeirra hjóna árið 1966. Sönnunarbyrði hvíldi á B fyrir þeirri staðhæfingu, að andvirði hlutabréfa í J h/f hafi nægt til að greiða hlutabréf hans í R h/f og að því hafi verið varið í því skyni. Þótti B eigi hafa tekist með skýrum reikningskilum að færa sönnur að staðhæfingu sinni. Bar því að telja hlutabréf hans, að nafnverði 95.000 krónur í R h/f, hjúskapareign hans í búskiptum vegna skilnaðar málsaðilja,

enda var eigi gerður sérstakur kaupmáli eða kaupmála-  
auki um þau. Leggja varð til grundvallar, að hlutabréf G  
í R h/f verði talin hjúskapareign hennar við skiptin ..... 959

*Hjúskapur. Sjá hjónaskilnað.*

*Hundahald.*

Hinn 22. júlí 1969 var stofnað í Reykjavík félag, er hlaut nafn-  
ið Hundavinafélagið. Tilgangur þess var m. a. að stuðla  
að því, að hundahald yrði leyft í þéttbýli, og að settar yrðu  
reglur um hundahald af hálfu hins opinbera. Félagið fór  
þess á leit við borgarstjórn, að hún heimilaði hundahald  
í Reykjavík. Borgarráð leitaði umsagnar heilbrigðisráðs,  
lögreglustjóra og Dýraverndunarfélags Reykjavíkur og  
gerði síðan ályktun um málið. Gekk ályktun þessi í þá átt,  
að breyta ekki reglum um hundahald, en gefa eigendum  
hunda frest til að hætta hundahaldi. Ályktunin var lögð  
fyrir borgarstjórn og samþykkt þar með 14 atkvæðum  
gegn 1. Hundavinafélagið ítrekaði beiðni sína í bréfi 14.  
ágúst 1971, en beiðninni var synjað. Hinn 31. janúar 1972  
sendi Á, varaformaður Hundavinafélagsins, borgarstjóra  
umsókn um að fá að hafa hund á heimili sínu í Reykjavík.  
Hann fékk synjun með vísan til reglugerðar nr. 61/1924,  
sbr. lög 8/1924 og 161. gr. heilbrigðissamþykktar fyrir  
Reykjavík. Á ítrekaði umsókn sína 1973, en fékk neitun.  
Hann höfðaði síðan mál á hendur Reykjavíkurborg, heil-  
brigðismálaráðuneytinu og dómsmálaráðuneytinu og krafð-  
ist þess, að viðurkennt yrði með dómi, að synjun borgar-  
stjóra um leyfi til handa Á til að mega halda hund yrði  
metin ólögmæt. Reisti hann sóknarástæður sínar á því  
m. a., að ákvæði reglug. nr. 61/1924, sbr. og ákvæði 161.  
gr. heilbrigðissamþykktar fyrir Reykjavík frá 1950 svo og  
ákvæði 65. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur frá 1930  
ásamt síðari breytingum séu ógild, að því er varðar hunda-  
hald í Reykjavík, og brjóti í bága við 66. gr. stjórnarskrár-  
innar, sbr. 8. gr. Evrópuráðssamnings um verndun mann-  
réttinda og mannfrelsi. Dæmt, að enn sé í fullu gildi bann  
það, sem lagt var við hundahaldi í Reykjavík með 1. gr.  
reglug. nr. 61/1924 og 65. gr. lögreglusamþ. Reykjavíkur,  
sem höfðu lagastoð í 1. gr. laga nr. 8/1924, en nú í 1. gr.  
laga nr. 7/1953. Ekki var fallist á þá röksemd, að ákvæðin  
væru fallin úr gildi vegna þess, að ekki hefði verið fram-  
fylgt banni því, sem þau leggja við hundahaldi. Þá var ekki  
talið, að ákvæði þessi brytu í bága við 66. gr. stjórnarskrár-  
innar né 8. gr. fyrrnefnds Evrópuráðssáttmála, sem raunar  
hefði ekki öðlast lagagildi hér á landi. Samkvæmt því var

talið, að borgarstjóra hefði hvorki verið skylt né heimilt að veita Á undanþágu til að halda hund á heimili sínu. Ekki var talinn neinn lagagrundvöllur til að gera kröfur á hendur heilbrigðisráðherra eða dómsmálaráðherra í máli þessu ..... 601

*Húftrygging.*

Sjá bifreiðar, skaðabætur ..... 933

*Hæstaréttarlög.*

Árið 1966 samdi S við R í Danmörku um kaup á efni í verbúðarhús og smíði þess. R taldi, að S hefði eigi staðið full skil á kaupverði og sótti S til greiðslu á eftirstöðvunum. Ekki var sótt þing af hálfu S í héraði, og var málið dæmt eftir framlögðum skjölum og skilríkjum samkvæmt 118. gr. laga nr. 85/1936. Voru kröfur R teknar til greina að fullu. S áfrýjaði dóminum, en þar sem hann hafði eigi sótt þing í héraði, stóðu ákvæði 45. gr. laga 75/1973 því í vegi, að málsástæður hans yrðu teknar til greina í Hæstarétti. Héraðsdómurinn var því staðfestur ..... 158

*Innsetningargerð.*

Konan Þ og maðurinn G hófu sambúð án hjúskapar haustið 1968. Þau eignuðust tvær dætur, H, f. 1968 og aðra dóttur, f. 1970. Þ og G slitu sambúð í september 1971. Tók Þ þá með sér yngri dótturina til Reykjavíkur, en H varð eftir hjá föður sínum í Fljótshlíð. Þ taldi, að um það hefði verið rætt milli hennar og G, að hún tæki H til sín jafnskjótt og aðstæður leyfðu, en því var andmælt af hálfu G. Um áramótin 1972/1973 taldi Þ sig hafa aðstæður til að taka H til sín, en G, sem þá var kvæntur, neitaði að láta H af hendi. Gerðist eiginkona G aðili að málinu og studdi kröfu G. G var þá fluttur til Raufarhafnar. Leitað var umsagna barnaverndarnefnda í Reykjavík, Fljótshlíðarhreppi og á Raufarhöfn, svo og álits Barnaverndarráðs Íslands. Taldi ráðið rétt, að Þ fengi H til sín. Barnaverndarnefndirnar í Reykjavík og Fljótshlíðarhreppi tóku ekki skýra afstöðu til málsins, en barnaverndarnefnd Raufarhafnar taldi, að heppilegast væri, að H dveldist áfram hjá G og konu hans. Þ krafðist þess nú, að sér yrði afhent H með beinni fógetagerð, og féllst fógeti á það með úrskurði 25. maí 1974, að gerðin skyldi fram fara. Hinn 1. október 1974 fékk Þ H afhenta án aðgerða fógeta. G var þá erlendis, en H dvaldist hjá konu hans. G lýsti sig andvigan afhendingu H. Í álit barnaverndarnefndar Raufarhafnar 21. október 1974 segir, að tvímælalaust muni það vera H fyrir bestu að vera



- áfram hjá móður sinni. Í dómi Hæstaréttar segir, að Þ hafi foreldraráð barnsins H skv. 3. mgr. 22. gr. laga nr. 95/1947 og barnaverndarnefnd Raufarhafnar hafi eigi úrskurðað, að barnið skyldi vera kyrrt hjá G og konu hans, sbr. 3. málsg. 36. gr. laga nr. 33/1966, heldur lýst þeirri skoðun sinni, að barninu væri fyrir bestu að dveljast áfram hjá Þ. Var úrlausn fólgeta því staðfest ..... 212
- G skuldaði Rafmagnsveitu Reykjavíkur 89.611 krónur fyrir rafmagnsnotkun. Rafmagnsveitan sendi menn á vettvang til að taka mælitæki úr sambandi og rjúfa með því orku-straum, en G neitaði mönnunum um aðgang að leiguhúsnæði sínu, þar sem mælitækin voru. Rafmagnsveitan krafðist þess þá, að starfsmönnum sínum yrði með innsetningar-gerð fengin umráð og aðgangur að rafmagnsmælunum. Rafmagnsveitan átti mælana og hafði einkarétt á rafmagnssölu. Talið, að það sé almenn réttarfarsregla, sem m. a. hafi stoð í N.L. VI-14-6, að maður geti beitt fólgeta-gerð, er hann þarf nauðsynlega að ná umráðum eða handhöfn með skjótum hætti, ef það liggur fyrir, að hann á augljóslega rétt til þessara aðilda og aðfór mætti gera samkvæmt 12. gr. og aðalefni 13. gr. laga nr. 19/1887, hefði hann farið þá leið að afla sér dóms um skyldu gagnaðila. Voru því talin skilyrði til að beita innsetningu ..... 423

### Ítrekun.

- Hinn 6. desember 1968 var E með dómsátt gerð refsing fyrir brot á umferðarlögum og áfengislögum og hann sviptur ökuleyfi í 8 mánuði. Hann gerðist sekur um sams konar brot 4. febrúar 1973. Dómsáttin talin hafa ítrekunaráhrif, ævilöng ökuleyfisvipping dæmd ..... 49
- E og T, sem margsinnis höfðu sætt refsingum fyrir auðgunar-brot, var refsað á ný fyrir auðgunarbrot, og var við ákvörðun refsingar vísað til 72. og 255. gr. alm. hegningarlaga .. 337
- B, sem var undir áhrifum áfengis, ók bifreið vanbúinni til aksturs. Í blóði hans fundust reducerandi efni, er samsvör-  
uðu 3.0‰ vínanda. Samkvæmt sakavottorði því, sem lagt var fram í héraði, hafði B ekki sætt refsingu áður, en sakargögn báru ekki með sér, að sakavottorðið hefði verið borið undir B. B var í héraði dæmdur í 10 daga varðhald skilorðsbundið og sviptur ökuleyfi í 1 ár, frá 11. maí 1973 að telja. Fyrir Hæstarétti kom fram, að sakavottorð það, sem lagt hafði verið fram í héraði, var ekki rétt, og hafði B þrívégis sætt sektum fyrir umferðarlagabrot og enn-fremur verið dæmdur í 10 daga varðhald og sviptur öku-  
leyfi í 1 ár, fyrir ölvun við akstur með dómi sakadóms 8. janúar 1971. Með dómi Hæstaréttar 16. maí 1975 var B,

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| sem hafði fengið ökuleyfi að nýju í maí 1974, dæmdur til að sæta varðhaldi í 15 daga og sviptur ökuleyfi ævilangt frá birtingu dómsins .....                                                                                                                                                                                                                                              | 519 |
| A sætti dómsátt 2. október 1972 m. a. vegna brots á 25. gr. umferðarlaga og 24. gr. áfengislaga vegna ölvunar við akstur. Hann var dæmdur fyrir sams konar brot, sem framið var 13. maí 1974. Dómsáttin frá 2. október 1972 hafði ítrekunaráhrif á brot það, sem hann var dæmdur fyrir í síðara málinu, sbr. 71. gr. alm. hegningarlaga og 3. mgr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 ..... | 948 |

*Kaupgjald. Sjá og vinnusamninga.*

Í maí 1970 var gerður kjarasamningur um kaup og kjör háseta, matsveina og vélstjóra á Vestfjörðum milli Alþýðusambands Vestfjarða og útvegsmanna á Vestfjörðum. Í samningnum var ákvæði um skiptakjör, þegar veitt var með línu, og fengu skipverjar á bátum yfir 50 rúmlestir í sinn hlut 31% af brúttóafli miðað við 11 manna áhöfn. Skiptist þessi hluti milli skipverja eftir ákveðnum reglum. Í samningnum var sérstakt ákvæði þess efnis, að vantaði skipverja í róður, skyldi hlutur hans skiptast milli þeirra manna, sem í róður fóru. Þá var í samningnum ákvæði um, að útgerðarmaður skyldi tryggja hlut hvers skipverja með kauptryggingu fyrir hvern mánuð af ráðningartímanum, og var kauptryggingin mismunandi há eftir stöðu skipverja. Haustvertíðina 1970 var I ráðinn háseti á vélbát, sem var 64 smálestir brúttó og eign útgerðarmannsins B. Var I ráðinn samkvæmt áður nefndum samningi. Á vélbátnum voru, að landmönnum frátöldum, aðeins 4 menn í stað 6, sem gert var ráð fyrir í samningnum. Vantaði 2. vélstjóra og matsvein. Aflahlutur á vertíðinni náði ekki kauptryggingu. Að lokinni vertíð greiddi B útgerðarmaður I kauptryggingu eins og sex menn hefðu verið á bátnum. I undi þessu ekki og krafði B um 1/4 hluta af kauptryggingu þeirra tveggja manna, sem átt hefðu að vera á bátnum til viðbótar, enda hefðu þeir fjórir menn, sem á bátnum voru, orðið að vinna sex manna störf. Dæmt var, að kauptryggingarákvæðum áðurgreinds samnings væri ætlað að tryggja skipverjum ákveðin lágmarkslaun, sem þeim væru goldin án tillits til stærðar báts eða tölu skipverja og án nokkurrar viðmiðunar við afköst eða sérstakt álag. Þetta ákvæði væri sjálfstætt og ekki í neinum tengslum við ákvæði samningsins um skiptakjör. Ef ætlunin hefði verið að skipta kauptryggingu á sama hátt og aflahlut, hefði þurft að setja um það skýlaust ákvæði í samninginn. B var sýknaður af kröfu I um aukna kauptryggingu, en B dæmt að greiða honum 1/4

- af andvirði þess aflahluta, sem fallið hefði í hlut 2. vélstjóra og matsveins. Í var dæmdur sjóveðréttur í vélbátnum til tryggingar tildæmdri fjárhæð skv. 2. tl. 216. gr. siglingalaga nr. 66/1963 ..... 96, 104
- V rafvirki var ráðinn til B verktaka við Búrfellsvirkjun frá því um miðjan október 1968 til júliloka 1969. Hann varð óvinnufær vegna veikinda frá 17. maí 1969 til 14. júní s. á. og frá 23. júní til 19. júlí s. á. Krafði hann B um vangoldin laun fyrir veikindatímann auk sjúkrakostnaðar, fæðispeninga, orlofs og annarra vangoldinna launa. Nam krafa hans alls kr. 47.780.94. Í samningi þeim, sem gildi milli aðila, var sfofellt ákvæði: „Greiða skal þeim iðnaðarmönnum, er lokið hafa sveinsprófi og samningur þessi tekur til, í slysa- og sjúkdómstilfellum, sem orsakast við vinnuna eða af henni, þar með talin slys á ferð að og frá vinnustað og hvers konar atvinnusjúkdómar, laun, sjúkdómskostnað og læknishjálp í allt að 4 vikur í hverju tilfelli, enda gangi dagpeningar slysaftrygginga ríkisins til atvinnurekanda. — Um frekari greiðslu vegna slysa og eða veikindaforfalla fer eftir lögum nr. 16/1958“. Talið var ósannað, að veikindi V hefðu orsakast við vinnu hans hjá B. Gat V því ekki byggt rétt á ofangreindu samningsákvæði. Þá var talið, að 1. gr. laga nr. 16/1958 ætti ekki við, þar sem V hefði ekki verið búinn að vinna fulla 12 mánuði hjá B, er hann veiktist. Eigi varð talið, að eins mánaðar uppsagnarfrestur, er V átti samningsbundinn rétt á, veitti honum sjálfstæðan rétt til launa í veikindaforföllum samkvæmt 4. gr. laga nr. 16/1956, sbr. 1. og 7. gr. laganna. Með því að sannað þótti, að B hefði þegar greitt V það veikindakaup, sem hann ætti rétt á samkvæmt samningi, var B sýknaður af kröfu V um vangoldin laun í veikindum hans. Að því er sjúkrakostnaðinn varðaði, virtist eingöngu um að ræða lyf og greiðslur til lækna. Þótti V ekki hafa sannað gegn mótmælum B, að hann ætti rétt á endurgreiðslu á þeim kostnaði auk veikindalauna. Var sú krafa því heldur eigi tekin til greina. Í vinnusamningi aðila sagði, að rafvirkjar, sem unnið hefðu í fjóra mánuði eða lengur, skyldu fá greidd laun í 8 daga í veikindaforföllum. Með hliðsjón af þessu ákvæði og 4. gr. laga nr. 16/1958 þótti V eiga rétt til greiðslu á fæðispeningum í 8 daga hvort veikindatímabil eða alls í 16 daga. V hafði fengið greiddar 650 krónur á vinnuviku vegna ferðakostnaðar til og frá vinnustað alls 18.250 krónur. Krafðist hann 7% orlofs af fjárhæð þessari. Var sú krafa hans tekin til greina, enda var talið, að fjárhæð þessi teldist til skattskyldra tekna hjá V sbr. G-lið 16. gr. reglug. um tekju- og eignaskatt nr. 245/1963. Krafa V um vangoldin laun var

á því byggð, að hann hefði eigi fengið greidd full laun tilteknar 3 vikur. Þar var m. a. um að ræða 2 eftirvinnustundir, en kvörtun V vegna þeirra þótti of seint fram komin. Að öðru leyti þótti sannað, að V hefði ýmist fengið greitt að fullu eða ekki unnið né boðið fram vinnu sína þann tíma, sem um var deilt ..... 145

*Kaupmáli. Sjá séreign.*

*Kaupsamningar.*

Sjá og fasteignakaup, lausafjárkaup.

G seldi B íbúð tilbúna undir tréverk og málningu með kaupsamningi 22. nóvember 1971. Í kaupsamningnum voru ákvæði þess efnis, að kaupandi skyldi greiða venjulega víxilvexti af þeim eftirstöðvum kaupverðs, sem ógreiddar væru við afhendingu íbúðarinnar í umsömdu ástandi. Þar var og tekið fram, að gert væri ráð fyrir, að fyrri hluti húsnæðismálastjórnarláns fengist í febrúar 1972, en síðari hluti sex mánuðum síðar. Ef dráttur yrði á þessum lánsveitingum, bæri kaupanda að greiða víxilvexti af fyrri hluta lánsins frá 1. mars 1972, en af síðara hlutanum frá 1. september 1972 og til greiðsludags. Þegar G afhenti B íbúðina og gaf honum afsal fyrir henni 10. maí 1972, var síðari hluti húsnæðismálastjórnarlánsins ógreiddur, og krafðist G vaxta af þeirri fjárhæð frá 10. maí. Héraðsdómur taldi, að skilja bæri samninginn þannig, að G ætti ekki að greiða vexti af fjárhæð, sem samsvaraði húsnæðismálastjórnarláninu, fyrr en eftir 1. september 1972. Var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti ..... 83

1935 afsalaði S syni sínum M jörðunum „Leirubakka og Hól liggjandi í Landmannahreppi í Rangárvallasýslu“. M andaðist 1969. Bjó hann á Leirubakka og hálfri jörðinni Hóli (Leirubakkahóli) „sem um eina bújörð væri að ræða, bæði að því er varðaði land og húsakost, reif niður girðingar milli jarða þessara og jarðahúsa á Hóli“. Eftir að bú M var tekið til einkaskipta kom upp, að tvö börn M, þau A og E, höfðu sérstöðu um eign búsins í sambandi við jarðirnar Leirubakka og Leirubakkahól. Var búið síðan tekið til opinberra skipta. Fengu A og E leyfi skiptaráðanda til málshöfðunar f. h. dánarbúsins út af eignarrétti búsins að jörðum þessum, og voru til andsvara þar hin börn hins látna, svo og ekkja hans. Með söluumboði 14. maí 1970 höfðu allir samerfingjar veitt eftirlifandi ekkju M heitins, J, heimild til að selja nafngreindum manni jörðina Leirubakka ásamt húsum, rafstöð o. fl. Næsta dag gerðu þau

ekkjan J, og þessi nafngreindi maður með sér kaupsamning um jörðina, og undirritaði hún hann sem seljandi samkvæmt nefndu umboði. Segir í samningnum, að seljandi selji kaupanda jarðeignina Leirubakka í Landmannahreppi með öllum húsum, gögnum og gæðum, svo og bústofni og vélum samkvæmt skrá. Samningur þessi var vélritaður, en milli lína á eftir orðunum jarðeignina Leirubakka og þar fyrir ofan er handskrifað „og Hól“. Hafði eitt af börnum M ritað þessi handskriftuðu orð á kaupsamninginn, áður en hann var undirritaður, og var hér um leiðréttingu að ræða, sem gerð hafði verið í samráði við J. Kaupandinn B kvað þessi handskriftuðu orð hafa staðið í samningnum, er hann undirritaði hann. Kvað B mjög líklegt, að hann hefði gengið frá kaupunum, ef hann hefði ekki litið svo á, að Leirubakkahóll fylgdi með í þeim, og vísaði hann til vissra aðstæðna því til framdráttar. Í nóvember 1970 afsalaði svo J f. h. erfingja M B jörðinni Leirubakka, en þar er ekki sérstaklega minnst á Hól eða Leirubakkahól. Erfingjar M, utan A og E, lýstu því yfir, að í söluumboðinu frá 14. maí 1970 hafi samkvæmt þeirra skilningi falist heimild til handa J til að selja f. h. dánarbúsins bæði Leirubakka og eignarhluta dánarbúsins í Leirubakkahóli. Í kaupsamningnum hafi og falist loforð um sölu þessa hvorutveggja. Í afsalinu frá nóvember 1970 hafi bæði Leirubakka og eignarhluta dánarbúsins í Leirubakkahóli verið afsalað til B. Á þetta báru þau A og E brögður. Í dómi Hæstaréttar segir, að þeim A og E hafi verið kunnugt um, að Leirubakki og eignarhluti dánarbúsins í Leirubakkahóli hafi um áratuga skeið verið nytjuð sem um eina og sömu jörð væri að ræða, og í aðiljaskýrslu þeirra segir, að J hafi óskað eftir því að selja „jörð og bú“. Mátti þeim vera ljóst, eins og hinum erfingjunum, að J hafði ekki í hyggju að halda eftir einu af jarðeign dánarbúsins. B var því talinn hafa getað treyst því, að eignarhluti dánarbúsins í Leirubakkahóli fylgdi með í kaupunum. Málskostnaður féll niður í héraði, en A og E voru dæmd til þess að greiða stefndu málskostnað fyrir Hæstarétti .....

823

J h/f bauð til kaups hús, er félagið ætlaði að reisa og selja foheld. Var sérstakur bæklingur prentaður á vegum J h/f um hús þessi og byggingargæðum þeirra nokkuð lýst. Þá var samin sérstök framhaldsútboðslýsing og þar lýst nokkru nánar afhendingarástandi t. d. varðandi útveggi, einangrun milli veggþilja, gerð innveggja, frágang þaks o. fl. Með kaupsamningi í júlí 1971 seldi J h/f síðan A hús samkv. þessari útboðslýsingu. Þegar kaupsamningur var gerður, var bygging hússins ekki hafin. Í kaupsamningi

segir, að húsið seljist fokhelt og er nokkuð nán lýsing á afhendingarástandi hússins. Skyldu útveggir hlaðnir með tvöfaldri hleðslu og bílskúrsveggir úr mátsteini fúgaðir. Útveggir skyldu vera fúgaðir, en ómálaðir. Þak skyldi vera frágengið að utan með tveimur þakgluggum, og var því lýst, hvernig það yrði einangrað. Gluggakarmar skyldu vera í komnir og fúavarðir án glers, og lóð skyldi vera útjöfnuð með ýtu fyrir afhendingu. Afsal fyrir húsið var gefið út 7. febrúar 1972, en A veitti húsinu viðtöku snemma á árinu 1972. Hann taldi, að fram hafi komið margvíslegir gallar á húsinu. Samkv. ósk A fór fram mat þriggja dómkvaddra manna á göllum. Er matsgerð dagsett í júní 1972. Matsmenn lýsa því, að samkvæmt matsbeiðni hafi þeim verið falið að meta það, sem áfátt kann að vera í húsinu, metið á almennan mælikvarða og sérstaklega með samanburði við byggingarlýsingu í kynningarbæklingi og lýsingu í kaupsamningi. Matsmenn töldu að því er útveggi varðaði, að þar kæmu fram ýmsir gallar, og verki væri ábótavant. Um þakið og frágang þess var það ákvæði í kaupsamningi, að það skyldi frágengið að utan. Matsmenn lýsa þeim skilningi sínum á „fullfrágengnu“, að það feli í sér, að þak hússins sé með rennu, kjöljárni og tveir gluggar skuli vera þar með fullfrágengnum ramma, en án glers. Ógengið var frá bílskúrsköntum og eigi lokið pappalögum á bílskúrnum. Metinn var kostnaður við úrbætur þessara þátta, svo og kostnaður við að leggja lagnir í jörð fyrir þakvatn. Í matsbeiðni var farið fram á mat vegna þess að hurðir voru ekki settar í útihurðarkarma skv. ákvæði um fokheld hús. Um það segja matsmenn: „Með því að engin viðurkennd ákvæði eru til hérlandis um þetta atriði, er venjulegra að endanlegar útihurðir fylgi ekki fokheldum húsum, er þessi liður ekki metinn“. Þeir mátu hins vegar kostnað við að ljúka jöfnun lóðar. Um ytra byrði á gaflveggjum var talið, að frágangi væri ábótavant, og mátu matsmenn til fjár kostnað við að koma því í horf. Nokkur önnur atriði voru líka metin til fjár. Matsmenn segja að lokum, að þeir hafi miðað lagfæringar á húsinu við, að það nái þeim gæðum, „sem þeir telja að vænta hefði mátt“. Í héraði var dæmt, að með hliðsjón af kynningarbæklingum og útboðslýsingum og kaupsamningi, þá hefði frágangur átt að vera jafn vandaður eins og matsmenn lýsi, og var fallist á það, að J h/f væri skaðabótaskyld gagnvart A vegna krafna, sem byggðar voru á matsgerðinni. Einn þáttur var þó lækkaður, og að því er varðaði karma í bílskúra, þá var talið að kaupsamningur, samanborið við teikningar, verði ekki skýrður svo, að A hefði mátt gera ráð fyrir því, að umræddir karm-

ar fylgdu hinu selda. Var ekki fallist á þennan matslið. Niðurstaða í Hæstarétti er mjög svipuð um þetta atriði, þó var örlítið hærri fjárhæð dæmd í dómi Hæstaréttar. Krafan, sem laut að kostnaði vegna jöfnunar lóðar, var ekki tekin til greina í héraði, með því að hann væri ekki nægilega glöggt sundurliðaður. Í dómi Hæstaréttar var fallist á þennan kröfulið, en þar segir: „Enda þótt kröfuliður þessi sé þannig ekki reistur á nákvæmu eða sundurliðuðu mati á kostnaði við jöfnun á lóð gagnáfrýjanda, (þ. e. a. s. A), þykir honum þó svo í hóf stillt, að taka megí hann til greina“. Einn kröfuliður A var reistur á því, að vegna gallaðrar hleðslu hússins hafi verið nauðsynlegt að vatnsverja húsið að utan. Hafi hann gert það. Hvorki í héraði né í Hæstarétti var þessi kröfuliður tekinn til greina. Í dómi Hæstaréttar segir, að A hafi hvorki sýnt nægilega fram á nauðsyn þessarar aðgerðar, kostnað sinn við hana né að J h/f sé skylt að standa straum af þeim kostnaði. Ennfremur var það krafa A, að J h/f yrði gert að greiða sér 200.000 krónur vegna verðyrnunar. Í dómi Hæstaréttar segir, að í matsgerð hinna dómkvöddu manna hafi þeir miðað lagfæringar á húsinu við, að það næði „þeim gæðum, sem þeir telja að vænta hefði mátt“. Með vísan til þessa, og þar sem A hefði ekki að öðru leyti rökstutt þennan kröfulið nægilega, þótti verða að staðfesta úrlausn héraðsdóms um sýknu J h/f af honum. Fyrir Hæstarétti hafði J h/f uppi þá gagnkröfu, að A yrði dæmt að greiða 174.127 krónur ásamt vöxtum. Var þessi krafa reist á eftirfarandi ákvæði kaupsamnings: „Verði um breytingu á verðlagi að ræða, meðan á byggingaframkvæmdum stendur, áskilur seljandi sér rétt til endurskoðunar söluverðsins við afhendingu, og samþykkir kaupandi, að sannaðar hækkanir á vinnu og vörum bætist við söluverðið miðað við það verðlag, sem gildir við undirskrift“. Krafa J h/f var þannig fundin, að hann miðaði við hækkun byggingarvísitölu frá tímabilinu júlí-október 1971 til júníloka 1972. Hækkunin var 12,71%, og taldi hann að hækka ætti þá söluverð hússins um sömu hlutfallstölu eða úr 1.370.000 krónum í 1.574.127 krónur. Vaxta var krafist af þessari hækkun frá þeim tíma, er A fékk afsal fyrir húsinu, en þá taldi J h/f, að hann hafi lokið þeim verkum, sem honum bar að vinna við húsið. Afsal var gefið út 7. febrúar 1972. Í dómi Hæstaréttar segir, að ljóst sé, að J h/f hafi reiknað hækkun söluverðsins með allt öðrum hætti en í 5. gr. kaupsamnings segir. Sé með öllu ósannað, hverju hækkun á söluverði hússins næmi, ef fylgt væri fyrirmælum nefndrar greinar. Síðar segir svo í dóminum: „Verður því skuldafafnaðar-

kröfu aðaláfrýjanda (J h/f) ekki sinnt, án þess að til úr-  
lausnar komi, hvort þetta ákvæði samningsins fari í bága  
við ákvæði 1. gr. laga nr. 71/1966“. J h/f skyldi greiða A  
málkostnað í héraði og fyrir Hæstarétti ..... 850

*Kjarasamningar.* Sjá kaupgjaldsmál 96, 104, 145.

*Kröfugerð.* Sjá dómkröfur.

*Kærufrestir.*

Sjá kærumál ..... 774

*Kærumál.*

A. Einkamál.

1. Kæruheimild.

Árið 1967 var tekinn upp sá háttur við borgardómaraembættið  
í Reykjavík að halda vélritaðar dómsmálabækur. Er það  
gert þannig, að dómari les bókanir sínar fyrir vélritara,  
sem skráir þær jafnóðum með ritvél. Efsta blaðið í ritvél-  
inni er úr góðum pappír, en auk þess eru með kalkipappír  
slegin jafn mörg afrit og þurfa þykir. Aðilar undirrita  
skýrslu sína og vitni oft einnig, en í þingbók undirrita dóm-  
arar, lögmenn og vottar það, sem bókað hefur verið. Efstu  
blöðin eru síðan varðveitt og í lok hvers starfsárs bundin í  
bók, en dómari, lögmenn og/eða aðilar fá afrit, oft strax í  
þinglok, staðfest sem endurrit úr þingbók. Lögmaður einn  
taldi þessa aðferð fara í bága við 42. gr. laga nr. 85/1936 og  
krafðist þess, að bókun færi fram í dómsmálabók, bæjar-  
þingsbók. Þeirri kröfu var hrundið með úrskurði, er kærð-  
ur var til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að skýra  
beri 2. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973 svo, að kæra sé heimil.  
Efnislega var dæmt, að ákvæði 42. gr. laga nr. 85/1936  
stæðu því eigi í vegi, að sá háttur væri á hafður, sem tíðk-  
aður hafi verið ..... 663

S var gagnstefnandi í tilteknu bæjarþingsmáli. H var dómari  
í máli þessu og háði dómþing vegna þess. S kærði til Hæsta-  
réttar „meðferð“ H á máli þessu og sérstaklega framkomu  
hans í þinghaldi við sig. S kvaðst hafa verið kvaddur í dóm-  
salinn, og hafi sættir þá verið reyndar í máli þessu. Hafi  
hann gert grein fyrir hvers vegna hann vildi eigi taka sátta-  
boði, er H hreyfði. Hafi H þá skyndilega risið á fætur,  
haft í hótunum við sig, lamið í borðið og boðið sér að víkja  
úr dómsalnum. Að svo búnu hafi H látið bóka, að bæjar-  
þingi væri slitið og horfið á braut. H skýrði hins vegar svo  
frá, að þegar S hafi verið kvaddur í dómsal í því skyni að  
reyndar væru sættir með aðiljum, þá hafi hann hafnað



sáttatillögum H og hafið „utan „dagskrár mikil ræðu-höld . . . og varð ekki stöðvaður þrátt fyrir ítrekaðar til-raunir dómara“. Hafi sér því verið „naudugur einn kostur að víkja honum úr þinghaldi, sbr. 1. málsg. 39. gr. laga nr. 85/1936“. Þar sem S hafi þá tekið að meiðyrða sig, hafi H neyðst til að slíta þinghaldinu. Lögmaður S sendi nú H dómara kærubréf og fylgdi lögmælt kærugjald. H dómari endursendi lögmanninum kærubréfið ásamt kærugjaldi sama dag og tók fram í bréfi, er fylgdi, að honum væri veittur kostur „á að leiðrétta mishermið í kærunni eða draga hana til baka“. Eigi varð séð, að lögmaður hafi svarað bréfi þessu eða gert frekari reka að kærunni. Krafa S var sú fyrir Hæstarétti, að H yrði „veitt áminning“ eða hann verði „dæmdur í sekt til ríkissjóðs eða víttur“. Í dómi Hæstaréttar segir, að H dómari hafi endursent kærubréfið, en eigi afgreitt kærana til Hæstaréttar ásamt lögmæltum gögnum, svo sem honum bar, sbr. 24., 27. og 28. gr. laga nr. 75/1973. Var talið að kærana hafi komið fram nægilega tím-anlega, sbr. 22. gr. laga nr. 75/1973. Var kærana talin heimil, sbr. lokaákvæði 21. gr. laga nr. 75/1973.

Í dómi Hæstaréttar segir, að skýrslu S um framkomu H á bæjarþingi Reykjavíkur sé andmælt efnislega af H. Skýrslan sé ekki studd neinum gögnum. Eigi þyki því sannað, að H hafi sýnt af sér óviðurkvæmilega háttsemi á dómþinginu, svo sem sóknaraðili S beri honum á brýn. Þegar af þessari ástæðu voru eigi efni til að taka til greina kröfur S í máli þessu . . . . .

774

## 2. Hafning máls.

Landshöfn Keflavíkurkaupstaðar og Njarðvíkurhrepps krafð-ist lögtaks hjá F fyrir ógreiddum vogargjöldum að fjár-hæð 277.770 krónur auk kostnaðar. Er þingað hafði verið 5 sinnum í málinu í fógetarétti, féll Landshöfn frá öllum kröfum sínum á hendur gerðarþola, en gerðarþoli krafðist málskostnaðar. Var samkomulag um að málið væri hafið. Var það gert með úrskurði og málskostnaður til F ákveð-inn 30.000 krónur. F kærði úrskurðinn, krafðist staðfest-ingar á hafningu málsins og að málskostnaður yrði ákveð-inn 251.966 krónur. Hann krafðist og kærumálskostnaðar. Talið að ákvæði 3. mgr. 13. gr. laga nr. 75/1973 væru eigi því til fyrirstöðu að kæra mætti mál þetta til Hæstaréttar skv. 3. tl. 1. mgr. 21. gr. laganna. Var úrskurður fógeta-réttar staðfestur. Kærumálskostnaður var ekki dæmdur . .

673

## 3. Frávisun frá héraðsdómi.

Máli, sem stefnt var fyrir héraðsdóm með eignardómsstefnu,

- var vísað frá héraðsdómi. Frávísunardómur var staðfestur í Hæstarétti, sjá nánar eignardómsmál ..... 30
- Héraðsdómari taldi, að málatilbúnaður af hálfu stefnanda væri svo brýnt brot á ákvæðum og anda einkamálalaga nr. 85/1936 um skýran og glöggan málflutning, að vísa yrði máli frá héraðsdómi. Héraðsdómur staðfestur þegar af þeim ástæðum, sem þar voru greindar ..... 87
- Lífeyrissjóður verkstjóra í Reykjavík höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn J s/f í Hafnarfirði til heimtu ógreidds iðgjalds til sjóðsins af launum verkstjóra, sem var starfsmaður J s/f. Af hálfu J s/f var ekki sótt þing. Eigi talið, að 80. gr. laga nr. 85/1936 né önnur varnarþingsákvæði laganna veiti heimild til að reka mál þetta fyrir bæjarþingi Reykjavíkur. Var málinu því vísað frá héraðsdómi ..... 402
- O héraðsdómslögmaður höfðaði mál til greiðslu vixils gegn H, sem hafði gefið vixilinn út og ábekt hann eyðuframsali, og S, sem hafði samþykkt hann. Ómótmælt var, að vixill þessi hafði orðið til í viðskiptum H og S við J, og töldu H og S sig hafa varnir fram að færa, er gætu komist að í víxilmáli gegn J. O neitaði að upplýsa hver ætti vixilinn. Héraðsdómari vísaði málinu frá dómi ex officio með vísan til 116. gr. laga nr. 85/1936. Í dómi Hæstaréttar sagði, að O hefði haft formlega heimild að víxlinum fyrir eyðuframsal og væri því rétt að innheimta vixilinn í eigin nafni. Þá hefðu H og S ekki haft uppi neinar þær varnir, er koma mætti að í víxilmáli gegn J. Var því lagt fyrir héraðsdómara að dæma málið að efni til ..... 528
- C höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur E borgardómara og krafðist þess, að gerðar yrðu margvíslegar „leiðréttingar“ á dómi, sem E hafði kveðið upp í bæjarþingsmáli, sem C hafði höfðað á hendur B. E krafðist þess, að málinu yrði vísað frá dómi. Héraðsdómari taldi, að skýra bæri 2. mgr. 195. gr. laga nr. 85/1936 svo, að það sé alfarið á mati dómarans, hvaða leiðréttingar hann telur sér skylt eða heimilt að gera á dómi. Með gagnályktun verði niðurstaðan sú, að sá, er vill fá fram leiðréttingu umfram það sem dómari telur réttmætt, eigi ekki tiltæk önnur réttarfarfarræði en áfrýjun. Beri því að vísa frá dómi máli, sem höfðað er til að fá fram leiðréttingar eða breytingar á forsendum hliðsetts dómstóls sbr. einnig 2. mgr. 196. gr. laga nr. 85/1936. Var frávísunarkrafa E því tekin til greina. Dómur þessi var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann ..... 728
- A, sem búsettur var í Keflavík, höfðaði mál gegn H í Ólafsvík fyrir sjó- og verslunardómi Reykjavíkur, og varðaði málsefnið uppgjör H við A út af vinnu í þágu báts S, er H

gerði út. H sótti ekki þing og var málið dæmt samkvæmt 118. gr. laga nr. 85/1936. Hafði A áður látið gera kyrrsetningu í eignum H vegna kröfunnar. Í héraðsdómi segir, að stefnukröfur séu vegna vinnu A á tilteknum báti, sem sé eign H og skráður utan Reykjavíkur. Af skjölum máls verði ekki séð, „að stefnandi hafi innt vinnu sína af hendi í Reykjavík, sbr. 85. gr. 1. nr. 85/1936“. Heimili vélbátsins S sé ekki í Reykjavík samkv. 85. gr. laga nr. 85/1936. Mál til staðfestingar löghalds skuli höfðað á því varnarþingi, er sækja má til greiðslu kröfunnar samkvæmt 20. gr. laga nr. 18/1949. Samkvæmt þessu var talið, að málið væri höfðað á röngu varnarþingi, og bar því að vísa því frá dómi ex officio. Í dómi Hæstaréttar segir, að samkvæmt 3. mgr. 204. gr. 1. nr. 85/1936 hafi verið heimilt að höfða mál þetta fyrir sjó- og verslunardómi Reykjavíkur. Bar því að fella hinn kærða frávísunardóm úr gildi og leggja fyrir héraðsdóm að taka málið til lögleggrar meðferðar og dómsálgningar að nýju .....

839

Húsi, er IB átti, var váttryggt hjá H. Bruni varð á húsi þessu. Með matsgerð 20. apríl 1967 (mat I) var tjón þetta metið, þ. e. kostnaður við að koma húsinu í sama ástand og það var í fyrir brunann. H vildi ekki una þessu mati og beiddist yfirmats. Skiluðu yfirmatsmenn matsgerð 26. maí 1967 (mat II) og varð niðurstaða þeirra 5,8 millj. kr. lægri en hin fyrri. IB vildi ekki una matsgerð þessari og voru að ósk IB dómkvaddir þrír matsmenn til að kynna sér fyrri matsgerðir og meta sjálfstætt brunatjónið eða kostnað við að koma húsinu í fyrra ástand. Matsmenn skiluðu mati sínu 22. febr. 1969 (mat III). Var matsfjárhæð rösklega 11 millj. kr. hærri en matsgerð II, en síðan voru dregnar frá henni fjárhæðir, sem stöfuðu m. a. af verðmætisaukningu o. fl. Að því frádregnu kom út upphæð, sem var svipuð og matsgerð I, í okt. 1969 höfðaði IB mál gegn H. Var sú málshöfðun reist á matsgerð III. Því máli var vísað frá héraðsdómi. Höfðaði IB nú annað mál, sem byggt var á matsgerð III. Urðu málalok enn þau, að máli var vísað frá bæjarþingi. Frávísunardómur var kærður, en kæru var vísað frá Hæstarétti. Þriðja málið höfðaði IB síðan gegn H fyrir bæjarþinginu, og voru kröfur hans nú reistar á matsgerð I. Af hálfu H var krafist frávísunar, enda verði eigi talið, að IB geti nú höfðað mál gegn H á grundvelli málsástæðu, sem IB hafi getað komið að í hinum fyrri málum. Af hálfu IB var á það bent, að í frávísunardómi hafi yfirmat (mat II) og síðar sérstakt mat (mat III) verið talið ófullnægjandi. Verði að svo stöddu eigi byggt á öðru en undirmati (mati I), og eigi hann kröfu á að mál sé dæmt, sem höfðað sé á þeim

grundvelli. Í hérð. segir, að reglur um res judicata þyki bera að skilja svo, að þær standi því í vegi, að stefnendur (IB) geti nú rekið mál á hendur H á grundvelli sönnunargagns, sem lá fyrir í fyrri málinu og stefnendur gátu byggt á, en gerðu ekki. Var málinu vísað frá dómi. Í hrd. er bent á, að í fyrri málnum hafi málssókn ekki verið reist á matsgerð I (frá 20. apríl 1967). Þótti IB eiga rétt á að fá efnisúrlausn um kröfur, sem byggðar eru á þeim málsástæðum og gögnum, sem fram koma í málinu. Var frávísunardómur úr gildi felldur og lagt fyrir héraðsdómara að taka mál til efnismeðferðar ..... 1077

#### 4. Frávísun frá Félagsdómi.

Hinn 15. desember 1971 var gerður kjasasamningur milli Félags ísl. prentiðnaðarins og Hins íslenska prentarafélags. Í samningi þessum var kveðið svo á, að ágreining, sem risi út af samningnum eða einhverjum atriðum í honum, skyldi leggja í gerð 5 manna, er væru til nefndir eftir nánar greindum reglum. Dómur sá, er gerðarmenn kvæðu upp, skyldi skera úr ágreiningi til fullnustu. Ágreiningur kom upp um það, hvernig skyldi ákveða orlofsdaga og orlofsfé á samningstímanum. Höfðaði Félag íslenska prentiðnaðarins mál fyrir Félagsdómi á hendur Alþýðusambandi Íslands f. h. Hins íslenska prentarafélags til að fá skorið úr þessum ágreiningi. Máli þessu var vísað frá Félagsdómi, þar sem ágreininginn skyldi leggja í gerð samkvæmt áður nefndu ákvæði í kjarasamningi aðila. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann ..... 127

#### 5. Úrskurður stjórnar Lögmannafélags Íslands.

Lögmaðurinn G krafðist málflutningslauna úr hendi V vegna flutnings svonefndra stóreignaskattsmála. V óskaði eftir, að stjórn Lögmannafélags Íslands úrskurðaði um kröfu G, og lögðu aðilar ágreininginn í úrskurð stjórnarinnar. Af hálfu V var því haldið fram, að hann hefði aldrei falið G að fara með mál fyrir sig fyrir neinum dómstóli. Talið, að tilgangur 1. mgr. 8. gr. laga nr. 61/1962 sé sá að fá stjórn LMFÍ úrskurðarvald um endurgjald fyrir málflutningsstörf, ef ágreiningur um það er borinn undir hana. Þar sem þetta sé sérregla, beri að skýra hana þröngt, þannig að úrlausn ágreinings um það, hvort málflutningsstarf hafi verið innt af hendi í þágu ákveðins aðila, eins og hér sé deilt um, beri ekki undir stjórnina. Málinu því vísað frá stjórn LMFÍ. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er staðfesti hann ..... 573

## 6. Réttarneitun.

Í október 1972 kvaddi sýslumaðurinn í Þ-sýslu oddamann til þess að framkvæma, ásamt úttektarmönnum tiltekins hrepps, landskipti á landi nafngreindrar jarðar. Landskiptamenn litu svo á, að landskiptalög 46/1941, 1. gr., heimiluðu ekki skipti, nema á milli lögbýla, og að eigendur að hluta úr lögbýli geti ekki fengið sínum hluta úrskipt. Samkvæmt því höfðu skiptamenn framkominni skipta-kröfu. Lögmaður þeirra aðilja, sem krafist höfðu skipta, ritaði nú sýslumanninum í Þ-sýslu bréf, og krafðist þess, að hann hlutaðist til um að dómkveðja aðra þrjá óvilhalla og hæfa menn til að framkvæma umbeðin landskipti, sbr. 6. gr. laga 46/1941. Sýslumaður ritaði lögmanninum bréf, þar sem hann lýsti því yfir, að hann teldi sér ekki fært að verða við kröfu um yfirlandskiptagerð, og færði rök að þeirri niðurstöðu. Lögmaðurinn kærði „úrskurð“ sýslumannsins til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að bréf sýslumannsins verði ekki skilið á annan veg en þann, að sýslumaður neiti að taka til meðferðar hina umbeðnu dómsathöfn. Hér var því um réttarneitun að ræða, og varð kærumál þetta dæmt í Hæstarétti samkvæmt lokaákvæði 21. gr. laga 75/1973. Í dómi Hæstaréttar segir, að héraðsdómara beri að taka beiðni sóknaraðilja um dómkvaðningu til meðferðar á dómþingi og taka afstöðu til hennar í úrskurðarformi, sbr. 190. gr. laga nr. 85/1936 ..... 771

## 7. Ýmis atriði.

Kærumál munnlega flutt ..... 30  
 Kærumál varðandi dómsvald skiptaréttar sjá reifun þar ..... 929  
 M krafðist þess fyrir hönd E og J, að dómkvaddir yrðu þeir undirlandskiptamenn til að framkvæma landskipti á tiltekinni jörð, en til vara var þess krafist, að dómkvaddir yrðu fjórir yfirlandskiptamenn til að framkvæma yfirlandskipti samkv. 6. gr. laga nr. 46/1941. Hinn 9. október 1975 kom fram greinargerð af hendi M f. h. E og J, en þeir sóttu eigi þing. Eigi var heldur sótt þing af varnaraðilja Þ.A., G.Þ. og Þ.Þ. Í dómi Hæstaréttar segir, að ekki verði séð að varnaraðiljum hafi verið gefinn kostur á þingsókn. Héraðsdómari réð máli þessu að svo vöxnu til lykta með úrskurði hinn 29. okt. s. á. Var úrskurðurinn síðan kærður til Hæstaréttar. Segir í dómi Hæstaréttar, að eins og atvikum máls þessa sé háttað, hafi héraðsdómara borið samkv. 3. mgr. 139. gr. laga nr. 85/1936 að gera greindum varnaraðiljum viðvart um þinghaldið og gefa þeim kost á að lýsa viðhorfi sínu til dómkvaðningarbeiðni sóknaraðila, áður en úrskurður yrði lagður á málsefnið. Þar sem héraðs-

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| dómari gætti þess ekki, varð að ómerkja hinn kærða úrskurð ..... | 944 |
|------------------------------------------------------------------|-----|

## B. Opinber mál.

## 1. Atvinnuréttindi.

## 2. Ákæra.

## 3. Dómsátt.

## 4. Gæsluvarðhald.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Sakaður maður var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 60 dögum. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur, sbr. 1., 3. og 5. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1   |
| Sökuð kona var úrskurðuð í gæsluvarðhald allt að 60 dögum. Hún kærði úrskurðinn, sem var staðfestur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 2   |
| Sakaður maður var við rannsókn máls úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 3 dögum sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 28  |
| Sakadómur synjaði með úrskurði kröfu ríkissaksóknara um að úrskurða mann í gæsluvarðhald. Talið, að ríkissaksóknara væri heimilt að kæra úrskurðinn til Hæstaréttar samkvæmt 3. tl. 172. gr. laga nr. 74/1974, sbr. 1. mgr. 13. gr. laga nr. 75/1973 og 3. mgr. 66. gr. laga nr. 19/1940. Sjá gæsluvarðhald .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 415 |
| Maður var grunaður um brot á XXVI. kafla almennra hegningarlaga og úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 60 dögum. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur í Hæstarétti ..                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 669 |
| Maður, sem hafði verið kærður fyrir rán og játað það brot, var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 90 daga. Í úrskurðinum var frá því greint, að hann hefði síðan á árinu 1974 alls framið 24 brot (þjófnað, svik, skemmdarverk, árás og áfengislagabrot) og tvisvar sætt gæsluvarðhaldi. Þegar úrskurðurinn rann út, höfðu verið höfðuð tvö mál á hendur honum og krafist dómsrannsóknar vegna ránsins. Með hliðsjón af brotaferli mannsins, þótti líklegt, að hann héldi brotum áfram, ef hann yrði látinn laus, og var gæsluvarðhald hans framlengt um allt að 60 dögum með úrskurði, sbr. 5. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur af Hæstarétti ..... | 671 |
| Maður var kærður fyrir lostugt athæfi gagnvart 5 ára telpu. Hann var úrskurðaður í allt að 60 daga gæsluvarðhald, sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann. Kærði var jafnframt úrskurðaður til að sæta geðheilbrigðisrannsókn, sbr. d lið                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2. tl. 75. gr. laga nr. 74/1974 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 674 |
| Maður, sem talinn var vanaafbrotamaður, var grunaður um brot á XXVI. kafla almennra hegningarlaga. Hann var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 90 dögum. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur, sbr. 1., 3. og 5. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974 .....                                                                                                                              | 700 |
| S var sakaður um að hafa ráðið manni bana og sætti rannsókn vegna þess. Hann var úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 60 dögum sama dag og hann framdi brot sitt. Gæsluvarðhaldið var síðan framlengt tvisvar. Enn var S úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 90 dögum. Hann kærði úrskurðinn, sem var staðfestur í Hæstarétti með vísan til 1. og 4. tl. 67. gr. laga nr. 74/1974 ..... | 727 |
| J var úrskurðað gæsluvarðhald allt að 20 dögum vegna gruns um þjófnað á ritvélum, peningum og fölsun á tékkum. Hann skaut úrskurðinum til Hæstaréttar, sem staðfesti hann .....                                                                                                                                                                                                        | 905 |

#### 5. Leit á manni.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| J flugfreyja kom með flugvél til Keflavíkurflugvallar frá út-löndum. Tollgæsluþyrirvöld ákváðu, að framkvæmd skyldi leit á öllum flugfreyjum, er komu með flugvélinni. J mótmælti leit nema að undangengnum dómsúrskurði. Lög-reglustjóri tjáði J, að hann mundi fyrirskipa leit án úrskurðar með vísan til 12. og 14. gr. laga nr. 59/1969. Síðan var leitin framkvæmd. J kærði synjun lögreglustjóra um að kveða upp úrskurð. Ákvörðun lögreglustjóra um leit talin yfirvaldsákvörðun, sem ekki yrði borin undir Hæstarétt og var málinu vísað frá Hæstarétti ..... | 221 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### 6. Hald lagt á muni.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Með úrskurði sakadóms Reykjavíkur 21. apríl 1975 var með vísan til 43. gr. laga nr. 74/1974 lagt hald á bifreið, sem talið var að J hefði komist yfir í sviksamlegum tilgangi og síðan selt Þ. Samkvæmt heimild í 1. tl. 172. gr. nefndra laga kærði Þ, eigandi bifreiðarinnar, úrskurðinn til Hæstaréttar, sem felldi hann úr gildi, þar sem hann taldi eigi vera skilyrði til að leggja hald á bifreiðina samkvæmt 43. gr. ... | 475 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### Landamerkjamálar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| S, bóndi í Kalmanstungu, seldi árið 1880 bændunum G, M og Þ landsvæði á Arnarvatnsheiði. G, M og Þ seldu 1884 Hálsa- og Reykholtssdalshreppum landsvæðið. Í afsölum þessum voru merki talin „... að austan sem jöklar ráða, að sunnan ræður Reykjavatn og Reyká ...“ Árið 1886 var gert landamerkjabréf um hið selda land. Er það undirritað af S og |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

hreppsnefndarmönnum hreppanna. Þar er nefndur Langjökulsendi sem kennileiti á merkjum og sagt: „síðan ræður jökull ofan á móts við Reykjavatn, þá úr jökli yfir Reykjavatn í Reykárós“. Í útdrætti úr landamerkjaskrá Kalmans- tungu er merkjum lýst þannig, að Reykár ráði til Reykjavatns „og þaðan sjónhending í Jökulenda“. Landamerkjaskrá þessi er talin undirrituð 1897 af eiganda Kalmans- tungu og fyrirsvarsmönnum hreppanna. Ágreiningur var um, hvar Jökulendi væri. Áfrýjendur, Hálsa- og Reykholtshreppar, töldu, að Jökulendi væri á Eiríksjökli norðaustanverðum. Var krafa þeirra sú, að merkjalína yrði dregin úr Reykárósi við Reykjavatn yfir Reykjavatn um austurenda Eiríksjökuls í sömu stefnu í austurmarkalínu Kalmans- manstungu við jökulrönd Langjökuls. Gagnáfrýjendur, eigendur Kalmanstungu, kröfðust þess, að merkjalínan yrði dregin úr Reykárósi sjónhending í norðurenda Langjökuls, en þar töldu þeir Jökulenda vera. Merkjadómi þótti ekki grundvöllur til að taka kröfu annarshvors aðila til greina, en ákvað merkjalínuna eftir atvikum og með tilliti til staðháttar sem beina línu úr vesturrönd Langjökuls í austurströnd Reykjavatns og síðan ráði norðausturströnd vatnsins merkjum að Reykárósi. Í Hæstarétti var orðalag landamerkjabréfsins frá 1886 lagt til grundvallar. Var ekki talið, að umboðsmenn hreppanna hefðu ætlað að breyta þeim merkjum með merkjaskránni 1897, enda hefðu þeir ekki verið til þess bærir. Ekki var talið ljóst, hvar sá staður væri, sem í landamerkjabréfinu 1886 var talinn „á móts við Reykjavatn“, en talið að hann gæti ekki verið norðar en svo, að lína frá honum sjónhending í Reykárós lægi yfir Reykjavatn. Var úrlausn merkjadóms staðfest, þar sem ekki höfðu verið færð fram haldbær rök, er hnekkta henni

56

Í landamerkjamáli milli jarðanna H og O hafði eigandi O uppi þá kröfu, að landamerki væru rétt talin frá punkti B í punkt A á tilteknum uppdrætti. Hins vegar gerði hann engar skýrar kröfur um merkjalínu frá punktinum A í tiltekið vatn. Samkvæmt þessu hafði landamerkjadómur eigi skorið úr um þau landamerki í dómi sínum. Í dómi Hæstaréttar segir, að það leiði af meginreglum II. kafla laga nr. 41/1919 að greiða beri til hlítar úr landamerkjadeilu aðilja í landamerkjamáli. Vegna þessa annmarka og þar sem gagnaöflun í málinu þótti enn fremur hafa verið áfátt, einkum að því er varðar gerð, aldur og viðhald girðingar, sem í málinu greindi, þá bar að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dóms- álagningar að nýju. Málskostnaður fyrir Hæstarétti var látinn falla niður. Bent var á, að tiltekin ljósmynd, sem



þingmerkt var með áritun dómsformanns, virðist ekki vera sú loftljósmynd, sem upphaflega var þannig þingmerkt. Landamerkjadómurinn hafði enga grein gert fyrir þessu ósamræmi ..... 804

*Landskipti.*

Sjá dómkvaðningu matsmanna ..... 944

*Lausafjárkaup.*

Hinn 29. apríl 1966 keypti B bifreið af Mercedes-Benz gerð af M. Í afsali var tekið fram, að smíðaár bifreiðarinnar væri 1957. Bifreið þessa hafði M keypt af H 13. apríl 1966. Hinn 16. desember 1967 seldi B bifreiðina manni að nafni X og var tekið fram, að smíðaár væri 1957. Með stefnu 21. júní 1968 höfðaði X mál gegn B og krafðist riftunar á bifreiðakaupunum, þar sem bifreiðin væri raunverulega af árgerðinni 1954 en ekki 1957. Með dómi bæjarþings Reykjavíkur 21. febrúar 1970 var riftun staðfest og B dæmdur til að endurgreiða X kaupverð bifreiðarinnar ásamt kostnaði hans svo og vöxtum og málskostnaði. Upplýst var, að bifreiðin var þá einskisvirði. B höfðaði mál gegn M og H til greiðslu á fjárhæð þeirri, er hann hafði orðið að greiða X ásamt málskostnaði. B hafði tilkynnt M og H um málssókn X á hendur sér með bréfi 28. janúar 1970. H viðurkenndi, að hann hefði vitað, að bifreiðin var ekki af árgerðinni 1957, en það ártal hafði misritast í skrám Bifreiðaeftirlits ríkisins, er H keypti hana. Samkvæmt vottorði Bifreiðaeftirlits ríkisins var smíðaár bifreiðarinnar 1955. H bar, að M hefði verið kunnugt um, að bifreiðin var eldri en árgerð 1957, en því neitaði M. Var því ekki talið sannað, að M hefði vísvitandi blekkst B um árgerð bifreiðarinnar, er hann seldi honum hana. Frestur samkvæmt 54. gr. laga nr. 39/1922 var löngu liðinn, þegar B tilkynnti M um málssóknina. M var því sýknaður. H var hins vegar talinn hafa orðið valdur að því með hinni röngu tilgreiningu smíðaárs bifreiðarinnar í afsali sínu til M, að B var seld bifreiðin sem árgerð 1957 og hafa bakað sér skaðabótaskyldu með því gagnvart B. Þar sem engum andmælum var hreyft við fjárhæð bótakröfunnar, var H dæmdur til að greiða B hana að fullu .... 374

Hinn 15. maí 1966 skiptust kaupmennirnir K og S á vörum þannig, að S lét af hendi gjafavörur af tegundinni Helena Rubinstein, en K lét af hendi rennilása. Vöruskipti þessi fóru fram í vörugeymslu K. Kom S þangað sjálfur með gjafavörurnar, en tók á móti rennilásunum. S taldi sig ekki hafa fengið nema þriðjung af því magni af rennilásunum, sem um hefði verið samið. Taldi hann K hafa beitt

sig svikum í þessum viðskiptum. Hinn 20. júní 1968 ritaði S bréf til K og krafði hann um greiðslu á þeim hluta af gjafavörum, sem hann taldi ógreiddan, þar sem hann hefði ekki fengið hið umsamda magn af rennilásum. Kvaðst S áður hafa verið búinn að kvarta við K og fara fram á leiðréttingu. K hélt því fram, að vöruskiptin 15. maí 1966 hefðu verið hrein skiptivíðskipti, og að S ætti enga kröfu á sig þeirra vegna. Ekki var talið, að S hefði fært sönnur á þá málsástæðu sína, að K hefði beitt hann svikum. Þá var talið, að kvörtun S um, að greiðslu K hefði verið áfátt væri of seint fram komin samkvæmt 54. gr. sbr. 50. og 2. mgr. 2. gr. laga nr. 39/1922. Var K því sýknaður af kröfu S . . . . 469

Í byrjun október 1971 keypti G nýja Moskwitch bifreið árgærd 1971 af Bifreiðum og landbúnaðarvélum h/f, sem hafa einkaumboð á innflutningi á slíkum bifreiðum. Bifreiðin var afhent 5. október. Seljandi gaf út ábyrgðarskírteini, þar sem hann skuldbatt sig til að gera við galla, sem kynnu að koma fram á bifreiðinni, þar til búið væri að aka henni 10.000 km, þó ekki lengur en 6 mánuði. G skýrði svo frá, að fljótlega hefði komið fram galli í gírkassa, og hefði seljandi nokkrum sinnum gert við bifreiðina með því að setja í hana gamlan gírkassa í stað þess, sem í henni var. Hann kvaðst hafa farið 8—10 sinnum með bifreiðina til slíkra viðgerða og hafi hún verið um það bil 2 daga á verkstæði í hvert sinn. Ávallt hafi sótt í sama horfið með bilunina. Í febrúar 1972 krafði G seljanda skriflega um nýjan gírkassa. Ekki náðist samkomulag og í nóvember 1972 höfðaði G mál á hendur seljanda til greiðslu skaðabóta að fjárhæð 140.000 krónur, þar af 60.000 krónur vegna lækkaðs söluverðs, en 80.000 króna vegna skertra afnota. Áður hafði G selt bílinn og taldi söluverð hafa verið 68.000 krónum lægra en ella vegna gallans. Héraðsdómur, sem skipaður var sérfróðum samdómendum, taldi ósannað, að G ætti sök á bilunum þeim, sem orðið höfðu á gírkassanum, og að úr þeim yrði ekki bætt nema með því að skipta um gírkassa. Andvirði nýs gírkassa og kostnaður við að setja hann í var talinn 27.000 krónur, og afnotamissir G var metinn á 5.000 krónur. Hæstiréttur taldi, að seljanda hefði verið skylt að setja nýjan gírkassa í, og þar sem hann hefði synjað þess, bæri honum að greiða G skaðabætur. Var héraðsdómurinn staðfestur . . . . . 687

V tók að sér að einangra geyma fyrir R. Pantaði hann tiltekið magn af 4 tommu (19 cm) þykkri glerull hjá J til einangrunarinnar. Eftirlitsmaður R taldi, að glerullin stæðist ekki upp gefið mál, og reyndist það rétt vera að álitu dómkvaddra matsmanna. Sótti V nú J í dómsmáli til bóta

vegna viðbótarefniskostnaðar og vinnu við lagningu aukalags, hvorttveggja samkv. niðurstöðu mats og að auki 25.000 kr. fyrir óþægindi og fyrirhöfn. Forstjóri J taldi sig hafa vitað, áður en kaup réðust, að ætlunin væri að nota glerullina til einangrunar geyma, en ekki vitað, að einangrun ætti að vera 19 cm þykk. Ef svo hefði verið, myndi hann hafa vakið athygli V á því, að glerullin væri misþykk og gæti skakkað um 10%. Af hálfu V var því haldið fram, að komið hefði þegar fram í samningsviðræðum við J, hver þykkt ætti nákvæmlega að vera. Eigi voru sýnishorn af vörunni til staðar hér á landi, áður en kaup gerðust, en glerullin var framleidd í Bandaríkjunum. Kveðst forstjóri V því hafa orðið að taka orð starfsmanns J trúanleg um gæði og gerð vörunnar. V vísaði um málstað sinn til 43. gr. laga nr. 39/1922. J bar því við, að af hálfu V hefði eigi verið skýrlega frá því greint, í hvaða skyni nota hefði átt glerullina, en teflt hefði verið á tæpasta vað með þykkt einangrunar, eins og á stóð, þótt hún hefði verið 19 cm þykk. J hefði selt vöru þessa um langt árabíll, án þess að nokkur kvörtun kæmi fram, en venjulega sé hún notuð til að einangra þök íbúðarhúsa. Þá voru nokkrar athugasemdir gerðar við mat af hálfu J, einkum varðandi ameríska staðla, svo og hafi eigi verið tekið tillit til þess við mælingar matsmanna á þykkt glerullar, að efnið hafi verið búið að liggja lengi samþjappað í rúllum, er mat á því fór fram, og pressast saman af þeim sökum. Varakrafa var gerð af hálfu J um, að hann yrði aðeins dæmdur til að greiða afslátt af verði vöru. Lagt var til grundvallar í málinu, að pantað hefði verið 4 tommu þykk glerull og að á rúllum hafi verið greind 4 tommu þykkt. Því var hrundið, að V hefði beðið of lengi með að kvarta yfir galla á glerullinni. Eigi þótti matsgerð hnekk með athugasemdum þeim, sem uppi voru hafðar. Þótti J skylt samkv. 43. gr. laga nr. 39/1922 að bæta V tjónið, sem ákvarðað var í samræmi við niðurstöður matsmanna. Hrundið var kröfu V um 25.000 kr. bætur samkvæmt framansögðu, þar sem sú krafa þótti hvorki studd rökum né gögnum. Dómurinn var staðfestur í Hæstarétti, enda hafði matsgerð eigi verið hnekk. J var dæmt til málskostnaðargreiðslu í héraði og fyrir Hæstarétti .....

1020

Í okt. 1970 seldu R og S þeim O og V verslunina VV, „þ. e. vörulager, aðstöðu og heiti“. Kaupverð var 1.565.000 kr. og skyldi greiða það m. a. með tilteknum peningagreiðslum. Ágreiningur varð milli aðilja um það, hvort kaupverð væri réttilega ákvarðað í kaupsamningi, þ. e. hvort forsendur þess væru réttar. Upp kom, að V og sonur R töldu

vörubirgðir, sem fylgja áttu með í kaupunum, en nafngreindur maður reiknaði út verð þeirra. Nam verðið 2.095.000 kr., en aðiljar miðuðu við verðið 2.100.000 í samningsviðræðum, og 35% afsláttur var veittur. Eftir undirritun samnings komust aðiljar að því, að verðið væri ofreiknað. Samkv. skýrslu löggilts endurskoðanda, sem kannaði málið, var rétt verð 1.905.000 kr., og var sú skýrsla eigi vefengd. Upplýsingar um vöruverð var komið frá seljendum. Sá ákvörðunargrundvöllur reyndist rangur. Í dómsmáli milli aðilja var dæmt, að kaupendur eigi rétt á lækkun kaupverðs af þessum sökum, sem réttilega sé reiknuð 65% af hinu ofreiknaða vöruverði, er teljist 123.641 króna. Þá varð enn ágreiningur um virði verslunarheitisins. Þegar kaupverð var brotið til verðþátta, mátti telja, að þessi þáttur hafi verið verðlagður á 200.000 kr. Þótti skýrsla V um þetta, er nefndi töluna 300.000 kr., sem R og S byggðu málstað sinn á, eigi fela í sér viðurkenningu af hans hálfu, svo sem skýrslu hans var háttað, er laut fremur að viðræðum þeirra aðilja á fyrri stigum máls en að lokaniðurstöðum. Voru O og V dæmd til að greiða R og S eftirstöðvar kaupverðs í samræmi við þessi málsúrslit. Þau höfðu ekki boðið fram greiðslu á fjárhæðinni og voru dæmd til að greiða málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti ..... 1032

*Lax- og silungsveiði.*

S, bóndi í Kalmanstungu, seldi 1880 bændunum G, M og Þ landsvæði á Arnarvatnsheiði. Í afsalinu segir, að landið sé selt með „öllum landsnyttjum til lands og vatns, utan það að seljandi áskilur sér að hafa silungsveiði og eggjatöku fyrir sig og sína erfingja . . “. G, M og Þ seldu Hálsa- og Reykholtisdalshreppum landið með afsali 1884, og er þar getið áskilnaðar S um veiði og eggjatöku. Í landamerkjabréfi um heiðalandið 1886 er notað sama orðalag um veiði S sem í afsalinu 1880. Í útdrætti úr landamerkjaskrá fyrir Kalmanstungu 1897 segir „afkomendur S . . .“, er búa í Kalmanstungu, eiga eggver, álfatekju og silungsveiði í afrettarlandi Reykdælinga“. Ágreiningur reis milli hreppanna og eigenda Kalmanstungu um það, að hverju marki silungsveiði í ám, lækjum og vötnum í hinu selda landi hafi verið undanskilin sölunni í afsalsbréfinu 1880. Málið var dæmt í merkjadómi, er taldi S hafa afsalað viðsemjendum sínum G, M og Þ veiðirétti í ám og vötnum á hinu selda landsvæði, en jafnframt áskilið jörðinni Kalmanstungu rétt til veiði að jöfnu á móti hverjum viðsemjenda þ. e. að einum fjórða hluta. Hæstiréttur taldi það forna og nýja réttarreglu, að landeigandi ætti fiskveiði í vötnum á landi

sínu. Því hefði verið rík ástæða til þess, að S kvæði afdráttarlaust að orði, ef ætlun hans hefði verið sú, að enginn réttur til silungsveiði í hinu selda landi fylgdi með í sölnunni. Þá var til þess vitnað, að eigandi Kalmanstungu hafði lýst banni við allri silungsveiði, eggjatekju og álftatekju á hinu selda landi á manntalsþingum í Hálsa- og Reykholtisdalshreppi 1898, en bændur höfðu þá mótmælt banni þessu. Þótti sýnt af því, að bændur hefðu þá litið svo á, að ekki hefði allur veiðiréttur verið tekinn undan við landsöluuna 1880. Sýnt þótti, að eigendur Kalmanstungu hefðu ekki eignast allan veiðiréttinn fyrir hefð. Dæmt var, að með afsalinu 1880 hefði S haldið eftir silungsveiðirétti fyrir jörðina Kalmanstungu, og að veiðirétturinn á hinu selda landi hafi orðið sameign S og kaupunauta hans, þannig að þeir hafi allir haft jafnan rétt til að nýta veiðina. Var því úrlausn merkjadómsins staðfest .....

#### *Líkamsáverkar.*

F, dyravörður í veitingahúsi, var sóttur til saka fyrir líkamsmeiðingar á þeim A og T, sem hér segir:

1. Að kvöldi 1. desember 1972 var dansleikur í veitingahúsi einu í Reykjavík. Um kl. 0100 um nóttina kom A ásamt kunningja sínum og eiginkonum þeirra að dyrum hússins og leitaði ákaft inngöngu á dansleikinn en fékk ekki, enda var búið að loka húsinu. F var einn dyravarða. Eitt sinn, er A leitaði sem ákafast inngöngu og reyndi að hindra, að dyrum væri lokað, eftir að fólki hafði verið hleypt út, greip F til A og kippti honum inn fyrir dyrnar, inn í anddyrið. Kom þar til átaka með þeim. Fram kom, að F hafði tekið A hálstaki, lagt hann á gólfið og haldið höndum hans fyrir aftan bak. Eftir átökin var A samkvæmt vottorði læknis með nokkra áverka m. a. með þrota í hálsi, bólginn úlnlið og hafði eymsli í hálsi, öxl og úlnlið. Marblettir voru á vinstri upphandlegg og hægri fótlegg. Talið, að framkoma A hafi gefið F næga ástæðu til afskipta af honum, en hann hafi beitt hann harðræðum framar en efni stóðu til vegna starfa hans sem dyravarðar. Var atferli hans talið varða við 217. gr. hegningarlaga nr. 19/1940. Þá var F gert að greiða A miskabætur og kostnað alls 12.000 krónur.

2. T fór á dansleik í framangreindu veitingahúsi 4. febrúar 1973. Er T var að dansa við stúlku eina, vék sér að honum maður, Ó, og sló hann hnefahögg í andlitið. Taldi T sig hafa fengið blóðnasir af högginu. Nokkru síðar urðu aftur átök á milli T og Ó, og átti Ó upptökin. F, er gegndi dyravörslu, kom að og tók T, sem var blóðugur í framan, hálstaki, lagði hann á grúfu á bekk og setti hendur hans

aftur fyrir bak. Einnig setti hann hægra hné á bakið á honum. Kvaðst T hafa misst meðvitund í þessum meðförum, en er hann rankaði við sér, hafi sér verið mjög erfitt um andardrátt, fundist hann vera að kafna og haft miklar kvalir. Vætti vitna hnígur að því, að F hafi verið harðleikinn við T, en því neitaði F. F og annar dyravörður fóru síðan með T niður í anddyri hússins. Þar urðu átök milli T og dyravarðanna, og taldi T, að F hafi þá m. a. hert hálsbindið að hálsi sér. Því neitaði F, en hann kvaðst m. a. hafa tekið T hálstaki og hert að. Dyraverðirnir létu T síðan út úr húsinu. Í átökunum hlaut T talsverða áverka m. a. blæðingar undir húð í efri augnlokum á báðum augum og undir taráhimnu á augnlokum og augum báðum megin, svo að augnhvíta var rauðblá að sjá á stórum svæðum. Þá hlaut hann punktblæðingar á hálsi vinstra megin við barkakýli. Taldi augnlæknir, að áverkar þessir væru einkennandi fyrir skyndilegan þrýstingsauka í bláæðakerfi höfuðsins eins og sést við kyrkingu eða herðingu að hálsæðum. Sannað þótti, að T hefði fengið áverka þessa af völdum F. Var talið, að F hefði gerst offari í dyravarðarstarfi sínu, og að T hefði ekki gefið F ástæðu til að beita slíkum harðræðum, sem hann gerði. Atferli F var talið varða við 217. gr. laga nr. 19/1949. F var gert að greiða T miskabætur og útlagðan kostnað, en ekki var talið fram kominn gögn fyrir því, að T ætti rétt til bóta úr hendi F vegna tekjutaps né tafar á námi.

F var dæmd refsing, 45 daga varðhald skilorðsbundið fyrir brot þessi ..... 222

#### Læknaráð.

- Hæstiréttur leggur fyrir Læknaráð að láta uppi álit sitt á því, hvort maður hafi hlotið tímabundna eða varanlega örorku af völdum meiðsla, er hann hlaut tiltekinn dag og verði svo talið, hverju nemi þá tímabundin varanleg örorka, sem eingöngu verði rakin til þessara meiðsla ..... 364
- Hæstiréttur æskir umsagnar Læknaráðs um tiltekin atriði varðandi bruna alkóhóls í mannslíkama og magn alkóhóls í blóði manns á tiltekinni stundu ..... 592

#### Lögbann.

Árið 1929 fóru fram landskipti á beitolandi og engjum jarðanna Háfs og Háfshóls. Hinn 20. janúar 1932 gerðu eigendur nefndra jarða með sér sátt um önnur merki milli jarðanna en í landskiptagerðinni voru greind. Fékk Háfshóll með sátt þessari nokkurn landshluta frá Háfi. Sáttin var fyrirfram innrituð 27/6 1933 í afsals- og veðmálalabækur

Rangárvallasýslu til þinglesturs á næsta manntalsþingi. Árið 1972 lét eigandi Háfs grafa skurð á merkjum samkvæmt landskiptagerðinni frá 1929. Árið 1974 hugðust eigendur Háfshóls grafa skurð, er þeir töldu vera á merkjum samkvæmt sáttinni frá 1932. Eigandi Háfs taldi skurð þennan vera á sínu landi og hefði hann eignast það fyrir traustfang eða hefð. Krafðist hann þess, að lögbann yrði lagt við greftri skurðsins. Ljóst þótti, að ágreiningur væri með aðilum um landamerki jarða þeirra. Talið, að ekki verði skorið úr slíkum ágreiningi í lögbannsmáli, og því væri ekki næg ástæða til að synja lögbannsbeiðni gerðarbeiðanda eins og hagaði til. Var því lagt fyrir fógeta að framkvæma lögbannsgerðina gegn þeirri tryggingu, sem hann mæti gilda. Tveir dómara Hæstaréttar gerðu sér- atkvæði. Kváðu þeir ágreiningslaust, að skurður sá, sem grafa ætti, væri á merkjum samkvæmt sáttargerðinni frá 1932. Sáttargerð þessari hefði ekki verið hnekkð með dómsúrlausn eða öðrum hætti og væri ekki í ljós leitt, að svo vöxnu máli, að fyrirhugaður skurðgerðargröftur raskaði rétti eiganda Háfs með ólögmetum hætti. Töldu þeir því, að ekki ætti að leggja lögbann við skurðgreftrinum . . . . .

522

Hinn 22. júlí 1973 var útvarpað í hljóðvarpi viðtali, sem V átti við sagnfræðinginn S. Í viðtali þessu var rætt um Á prófessor, sem lézt 7. nóvember 1952. Dætur Á töldu ýmis ummæli S um föður sinn í viðtali þessu meiðandi fyrir minningu hans, og höfðuðu af því tilefni meiðyrðamál á hendur S. Hinn 2. nóvember 1973 skyldi flytja í sjónvarpi viðtalsþátt P við S. Höfðu dætur Á farið þess á leit við útvarpsstjóra, að þáttur þessi yrði ekki fluttur, en þeim til- mælum var ekki sinnt. Töldu þær þó, að útvarpsstjóri og dagskrárstjóri hljóðvarps hefðu eftir fyrrnefndan viðtals- þátt gefið þeim loforð um, að S fengi ekki oftari að fjalla um Á í útvarpi. Hinn 2. nóvember snéru dætur Á sér til fógeta í Reykjavík og kröfðust þess, að lögbann yrði lagt við því, að minnst yrði á Á í fyrirhuguðum viðtalsþætti við S í sjónvarpinu um kvöldið. Ekki höfðu þær þá séð eða heyrt umræddan þátt. Fulltrúi yfirborgarfógeta tók lög- bannsmálið fyrir á skrifstofu sinni og lýsti yfir því, að ekkert væri því til fyrirstöðu, að lögbannið yrði á lagt gegn tryggingu, er hann ákvað 30.000 krónur. Var fógetaréttur- inn síðan fluttur í húsakynni sjónvarps, og tilkynnti full- trúinn þar framkvæmdastjóra sjónvarps, þrátt fyrir mótmæli, að lögbannið væri á lagt. Dætur Á höfðuðu að svo búnu mál og kröfðust þess, að dæmt yrði óheimilt að flytja þann hluta nefnds sjónvarpsþáttar, þar sem fjallað væri um Á og kröfðust jafnframt staðfestingar á lögbanninu.

Fyrir Hæstarétti voru af þeirra hendi hafðar uppi vara-kröfur um, að einstakir hlutar sjónvarpsþáttarins yrðu ekki fluttir. Töldu þær felast ærumeiðingar um Á í þættinum, er vörðuðu við 229., 234. og 235. gr. almennra hegningarlaga. Dæmt var, að þeir hlutar sjónvarpsþáttarins, sem um var deilt, væru hvorki að efni, orðfæri, tjáningarformi, myndrænni gerð né ytra bínungi að öðru leyti með þeim hætti, að fullnægjandi rök væru til að telja þá brjóta í bága við lagareglur um æruvernd og friðhelgi einkalífs eða grundvallarreglur um persónuvernd, þannig að birting yrði dæmd óheimil. Var heldur eigi talið, að rök lægju til þess að banna sýningu á mynd einni af Á, sem krafa hafði verið gerð um, að ekki yrði sýnd í þættinum. Þá var talið ósannað, að fyrirsvarsmenn Ríkisútvarpsins, sem til þess voru bærir, hefðu skuldbundið stofnunina um það, að S yrði ekki látinn fjalla um Á í hljóðvarpi eða sjónvarpi ..... 578

### Löghald.

Löghaldsgerð staðfest ..... 494

*Lögmannafélag Íslands. Sjá kærumál, lögmenn.*

### Lögmenn, sjá og málflutningur.

Lögmaðurinn G krafðist málflutningslauna úr hendi V vegna flutnings svonefndra stóreignaskattsmála. V óskaði eftir, að stjórn Lögmannafélags Íslands úrskurðaði um kröfu G, og lögðu aðilar ágreininginn í úrskurð stjórnarinnar. Af hálfu V var því haldið fram, að hann hefði aldrei falið G að fara með mál fyrir sig fyrir neinum dómstóli. Talið, að tilgangur 1. mgr. 8. gr. laga nr. 61/1962 sé sá að fá stjórn LMFÍ úrskurðarvald um endurgjald fyrir málflutningsstörf, ef ágreiningur um það er borinn undir hana. Þar sem þetta sé sérregla, beri að skýra hana þröngt, þannig að úrlausn ágreinings um það, hvort málflutningsstarf hafi verið innt af hendi í þágu ákveðins aðila, eins og hér sé deilt um, beri ekki undir stjórnina. Málinu því vísað frá stjórn LMFÍ. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er staðfesti hann ..... 573

### Lögskýring.

Um skýringu á 3. og 5. gr. laga nr. 8/1972 sjá lögtak ..... 6  
 Um skýringu á 220. gr. laga nr. 85/1936 sjá eignardómsmál .... 30  
 Héraðsdómari svipti J ökuleyfi í 1 ár með dómi. Á dómþingi, er hann háði eftir uppsögn dóms, ákvað hann, að J skyldi halda ökuréttindum sínum, þar til dómur Hæstaréttar gengi í máli hans, sbr. 178. gr. laga 74/1974. Í dómi Hæsta-



- réttar segir, að þessi ákvörðun fái eigi staðist, sbr. 5. mgr. 81. gr. umferðarlaga, sem er sérákvæði, er gengur framar hinu almenna ákvæði 178. gr. laga 74/1974 ..... 594
- E var stýrimaður á skipi. Hann veiktist meðan á skiprúms-samningi stóð, en hélt áfram vinnu. Eftir lok starfssamnings var hann lagður á sjúkrahús. Hann taldi sér bera kaup í 2 mánuði samkvæmt 3. mgr. 18. gr. sjómannalaga 67/1963. Í héraðsdómi segir, að E hafi ekki orðið óvinnufær, fyrr en eftir að ráðningartíminn var úti, þótt hann hafi veikt fyrr. Dómarinn leit svo á, að það sé ekki skil-yrði til veikindakaups, að stefnandi verði óvinnufær meðan ráðningartími stendur. Samkvæmt því taldi dómarinn E eiga rétt til 2ja mánaða veikindakaups eftir greindu ákvæði. Í dómi Hæstaréttar segir, að skýra beri ákvæði 3. mgr. 18. gr. laga 67/1963 svo, að skipverji eigi því aðeins rétt til launa úr hendi útgerðarmanns, að hann verði óvinnufær vegna veikinda meðan á ráðningartíma stendur ..... 788
2. málsg. 12. gr. hafnarlaga nr. 48/1967 lögskýrð varðandi lög-taksheimild. Sjá Vörugjald ..... 895
- Í 38. gr. laga nr. 68/1971 segir: „... þó skal eigi reikna skatt gjaldanda að nýju lengra aftur í tímann en 6 ár“. Ríkis-skattanefnd kvað upp úrskurð um skattbreytingu hjá S 14. apríl 1972. Þótti eiga að lögskýra ákvæðið svo, að frestur til endurákvörðunar á gjöldum S vegna skattárs-ins 1965 hafi verið liðinn, er úrskurðurinn gekk. Einn hrd. taldi, að sá skilningur samræmdest best orðalagi ákvæðisins, að leyft sé að taka til ákvörðunar að nýju gjöld, sem lögð hafa verið á gjaldanda á síðustu 6 gjald-árum. Er þá miðað við, að skattskrá hafi eigi verið lögð fram á því gjaldári, þegar úrskurður er upp kveðinn, eða frestur til framlagningar hennar samkv. 39. gr. laga nr. 68/1971 hafi þá eigi verið liðinn ..... 993, 1002

### Lögtak.

Reykjavíkurborg krafði Frímúrararegluna á Íslandi (F) um fasteignaskatt af samkomuhúsi hennar við Skúlagötu í Reykjavík, samkvæmt 3. gr. laga nr. 8/1972. F taldi sig undanþegna skatti þessum samkvæmt 5. gr. laganna, en þar væri að finna tvær undantekningar frá skattskyldu, sem hvor um sig ættu við, þ. e. að húsið væri „félagsheimili“ og „samkomuhús“, sem ekki sé rekið í ágóðaskyni. Talið var, að ákvæði 5. gr. laga nr. 8/1972 feli í sér undan-tekningar frá þeirri meginreglu 3. gr. laganna að leggja skuli skatt til sveitarfélaga á allar fasteignir, og beri að skýra það þröngt. Sé eðlilegast að líta svo á, að þar sé átt við samkomuhús, sem standi öllum almenningi opið eða

félagsheimili samkvæmt lögum nr. 107/1970. Húseign F gæti ekki talist slíkt samkomuhús né félagsheimili samkvæmt 5. gr. laga nr. 8/1972. Var lögtak því heimilað fyrir fasteignaskattinum. Tveir dómara Hæstaréttar töldu, að F ætti ekki að greiða skattinn, enda væri undanþáguákvæði 5. gr. fortakslaust og yrði ekki ráðið af orðum þess eða greinargerð með frv. til laganna, að því sé ætlað að taka til þeirra félagsheimila einna, sem greind eru í lögum nr. 107/1970 .....

6

Gjaldheimtan í Reykjavík, G, krafðist þess, að gert yrði lögtak fyrir fasteignaskatti, sem lagður hafði verið á húseign í eigu Rafmagnsveitu ríkisins, R. R mótmælti framgangi lögtaksins, þar sem 77. gr. orkulaga nr. 58/1967, sem væru sérlæg, undanþægu R skyldu til að greiða opinber gjöld til ríkis og sveitarfélaga. Fógeti féllst á þetta og synjaði um framgang lögtaks. Í dómi Hæstaréttar var vitnað til 3. mgr. 4. gr. laga nr. 8/1972, þar sem segir, að verði ágreiningur um gjaldskyldu eða gjaldstofn fasteignaskatts skeri yfirfasteignamatsnefnd ríkisins úr, en þeim úrskurði megi skjóta til dómstóla. Þar sem ágreiningsefnið hafi ekki verið lagt til úrskurðar yfirfasteignamatsnefndar, verði það að svo vöxnu máli, ekki borið undir dómstóla. Var því niðurstaða fógetaréttar staðfest. Einn af dómurum Hæstaréttar gerði sératkvæði og taldi, að bera hefði mátt ágreininginn undir dómstóla, þótt yfirfasteignamatsnefnd hefði ekki fellt úrskurð um hana .....

459

Hreppsnefnd Mosfellsahrepps krafðist lögtaks hjá borgarsjóði Reykjavíkur til tryggingar greiðslu á 4% skatti af hlunnindum í Mosfellshreppi árin 1973 og 1974. Með úrskurði 29. maí 1974 synjaði fógeti um framgang gerðarinnar, þar sem hann taldi að leita yrði úrskurðar yfirfasteignamatsnefndar ríkisins um gjaldskylduna áður en málinu yrði vísað til dómstóla. Úrskurðinum var áfrýjað til Hæstaréttar, en áður en dómur gengi þar felldi yfirfasteignamatsnefnd ríkisins þann úrskurð, að borgarsjóði væri skylt að greiða hinn umdeilda skatt. Hæstiréttur taldi, að samkvæmt 3. mgr. 4. gr. laga nr. 8/1972 yrði að fá úrlausn yfirfasteignamatsnefndar, áður en ágreiningsefnið yrði borið undir fógetarétt. Var úrskurðurinn því staðfestur. Tveir dómara Hæstaréttar töldu, að ekki þyrfti að leita úrskurðar yfirfasteignamatsnefndar áður en málið yrði borið undir dómstóla, og gerðu sératkvæði .....

683

Lögtak var heimilað fyrir vörugjaldi, sem á var lagt samkv. 39. gr. hafnarreglugerðar fyrir kaupstað nr. 39/1973, er talið var hafa stoð í 1. tl. 12. gr. hafnarlaga nr. 48/1967. Tók lögtakið til hafnargjalda, sem lögð voru á sjávarafla

báta, er H, hraðfrystihús, gerði út, en hins vegar þótti lögtaksheimild eigi ná til hafnargjald vegna sjávaraflla, sem bátar afhentu til H, er H gerði eigi út. Hafnargjöldin voru miðuð við 1% af heildarverðmæti sjávaraflla og taldist þar með 10% gjald, sem fiskkaupandi eða fiskmóttakandi skyldi greiða til stofnfjársljóðs fiskiskipa, sbr. 2. gr. laga nr. 79/1968. Hrundið var þeirri kröfu H, gerðarþola, að honum væri rétt að reikna sér 10% innheimtugjald af innheimtum hafnargjöldum þeirra báta, er hann gerði ekki út .....

995

Hjónin G og B gengu í hjúskap 1955. Slitu þau samvistir í febrúar 1971. Í nóvember 1972 gaf dóms- og kirkjumálaráðuneytið út leyfisbréf þeim til handa til skilnaðar að borði og sæng. Í þessum ráðuneytisúrskurði var bóndanum B gert að greiða lífeyri með G, 18.000 krónur á mánuði frá 1. febrúar 1972, meðan skilnaður að borði og sæng stendur. Þá skyldi B greiða G  $1\frac{1}{2}$  meðalmeðlag með barni þeirra hjóna, GB, til fullnaðs 17 ára aldurs frá 1. febrúar 1973. G taldi vanefndir hafa orðið á skyldum B og krafðist lögtaks til tryggingar kröfu vegna lífeyris, að fjárhæð 288.000 kr. og vegna meðlags, að fjárhæð 37.252 kr., en fjárhæð þessi var þó lækkuð um 18.000 krónur síðar. B taldi sig hafa greitt vegna barnsins GB mun hærri fjárhæð en meðlagskröfu nam. Í dómi Hæstaréttar segir, að fjárgreiðslur þær, sem B telji sig hafa innt af hendi vegna barnsins GB á tímabili því, sem lögtakskrafa G tekur til, séu eigi þannig vaxnar, að þær geti komið til skuldajafnaðar við lögtakskröfu um meðlag. G hafði forræði barnsins og var lögbær um að standa að kröfu um lögtak vegna meðlagsgreiðslna þessara. Um kröfuna vegna framfærslueyris til G var því einnig borið við af hálfu B, að hann hafi goldið G eða vegna hennar hærri fjárhæðir en lögtakskröfu næmi. Komi þar bæði til greiðslur vegna reiknings fyrir úttekt G á matvörum í tiltekinni verslun, svo og ýmsar aðrar greiðslur til hennar eða vegna hennar. G taldi hins vegar að þessar kröfur gætu ekki komið til skuldajafnaðar, enda væru þessar greiðslur eigi lífeyrir heldur kostnaður við heimilishald. Í dómi Hæstaréttar segir, að eigi sé sannað, að G hafi samþykkt, að sá greiðsluháttur væri á framfærslueyri, sem felst í greiðslu B á framangreindum reikningum né öðrum fjárgreiðslum hans. Komi þær þegar af þeirri ástæðu eigi til skuldajafnaðar kröfum G á hendur B í máli þessu, sbr. og undirstöðurök 2. tölu-liðar 31. gr. 1. nr. 19/1887. Úrskurður fógeta var því staðfestur, sbr. 6. tl. 1. gr. laga nr. 29/1885. Var B gert að greiða G málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, en í héraði

|                                            |           |
|--------------------------------------------|-----------|
| var málskostnaður látinn falla niður ..... | 955       |
| Sjá einnig skattamál .....                 | 993, 1002 |

*Matsgerð.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Matsgerð á göllum á seldri fasteign var að visu eigi jafnsundurliðuð sem skyldi, en fébætur voru þó ákveðnar með hliðsjón af henni .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 482  |
| Í máli út af galla á einangrunarefni fór fram matsgerð m. a. til skoðunar og álita um þykkt efnis, svo og til mats á því, hver kostnaður væri samfara því að koma einangrun í samningsmælt lag. Seljandi var dæmdur til að greiða kaupanda fjárhæðir, sem voru í samræmi við niðurstöður matsmanna. Var tekið fram í dómi Hæstaréttar, að matsgerð þessari væri ekki hnekkt, en nokkrar athugasemdir voru við hana gerðar af hálfu aðila, þ. á m. um nákvæmni mælingaraðferða ..... | 1020 |

*Matskostnaður.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Í dómi sjó- og verslunardóms, þar sem B var sýknaður af kröfum T, var talið, að veruleg vafaatriði hefðu verið í málinu. Þótti því rétt með heimild í 178. gr. laga 85/1936 að skipta málskostnaði þannig, að B greiddi T helming kostnaðar við mat, sem fram hafði farið að frumkvæði T á ætluðum göllum. Í Hæstarétti varð niðurstaðan sú, að B var sýknaður og málskostnaður var látinn falla niður í héraði, en tekið var fram, að B verði ekki dæmt að greiða T hluta matskostnaðar ..... | 793 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                              |     |
|----------------------------------------------|-----|
| <i>Matsmenn.</i> Sjá dómkvaðningu matsmanna. | 944 |
|----------------------------------------------|-----|

*Málasamlag.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| S varð fyrir tjóni á bifreið sinni, er hann ók um þjóðveg og lenti niður í hvarfi á veginum. Hann stefndi til fébótargreiðslu í einu og sama máli Vegagerð ríkisins, V, og tryggingarfélagi því, A, sem hann hafði húftryggt bifreiðina hjá. Héraðsdómari tekur fram, að enda þótt kröfur stefnanda á hendur stefndu séu ekki byggðar á sömu lagaákvæðum og lagasjónarmiðum, þá sé rót krafna hin sama, þ. e. a. s. einn og sami tjónsatburðurinn. Þótti ekki efni til að vísa málinu frá ex officio, en frávisunarkrafa var ekki höfð uppi ..... | 933 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Málsástæður.*

|                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Árið 1966 samdi S við R í Danmörku um kaup á efni í verbúðarhús og smíði þess. R taldi, að S hefði eigi staðið full skil á kaupverði og sótti S til greiðslu á eftirstöðvunum. |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Ekki var sótt þing af hálfu S í héraði, og var málið dæmt eftir framlögðum skjölum og skilríkjum samkvæmt 118. gr. laga nr. 85/1936. Voru kröfur R teknar til greina að fullu. S áfrýjaði dóminum, en þar sem hann hafði eigi sótt þing í héraði, stóðu ákvæði 45. gr. laga 75/1973 því í vegi, að málsástæður hans yrðu teknar til greina í Hæstarétti. Héraðsdómurinn var því staðfestur ..... | 158                |
| Fyrir héraðsdómi voru ekki hafðar uppi kröfur um afslátt af kaupverði vegna galla á húsi, sem maður hafði keypt. Fyrir Hæstarétti var því lýst yfir, að dómkrafan væri eingöngu reist á því, að hann ætti rétt til skaðabóta. Samkvæmt því kom eigi til álita fyrir Hæstarétti að dæma kaupanda afslátt af kaupverði, svo sem héraðsdómur hafði gert .....                                       | 263                |
| Málsástæða kom ekki til álita í Hæstarétti, þar sem hún hafði ekki verið höfð uppi í héraði sbr. 45. gr. laga nr. 75/1973 ..                                                                                                                                                                                                                                                                     | 423                |
| Áfrýjandi máls hafði í fógetarétti viðurkennt, að lögfræðingur einn hefði haft umboð til að undirrita dómstátt fyrir sína hönd. Sú málsástæða hans, að lögfræðingurinn hefði ekki haft umboð, var því ekki tekin til greina fyrir Hæstarétti sbr. 45. gr. laga nr. 75/1973 .....                                                                                                                 | 629                |
| Málsástæða, sem ekki hafði verið hreyft í héraði, kom ekki til álita í Hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 632, 634, 636, 638 |

#### *Málflutningslaun.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Lögmaðurinn G krafðist málflutningslauna úr hendi V vegna flutnings svonefndra stóreignaskattsmála. V óskaði eftir, að stjórn Lögmannafélags Íslands úrskurðaði um kröfu G, og lögðu aðilar ágreininginn í úrskurð stjórnarinnar. Af hálfu V var því haldið fram, að hann hefði aldrei falið G að fara með mál fyrir sig fyrir neinum dómstóli. Talið, að tilgangur 1. mgr. 8. gr. laga nr. 61/1942 sé sá að fá stjórn LMFÍ úrskurðarvald um endurgjald fyrir málflutningsstörf, ef ágreiningur um það er borinn undir hana. Þar sem þetta sé sérregla, beri að skýra hana þröngt, þannig að úrlausn ágreinings um það, hvort málflutningsstarf hafi verið innt af hendi í þágu ákveðins aðila, eins og hér sé deilt um, beri ekki undir stjórnina. Málinu því vísað frá stjórn LMFÍ. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er staðfesti hann ..... | 573 |
| Málflutningsþóknun til talsmanns J, sem höfðaði mál gegn ríkissaksóknara til skaðabóta vegna ólögmeðtrar handtöku og leitar á sér, var greidd úr ríkissjóði, að því er varðar málflutningsþóknunina fyrir Hæstarétti .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 873 |

#### *Málflutningur.*

|                              |    |
|------------------------------|----|
| Kærumál munnlega flutt ..... | 30 |
|------------------------------|----|

|                                                                                                                                                                                                         |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Fundið að óskýrum og villandi málflutningi lögmanns í héraði                                                                                                                                            | 311           |
| Mál skriflega flutt í héraði skv. 118. gr. laga nr. 85/1936, þar sem þingsókn féll niður af hálfu stefnda                                                                                               | 158, 494, 839 |
| F krafðist skaðabóta að fjárhæð 500.000 krónur í héraði. Í Hæstarétti hækkaði F kröfu sína í 5.000.000 krónur. Talið, að slík hækkun kæmi ekki til álita þar fyrir dómi sbr. 45. gr. laga nr. 75/1973   | 556           |
| Sagt í hæstaréttardómi, að aðili hafi verið hvarflandi í kröfugerð sinni og eigi gert skýra tölulega grein fyrir henni. M. a. með hliðsjón af því féll málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti niður | 895           |
| Í hæstaréttardómi var að því fundið, að lögmennt hafi lagt fram ýmis skjöl, sem engu máli skiptu um málsúrslit                                                                                          | 959           |

*Málskostnaður.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Saksóknarkostnaði skipt í tilteknum hlutföllum milli dómfella manna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 338 |
| Dæmt, að áfrýjunarkostnaður í opinberu máli, annar en málsvarnarlaun verjanda sóknaraðila, skyldi greiddur úr ríkissjóði, enda hafði af hálfu ákærvaldsins verið fallið frá kröfu á hendur ákærða um greiðslu frekari áfrýjunarkostnaðar en málsvarnarlauna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 519 |
| Landshöfn Keflavíkurkaupstaðar og Njarðvíkurhrepps krafðist lögtaks hjá F fyrir ógreiddum vogargjöldum að fjárhæð 277.770 krónur auk kostnaðar. Er þingað hafði verið 5 sinnum í málinu í fógætarétti, féll Landshöfn frá öllum kröfum sínum á hendur gerðarþola, en gerðarþoli krafðist málskostnaðar. Var samkomulag um, að málið væri hafið. Var það gert með úrskurði og málskostnaður til F ákveðinn 30.000 krónur. F kærði úrskurðinn, krafðist staðfestingar á hafningu málsins, og að málskostnaður yrði ákveðinn 251.966 krónur. Hann krafðist og kærumálskostnaðar. Talið, að ákvæði 3. mgr. 13. gr. laga nr. 75/1973 væru eigi því til fyrirstöðu að kæra mætti mál þetta til Hæstaréttar skv. 3. tl. 1. mgr. 21. gr. laganna. Var úrskurður fógætaréttar staðfestur. Kærumálskostnaður var ekki dæmdur | 673 |
| Í máli milli samerfingja út af eignarétti að jörð, sem tveir erfingjar A og E töldu eign búins, varð niðurstaða sú, að hrundið var kröfum þeirra A og E. Í héraði var málskostnaður látinn falla niður, en þeim A og E var dæmt að greiða samerfingjum málskostnað fyrir Hæstarétti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 823 |
| Af hálfu í-kaupstaðar var krafist lögtaks vegna hafnargjalds hjá hraðfrystihúsinu H. Í var hvarflandi í kröfugerð sinni í héraði og gerði eigi skýra tölulega grein fyrir henni. Með hliðsjón af því og sakarefninu að öðru leyti, þótti rétt að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti félli niður                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 895 |

- Í lögtaksmáli konu á hendur fyrrverandi eiginmanni út af greiðslum meðlags með barni þeirra og greiðslu lifeyris til hennar, hvorttveggja samkvæmt ákvæðum leyfisbréfs til skilnaðar að borði og sæng, varð sú niðurstaða í héraði, að krafa G náði fram að ganga. Málskostnaður var látinn falla niður. Úrskurður fógeta var staðfestur að öðru leyti en því, að B var dæmt að greiða G málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti ..... 955
- Í máli út af búskiptum vegna skilnaðar hjóna féll málskostnaður niður í héraði, en stefndi var dæmdur til að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir Hæstarétti ..... 959
- Í máli milli seljanda og kaupanda verslunar voru kaupendur dæmdir til að greiða seljendum tiltekna fjárhæð. Voru þeir dæmdir til greiðslu málskostnaðar bæði í héraði og fyrir Hæstarétti, en í dómi Hæstaréttar er tekið fram, að þeir hafi eigi boðið fram greiðslu á tiltekinni fjárhæð, sem þeim var dæmt að greiða ..... 1037
- D, sem varð fyrir bifreið, er KP átti og tryggð var hjá S, sótti KP og S til greiðslu bóta vegna líkamslemstra. Í Hæstarétti voru KP og S dæmd til að greiða D óskipt 220.000 kr., en KP einum dæmt að greiða D 1.580.000. Í hérð. var málskostnaði skipt milli K og S þannig, að K skyldi greiða tiltekna fjárhæð, og S aðra dómmæltu fjárhæð. Í Hæstarétti segir: „Með tilvísun til 92. gr. laga nr. 20/1954, sbr. 2. mgr. 74. gr. laga nr. 26/1958, þykja eigi efni til skiptingar milli aðaláfrýjenda (KP og S) samkvæmt niðurlagi 181. gr. laga nr. 85/1936“ ..... 1105

*Meðlag. Sjá barnsmeðlög.* 955

*Miskabætur.*

- Í meiðyrðamáli var A ritstjóra dæmt að greiða S 50.000 krónur í miskabætur vegna ummæla, er vörðuðu refsingu skv. 235. gr. alm. hegningarlaga, Visað var til 264. gr. 1. mgr. hgl. .... 753

*Mjólkurflutningar. Sjá endurgreiðslu.* 404

*Nytjastuldur.*

- G var handtekinn við akstur bifreiðar, sem hann hafði tekið að ófrjálsu. Áfengismagn í blóði hans reyndist nema 0.73‰. Hann viðurkenndi áfengisneyslu og að hafa kennt áfengisáhrifa við aksturinn. Honum var refsað samkv. 1. mgr. 259. gr. alm. hgl., sbr. lög nr. 20/1956, og 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, en hann var eigi sóttur til saka fyrir brot á áfengislögum. Hann

|                                                                                                                                              |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| hafði eigi sætt refsingu áður. Refsing með vísan til 77. gr. laga nr. 19/1940 15 daga varðhald skilorðsbundið. Sviptur ökuleyfi í 1 ár ..... | 45 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Opinber starfræksla</i> , bótaábyrgð. Sjá skaðabætur utan samninga ..... | 702 |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|

#### *Ófjárhagslegt tjón. Sjá og skaðabætur.*

|                                                                                                                                                                                                                                                   |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| P slasaðist í vinnuslysi. Varð að nema fótlegg burtu 15 cm fyrir neðan hné. Hann dvaldist alls um 5 mánuði á sjúkrahúsi. Varanleg örorka var metin 60%. Bætur fyrir þjáningar, lýti og röskun á stöðu og högum voru dæmdar 500.000 kr. ....       | 1051 |
| D, 6 ára drengur, varð fyrir líkamstjóni í bifreiðaslysi. Var hann meðal annars talinn ófrjór af völdum slyss þessa. Eins og hér stóð sérstaklega á, voru bætur fyrir fjárhagslegt tjón og annað tjón dæmdar í einu lagi, alls 1.800.000 kr. .... | 1105 |

#### *Ómaksbætur.*

|                                                                                                                                                                                                        |              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Áfrýjanda máls, sem ekki sækir þing, dæmt að greiða ómaksbætur .....                                                                                                                                   | 4, 5, 81, 82 |
| Er mál kom fyrir í Hæstarétti, krafðist áfrýjandi þess, að það yrði hafið. Af hálfu stefnda var sótt þing og krafist ómaksbóta. Var málið því hafið og stefnda dæmdar 10.000 krónur í ómaksbætur ..... | 699          |

#### *Ómerking.*

##### *A. Einkamál.*

Hlutfélagið V hafði um alllangan tíma átt viðskipti við fyrirtækið E í Þýskalandi. Á árunum 1966 og 1967 var svo komið, að V skuldaði E verulegar fjárhæðir. Í júlí 1967 varð samkomulag með aðilum um greiðslu á skuldinni. Fékk E ríkistryggt skuldabréf frá V, að fjárhæð 2 milljónir króna, útgefið 10. júlí 1967. Síðar reis deila með aðilum um túlkun á samkomulaginu. V taldi sig hafa greitt skuldina að fullu með áðurnefndu skuldabréfi. E taldi sig hafa tekið við skuldabréfinu til tryggingar greiðslu á skuldinni og ætti skuldin að miðast við gengi þýssks marks. Krafðist E greiðslu á fjárhæð þess gengismunar, sem orðið hafði vegna gengislækkunar íslenskrar krónu miðað við þýskt mark frá því er samkomulagið var gert, og til stefnudags í febrúar 1969. Eftir uppsögu héraðsdóms var aflað nokkurra nýrra gagna. Forstjóri stefnanda, sem staðið hafði að samkomulaginu 1967, og vitnið I, sem verið hafði viðstatt, er samkomulagið var gert, höfðu komið fyrir dóm. Talið var,



- að dómskýrslur þær og önnur gögn, sem aflað hafði verið eftir uppsögu héraðsdóms, hefðu að réttu lagi átt að liggja fyrir héraðsdómi, sem hafði óskað eftir frekari gögnum við meðferð málsins. Þá skorti skilagrein fyrir skiptum aðila, eftir að skuldabréfið 10. júlí 1967 var gefið út, svo og gögn um það, hvenær yfirfærslur á greiðslum samkvæmt skuldabréfinu hefðu farið fram. Var héraðsdómur af þessum sökum ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju ..... 10
- Landamerkjamála var ómerkt fyrir þá sök, að forráðamaður jarðarinnar O hafði ekki gert skýrar kröfur um merkjalínuna á öllu því svæði, sem ágreiningur var um milli jarðanna O og H. Landamerkjadómur skar því eigi úr um landamerki til hlítar í dómi sínum. Talið var, að það leiddi af meginreglum II. kafla laga nr. 41/1919 að greiða beri til hlítar úr landamerkjaágreiningi aðilja í máli sem þessu. Vegna þessa annmarka og þar sem gagnaöflun í málinu þótti enn fremur hafa verið áfátt, einkum að því er varðar gerð, aldur og viðhald tiltekinnar girðingar, sem í málinu greindi, bar að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju ..... 804
- Með úrskurði aukadómþings Þ-sýslu 29. október 1975 var hrundið kröfu E og J um, að dómkvaddir verði þeir undirlandskiptamenn til að framkvæma landskipti á tiltekinni jörð, en til vara að dómkvaddir yrðu 4 yfirlandskiptamenn til að framkvæma yfirlandskipti samkv. 6. gr. laga nr. 46/1941. Þau E og J kærðu úrskurð þennan til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að greinargerð hafi komið fram hinn 9. október 1975 í aukadómþingi Þ-sýslu af hálfu matsbeiðenda. Af hálfu matsþola hafi ekki verið sótt þing, og ekki verði séð, að þeim hafi verið gefinn kostur á þingsókn. Síðan segir, að eins og atvikum máls þessa hafi verið háttað, hafi héraðsdómara borið samkv. 3. mgr. 139. gr. laga nr. 85/1936 að gera varnaraðiljum viðvart um þinghaldið og gefa þeim kost á að lýsa viðhorfi sínu til dómkvaðningarbeiðni matsbeiðenda, áður en úrskurður yrði lagður á málsefnið. Þar sem héraðsdómari gætti þessa ekki, bar að ómerkja hinn kærða úrskurð. Kærumálskostnaður féll niður ..... 944
- Á tók bifreið á leigu hjá bílaleigunni B. Tókst svo til, er Á ók bifreið þessari, að hún valt út af vegi og varð tjón á henni. Krafði B Á í dómsmáli um bætur af þessum sökum. Reisti B kröfur sínar eingöngu á 9. gr. leiguskiðmála um bifreiðina, en þar var m. a. lögð sú skylda á leigutaka að greiða allt tjón, sem leiddi af vítaverðu gáleysi við stjórn bifreið-

ar. Ákvæði þetta var ekki skráð á það frumrit leigusamnings, sem lá fyrir héraðsdómi, undirritað af aðiljum. Meðal gagna máls var hins vegar óútfyllt eyðublað samningsafrits, sem á voru prentaðir almennir samningsskilmálar, þ. á m. 9. gr. Í bréfi lögmanns, sem var meðal gagna máls, var því haldið fram, að Á hefði tekið bifreiðina á leigu með venjulegum kjörum og m. a. án skuldbindinga af sinni hálfu að því er varðar venjuleg og óhjákvæmileg umferðaróhöpp. Í dómi Hæstaréttar segir, að héraðsdómara hafi borið, eins og hér stóð á, sbr. niðurlagsákvæði 114. gr. laga nr. 85/1936, að leita nánari skýringa B á því, hverjar skyldur hann teldi Á hafa tekist á hendur við gerð leigusamnings og inna hann sérstaklega eftir því, hvernig gert hefði verið úr garði það samningseintak, sem honum bar að fá Á í hendur, sbr. 6. gr. reglugerðar 127/1960. Var hérð. ómerktur frá og með tilteknu þinghaldi og máli vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju. Fjárnámsgerð, sem gerð hafði verið á grundvelli hérð., var felld úr gildi. Málskostnaður fyrir Hæstarétti féll niður í máli, þar sem Á var áfrýjandi ..... 1101

## B. Opinber mál.

### *Prentréttur.*

A var ritstjóri blaðsins M. Í blaðinu birtist óundirrituð grein, þar sem veist var að S. A þótti bera refs- og skaðabótaábyrgð á ummælum, er í grein þessari voru og stefnt var út af, skv. 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956 um prentrétt. Þá var A m. a. dæmt skylt skv. 22. gr. laga nr. 57/1956 að birta forsendur héraðsdóms og forsendur og dómsorð hæstaréttardóms í máli þessu í 1. eða 2. tölublaði M, sem út kæmi eftir birtingu dóms þessa og með þeim hætti, er greinir í 2. mgr. 22. gr. nefndra laga ..... 753

### *Raforkugjald.*

Iðnaðarráðuneyti heimilaði Rafveitunni R 17. febrúar 1972 að hækka frá og með 10. s. m. um 10% smásöluverð raforku samkvæmt þágildandi gjaldskrá R nr. 192/1971, enda yrði breytingin auglýst með venjulegum hætti. Gjaldskrárbreyting samkvæmt þessari heimild var þó eigi birt og verðhækkun auglýst, fyrr en gjaldskrá nr. 129, 7. júní 1972 var birt í B-deild Stjórnartíðinda, sem út kom 10. júlí 1972. Var í niðurlagsákvæði þeirrar gjaldskrár kveðið svo á, að hún tæki gildi þegar í stað.

R krafði fyrirtækið R h/f um greiðslu þriggja reikninga, og var raforkuverð þar miðað við hækkun á gjald-

skrá um 10% frá og með 10. febrúar 1972. R h/f greiddi reikninga þessa með fyrirvara, en krafði R síðar endurgreiðslu á reikningunum, með því að hækkun raforkuverðs hefði ekki verið auglýst og birt með þeim hætti, sem lög nr. 64/1943 áskilja. Framkvæmdastjóri R h/f ritaði forráðamönnum R bréf í apríl 1972 og andmælti verðhækkuninni. Brýn endurgreiðslukrafa var sett fram í bréfi R h/f til R í nóvember 1972. Dæmt var, að ekki yrði á það fallist að R h/f hafi sakir tómlætis firrt sig rétti til að hafa uppi kröfu um endurgreiðslu. Samkvæmt 25. gr. orkulaga nr. 58/1967 skal ákveða gjald fyrir raforku frá héraðsrafmagnsveitu með gjaldskrá, sem stjórn veitunnar semur, en ráðherra staðfestir. Eigi var unnt að líta svo á, að raforkuverði samkvæmt gjaldskrá 192/1971 hafi verið löglega breytt fyrir gildistöku gjaldskrár 139/1972, enda varð ekki á það fallist með R, að 2. mgr. IV. kafla hinnar fyrrnefndu gjaldskrár ásamt greindu samþykki Iðnaðarráðuneytis hafi geymt næga heimild honum til handa til að krefja stefnda um hækkað raforkugjald frá því, sem ákveðið var í staðfestri gjaldskrá, þar sem það ákvæði samrýmdist ekki fyrirmælum 25. gr. orkulaga. Með vísan til ákvæða 1. mgr. 2. gr. og 1. mgr. 7. gr. laga 64/1943 var talið, að gildi gjaldskrárbreytingar væri háð birtingu með þeim hætti, er segir í þeim lögum. Hafði gjaldskrárbreytingin ekki verið birt með lögmæltum hætti, þegar R h/f var krafist um hækkun á raforkuverði, svo sem áður segir. Endurgreiðslukrafa R h/f gegn R náði því fram að ganga. R var dæmt að greiða R h/f málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti .....

814

*Rangur framburður fyrir dómi.*

*Refsiheimildir.*

*Refsingar og önnur viðurlög*

|                                                                                                                                                                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Maður, 17 ára að aldri, var dæmdur í 15 daga varðhald fyrir töku bifreiðar að ófrjálsu og akstur hennar án ökuréttinda og undir áhrifum áfengis. Refsing 15 daga varðhald, skilorðsbundið vegna ungs aldurs. Sviptur ökuleyfi 1 ár .. | 45  |
| Maður dæmdur í 30 daga varðhald og sviptur ökuréttindum ævilangt fyrir ítrekaða ölvun við akstur og ítrekaðan akstur án ökuréttinda .....                                                                                             | 49  |
| Dyraverði veitingahúss dæmt 45 daga varðhald skilorðsbundið að valda samkomugesti líkamsmeiðslum. Ákærði gerðist offari í starfi. 217. gr. alm. hgl. beitt .....                                                                      | 222 |
| Manni dæmt 6 mánaða fangelsi fyrir þjófnað .....                                                                                                                                                                                      | 337 |

|                                                                                                                                                            | Bls. |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Manni dæmt eins árs fangelsi fyrir þjófnað og eignaspjöll ....                                                                                             | 337  |
| Manni dæmt 8 mánaða fangelsi fyrir tékkamisferli og skjalfals ..... 426                                                                                    |      |
| Manni dæmt 6 mánaða fangelsi fyrir þjófnað, vísað var til 77. og 255. gr. alm. hgl. .... 477                                                               |      |
| Maður dæmdur í 15 daga varðhald og sviptur ökuleyfi ævilangt fyrir ítrekaða ölvun við akstur ..... 519                                                     |      |
| Maður, 16 ára að aldri, var dæmdur í 10 daga varðhald skil-orðsbundið og sviptur ökuleyfi í 1 ár fyrir ölvun við akstur og akstur án ökuréttinda ..... 594 |      |
| Maður dæmdur í 30.000 króna sekt, en 10 daga varðhald til vara, fyrir ærumeiðingar. Ummæli ómerkt ..... 753                                                |      |
| Manni dæmt 15 daga varðhald og hann sviptur ökuleyfi ævilangt fyrir ítrekaða ölvun við akstur ..... 948                                                    |      |
| Manni dæmd 5.000 króna sekt, en varðhald í 2 daga til vara, fyrir of hraðan akstur ..... 952                                                               |      |
| Einstakar refsitgundir og önnur viðurlög:                                                                                                                  |      |
| a. Sekt dæmd án vararefsingar.                                                                                                                             |      |
| b. Sekt dæmd auk refsivistar.                                                                                                                              |      |
| c. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing:                                                                                                                  |      |
| Fjárhæð sektar 30.000 krónur. Varðhald 10 dagar ..... 753                                                                                                  |      |
| Fjárhæð sektar 5.000 krónur. Varðhald 2 dagar ..... 952                                                                                                    |      |
| d. Skilorðsbundnir dómar ..... 45, 222, 594                                                                                                                |      |
| e. Varðhaldsrefsing ..... 45, 49, 222, 519, 594, 948                                                                                                       |      |
| f. Fangelsisrefsing ..... 337, 426, 477                                                                                                                    |      |
| g. Eignaupptaka.                                                                                                                                           |      |
| h. Svipting verslunarleyfis.                                                                                                                               |      |
| i. Svipting ökuleyfis ..... 45, 49, 519, 594, 948                                                                                                          |      |
| j. Ómerking ummæla ..... 753                                                                                                                               |      |

### Réttarfar.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| Málsástæða kom ekki til álita í Hæstarétti, þar sem hún hafði ekki verið höfð uppi í héraði sbr. 45. gr. laga nr. 75/1973. Sjá málsástæður ..... 158, 263, 423, 629, 632, 634, 636, 638                                                                                                                      |  |
| Um ákæru, sjá það orð ..... 426                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
| Ekki talinn lagagrundvöllur til að gera kröfur á hendur heilbrigðismálaráðherra og dómsmálaráðherra í máli, sem maður höfðaði gegn borgarstjóra í Reykjavík f. h. borgarstjórnar í því skyni að fá dæmda ólögmeta synjun hans um að veita manni undanþágu til að halda hund á heimili sínu ..... 601         |  |
| S hafði gert kaupsamning við K um sölu á íbúð. S taldi K hafa vanefnt kaupsamninginn og krafðist þess, að honum yrði rift. K hafði flutt inn í íbúðina. Í stefnu krafðist S þess, að K greiddi honum hæfilega húsaleigu frá því er hann flutti í íbúðina og til rýmingardags, til vara frá riftingardegi til |  |

|                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| rýmingardags, en til þrautavara frá stefnubirtingardegi til rýmingardags. Þessar kröfur voru eigi taldar dómhæfar sbr. 88. gr. laga nr. 85/1936 .....                                                                                        | 611 |
| Mál skriflega flutt í héraði skv. 118. gr. laga nr. 85/1936, þar sem þingsókn féll niður af hálfu stefnda 112, 158, 402, 494, 556, 625, 839, 1101                                                                                            |     |
| Héraðsdómari hafði endurupptekið dómtekið mál með vísan til 120. gr. laga nr. 85/1936 og þess, að honum hafði sýnst rétt að kveðja til meðdómendur. Meiri hluti Hæstaréttar taldi ekki ástæðu til að ómerkja héraðsdóm af þessum sökum ..... | 713 |

### *Réttarfarsannmarkar og vitar.*

Sjá og aðfinningar, dómarar, lögmenn.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Að því fundið, að héraðsdómari prófaði ákærðan mann ekki sjálfstætt um sakarefni, en las aðeins fyrir honum lögregluskýrslu. Það var talið andstætt 77. gr. laga nr. 74/1974 ....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 45  |
| Fundið að því, að samdómendur hefðu verið kvaddir of seint til dómsetu, sbr. 201. gr. laga nr. 85/1936, og dómsformaður hefði tekið dómskýrslur af vitnum einn eftir kvaðningu meðdómenda, án þess að atvik, sem greinir í 205. gr. s. l. réttlæti það .....                                                                                                                                                                                                                                         | 164 |
| Gæsluvarðhaldsúrskurður var kveðinn upp yfir manni 14. nóvember 1971. Fundið var að því, að maður þessi hefði eigi, samkvæmt því sem bókað var í þingbók, komið fyrir dómara þann dag, áður en úrskurðurinn var kveðinn upp, en það væri andstætt 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar og 66. gr. laga nr. 82/1961. Ennfremur var að því fundið, að dómari mælti fyrir um það í sama úrskurði, að maðurinn skyldi sæta geðheilbrigðisrannsókn, en ekki varð séð, að þá hefðu verið efni til þess ..... | 556 |
| Fundið að því, að lögbann, sem lagt var á, hefði verið viðtækara en lög leyfa. Þá hafi fógæti ekki gætt ákvæða 27. gr., sbr. 9. gr. og 1. mgr. 12. gr. laga nr. 18/1949. Ennfremur hafi hann ekki kvatt gerðarþola til samkvæmt 2. mgr. 28. gr. sömu laga, er lögbannið var lagt á, þó að engin rök hefðu verið leidd að því, að þess hefði ekki verið kostur .....                                                                                                                                  | 578 |
| Fundið að því í dómi Hæstaréttar, að sakarefni var eigi greint í úrskurði um framlengingu gæsluvarðhalds, andstætt því sem boðið er í 164. gr. laga nr. 74/1974 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 727 |
| Umboðsmaður gerðarþola í héraði vék ýmsum orðum að starfsmanni Í-kaupstaðar í sambandi við innheimtu gjalda. Héraðsdómari taldi m. a., að í greinargerðinni hefði umboðsmaðurinn dróttað valdniðslu að starfsmanninum. Í dómi Hæstaréttar segir, að eigi verði séð, að umboðsmaðurinn hafi borið starfsmanninum á brýn valdniðslu. Hins vegar                                                                                                                                                        |     |

sé þar kveðið of sterkt að orði, og þótti það aðfinnslu-  
vert ..... 895

*Réttarfar.* Sjá aðfarargerðir, aðför, aðgerðarleysi, aðild, aðild-  
areiddur, áfrýjun, áfrýjunarfrestur, áfrýjunarleyfi, ákæra,  
birting laga og stjórnvaldaerinda, dómamar, dómhæfi  
kröfu, dómstólar, eignardómsmál, endurrit skjala, endur-  
upptaka máls, félagsdómur, fjárnám, fógétagerðir, frávís-  
un, frestir, fyrning, gagnaöflun, gerðardómar, gjafsókn,  
gjafvörn, hafning máls, heimvísun, innsetningargerðir,  
kyrrsetningar, kærufrestur, kærúmál, lög, lögskýring, lög-  
bann, löghald, löggæslumenn, löggjöfnun, lögmenn, lögsaga,  
lögtak, málflytjendur, málflutningur, málshöfðun, máls-  
höfðunarfrestur, málskostnaður, náðun, niðurfelling máls,  
ómaksbætur, ómerking, réttarfarsannmarkar, sakarefni  
skipt, sáttir, segulbönd, sératkvæði, stefnur, stefnubirting,  
tömlæti, uppboð, úrskurðir, útburðargerðir, útivist aðilja,  
vanreifun, varnarþing, venjuréttur, vitni, vörslusvipting,  
þingsókn, þingvottar.

#### *Réttarfarssekt.*

Áfrýjun víxilmáls þótti gersamlega að ófyrirsynju. Í dómi  
Hæstaréttar var áfrýjanda dæmt að greiða 5.000 kr. sekt  
í ríkissjóð samkv. 2. tl. 1. mgr. 188. gr. laga nr. 85/1936,  
sbr. 18. gr. laga nr. 33/1963 og 58. gr. laga nr. 75/1973.  
Vararefsing var dæmd 2 daga varðhald ..... 989

#### *Réttargæsla.*

Aðila stefnt til réttargæslu ..... 132. 283

#### *Réttarneitun.*

Sýslumaður kvaddi að kröfu landskiptabeiðanda oddamann til  
að framkvæma, ásamt úttektarmönnum tiltekins hrepps,  
landskipti á landi jarðar. Landskiptamenn töldu sér ekki  
heimilt að framkvæma skipti, eins og á stöð, sbr. lög 46/  
1941, 1. gr. Lögmaður landskiptabeiðanda óskaði þess nú  
við sýslumann, að hann dómkveddi aðra þrjá óvilhalla og  
hæfa menn til þess að framkvæma umbeðin landskipti.  
Sýslumaður ritaði lögmanninum af þessu tilefni og lýsti  
því, að hann færðist undan því að framkvæma dómkvaðn-  
ingu og studdi þá afstöðu sína rökum. Lögmaður land-  
skiptabeiðanda kærði þennan „úrskurð“ sýslumannsins til  
Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að bréf sýslumanns  
verði ekki skilið á annan veg en þann, að sýslumaður neiti  
að taka til meðferðar hina umbeðnu dómsathöfn. Því sé  
heimilt að dæma kærúmál þetta samkvæmt lokaákvæði 21.

gr. laga nr. 75/1973. Í dómnum segir enn fremur, að héraðsdómara hafi borið að taka beiðni lögmanns landskipta-beiðanda um dómkvaðningu til meðferðar á dómþingi, og ráða henni til lykta í úrskurði, sbr. 190. gr. 1. nr. 85/1936 .. 771

*Réttarverkun dóma. Res judicata.*

IB höfðaði mál gegn H til heimtu brunatjóns í húsi IB, sem tryggt var hjá H. Þrjár matsgerðir lágu fyrir um tjón þetta, I, II og III. Var matsgerð I undirmatsgerð, er IB stofnaði til, matsgerð II yfirmatsgerð, sem til var stofnað að ósk H, en matsgerð III sérstök matsgerð, sem IB óskaði eftir. Í fyrsta máli IB gegn H var málssókn reist á matsgerð III. Því máli var vísað frá héraðsdómi. Öðru sinni höfðaði IB mál gegn H og reisti það á greindri matsgerð og öðrum gögnum. Því máli var einnig vísað frá bæjarþingi. Sú úrlausn var kærð til Hæstaréttar, en kæru var vísað frá, þar sem hún þótti of seint fram komin. Þriðja málið höfðaði IB gegn H og reisti nú kröfur sínar á fyrstu matsgerðinni. H krafðist frávísunar. Í hérað. var sú krafa tekin til greina. Segir svo í dómnum: „Reglur um res judicata, að því er frávísunardóma varðar, verður hér að skilja þannig, að þær standi því í vegi, að stefnendur (IB) geti nú rekið mál þetta á hendur stefndu (H) á grundvelli sönnunargagns, sem lá fyrir í fyrri málunum og þeir gátu byggt á, en gerðu ekki.“ Var málinu vísað frá dómi. Dómurinn var kærður til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að í hinum fyrri málum hafi IB eigi byggt á matsgerð þeirri, en málssóknin sé nú reist á, og hafi dómstólar eigi dæmt efnislega um kröfur IB í þessu máli. Þótti IB eiga rétt á að fá efnisúrlausn um kröfur sínar, „byggða á þeim málsástæðum og gögnum, sem fram koma í málinu“. Var frávísunardómur úr gildi felldur og lagt fyrir héraðsdóm að taka mál til efnismeðferðar. Kærumálskostnaður féll niður ..... 1077

*Reikningsskil.*

Sjá byggingarkostnað, byggingarsamvinnufélög ..... 777

*Riftun.*

Sjá fasteignakaup, lausafjárkaup, samningar.  
Hinn 7. nóvember 1970 gerðu K og S með sér kaupsamning, þar sem S seldi K íbúð. Kaupverð var 1.400.000 krónur og skyldi greiddast þannig: Við undirskrift kaupsamnings 50.000 krónur, í síðasta lagi 15. desember 1970 100.000 krónur, í síðasta lagi 20. febrúar 1971 250.000 krónur og í síðasta lagi 20. júní 1971 250.000 krónur. Auk þess tók K að sér að greiða

tilteknar áhvilandi veðskuldir, en eftirstöðvarnar skyldi hann greiða með skuldabréfi til 10 ára. Afsal skyldi gefa út 20. febrúar 1971, en það var aldrei gert. Hinn 10. júní 1971 tilkynnti S K með hraðbréfi, að kaupsamningnum væri rift vegna vanefnda hans. Hefði hann ekki enn innt af hendi þær 250.000 krónur, sem greiðast áttu 20. febrúar og ekki heldur áfallnar greiðslur af veðskuldabréfum þeim, er hann hefði tekið að sér að greiða. Auk þess taldi S, að K hefði ekki greitt fyrstu greiðslur samkvæmt kaupsamningi á réttum tíma. Í dóminum var því hafnað, að um greiðsludrátt hefði verið að ræða á fyrstu greiðslunum. Af hálfu K var viðurkennt, að hann hefði ekki innt af hendi á réttum tíma greiðslu þá, er greiða skyldi 20. febrúar og ekki heldur greitt af veðskuldabréfunum á réttum gjalddaga. Þótti ósannað, að K hefði boðið S á lögmætan hátt greiðslu á framangreindri upphæð, fyrr en eftir að S hafði sent honum riftunarbréfið. Var fallist á, að svo veruleg vanefnd hefði verið orðin af hálfu K hinn 10. júní, að hún heimilaði S riftun samningsins með bréfi hans þann dag .. 611

### *Ritfrelsi.*

### *Ríkisstarfsmenn.*

### *Sakarefni skipt.*

- K höfðaði skaðabótamál gegn ríkissjóði vegna þess, að hún hafði ekki fengið framkvæmda fóstureyðingu, eftir að hún hafði veikt af rauðum hundum. Var sakarefni skipt samkvæmt 5. mgr. 71. gr. laga 85/1936 og eingöngu fjallað um skaðabótaskylduna. Taldi Hæstiréttur, að þessi skipting hefði verið mjög óheppileg, eins og sakarefni var háttað 164
- Í máli, þar sem krafist var riftunar á kaupsamningi vegna greiðsludráttar, var sakarefni skipt skv. 5. mgr. 71. gr. laga 85/1936 og einnig fjallað um, hvort viðurkennt yrði réttmæti riftunar. Tekið fram, að skipting sakarefnis eins og á stóð, hefði ekki verið heppileg ..... 611
- Í máli, þar sem krafist var bóta vegna tjóns, er hlaust af bruna í vöruskála farmflytjanda, var sakarefni skipt, sbr. 5. mgr. 71. gr. laga 85/1936 ..... 1011

### *Sakhæfi.*

### *Saksóknarlaun.*

### *Samaðild.*



*Sameign.**Samningar.*

Sjá og lausafjárkaup, fasteignakaup, skuldamál.

Sumarið 1969 seldi H Á 309 kg af nýjum laxi. Hinn 15. september um haustið greiddi Á H 49.675 krónur fyrir laxinn. Taldi Á, að samið hefði verið um ákveðið verð, og að framangreind greiðsla hefði verið fullnaðargreiðsla. H taldi, að Á hefði lofað að greiða ekki lægra verð en kaupfélagið í héraðinu mundi greiða, en samkvæmt verðlagi þess hefði verið á laxinum átt að vera 78.294 krónur. Krafðist H greiðslu á mismuninum. Elgi þótti sannað, að samið hefði verið um annað verð en það, sem H fékk greitt haustið 1969 og kvittaði fyrir athugasemdalaust, enda studdu framburðir nokkurra vitna viðsemjenda Á málstað Á, sem var sýknuð .....

243

J átti tún um 9,7 ha. að stærð. Túnið var gamalt, útkantar þess ekki í fullri rækt og hér og þar í því skemmdir og lélegir blettir. Hafði J hug á að bylta túni sínu og ræsa það betur fram. Sumarið 1968 samdi J við Ó um, að hann risti ofan af túninu og keypti þökurnar. Ekki voru samningar skýrir um viðskipti þessi, en Ó telur þó, að svo hafi verið um samið, að hann risti ofan af eins miklu og hægt væri. Ekki verður séð, að samið hafi verið um verð á þökunum. Ó telur sig hafa rist ofan af 30.253 m<sup>2</sup>, þar af um 5000 m<sup>2</sup> sumarið 1968, en afganginn 1969. Mælinguna annaðist hann sjálfur, en virðist ekki hafa tilkynnt um hana, fyrr en 1971. Sendi Ó J greiðslu fyrir þetta 60.506 krónur. J taldi Ó hafa rist ofan af a. m. k. 5,9 hekturum alls, helmingnum hvort ár 1968 og 1969. Upplýst þótti, að meðalverð á þökum 1968 hefði verið 2 krónur fyrir m<sup>2</sup>, en 3 krónur 1969. Taldi J, að Ó ætti að greiða sér 86.994 krónur til viðbótar áður nefndri upphæð. Ekki reyndist hægt að mæla með neinni nákvæmni, hve stóru landi Ó hefði rist ofan af, þar sem búið var að umbylta túninu, eftir að ofanafristu lauk, og áður en deilur aðila hófust. En með hliðsjón af aðstæðum og þó einkum framburði og mælingum ráðunauts, er var staðkunnugur, þótti rétt, að landstærð að flatarmáli 4.7 ha. yrði lögð til grundvallar við kröfugerð J á hendur Ó. Um verðákvörðun þótti rétt að leggja til grundvallar, að jafnt hefði verið rist hvort sumarið um sig og reikna helming af þökunum á 2 krónur, en helming á 3 krónur. Einn dómara Hæstarrettar taldi, að málsgögn væru svo ótraust, að Ó yrði ekki gert að greiða fyrir túnþökur af stærra svæði en hann hefði viðurkennt að hafa rist ofan af. Þá þætti rétt að miða við framburð Ó um, hversu miklu hann hefði rist

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ofan af hvort ár 1968 og 1969. Bæri Ó að greiða J 2 kr. fyrir hvern m <sup>2</sup> af þökum ristum 1969 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 251 |
| Samningi um skilnaðarkjör varð eigi hrundið að kröfu konunnar K, sjá hjónaskilnað .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 283 |
| Með samningi 15. mars 1966 tók Byggingasamvinnufélag atvinnubíreiðastjóra, B, að sér smíði íbúðar fyrir Á í sam-býlishúsi, sem félagið byggði. Varð Á þar með félagi í III. byggingaflokki félagsins. Í samningum voru nánari ákvæði um ástand íbúðarinnar við afhendingu, en m. a. var tekið fram, að íbúðin skyldi vera tilbúin undir tréverk. Verkið skyldi unnið að öllu leyti fyrir kostnaðarverð, en sameiginlegur kostnaður vegna byggingaflokksins skyldi jafnast niður á byggingaflokkinn í heild í réttum hlutföllum. Verð íbúðar Á skyldi miðast við hlutfallslega stærð hennar, þ. e. skiptilega og óskiptilega sameign Á í allri fasteigninni, sbr. lög nr. 19/1959. Á vefengdi réttmæti reiknings B yfir byggingarkostnað. Reikningur þessi var byggður á endurskoðuðu bókhaldi B, og þar sem A hafði ekki hnekkst niðurstöðu reikningsins með álitni dómkvaddra matsmanna eða á annan hátt, var byggt á niðurstöðu hans í héraðsdómi. Á kvað íbúð sína vera 3.431% af sambýlishúsinu, en B taldi, að eignarhluti Á væri 3.505% og miðaði við, að allri sameign væri skipt í hlutfalli við flatarmál íbúða. Féllest héraðsdómur á, að sú skipting væri í samræmi við ákvæði í samningi aðila. Ómótmælt var, að meirihluti manna í III. byggingaflokki hefði samþykkt framkvæmdir á lóð hússins, sem um var deilt og var ósannað, að samþykktin hefði ekki verið fengin með eðlilegum hætti. Var því dæmt, að Á væri skyldur að greiða sinn hluta í þessum kostnaði. Þá var Á talinn skyldur til að greiða B fyrir hreinlætistæki og tengingu þeirra, þar sem B hefði haft heimild til þeirra framkvæmda. Bankareikningar voru sameiginlegir fyrir byggingafélagið í heild, en hvorki vaxtatekjur né vaxt-gjöld færð á reikning fyrir sameiginlegan byggingarkostnað. Var talið, að með þessu hefði B ekki gert vexti upp á réttan hátt. Af þessum ástæðum varð ekki séð, hvernig vaxtauppgjör aðila stóð við lokauppgjör, og var Á því sýknaður af vaxtakröfu B, en að öðru leyti var krafa B tekin til greina. Hæstiréttur féllst á niðurstöður héraðsdóms með vísan til forsendna hans ..... | 311 |
| G vistaðist á dvalarheimilinu H 8. júlí 1969. Af hálfu S, sem rekur dvalarheimili þetta, var því haldið fram, að Á, umboðsmaður G, hafi tjáð forráðamönnum S, að G hygðist gefa einhverri af stofnunum S peningagjöf, að fjárhæð 200 þúsund krónur. Síðan hafi Á afhent peningana og fengið í hendur gjafabréf, eins konar kvittun, fyrir þeim 5. júlí                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |     |

1969. Hafi þessi gjöf greitt fyrir því, að G fékk vist á dvalarheimilinu. Af hálfu G var því haldið fram, að hann hafi talið, að fjárhæðin hafi átt að vera fyrirframgreiðsla upp í vistgjöld. Á hafi ekki haft neina heimild til að gefa fjárhæðina, enda hafi það aldrei borið á góma milli þeirra. Á taldi G hafa veitt sér heimild til að ráðstafa fénu, eins og hann gerði. G höfðaði mál 1972 á hendur S og krafðist endurgreiðslu fjárisins. Talið ósannað, að fyrirsvarsmönnum S hafi mátt vera ljóst, að A hefði ekki haft heimild G til ráðstöfunar fjárisins. Samkvæmt því og þar sem ekki varð á það fallist, að ráðstöfun þessa bæri að meta ógilda samkvæmt 32. gr. laga nr. 7/1936, var S sýknað af kröfu G . . . . 532
- Hinn 7. nóvember 1970 gerðu K og S með sér kaupsamning, þar sem S seldi K íbúð. Kaupverð var 1.400.000 krónur og skyldi greiðast þannig: Við undirskrift kaupsamnings 50.000 krónur, í síðasta lagi 20. febrúar 1971 250.000 krónur og í síðasta lagi 20. júní 1971 250.000 krónur. Auk þess tók K að sér að greiða tilteknar áhvílandi veðskuldir, en eftirstöðvarnar skyldi hann greiða með skuldabréfi til 10 ára. Afsal skyldi gefa út 20. febrúar 1971, en það var aldrei gert. Hinn 10. júní 1971 tilkynnti S K með hraðbréfi, að kaupsamningnum væri rift vegna vanefnda hans. Hefði hann ekki enn innt af hendi þær 250.000 krónur, sem greiðast áttu 20. febrúar og ekki heldur áfallnar greiðslur af veðskuldabréfum þeim, er hann hefði tekið að sér að greiða. Auk þess taldi S, að K hefði ekki greitt fyrstu greiðslur samkvæmt kaupsamningi á réttum tíma. Í dóminum var því hafnað, að um greiðsludrátt hefði verið að ræða á fyrstu greiðslunum. Af hálfu K var viðurkennt, að hann hefði ekki innt af hendi á réttum tíma greiðslu þá, er greiða skyldi 20. febrúar og ekki heldur greitt af veðskuldabréfunum á réttum gjalddaga. Þótti ósannað, að K hefði boðið S á lögmætan hátt greiðslu á framangreindri upphæð, fyrr en eftir að S hafði sent honum riftunarbréfið. Var fallist á, að svo veruleg vanefnd hefði verið orðin af hálfu K hinn 10. júní, að hún heimilaði S riftun samningsins með bréfi hans þann dag . . . . . 611
- S múrarameistari og G byggingameistari gerðu sameiginlegt tilboð í að byggja þvottastöð í Reykjavík fyrir Strætisvagna Reykjavíkur. Tilboðsfjárhæð var tæpar 6 milljón krónur. S og G gerðu ekki skriflega samninga sín á milli um framkvæmdir tilboðs síns og ekki heldur um, hvernig tap eða hagnaður af verkinu skyldi skiptast milli þeirra. Tilboðið var þannig gert, að G reiknaði út allt tréverkið og alla útvegum til þess svo og allt, er varðaði undirverktaka. S annaðist útreikning vegna steypu, múrverks og flísa-

lagna. Á grundvelli þessara útreikninga gerðu þeir heildar-  
tilboð sitt. Að loknu verki reis deila á milli S og G um það,  
hvernig skipta ætti tapi og gróða af verkinu. G hélt því  
fram, að hvor þeirra um sig hefði átt að bera tap eða gróða  
af sínum hluta í heildarverkinu, en S taldi, að hvor þeirra  
hefði átt að bera tap og gróða af heildarverkinu að jöfnu.  
Verkpáttur G var mun meiri en verkpáttur S. Samkvæmt  
uppgeri því, er lagt var til grundvallar, var gróði í verk-  
þætti G tæpar 350 þúsund krónur, en rúmlega 140 þúsund  
króna tap á verkþætti S. G og S höfðu fengið bankaábyrgð  
fyrir efndum á skuldbindingum sínum og báðir lagt fram  
veð fyrir henni. Ljóst þótti, að ábyrgð beggja hefði verið  
sú sama gagnvart verkkaupa, og áhætta beggja hefði verið  
jöfn. G, sem hélt því fram, að hvor þeirra um sig hefði átt  
að bera tap eða gróða af sínum verkþætti, þótti ekki hafa  
sannað, að svo hefði verið um samið né að slík skipting  
taps eða gróða byggðist á venju, þegar eins stæði á og í  
skiptum þeirra. Varð því niðurstaða sú, að ágóði sá, sem  
orðið hafði á verkinu í heild, skyldi skiptast að jöfnu milli  
G og S ..... 675

Ágreiningur varð um kaupverð í samningi út af sölu verslunar,  
sem seld var ásamt vörubirgðum og verslunarheiti. Upp  
kom, að vöruútreikningar voru rangir á vörubirgðum og  
of hátt reiknaðir. Áttu kaupendur rétt á afslætti vegna  
þess, en milli aðilja var lagt til grundvallar kaupverði versl-  
unar, að birgðir væru seldar með 35% afslætti og var tillit  
til þess tekið varðandi lækkun kaupverðs. Enn fremur var  
leyst úr ágreiningi milli aðilja um þann verðþátt, sem varð-  
aði heiti verslunar. Sjá lausafjárkaup ..... 1032

#### *Samvinnufélög. Sjá byggingasamvinnufélög.*

Um félagsréttindi í samvinnufélagi leigubifreiðastjóra, sjá fé-  
lagsréttindi ..... 445

#### *Sáttir.*

#### *Segulbönd.*

Í dómi Hæstaréttar segir, að í máli hafi nokkrar dómskýrslur  
verið teknar á segulbönd, en eigi skráð í þingbók. Lögmenn  
aðilja samþykktu, að aðferð þessi yrði viðhöfð, og vefengdu  
þeir eigi efni skýrslunnanna. Eru þær lagðar til grundvallar  
við úrlausn málsins. Um dómskýrslur, sem teknar eru á  
segulbönd, er vísað til athugasemda í dómi Hæstaréttar  
8. nóvember 1974 ..... 578, 793  
Vikið að notkun segulbanda í þinghöldum ..... 611, 873

*Sératkvæði.*

## 1. Hæstiréttur.

|                                                               |          |
|---------------------------------------------------------------|----------|
| Einn dómara Hæstaréttar gerir sératkvæði um forsendur dóms    | 30       |
| Einn dómari Hæstaréttar gerir sératkvæði um úrslit máls 164,  |          |
| 251, 263, 459, 993,                                           | 1002     |
| Tveir dómamarar Hæstaréttar gera sératkvæði um úrslit máls 6, |          |
| 522, 594, 683,                                                | 895      |
| Einn dómara Hæstaréttar gerir sératkvæði um formhlið          |          |
| máls .....                                                    | 713, 921 |

## 2. Héraðsdómur.

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| Einn meðdómari í héraði gerir sératkvæði um niðurstöðu máls | 10 |
|-------------------------------------------------------------|----|

## 3. Gerðardómur.

*Siglingadómur.**Siglingalög.**Sjó- og verslunardómur.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Í dómi Hæstaréttar er tekið fram, að í tilteknu máli hafi for-<br>maður sjó- og verslunardóms eigi kvatt meðdómendur til,<br>þegar hann háði dómþing til að taka aðilja- og vitnaskýrsl-<br>ur. Var það andstætt ákvæðum 1. mgr. 205. gr. laga nr.<br>85/1936 .....                                                                                                                                                             | 793  |
| Sjó- og verslunardómur vísaði máli frá dómi, með því að hann<br>taldi, að mál væri höfðað á röngu varnarþingi. Hæstiréttur<br>hratt þeirri niðurstöðu og taldi málið réttilega höfðað fyrir<br>sjó- og verslunardómi Reykjavíkur skv. 3. mgr. 204. gr.<br>laga nr. 85/1936. Var hinn kærði frávisunardómur úr gildi<br>felldur og lagt fyrir héraðsdóm að taka málið til löglegrar<br>meðferðar og dómsálagningar að nýju ..... | 839  |
| Mál dæmd af sjó- og verslunardómi 10, 96, 104, 445, 500, 640,<br>675, 788, 793, 839,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 1020 |

*Sjómannalög.*

E var stýrimaður á skipi S árin 1971 og 1972. Með bréfi 25. júní 1972 sagði S E upp störfum, miðað við 1. október 1972, vegna þeirrar óvissu, sem ríkti þá í útgerðarmálum. 5. september 1972 veiktist E og vitjaði þá lækni. Var hann þá frá störfum að læknisráði í 6 daga. Tjáði læknirinn E hinn 25. s. m., að hann þyrfti að fara á sjúkrahús til aðgerðar vegna gallkvilla. Kvaðst læknirinn þá hafa lagt drög fyrir sjúkrahúsrúm. E vann eftir þetta um borð í skipinu. 25. september 1972 var hann lögskráður, eins og aðrir skipverjar, er skipið fór í veiðiferð. Er skipið kom til hafn-

ar 2. október 1972, var E afskráður af skipinu. S greiddi E kauptryggingu fyrir dagana 1. og 2. október 1972. E vann hjá S 11., 12. og 13. október 1972 gegn tímakaupi verkamanna við netavinnu. 16. október 1972 var stefnandi lagður á sjúkrahús. E taldi sig eiga rétt á 2ja mánaða veikindakaupi frá 13. október að telja samkvæmt 18. gr. 3. mgr. sjómannalaga 67/1963. Var meðal annars á því byggt, að uppsögnin frá 25. júní 1972 hafi verið niður fallin, þar sem lögskráð hafi verið á bátinn 25. september s. á. S krafðist sýknu á þeim rökum, að ráðningarsamningi E hafi verið slitið og stefnandi ekki lengur skipverji á skipi S, þegar hann varð óvinnufær af veikindum sínum, enda hafi E verið löglega sagt upp skiprúmi með 3ja mánaða fyrirvara samkvæmt 16. gr. sjómannalaga 67/1963, sbr. 12. gr. sömu laga.

Héraðsdómur taldi, að E hefði verið löglega sagt upp skiprúmi, og skipti það ekki máli, þótt skipið hafi eigi komið úr veiðiferð, fyrr en 2. október 1972, sbr. 12. gr. sjómannalaga. Vinna E á verkamannakaupi að netum skips 11. og 12. og 13. október 1972 verði eigi heldur talin ný ráðning. Hins vegar taldi héraðsdómur nægilega sannað, að E hefði sýkst meðan á ráðningartíma hans stóð. Hann ætti því rétt til 2ja mánaða veikindakaups samkv. 3. mgr. 18. gr. laga 67/1963. Í dómi Hæstaréttar segir, að í kjarasamningi þeim, sem gildi um kaup og kjör E hjá S á þeim tíma, er hér skiptir máli, segði, að verði skipstjóri eða stýrimaður frá verki vegna veikinda eða slyss skuli útgerðarmaður greiða full laun samkvæmt sjómannalögum. Ákvæði 3. mgr. 18. gr. sjómannalaga eigi því við um málsefni það, sem hér um ræðir. Ákvæði þetta bæri að skýra svo, að skipverji eigi því aðeins rétt til launa úr hendi útgerðarmanns á veikindatíma, að hann verði óvinnufær meðan á ráðningartíma stendur. Ráðningartíma var talið hafa lokið 2. október 1972, og gat E því eigi sótt S til greiðslu launa samkv. þeim heimildum, sem hann byggir málssóknina á. Var útgerðarmaður S því sýknaður af kröfum E ..... 788

*Sjónvarp*, sjá lögbann ..... 578

#### *Sjóveð.*

Sjóveð dæmt í skipi til tryggingar vangoldnum aflahlut .... 96, 104

*Skaðabætur.* Sjá og fasteignakaup, lausafjárkaup.

A. Innan samninga.

Með kaupsamningi 13. október 1969 keypti Ö húseign í Reykja-

vík af G. Var þar raunverulega um að ræða viðbyggingu við hús, byggða um 1923, þrjú herbergi og eldhús. G lét Ö í té afsal fyrir eigninni 21. október 1969. Bæði í afsali og kaupsamningi er tekið fram, að kaupandi hafi kynnt sér ástand hins selda og sætti sig við það að öllu leyti. Skömmu eftir að Ö fluttist í húsnæðið, en það mun hafa verið 1. desember 1969, kveðst hann hafa orðið var ýmissa galla á því, og 18. mars 1970 fékk hann dómkvadda matsmenn til að meta galla þessa. Voru þeir í því fólgnir, að skorkvikinda varð vart á salerni, í eldhúsi og í stofu. Enn fremur komu í ljós sprungur í veggjum, leki í lofti og með glugga, raki í gólfi og fleiri gallar. Matsmenn, er dómkvaddir voru, töldu að kosta mundi 30.000 krónur að bæta úr göllum. Ö fékk dómkvadda yfirmatsmenn til að meta, hvað kosta mundi að bæta úr göllum, og mátu þeir kostnaðinn 62.300 krónur. Þá var ekki meðtalinn kostnaður við útrýmingu skorkvikinda, en fyrir lá lausleg álitserð frá slökkviliðsstjóra um, að sá kostnaður mundi nema um 20.000 krónum. Í málinu kom fram, að Ö hafði með kaupsamningi 3. maí 1971 selt húseignina á 632.500 krónur, en kaupverðið hafði verið 750.000 krónur. Í héraði var G dæmdur til að veita Ö 40.000 króna afslátt af kaupverði. Í Hæstarétti kom fram, að ekki höfðu fyrir héraðsdómi verið hafðar uppi kröfur um afslátt af kaupverði, og var dómkrafan eingöngu reist á því, að Ö ætti rétt til skaðabóta. Kom því eigi til álita að dæma kaupanda afslátt af kaupverði. Af hálfu Ö var því ekki haldið fram, að G hefði við söluna veitt honum rangar upplýsingar um ástand hússins, leynt göllum þess vísitandi né að öðru leyti vanrækt að láta honum í té upplýsingar um atriði, sem máli hefðu skipt eða G hefði borið að upplýsa. Ö taldi, að G hefði vanrækt að láta sig vita um skorkvikindin, en um þau hefði G vitað. Upplýst var, að G hafði á eigin kostnað gert ráðstafanir til að útrýma skorkvikindunum, og að þær ráðstafanir virtust hafa borið árangur. Samkvæmt því og þar sem bótakrafan vegna skorkvikindanna var ekki á því reist, að húsið hefði þeirra vegna selst fyrir lægra verð en hann galt fyrir það, var bótakrafa vegna þeirra ekki tekin til greina. Gögn máls voru talin ófullkomin, að því er varðaði leka, og héraðsdómur, sem skipaður var sérfróðum meðdómsmönnum, taldi gólfraka ekki slíkan, að G hefði haft ástæðu til að vekja athygli Ö á honum. Þegar þessa var gætt, aldurs hússins og þeirra krafna, sem á þeim tíma voru gerðar um frágang húsa, þess að Ö skoðaði húsið gaumgæfilega, áður en hann keypti það, og yfirlýsingar Ö um grundvöll kröfugerðar hans, var ekki talið, að hann gæti haft uppi skaða-

bótakröfur á hendur G vegna galla á húsinu. Var G því sýknaður af kröfum Ö.

Einn dómara Hæstaréttar gerði sératkvæði. Taldi hann, að þegar kaupin fóru fram, hefði húshlutinn verið haldinn göllum, sem G mátti vera kunnugt um, og ætti Ö rétt á bótum vegna galla þessara, er væru hæfilega ákveðnar 30.000 krónur auk vaxta. ....

263

Á árinu 1967 sendi O vörur til kaupfélags, K, á Seyðisfirði með flutningafyrirtækinu L, sem annaðist vöruflutninga með bifreiðum. Um var að ræða 5 vörusendingar fyrir samtals 69.887 krónur, sem voru sendar með póströfu. Taldi O, að ekki hefði mátt afhenda K vörurnar nema gegn framvísun vissra fylgibréfa. L flutti vörurnar ekki á leiðarenda sjálfur, heldur fól öðrum aðila, J, framflutning þeirra. K var sjálft afgreiðsluaðili fyrir J á Seyðisfirði, og afhenti J K vörurnar, án þess að K framvísaði fylgibréfum. Af hálfu L var ekki véfengt, að hann væri réttur aðili málsins, þótt J hefði flutt vörurnar og afhent þær. Talið var í dómi Hæstaréttar, að samkomulag hefði orðið með málsaðilum um það, að flytjandi afhenti K ekki vörurnar, nema gegn framvísun frumrits fylgibréfsins. Var það til þess gert, að O gæti fengið kaupverð þeirra greitt með því að senda viðtakanda fylgibréf ásamt vöruheikningum gegn póströfu. L tókst ekki að leiða í ljós, að samkomulag þetta hefði verið óskuldbindandi fyrir hann. Afhending varanna, án þess að fylgibréfum væri framvísað, var talin brot á þessu samkomulagi og varða L skaðabótum til O fyrir það tjón, er hlaut fyrir hann. L reisti og sýknukröfu sína á því, að O hefði ekki í málinu lagt fram frumrit fylgiskjalanna með áritaðri kvittun sinni. Ekki var það talið geta leitt til réttarspjalla fyrir L, þótt hann bætti O tjón hans án þess að O framvísaði fylgibréfunum, sem talin voru glötuð. Þá var O ekki talinn hafa glatað bótarétti sínum vegna tómlætis .....

385

L keypti húseign af H með kaupsamningi 25. júlí 1970 og fékk eignina afhenta 1. nóvember s. á. Er L tók við eigninni, taldi hún sig verða vara við margvíslega leynda galla, sem hún hefði ekki tekið eftir áður og H ekki skýrt sér frá. Skýrði L H þegar frá þessu og 10. nóvember s. á. voru dómkvaddir matsmenn að beiðni L til að meta kostnað við að bæta úr göllunum. Skiluðu þeir matsgerð, þar sem göllunum var lýst, og kostnaður við umbætur sundurliðaður í 11 liðum. L fékk afsal frá H fyrir húsinu 10. desember s. á. og gerði þá fyrirvara vegna áðurnefndra galla. Í ljós var leitt, að L hefði skoðað eignina þrisvar, áður en kaupsamningur var undirritaður, einu sinni með eiginmanni sínum,

j



svo og með tveim öðrum mönnum sínum í hvort skiptið, og var annar þessara manna pípulagningamaður. Talið, að meirihluti gallanna hefði verið augljós við skoðun, og því varð ekki gerð sú krafa til H, að hann vekti sérstaka athygli L á þeim. Hins vegar voru sumir gallanna þannig, að ekki var talið, að hægt hefði verið að ætlast til, að eftir þeim yrði tekið við skoðun. Var H dæmdur til að greiða L férbætur vegna þeirra .....

482

Á árunum 1966 og 1967 reisti T hús í Kópavogi. Á norðurhlið hússins var komið fyrir 16 einangrunarflekum. Flekarnir voru smíðaðir í verkstæði T. Voru þeir m. a. úr krossviði og ekki smíðaðir í samráði við B. Flekarnir voru færðir í verk-smíðju B, þar sem holrúm flekanna var fyllt með tilteknu einangrunarefni. Við móttöku flekanna voru ekki gerðar athugasemdir af hálfu T nema í tveimur tilvikum, þar sem eitthvað mun hafa aflagast við áfyllingu. Þá fleka lagfærði B. Eftir að flekarnir höfðu verið fylltir á framan-greindan hátt voru þeir felldir í norðurhlið útveggjagrindar húss T, sem gerð var úr tré og ryðfrýju stáli.

Nokkrar umræður fóru fram milli forráðamanns T og nafngreinds efnaverkerfræðings, sem starfaði hjá B, en hann taldi sig hafa bent forráðamanni T á að hólfa ætti flekana, áður en fylling væri sett í þá. Þessu var andmælt af hálfu T. T ritaði B þrjú kvörtunarbréf 26. sept. og 31. des. 1968 og 5. febrúar 1969. Í þessum bréfum krafði T B bóta á göllum, sem fram komu á flekunum. Í júní 1970 beiddist T síðan dómkvaðningar tveggja matsmanna til þess að lýsa flekunum og ágöllum, sem þar höfðu komið fram, og einnig til þess að setja fram áætlun um, hversu mikið mundi kosta að bæta úr göllum. Það var samhljóða álit matsmanna, að um útlitsgalla væri að ræða, þar sem tiltekin bungun hefði komið fram á ytra byrði flekanna. Þeir tóku fram, að vitaskuld færi það eftir birtu, hversu áberandi gallinn væri. Þeir töldu, að kostnaður við að bæta úr göllum næmi 114.500 krónum.

Í dómsmáli T á hendur B var höfð uppi þrjúbætt bóta-krafa: 1) vegna kostnaðar við úrbætur á galla samkv. matsgerðinni 114.500 kr. 2) bætur vegna vanmetinna útlitsgalla 150.000 kr. og 3) skaðabætur vegna margvíslegra óþæginda 150.000 kr. auk matskostnaðar. Af hálfu B var sýknukrafa einkum á því reist, að hann hefði einungis lagt til einangrunarefni í flekana, en hefði enga ábyrgð tekið á flekunum að öðru leyti, enda hafi T tekið við flekunum athugasemdalaust, þó að útlitsgallar væru komnir fram, þegar afhending átti sér stað. Sérstaklega var því mótmælt af

hálfu B, að hann bæri nokkra ábyrgð á framangreindum útlitsgöllum.

Dómendur í sjó- og verslunardómi, sem farið höfðu margsinnis á vettvang til að skoða flekana, töldu, að þeir hefðu ekki komið auga á neinar ójöfnur á þeim, nema þegar sólargeislar féllu á þá undir skörpu horni. Dómurinn taldi ójöfnur þessar svo smávægilegar, að T gæti ekki af þessum sökum átt bótarétt á hendur B, enda væri ekki í ljós leitt, að B hefði ábyrgst T, að flekarnir yrðu algerlega sléttir. Þá væri einnig á það að líta, að einangrunargildi flekanna var talið fullnægjandi samkvæmt matsgerð, sem fyrir lá. Var B sýknaður af bótakröfu T. Með vísan til 178. gr. laga 85/1936 var málskostnaður látinn falla niður.

Í dómi Hæstaréttar segir, að því álitu dómenda sjó- og verslunardóms sé eigi hnekk, að ójöfnur á flekunum séu ekki slíkar, að lýtum valdi á húsi T. Var B dæmd sýkna af kröfum T, en B varð eigi dæmt til að greiða hluta matskostnaðar. Málskostnaður í héraði féll niður, en T var dæmt að greiða B málskostnað fyrir Hæstarétti . . . . .

793

Skaðabætur voru dæmdar í máli út af galla á seldri fasteign.

Sjá kaupsamningar, gallar, fasteignir . . . . .

850

B keypti bifreið af M. Í afsali greindi, að smíðaár bifreiðarinnar væri 1957. Bifreið þessa hafði M keypt af H. B seldi X bifreiðina og var tekið fram, að smíðaár væri 1957. Í máli, er X höfðaði gegn B, var dæmd riftun á bifreiðakaupunum, þar sem bifreiðin væri raunverulega af árgerðinni 1954, en ekki 1957, og var B dæmdur til að endurgreiða X kaupverð bifreiðarinnar ásamt kostnaði hans svo og vöxtum og málskostnaði. Upplýst var, að bifreiðin var þá einskis virði. B höfðaði mál gegn M og H til greiðslu á fjárhæð þeirri, er hann hafði orðið að greiða X ásamt málskostnaði. B hafði tilkynnt M og H bréflega um málsókn X á hendur sér. H viðurkenndi, að hann hefði vitað, að bifreiðin var ekki af árgerðinni 1957, en það ártal hafði misritast í skrám Bifreiðaeftirlits ríkisins, er H keypti hana. Samkvæmt vottorði Bifreiðaeftirlits ríkisins var smíðaár bifreiðarinnar 1955. H bar, að M hefði verið kunnugt um, að bifreiðin var eldri en árgerð 1957, en því neitaði M. Ósannað var, að M hefði visvitandi blekk, B um árgerð bifreiðarinnar, er hann seldi honum hana. Frestur samkvæmt 54. gr. laga nr. 39/1922 var löngu liðinn, þegar B tilkynnti M um málssóknina. M var því sýknaður. H var hins vegar talinn hafa orðið valdur að því með hinri röngu tilgreiningu smíðaárs bifreiðarinnar í afsali sínu til M, að B var seld bifreiðin sem árgerð 1957. Bakaði hann sér

|                                                                                                                                                           |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| skaðabótaskyldu með því gagnvart B. Þar sem engum and-<br>mælum var hreyft við fjárhæð bótakröfunnar, var H<br>dæmdur til að greiða B hana að fullu ..... | 374  |
| Um ábyrgð innflytjanda nýrrar bifreiðar á göllum í bifreið,<br>sjá lausafjárkaup, ábyrgð .....                                                            | 687  |
| Um tjón á vörum, er hlaust af eldsvoða í skála E, farmflytj-<br>anda, sjá farmflutningar .....                                                            | 1011 |

## B. Utan samninga.

### 1. Árekstur skipa.

#### 2. Bifreiðaslys.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| S vann að því ásamt tveimur samstarfsmönnum sínum að<br>stytta lyftiarm bifreiðar. Var bifreiðin kyrrstæð á vinnu-<br>svæði og hreyfill hennar ekki í gangi. Kranabifreið þessi<br>var eign V s/f, sameignarfélags S og bróður hans, G, til<br>helminga. G var annar þeirra, er unnu með S að fram-<br>greindu verki. Var lyftiarminum komið fyrir á bifreiðinni<br>aftan við stjórnhús hennar, og var hann knúinn með sér-<br>stakri aflvél. Lyftiarmur var samsettur úr fjórum hlutum,<br>sem boltaðir voru saman. Höfðu þeir S og félagar hans<br>tekið af fremsta hlutann, og notuðu við það vörubifreið<br>með lyftiarmi. Er þeir unnu á sama hátt að því að nema<br>burt annan hluta, sló S tvo neðri boltana úr samskeytum<br>með þeim afleiðingum, að bóman seig niður um sam-<br>skeytin, og lenti hún á S, er var hálfboginn að vinnu und-<br>ir henni. Eigi var farið að beita lyftikrana vörubifreiðar-<br>innar, þegar þetta gerðist, en G hafði farið upp í hana og<br>ætlaði að fara að lyfta bómuhlutanum, sem nema skyldi<br>burtu. Hlaut S mikil lemskur, og var metinn 100% öryrki.<br>S höfðaði mál til heimtu fjárbóta gegn V og váttryggingar-<br>félaginu Sj, sem váttryggt hafði bifreið þá, er V átti og<br>bóman tilheyrði. Þar sem hreyfill bifreiðar var ekki í gangi<br>og bifreiðin var kyrrstæð, varð ekki talið, að hún hafi ver-<br>ið í notkun, er slysið varð. S gat því ekki, sbr. 1. gr. laga<br>nr. 40/1948, reist kröfur til skaðabóta gegn V á ákvæðum<br>67. og 69. gr. þeirra laga. Af sömu ástæðum þótti ekki hald<br>í kröfum hans á hendur Sj, sem váttryggt hafði bifreiðina,<br>samkv. 70. gr. sömu laga. Eigi var talið, að S hafi leitt<br>sönnur að því, að slysið hafi orðið fyrir nein þau atvik,<br>sem annars leiði til skaðabótaábyrgðar fyrir V gagnvart<br>honum. Sýkna. Málskostnaður féll niður í báðum dómum,<br>en S hafði gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti ..... | 1071 |
| K ók bifreiðinni B, eign KP, eftir götu í kaптúni 13. mars<br>1961 um kl. 12 á hádegis. Hafði hann ekið stutta leið, er                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |      |

hann mætti bifreið. Vék hann nokkuð út á vegkant vegna hennar. Taldi hann sig hafa verið á 15—20 km hraða. Færð var nokkuð þung vegna krapa. Bifreiðin B var olíubifreið með tvöföldum afturhjólum og tvöföldum snjókeðjum á báðum afturhjólum. B kvaðst hafa séð drengi að leik í bakka, sem var við götuna, en hann var nokkuð hár með þverstígum og bílabrautum, þar sem börn eru oft að leik. B kvaðst engin merki hafa séð um, að drengirnir ætluðu yfir veginn. Skyndilega varð B þess var, að hjól bifreiðar fóru yfir ójöfnu. Nam hann þegar staðar. Drengurinn D, 6 ára og 2 mánaða, hafði orðið undir afturhjólum og fór bifreið yfir báða fætur drengsins upp að nára. Leitt var í ljós, að drengur elti D og hljóp hann upp bakkann. D mun hafa séð bifreiðina B of seint, ætlað að stöðva sig, en þá runnið til á snjónum á götunni með framangreindum afleiðingum. Sjónarvottar voru sammála um, að K hefði ekið hægt og að D hefði hlaupið skáhalt upp bakkann í átt að bifreiðinni, og hafi drengurinn fallið í götuna, er hann lenti á bifreiðinni. Meiðsli D voru þau helst, að hann hlaut brot á h. fótlegg, brot á mjaðmagrind og rifu á þvagrás. D lá á sjúkrahúsum hér á landi á árinu 1961 rösklega 5 mánuði og dvaldist á bresku sjúkrahúsi þrívægis á árunum 1961—1963, samtals 12 vikur. Læknisvottorð bentu til, að D hafi eigi hlotið varanleg mein af fótbroti og mjaðmagrindarbroti. Hins vegar átti hann lengi í meiðslum þeim á þvagrás, sem hlaust af slysi. Töldu læknar, að D væri ófrjór og mætti rekja það til slyssins. Örorka hans var metin 100% í 2 ár frá slysi, en síðan varanleg örorka 35%. Í hérd. og dómi Hæstaréttar var KP, eigandi B, talinn bótaskyldur gagnvart D samkv. hinni hlutlægu reglu í 1. mgr. 67., sbr. 69. gr. umferðarlaga 26/1958, nú umferðarlaga 40/1968. Í hérd. var 1/4 sakar lagður á D, sbr. 3. mgr. 67. gr. laga nr. 26/1958. Í dómi Hæstaréttar þótti verða að leggja til grundvallar, að D hefði hlaupið á undan leikfélaga sínum upp bakkann og út á götuna, en ekki tekist að stöðva sig og runnið á hálku undir bifreiðina milli fram- og afturhjóla hennar. „Þegar gætt er þessara atvika, aðstæðna á slysstað og ungs aldurs gagnáfrýjanda (D), þykir eigi rétt að lækka bætur til hans samkvæmt ákvæði 3. mgr. 67. gr. laga nr. 26/1958, sbr. nú umferðarlög nr. 40/1968.“ Þá var S, tryggingarfélag dæmt greiðsluskylt við D, sbr. 2. málsg. 74. gr. umferðarlaga, en greiðsluskýlda S var takmörkuð við 500.000 kr. S hafði áður greitt D 280.000 kr. og honum höfðu verið greiddar röskar 28.000 kr. frá sjúkrasamlaginu. Eins og hér stóð á, þótti rétt að ákveða bætur fyrir fjártjón og annað tjón í einu lagi, og voru bætur dæmdar

1.800.000 krónur, og var þá tekið tillit til fyrrgreindra fjárgreiðslna, „og haft í huga, hvenær þær greiðslur voru inntar af hendi“, og enn, að af ofangreindum 280.000 kr. frá S virtust 150.000 kr. hafa gengið til greiðslu á kostnaði við að leita D lækninga erlendis. Var S og KP dæmt að greiða D 220.000 kr. óskipt, en KP einu var dæmt að greiða honum 1.580.000 kr. Þeim var dæmt að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti, 265.000 kr., er renni í ríkissjóð, en gjaf-sóknarkostnaður var greiddur úr ríkissjóði. Eigi þótti efni til að skipta málskostnaði milli KP og S, sbr. 92. gr. laga nr. 20/1954 og 3. mgr. 181. gr. laga nr. 85/1936, en slíkt var gert í héraði ..... 1105

### 3. Ýmis persónuslys og líkamsmeiðingar.

T fór á dansleik í veitingahúsi í Reykjavík 4. febrúar 1973. Kom þar til átaka milli hans og Ó, er virðist hafa átt upptökin að að þeim. F dyravörður í veitingahúsinu kom að þeim Ó og T og tók T, sem var blóðugur í framan, hálstaki, lagði hann á grúfu á bekk og setti hendur hans aftur fyrir bak. Einnig setti hann hægra hné á bakið á honum. T kveðst hafa misst meðvitund í meðförum þessum. Er hann rankaði við sér, hafi sér verið mjög erfitt um andardrátt, fundist hann vera að kafna og haft miklar kvalir. Vætti vitna hnígur að því, að F hafi verið harðleikinn við T, en því neitar F. F og annar dyravörður fóru síðan með T niður í anddyri hússins. Þar urðu átök milli T og dyravarðanna, og telur T, að F hafi þá m. a. hert hálsbindið að hálsi sér. Því neitar F, en kveðst m. a. hafa tekið T hálstaki og hert að. Dyravörðirnir létu T síðan út úr húsinu. Í átökunum hlaut T talsverða áverka m. a. blæðingar undir húð á efri augnlokum á báðum augum og undir tárahimnu á augnlokum og augum báðum megin, svo að augnhvíta varð rauðblá að sjá á stórum svæðum. Þá hlaut hann punktblæðingar á hálsi vinstra megin við barkakýli. Taldi augnlæknir, að áverkar þessir væru einkennandi fyrir skyndilegan þrýstingsauka í bláæðakerfi höfuðsins, eins og sést við kirkingu eða herðingu að hálsæðum. Sannað þótti, að T hefði fengið áverka þessa af völdum F. Var talið, að F hefði gerst offari í dyravarðarstarfi sínu, og T hefði ekki gefið F ástæðu til að beita slíkum harðræðum, sem hann gerði. Atferli F var talið varða við 217. gr. laga nr. 19/1940. T krafðist bóta úr hendi F fyrir tekjutap, útlagðan kostnað og miska. T kvaðst hafa stundað nám í líffræði við Háskóla Íslands og taldi sig hafa tafist í 6 mánuði frá námi vegna framangreinds atburðar. Var kröfufjárhæð vegna námstafa miðuð við laun menntaskólakennara í 6 mánuði.

Ekki var talið, að fram væru komin gögn fyrir því, að T ætti rétt á bótum vegna tafar á námi. Hins vegar var F dæmdur til að greiða honum 75.000 krónur í bætur fyrir miska og útlagðan kostnað ..... 222

Veturinn 1968-1969 var Ó, sem var fæddur 1. apríl 1953, við nám í E skóla. Íþróttakennari skólans æfði sérstakan fimleikaflokk pilta í skólanum, er halda skyldi sýningu á árs-hátíð skólans 30. mars. Ó stundaði æfingar með flokki þessum og var að álit kennarans annar af bestu fimleikamönnum skólans og einn áhugasamasti nemandinn. Hafði hann ætlað sér að fara í Íþróttakennaraskólann. Að kvöldi 24. mars var flokkurinn við æfingar, og varð Ó þá fyrir slysi. Æfingu þeirri, er slysið varð við, lýsir íþróttakennarinn þannig, að leikfimikista, 1 m. á hæð, var látin standa þvert á gólfi. Stökkmegin kistunnar var sveigjanlegt stökkbretti 25—35 cm. hátt frá gólfi. Piltar komu hlaupandi að stökkbrettinu, stukku jafnfætis á brettið og síðan upp og fram og í íhvolfri stellingu í hálfboga yfir kistuna með handleggi framrétta. Hinum megin kistunnar stóð piltur, sem tók á móti þeim, sem yfir sveif, þannig að svifandinn beindi höndum að öxlum þess, er á móti tók, og fékk þar tak, en sá síðarnefndi tók með framréttum handleggjum og höndum undir og ofan við mið læri þess, er sveif, þannig að jafnvægi fékkst og svifandinn stöðvaðist. Í einu stökkinu fór svo, að Ó náði ekki tókum á öxlum þess, sem á móti skyldi taka, og sá heldur ekki á lærum Ó. Skall Ó þá á gólf- ið og slasaðist. Kennarinn hafði í upphafi æfinga þessara staðið að baki þeim, er á móti tók, og aðstoðað hann, en hafði verið hættur því á síðustu æfingum. Í þetta sinn stóð hann um 3 metra frá kistunni. Ó hlaut tímabundna og var- anlega örorku. Krafðist hann bóta úr ríkissjóði, þar sem gáleysi leikfimikennarans hefði verið orsök slyssins, en ríkissjóður beri ábyrgð á verkum hans, þar sem hann hefði verið starfsmaður ríkisins. Í dómi Hæstaréttar segir, að Ó hafi verið góður leikfimismaður og búinn að æfa stökk það, sem hann var að taka, er hann slasaðist. Ekki hafi verið sýnt fram á það með álit sérfróðra manna um fimleika, að íþróttakennarinn hafi látið undir höfuð leggjast að gæta venjulegra varúðarreglna. Þá þótti varhugavert að telja það honum til sakar, þótt hann væri ekki viðbúinn til að aðstoða þann, er tók á móti Ó í stökkinu, ef honum kynni að fatast eins og raun varð á. Sýkna ..... 702

#### 4. Ýmis tilvik.

29. janúar 1964 sótti konan K um leyfi landlæknis til, að fóstri hennar yrði eytt samkvæmt heimild í lögum nr. 16/1938.

M unnusti og síðar eiginmaður K ritaði samþykki sitt á umsóknina sama dag. Heimilislæknir K, sérfræðingur í kvensjúkdómum og fæðingarhjálp, rannsakaði K sama dag. Segir í vottorði hans 30. s. m., sem fylgdi umsókninni, að K hafi veikst 21. janúar 1964 með „typiskum rubeola einkennum“ og að ástæða fyrir umsókninni sé „Rubeola in graviditate“. Lagt var til grundvallar, að umsóknin hafi borist skrifstofu landlæknis 30. janúar 1964. Nefndarmenn samkvæmt 5. gr. laga nr. 16/1938 samþykktu fyrir sitt leyti, að fóstureyðing yrði leyfð. Ekki er upplýst hvaða dag samþykki nefndarinnar var gefið, og engar upplýsingar fyrir hendi um starfshætti nefndar þessarar við úrlausn hennar varðandi leyfisveitinguna. 13. febrúar 1964 gaf landlæknir út leyfi samkvæmt 3. gr. laga nr. 16/1938 til að eyða mætti fóstri K. Leyfið var bundið því skilyrði, að aðgerðin yrði framkvæmd á fæðingardeild Landspítalans af læknum deildarinnar. Tilefni aðgerðar var tilgreint „Rubeola in graviditate“. Sama dag var leyfið sent heimilislækni K „til fyrirgreiðslu“. Af hálfu K er því haldið fram, að sótt hafi verið um rúm fyrir K á fæðingardeildinni „samstundis“ og leyfi landlæknis barst. Eigi koma fram í málinu gögn um, hvenær umsókn þessi barst skrifstofu ríkisspítalanna. K var lögð inn á fæðingardeild Landspítalans 21. febrúar 1964. Lá hún þar til 26. s. m. Yfirlæknir deildarinnar neitaði að framkvæma fóstureyðingu. Segir hann aðalástæðuna hafa verið þá, hve K var langt gengin með og hve hættuleg slík aðgerð væri, þegar svo stæði á. Yfirlæknirinn kveður rannsókn hafa leitt í ljós, að K væri búin að ganga með fóstur í 14 vikur. Var þá miðað við, að fyrsti dagur síðustu blæðinga hjá henni hefði verið 16. nóvember 1963, en við ákvörðun á aldri fósturs sé ávallt miðað við fyrsta dag síðustu blæðinga svo og skoðun á konunni. K og heimilislæknir hennar reyndu að fá nokkra nafngreinda lækna til að framkvæma fóstureyðingu, en þær tilraunir báru ekki árangur. K ól fullburða barn, S, 26. ágúst 1964, en barn þetta var vanheilt andlega og líkamlega. Læknaráð lét uppi það álit, að ljóst virðist samkvæmt þeim gögnum, sem fyrir liggi, að barnið hafi smitast af rauðum hundum á fósturskeiði. Yfirgnæfandi líkur séu til, að vanheilindi barnsins séu afleiðingar þeirrar smitunar. Foreldrar barnsins K og M sóttu ríkissjóð til greiðslu bóta vegna þjáninga og miska í sambandi við veru K á fæðingardeildinni, fyrir fjáртjón vegna fæðingar barnsins, heilsugæslu, uppeldis og framfærslu, sbr. 3. og 6. gr. laga nr. 80/1947 og vegna röskunar á stöðu og högum fjölskyldunnar svo og annars miska. Enn fremur sóttu þau f. h. S ríkissjóð til greiðslu

bóta, vegna þess að aflahæfi S væri skert umfram aðra menn. K, M og S reistu dómkröfur sínar einkum á því, að saknæm háttsemi hjá opinberum starfsmönnum, sem fjöll-uðu um fóstureyðingarumsókn K og framkvæmd á leyfi landlæknis til aðgerðarinnar, hafi valdið því, að K fékk ekki fóstri sínu eytt og ól barn, sem ekki var heilbriggt. Beri ríkissjóði að bæta fjártjón og miska, sem þau hafi beð-ið af þessum sökum. Kröfur þessar voru studdar því, að seinangangur hafi orðið á afgreiðslu umsóknar K um fóstur-eyðingu. Í dómi Hæstaréttar segir, að á þetta verði ekki fallist. Talið var, að stjórnvöld þurfi að vanda, svo sem kostur er, til svo örlagaríkrar úrlausnar, sem hér er um að ræða, þótt nauðsynlegt sé, að það sé gert greiðlega. Eins og á stóð, hafi stjórnvöldum verið rétt að leita frekari skýr-inga en fyrir lágu, og hafi ekki verið sýnt fram á af hálfu K og M, að við afgreiðslu umsóknarinnar hafi orðið nein slík vanræksla í stjórnsýslu, er baki ríkissjóði fébótaábyrgð. Þá var enn á því byggt af hálfu K og M, að eigi hafi verið brugðið nógu skjótt við um að láta K fá legurúm á fæð-ingardeildinni, eftir að leyfi landlæknis lá fyrir 13. febrúar 1964. Dómurinn taldi eigi hafa verið leidd rök að því, að tólf þessi stafaði af vanrækslu þeirra, sem um það mál fjöll-uðu, og auk þess væri ekki leitt í ljós, að skjótari afgreiðsla hefði breytt afstöðu yfirlæknisins til framkvæmdar fóstur-eyðingarinnar. Ekki var heldur talið, að óréttmætt hefði verið af yfirlækni fæðingardeildarinnar að synja K um fóstureyðingu, þar sem fóstureyðing hafi verið orðin var-hugaverð að mati lækna deildarinnar vegna þess, hve langt K var gengin með. Var því ekki talið, að læknar deildarinnar hefðu brotið gegn starfsskyldum sínum að lögum. Loks var talið, að skaðabótaskylda yrði eigi á því reist, að ríkinu sé lögskylt að sjá svo um, að fóstureyðing fái stöðugt jafnan framkvæmd, ef löglegt leyfi hefur verið feng-ið til hennar samkvæmt 1. mgr. 3. gr. laga nr. 16/1938, enda leggi hvorki þau lög né aðrar réttarheimildir slíka skyldu á herðar ríkinu. Bótakrafa vegna skerts afla-hæfis barnsins S var á því byggð, að vanheilindi þess væru afleiðing af því, að móðirin fékk rauða hunda. Því var eigi **haldið fram**, að það, að K fékk rauða hunda, stafi af að-gerðum eða aðgerðarleysi, sem ríkissjóður beri ábyrgð á. Var ríkissjóður því sýknaður af þeim kröfubætti. Einn dómara Hæstaréttar gerði sératkvæði. Taldi hann ljóst, að tófin á veitingu leyfisins til fóstureyðingarinnar og drátturinn á því, að K fengi inni á fæðingardeildinni hefðu orðið þess valdandi, að fóstureyðingin fór ekki fram. Hefðu þar orðið mistök í stjórnsýslu og afleiðingar þeirra



|                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| mistaka orðið afdrifaríkar. Ríkissjóður beri ábyrgð á starfsemi þeirra stofnana, sem í hlut áttu. Þætti mega leiða það af meginreglum laga með hliðsjón af réttarþróun í þessum efnum, að bótaréttur væri fyrir hendi til þeirra, sem fyrir tjóni verða af þessum sökum ..... | 164 |
| Stórri kranabifreið var ekið eftir vegi í Borgarfirði, sem var nýhækkaður. Lét vegkantur undan þunga bifreiðar, og valt hún út af veginum. Um bótamál eiganda gegn vegagerð ríkisins og ríkissjóði vísast til atriðisorðsins <i>vegir</i> ....                                | 542 |
| Bifreið var ekið eftir þjóðvegi og lenti hún í hvarfi í veginum. Hlaust tjón af. Eigandi bifreiðar sóttti vegagerð ríkisins og vátryggingafélag, sem húftryggt hafði bifreiðina, til fébóta. Sjá <i>vegir</i> .....                                                           | 933 |
| E þótti sannur að þjófnaðarbroti. Bótakröfu H, sem stolinn var verðmætum, var vísað frá dómi, með því að kröfugerð var ófullkomin .....                                                                                                                                       | 337 |
| T samþykkti bótakröfu frá eiganda verðmæta, sem T stal. Var T dæmdur til að greiða kröfu þessa .....                                                                                                                                                                          | 337 |

### 5. Vinnuslys.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| G hafði starfað um mánaðarskeið sem húsgagnasmiður hjá S, er hann lenti með þumalfingur vinstri handar í sögunarvél og hlaut af því varanlega örorku, sem metin var 7% auk tímabundinnar örorku. Í ljós var leitt, að hlífar vantaði á sögunarvél þá, er G vann við, er hann slasaðist, og var talið, að orsakir slyssins mætti rekja til þess vanbúnaðar. Var S því talinn bera fébótaábyrgð á slysinu. Tryggingastærðfræðingur taldi, að tekjutap G vegna slyssins næmi 574.045 krónum, ef miðað væri við algengar vinnutekjur iðnaðarmanna, en 333.736, ef miðað væri við vinnutekjur G starfsárið 1970. Var dæmt, að hæfilegar bætur vegna örorkutjóns væru 310.000 krónur, þegar frá hefði verið dregin greiðsla frá Tryggingastofnun ríkisins 8.993.00 krónur. S var einnig dæmdur til að greiða G vangreidd laun 53.050 krónur, en sú fjárhæð var viðurkennd af S .... | 494 |
| Í desember 1969 var I, vélstjóri á togaranum IA, að vinna við þvott á lofti í vélarrúmi skipsins. Stóð hann á grind við dælumótór stýrismegin, en af grind þessari náði hann til lofts. Féll I skyndilega af grindinni niður á gólfið í vélarrúminu og lærbrotnaði á hægri fæti. Hann rotaðist við fallið, en er hann rankaði við sér, lá hann á bakinu. Var hægri fóturinn undir honum, en hinn fóturinn klemmdur fastur við steðja á gólfinu. Hann gat ekki losað sig sjálfur, en menn komu brátt til aðstoðar og losuðu hann. Sigldi togarinn síðan með hann til Færeyja, þar sem hann var lagður á sjúkrahús um 6 klukkustundum eftir slysið. Lá hann þar                                                                                                                                                                                                                 |     |

til í mars 1970, en var þá fluttur á sjúkrahús í Reykjavík, þar sem hann dvaldist til 30. september 1970. Fram kom, að grind sú, sem I stóð á, var stækkuð eftir slysið, þannig að hún náði yfir óbrúað bil, sem I hafði fallið niður um. Það var mat héraðsdóms, sem skipaður var sérfróðum meðdómendum, að slysið yrði rakið til ófullnægjandi loftræstibúnaðar og hins óbrúaða bils, sem I féll niður um. Umbúnaður þessi hefði verið ótryggilegur. Féllst Hæstiréttur á þessa skoðun, og var fébótaábyrgð á slysinu því lögð á eiganda togarans. Örorka I vegna slyssins var metin 100% fyrstu 14½ mánuðina, 50% næstu 4, 100% næstu 2 og síðan 20% varanleg örorka. I var 54 ára gamall, er slysið varð. I voru dæmdar 130.000 kr. í örorkubætur, og höfðu þá verið dregnir frá dagpeningar og örorkubætur að fjárhæð 252.727 kr., sem I hafði fengið frá Tryggingastofnun ríkisins. Ennfremur voru honum dæmdar miskabætur, að fjárhæð 200.000 kr. ....

640

Á vegum A-kaupstaðar var unnið að því að koma fyrir skólþípum í skurði í götu einni, Þ. Lá skurðurinn eins og gatan. Vörubifreiðin S, er P ók og átti, var notuð til flutnings þípanna að skurðinum. Var S búin lyftikrana, sem komið var fyrir milli stýrishúss og vörupalls. Voru stjórnþækin utan stýrishúss. Arm lyftikrana mátti lengja, og var hann í lengstu stöðu, er verk það var unnið, sem hér skiptir máli. Lyftibúnaðurinn var notaður við affermingu S og til að koma þípunum niður í skurðinn. Stjórnaði P búnaðinum og stóð þá við hlið bifreiðar milli skurðs og bifreiðar. Verkaður aðstoðaði P, og krækti hann í þípurnar uppi á vörupallinum og kom fyrir framlengingartaug og gúmmípéttingu. Yfir Þ-götu lá háspennulína. Fjarlægð frá jörðu og upp í miðstreng línunnar reyndist 7.05 m. Nokkurt hlé varð á affermingu, og hékk þá pípa í tauginni, og hafði verið komið gúmmípéttingu á þípuna. Er P fékk merki um að halda áfram starfi, gekk hann að stjórnþæki kranans og brá hendi á það og hugðist lyfta þípu til að koma henni niður yfir járngrind á skurðbrún. Kranaarmurinn mun þá hafa snert rafstreng. Fékk P í sig rafstraum, féll til jarðar og hlaut mikil brunasár, einkum á fætur og hendur. P kvað sér eigi hafa verið skýrt frá, að hætta gæti stafað af háspennustrengjunum. Hafi hann þurft að fylgjast með þípunni, sem hann var að lyfta hverju sinni, og þess vegna muni hann ekki hafa tekið eftir strengjunum. Kvaðst hann vera vanur að vinna slík verk. Í bótamáli P á hendur A var bótakrafa á því reist, að slys verði rakið til vangæslu starfsmanna A við verkstjórn og framkvæmd verksins. Í hérð. var því hafnað, að P væri sjálfstæður verktaki, og

þótti hann hafa lotið verkstjórn verkstjóra og flokksstjóra A. Verkstjórar A áttu að vita um háspennustrengi og gefa upplýsingar um þá hættu, sem af þeim stafaði, sbr. meginreglu 5. gr. laga nr. 23/1952. Hefði og verið unnt að framkvæma verk á hættuminni hátt, en hættuástand skapist við það, að unnið sé með tækjum undir háspennustrengjum. Þóttu verkstjórar A eigi hafa sýnt að þessu leyti næga aðgæslu. Hins vegar hafði P reynslu að baki við vinnubrögð með kranabifreið. Hefði honum átt að vera kunnugt um háspennustrengina og þá hættu, sem af þeim stafar, og átt þá að gæta ítrustu varkárni. Var sök skipt til helminga. Í hrd. segir, að P hefði ekki átt að dyljast raftaugar, sem lágu yfir vinnusvæði, enda blasti spennistöð við í næsta nágrenni. Hann hafði á hendi alla stjórn bifreiðar og lyftiarms hennar. Bar honum að athuga gaumgæfilega allar aðstæður á vinnustað og sýna sérstaka aðgæslu við verk sitt. Þótti mjög hafa á það skort. Verkstjórarmenn A vöktu ekki athygli P á raftaugunum eða vöruðu hann við hættu, sem því var samfara, ef lyftiarmur bifreiðar snerti þær. Var það vangæsla af þeirra hálfu að ganga ekki úr skugga um, að P væru ljósar hinar hættulegu aðstæður á vinnustað. Var sök skipt svo, að A var dæmt að bæta P tjón hans að 1/3. Hægra fótlím P varð að nema burt um 15 cm neðan við hné, og fékk hann gervilím. Á v. fæti voru numdar burt þrjár tær. Brunaör voru á v. fæti og á fingrum og lófa, og tveir fingur bæklaðir. Á v. hendi voru og ýmis ör eftir bruna og skyntruflanir í þremur fingrum. Örorka var metin 100% í 1 ár frá slysi og varanleg örorka 60%. P dvaldi á sjúkrahúsum samfleitt í 5 mánuði. Var óvinnufær í 1 ár. Tjón vegna tímabundinnar og varanlegrar örorku var dæmt í hrd. 3.400.000 kr., tjón vegna þjáninga, lýta og röskunar á stöðu og högum 500.000 kr. . . 1051

#### 6. Handtaka.

Kröfu um fébætur vegna handtöku og leitar á J af hálfu lögreglu var hrundið, með því að handtaka hafi eigi verið ólögmet né framkvæmd með óþarflega hættulegum, særandi eða móðgandi hætti. Málssókn J var reist á 151., sbr. 150., 154. og 155. gr. laga nr. 82/1961 og laga nr. 74/1974. Sjá nánar *handtaka, leit* ..... 873

#### 7. Gæsluvarðhald.

Hinn 13. nóvember 1971 var F kærður fyrir kynferðismök við 10 ára gamla telpu. Að lögreglugyfirheyrslu lokinni var hann settur í fangaklefa og daginn eftir úrskurðaður til að sæta gæsluvarðhaldi allt að 14 daga og hlíta geðrann-

sókn á þeim tíma. F var yfirheyrður fyrir dómi 19., 24. og 28. nóvember. Þann dag var gæsluvarðhaldsvist hans framlengd um 14 daga og honum enn gert að hlíta geðrannsókn. Hinn 12. desember 1971 var F færður fyrir rétt og að því loknu leystur úr gæsluvarðhaldinu, en gert að hlíta áframhaldandi geðrannsókn, þar til henni væri lokið. Sætti hann því. F neitaði ávallt öllum sakargiptum. Með bréfi saksóknara ríkisins 11. ágúst 1972 var viðkomandi dómara tilkynnt, að eigi væri af ákærvaldsins hálfu krafist frekari aðgerða í málinu. Vitneskju um þetta kveðst F þó fyrst hafa fengið frá lögreglumanni síðast í október 1972. F höfðaði mál í janúar 1973 á hendur fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til greiðslu skaðabóta vegna ólögmætrar gæsluvarðhaldsvistar og gegn saksóknara ríkisins til að gæta réttar ríkisvaldsins sbr. 3. tl. 154. gr. laga nr. 82/1961. Fyrir Hæstarétti var lýst yfir því af hálfu F, að saksóknara væri stefnt f. h. ríkissjóðs, og var málið flutt þar á þeim grundvelli. Krafðist F bóta að fjárhæð 500.000 krónur. Af hálfu ríkissjóðs var bótaréttur viðurkenndur. Fram kom, að heilbrigðisaðstöðu og aðbúnaði í fangahúsinu, þar sem F var í gæsluvarðhaldi, var ábótavant, og að F var ekki heill heilsu. Þegar þess var gætt, að F hafði setið í gæsluvarðhaldi í 4 vikur og sætt geðrannsókn þegar á því stigi máls, svo og litið til þess verknaðar, sem F var sakaður um, þóttu bætur til hans hæfilega ákveðnar 350.000 krónur. F hækkaði bótakröfu sína fyrir Hæstarétti í 5.000.000 krónur, en sú hækkun kom eigi til álita sbr. 45. gr. laga nr. 75/1973 .. 556

### Skattar.

#### A. Aðstöðugjald.

B. *Eignarskattur, þ. á m. fasteignaskattur.* Sjá og tekjuskattur. Reykjavíkurborg krafði Frímúrararegluna á Íslandi (F) um fasteignaskatt af samkomuhúsi hennar við Skúlagötu í Reykjavík, samkvæmt 3. gr. laga nr. 8/1972. F taldi sig undanþegna skatti þessum samkvæmt 5. gr. laganna, en þar væri að finna tvær undantekningar frá skattskyldu, sem hvor um sig ættu við, þ. e. að húsið væri „félagsheimili“ og „samkomuhús“, sem ekki sé rekið í ágóðaskyni. Talið var, að ákvæði 5. gr. laga nr. 8/1972 feli í sér undantekningar frá þeirri meginreglu 3. gr. laganna að leggja skuli skatt til sveitarfélaga á allar fasteignir, og beri að skýra það þröngt. Sé eðlilegast að líta svo á, að þar sé átt við samkomuhús, sem standi öllum almenningi opið, eða félags-

- heimili samkvæmt lögum nr. 107/1970. Húseign F gæti ekki talist slíkt samkomuhús né félagsheimili samkvæmt 5. gr. laga nr. 8/1972. Var lögtak þá heimilað fyrir fasteignaskattinum. Tveir dómáram Hæstaréttar töldu, að F ætti ekki að greiða skattinn, enda væri undanþáguákvæði 5. gr. fortakslaust og yrði ekki ráðið af orðum þess eða greinargerð með frv. til laganna, að því sé ætlað að taka til þeirra félagsheimila einna, sem greind eru í lögum nr. 107/1970 . . . . . 6
- Gjaldheimtan í Reykjavík, G, krafðist þess, að gert yrði lögtak fyrir fasteignaskatti, sem lagður hafði verið á húseign í eigu Rafmagnsveitu ríkisins, R. R mótmælti framgangi lögtaksins, þar sem 77. gr. orkulaga nr. 58/1967, sem væru sérlæg, undanþægu R skyldu til að greiða opinber gjöld til ríkis og sveitarfélaga. Fógeti féllst á þetta og synjaði um framgang lögtaks. Í dómi Hæstaréttar var vitnað til 3. mgr. 4. gr. laga nr. 8/1972, þar sem segir, að verði ágreiningur um gjaldskyldu eða gjaldstofn fasteignaskatts skeri yfirfasteignamatsnefnd ríkisins úr, en þeim úrskurði megi skjóta til dómstóla. Þar sem ágreiningsefnið hafi ekki verið lagt til úrskurðar yfirfasteignamatsnefndar verði það, að svo vöxnu máli, ekki borið undir dómstóla. Var því niðurstaða fógetaréttar staðfest Einn af dómurum Hæstaréttar gerði sératkvæði og taldi, að bera hefði mátt ágreininginn undir dómstóla, þótt yfirfasteignamatsnefnd hefði ekki felld úrskurð um hann . . . . . 459
- Hreppsnefnd Mosfellshrepps krafðist lögtaks hjá borgarsjóði Reykjavíkur til tryggingar greiðslu á 4% skatti af hlunnindum í Mosfellshreppi árin 1973 og 1974. Með úrskurði 29. maí 1974 synjaði fógeti um framgang gerðarinnar, þar sem hann taldi að leita yrði úrskurðar yfirfasteignamatsnefndar ríkisins um gjaldskylduna áður en málinu yrði vísað til dómstóla. Úrskurðinum var áfrýjað til Hæstaréttar, en áður en dómur gengi þar felldi yfirfasteignamatsnefnd ríkisins þann úrskurð, að borgarsjóði væri skylt að greiða hinn umdeilda skatt. Hæstiréttur taldi, að samkvæmt 3. mgr. 4. gr. laga nr. 8/1972 yrði að fá úrlausn yfirfasteignamatsnefndar, áður en ágreiningsefnið yrði borið undir fógetarétt. Var úrskurðurinn því staðfestur. Tveir dómáram Hæstaréttar töldu, að ekki þyrfti að leita úrskurðar yfirfasteignamatsnefndar áður en málið yrði borið undir dómstóla, og gerðu sératkvæði . . . . . 683

C. Launaskattur.

D. Söluskattur.

## E. Tekjuskattur.

Sælgætisgerðin S var bókhaldsskyld, sbr. 2. tl. 2. gr. laga nr. 62/1938 og 1. tl. a liðs 2. gr. laga nr. 51/1968. Gögn máls þóttu bera með sér, að bókhald S fullnægði eigi lagareglum. Voru skattframtöl hans árin 1966, 1967 og 1968 haldin ýmsum annmörkum, sem S hafði eigi gefið viðhlítandi skýringu á. Var ríkisskattaneftnd því rétt að taka gjöld S frá þessu árabili til endurákvörðunar að frumkvæði ríkisskattstjóra, sbr. 4. málsg. 42. gr. laga nr. 68/1971, áður 4. málsg. 42. gr. laga nr. 90/1965, sbr. enn fremur 4. mgr. 16. gr. og 2. málsg. 23. gr. laga nr. 7/1972. Dæmt var, að gætt hefði verið rétttra aðferða af hálfu skattyfirvalda við endurákvörðun gjaldanna, tekjuskatts, eignarskatts og tekjuútsvars. Var eigi sýnt fram á efnislega ágalla á áætlun ríkisskattaneftndar á tekjum S um það árabil, er hér skipti máli, enda þótti áætlunin eigi úr hófi há. Var því hrundið andmælum S, er taldi endurákvörðun skattanna ólögmæta að stofni til. S andmælti sérstaklega heimild skattyfirvalda til að endurákvörða skatta, er stafa frá skattárinu 1965 (gjaldári 1966), en ríkisskattaneftnd kvað upp úrskurð sinn um þau gjöld 14. apríl 1972. Voru þau andmæli reist á ákvæði 38. gr. laga nr. 68/1971: „... þó skal eigi reikna skatt gjaldanda að nýju lengra aftur í tímann en 6 ár“. Í dómi meirihluta dómara var sú lögskýring veitt, að frestur til endurákvörðunar skatta hafi verið liðinn 14. apríl 1972. Einn dómari taldi þann skilning samræmast best orðalagi ákvæðisins, að leyft sé að taka til ákvörðunar að nýju gjöld, sem lögð hafa verið á skattgjaldanda á síðustu 6 gjaldárum, áður en úrskurður um skattbreytingu er upp kveðinn. Var hrundið kröfu um lögtak hjá S vegna skattársins 1965 í dómi meirihlutans, en lögtak var leyft í dómi minnihlutans ..... 993, 1002

## F. Útsvör. Sjá tekjuskattur.

*Skattsvik.**Skilorðsdómar.*

|                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 17 ára manni dæmt 15 daga varðhald skilorðsbundið fyrir brot á 259. gr. alm. hgl. og ölvun við akstur og án ökuréttinda .. | 45  |
| Dyraverði dæmt 45 daga varðhald skilorðsbundið fyrir brot á 217. gr. alm. hgl. ....                                        | 222 |
| 17 ára maður dæmdur í 10 daga varðhald skilorðsbundið með hliðsjón af ungum aldri fyrir ölvun við akstur .....             | 594 |

*Skipaleiga.*

*Skiptamál.*

Hjónin D og S fengu lögskilnað 1970. Skiptaráðandi í Reykjavík annaðist skipti á búi þeirra. Meðal eigna var byggingalóð í Garðahreppi. Með hliðsjón af 23. gr. laga 57/1949 fól skiptaráðandi uppboðshaldaranum í Gullbringusýslu að selja lóðina á uppboði. Í uppboðsauglýsingu var þess getið, að lóðin væri seld til sameignarslita samkvæmt beiðni skiptaréttar Reykjavíkur. Uppboðið fór fram 15. júlí 1971. D varð hæstbjóðandi á 550.000 krónur. Daginn eftir greiddi hann uppboðshaldara 100.000 krónur upp í uppboðsandvirði. D hafði greitt gatnagerðargjald og hitaveitugjald vegna lóðarinnar til sveitarsjóðs Garðahrepps, alls 196.856 krónur. Krafðist hann þess, að sú upphæð yrði dregin frá uppboðsverðinu, en hann fengi síðan útgefið uppboðsafsál fyrir lóðinni gegn greiðslu á helmingi eftirstöðva kaupverðs auk uppboðskostnaðar. Uppboðshaldari gekk eftir frekari greiðslu á uppboðsverði í október 1971. S krafðist þá aðallega riftunar á uppboðskaupum D vegna dráttar á greiðslu uppboðsverðs, en til vara, að D greiddi allt uppboðsverðið, sem síðan yrði afhent skiptaráðanda í Reykjavík. Talið, að dráttur sá, sem varð á greiðslu uppboðsandvirðis, varðaði eigi riftun uppboðskaupa, eins og á stóð. Hins vegar þóttu eigi fram kominn af hálfu D haldkvæm rök fyrir því, að hann fengi uppboðsafsál gegn greiðslu á helmingi uppboðsandvirðisins, þegar frá hefðu verið dregnar áðurgreindar 196.856 krónur, er hann taldi sig hafa greitt vegna lóðarinnar .....

73

Kaupfélagið A varð gjaldprotá 1968. S átti þá inni nokkra fjárhæð á reikningi sínum hjá A. Krafðist hann þess, að fá upphæð þessa greidda utan skuldaraðar. Væri um að ræða andvirði sláturfjárafurða, sem A hefði tekið að sér að selja fyrir hann í umboðssölu. Til vara krafðist S þess, að krafa sín yrði tekin til greina sem forgangskrafa í protabú A samkvæmt 83. gr. skiptalaga, þar sem skoða mætti kröfuna sem hluta af launum hans sem bónda. Inneign S hjá A var talin vera verðbætur vegna landbúnaðarafurða, sem S hefði lagt inn í A á árunum 1966 og 1967, og A hafði selt. A hafði ekki haldið þessum vörum sérgreindum, eftir að þær höfðu verið vegnar og metnar, enda ekki talið, að það hafi verið skylt. Var því ekki talið, að S hefði verið eigandi afurðanna, er A seldi þær, og gat S því ekki krafist þess að fá andvirði þeirra greitt utan skuldaraðar, úr protabúi A. Ekki var heldur talið, að krafa hans stafaði af fjárvörslu samkvæmt a lið 83. gr. laga nr. 3/1878 og eigi varð henni jafnað til launakröfu samkvæmt 5. tl. b liðs sömu gr. Var krafan því ekki heldur tekin til greina sem forgangskrafa

418

|                             |               |
|-----------------------------|---------------|
| Sjá gjaldþrot, uppboð ..... | 464, 907, 914 |
|-----------------------------|---------------|

*Skiptaréttur.*

|                                 |     |
|---------------------------------|-----|
| Sjá dómsvald skiptaréttar ..... | 929 |
|---------------------------------|-----|

*Skírlífisbrot.**Skjalafölsun.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| S komst yfir tékkhefti frá V-banka, er kona nokkur átti. Hann hugðist greiða hótélreikning með tékka úr þessu tékkhefti. Ritaði hann tékkann með fölsuðu nafni og ábektu með sama nafni. Atferli S varðaði hann refsingu samkv. 1. mgr. 155. gr. alm. hegningarlaga ..... | 426 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Skólar.**Skuldajöfnuður.*

|                  |     |
|------------------|-----|
| Sjá lögtak ..... | 955 |
|------------------|-----|

*Skuldamál.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Sjá og samningar, fasteignakaup, lausafjárkaup, kaupgjald. Árið 1966 samdi S við R í Danmörku um kaup á efni í verbúðarhús og smíði þess. R taldi, að S hefði eigi staðið full skil á kaupverði og sótti S til greiðslu á eftirstöðvunum. Ekki var sótt þing af hálfu S í héraði, og var málið dæmt eftir framlögðum skjölum og skilríkjum skv. 118. gr. laga nr. 85/1936. Voru kröfur R teknar til greina að fullu. S áfrýjaði dóminum, en þar sem hann hafði eigi sótt þing í héraði, stóðu ákvæði 45. gr. laga 75/1973 því í vegi að málsástæður hans yrðu teknar til greina í Hæstarétti. Héraðsdómurinn var því staðfestur .....                 | 158      |
| Sumarið 1969 seldi H Á 309 kg af nýjum laxi. Hinn 15. september um haustið greiddi Á H 49.675 krónur fyrir laxinn. Taldi Á, að samið hefði verið um ákveðið verð, og að framangreind greiðsla hefði verið fullnaðargreiðsla. H taldi, að Á hefði lofað að greiða ekki lægra verð en kaupfélagið í héraðinu mundi greiða, en samkvæmt verðlagi þess hefði verðið á laxinum átt að vera 78.294 krónur. Krafðist H greiðslu á mismuninum. Eigi þótti sannað, að samið hefði verið um annað verð en það, sem H fékk greitt haustið 1969 og kvittaði fyrir athugasemdalaust, enda studdu framburðir nokkurra viðsemjenda Á málstað Á, sem var sýknuð ..... | 242      |
| Skuldamál út af samningi um túnristu, sjá samningar .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 251      |
| Um skuldamál vegna uppgjors á íbúðum í byggingarsamvinnufélögum, sjá það orð .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 311, 777 |



Frá hausti 1967 til vors 1968 seldi V í Noregi S í Reykjavík ýmislegt efni til smíða á strætisvögnum fyrir 1.200.000 krónur norskar. Samkvæmt ódagsettum samningi eða samningsuppkasti milli málsaðila skyldu allar vörurnar afhendast „gegn fyrirfram umsömdu verði“. Hugsanlegar breytingar á verði áttu að tilkynnast skriflega. Innheimta skyldi vera „sjálfvirk með tilvísun til banka, sem samið hefur verið um“. Þá sagði, að „samstæður“ skyldu vera „staðgreiddar eða með samþykktum víxlum“ og skyldi vera nánar samið um til hve langs tíma þær væru. S greiddi eitthvað af vörunum með víxlum og reiknaði V forvexti og bankakostnað af víxlum þessum S til skuldar. Einnig krafði V S um útflutningstryggingariðgjald. Alls námu kröfur V á hendur S 69.164.71 norskum krónum. Meðal gagna máls var bréf frá V til S 1. desember 1967, þar sem V óskaði eftir greiðslu á 40.857 norskum krónum. Þar af nam vaxta- og bankakostnaður 31.584 krónum, 7.395 krónur voru iðgjald af útflutningstryggingu, 1.878 krónur voru ferðakostnaður, en frá þeirri kröfu féll V. Í janúar 1968 komu tveir menn frá V til Reykjavíkur til viðræðna um viðskipti aðilanna. Kveðast þeir hafa átt fund með framkvæmdastjóra S hinn 19. janúar, og hafi hann lofað greiðslu á framangreindri fjárhæð. Þeir hafi samið skýrslu um viðræðurnar og sent S hana 23. eða 24. janúar. Í skýrslu þessari, sem er ódagsett, segir varðandi framangreinda fjárhæð: „Sjekk bliver sent fra S . . . etter egen avtale med banken. Ved senere forfald af discontoen må V. bank sende nota på omkostninger til S . . . bank“. Af hálfu S var því neitað, að skýrsla þessi hefði borist. Með bréfi 1. febrúar 1968 krafði V S um áðurnefnda fjárhæð og gerði grein fyrir kröfu sinni um iðgjald af útflutningstryggingu. V krafðist enn greiðslu með bréfi 16. maí 1968 og loks með bréfi 6. ágúst 1968. Hótaði V þá sérstökum innheimtuaðgerðum. Því bréfi svaraði S 16. ágúst og kvaðst hvorki minnst samkomulags né viðræðna um þessa kröfu. V svaraði bréfi þessu 20. ágúst og krafðist enn greiðslu. Í bréfi þessu er sérstaklega tekið fram, að S sé ósamþykkur iðgjaldinu vegna útflutningstryggingar og gerð nánari grein fyrir þeirri kröfu. Framkvæmdastjóri S, sem hafði staðið í samningum af hálfu S og undirritað bréfið 16. ágúst, lést í ágústmánuði 1970 og hafði þá eigi gefið skýrslu í málinu. Talið, að með hliðsjón af skýrslu sendimanna V, sem þeir höfðu staðfest fyrir dómi, svo og því hversu seint S andmælti kröfu V, yrði að leggja til grundvallar, að S hefði samþykkt að greiða vaxta- og bankakostnað þann, sem að framan greinir, alls 31.584 norskar krónur.

Var S því dæmt til að greiða V þá fjárhæð. Hins vegar þótti ljóst af bréfum V 1. febrúar og 20. ágúst 1968, að S hefði aldrei samþykkt að greiða iðgjaldið af útflutnings-tryggingunni, og var sú krafa því eigi tekin til greina. S var ennfremur sýknað af kröfu V um annan banka- og vaxtakostnað, þar sem V hefði ekki uppfyllt það skilyrði, sem það taldi sjálft, að S hefði sett fyrir greiðslu, að V sendi innheimtukröfur vegna þess um hendur banka hér á landi ..... 500

*Spjöll á mannvirkjum.*

*Stefnur, stefnubirting.*

*Stjórnarskrá, stjórnskipun.*

#### *Stjórnssýsla.*

Hinn 22. júlí 1969 var stofnað í Reykjavík félag, er hlaut nafnið Hundavinafélagið. Tilgangur þess var m. a. að stuðla að því, að hundahald yrði leyft í þéttbýli, og að settar yrðu reglur um hundahald af hálfu hins opinbera. Félagið fór þess á leit við borgarstjórn, að hún heimilaði hundahald í Reykjavík. Borgarráð leitaði umsagnar heilbrigðisráðs, lögreglustjóra og Dýraverndunarfélags Reykjavíkur og gerði síðan ályktun um málið. Gekk ályktun þessi í þá átt, að breyta ekki reglum um hundahald, en gefa eigendum hunda frest til að hætta hundahaldi. Ályktunin var lögð fyrir borgarstjórn og samþykkt þar með 14 atkvæðum gegn 1. Hundavinafélagið itrekaði beiðni sína í bréfi 14. ágúst 1971, en beiðninni var synjað. Hinn 31. janúar 1972 sendi Á, varaformaður Hundavinafélagsins, borgarstjóra umsókn um að fá að hafa hund á heimili sínu í Reykjavík. Hann fékk synjun með vísan til reglugerðar 61/1924, sbr. lög 8/1924 og 161. gr. heilbrigðissamþykktar fyrir Reykjavík. Á itrekaði umsókn sína 1973, en fékk neitun. Hann höfðaði síðan mál á hendur Reykjavikurborg, heilbrigðismálaráðuneytinu og dómsmálaráðuneytinu og krafðist þess, að viðurkennt yrði með dómi, að synjun borgarstjóra um leyfi til handa Á til að mega halda hund yrði metin ólögmæt. Reisir hann sóknarástæður sínar á því m. a., að ákvæði reglug. 61/1924, sbr. og ákvæði 161. gr. heilbrigðissamþykktar fyrir Reykjavík frá 1950 svo og ákvæði 65. gr. lögreglusamþykktar Reykjavíkur frá 1930 ásamt síðari breytingum séu ógild, að því er varðar hundahald í Reykjavík, og brjóti í bága við 66. gr. stjórnarskrárinnar sbr. 8. gr. Evrópuráðssamnings um verndun

mannréttinda og mannfrelsi. Talið, að enn sé í fullu gildi bann það, sem lagt var við hundahaldi í Reykjavík með 1. gr. reglug. 61/1924 og 65. gr. lögreglusamb. Reykjavíkur, sem höfðu lagastoð í 1. gr. laga 8/1924, en nú 1. gr. laga 7/1953. Ekki var fallist á þá röksemd, að ákvæðin væru fallin úr gildi vegna þess, að ekki hefði verið framfylgt banni því, sem þau leggja við hundahaldi. Þá var ekki talið, að ákvæði þessi brytu í bága við 66. gr. stjórnarskrárinnar né 8. gr. fyrrnefnds Evrópusáttmála, sem raunar hefði ekki öðlast lagagildi hér á landi. Samkvæmt því var talið, að borgarstjóra hefði hvorki verið skylt né heimilt að veita Á undanþágu til að halda hund á heimili sínu. Ekki var talinn neinn lagagrundvöllur til að gera kröfur á hendur heilbrigðisráðherra eða dómsmálaráðherra í máli þessu .....

601

### Söluskattur.

#### Sönnun.

- Sjá vinnusamningar ..... 195
- Þrátt fyrir neitun E, þótti sannað með framburði margra vitna, að hann hefði sparkað í bifreið og valdið spjöllum á henni. Refsað samkv. 1. mgr. 257. gr. alm. hegningarlaga. Sjá eignarspjöll ..... 337
- Sönnur í þjófnaðarmáli, sjá *þjófnað* ..... 337
- S, íslenskur aðili, og V, norskur áttu verslunarskipti saman. Sannað þótti með skýrslu tveggja umboðsmanna V, er áttu viðræður við S hér á landi, að S hefði samþykkt að greiða tiltekinn vaxta- og bankakostnað. Ljóst þótti af sömu skýrslu, að S hefði eigi gengist undir að greiða tiltekið iðgjald. Var mál dæmt á þessum grundvelli, en S lést, áður en hann gat gefið skýrslu í málinu ..... 500
- Í máli milli G og S, er höfðu gert sameiginlegt tilboð í verk, voru verkþættir hvors um sig sjálfstæðir, en verkþáttur G var mun meiri en verkþáttur S. Samkvæmt uppgeri því, er lagt var til grundvallar, var gróði í verkþætti G tæpar 350 þúsund krónur, en rúmlega 140 þúsund króna tap á verkþætti S. G og S höfðu fengið bankaábyrgð fyrir efndum á skuldbindingum sínum og báðir lagt fram veð fyrir henni. Ljóst þótti, að ábyrgð beggja hafði verið sú sama gagnvart verkkaupa, og áhætta beggja hefði verið jöfn. G, sem hélt því fram, að hvor þeirra um sig hefði átt að bera tap eða gróða af sínum verkþætti, þótti ekki hafa sannað, að svo hefði verið um samið né, að slík skipting taps eða gróða byggðist á venju, þegar eins stæði á og í skiptum þeirra. Varð því niðurstaða sú, að ágóði sá,

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| sem orðið hafði á verkinu í heild, skyldi skiptast að jöfnu milli G og S .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 675 |
| Í máli út af uppgjöri á íbúð A, félagsmanns hjá byggingarsamvinnufélagi, B, véfengdi A reikning B yfir byggingarkostnað. Hann var byggður á endurskoðuðu bókhaldi B, og hafði A ekki hnekkst reikningnum með álitni dómkvaddra manna eða á annan hátt. Var því dómur byggður á honum. Meirihluti manna í byggingarflokki þeim, sem A var í hjá B, samþykkti tiltekin útgjöld, og þótti ósannað, að sú samþykkt hafi eigi verið fengin með eðlilegum hætti ..... | 311 |
| Í máli milli L, byggingarsamvinnufélags, og P, félagsmanns, út af kostnaðarverði íbúðar, var lögð til grundvallar matsgerð dómkvaddra manna, er endurskoðuðu reikningsskil og kváðu á um, hvort eðlileg hefði verið skipting rekstrarútgjalda á íbúðina .....                                                                                                                                                                                                   | 777 |
| Í máli út af váttryggingarbótum bifreiðar þótti breyta sönnun fyrir því, að S, ökumaður, hefði valdið slysi „í ölaði“, sbr. 20. gr. laga 20/1954, en blóðsýni, sem honum var tekið um 6 klst. eftir slys, sýndi 0,37‰ áfengismagn. Vitni, er sáu S eftir slys, töldu sig ekki hafa séð áfengisáhrif á honum .....                                                                                                                                               | 713 |

*Tekjuskattur. Sjá skattar.*

*Tékkamisferli. Sjá og fjársvik.*

S gerðist sekur um þessi brot:

1. S hafði ávisunarreikning á L-banka. Gaf hann í nóv. og des. 1972 út til handhafa 12 tékka á reikninginn, og reyndist ekki innstæða fyrir neinum þeirra, er þeim var framvísað í banka. Kvaðst S hafa legið í óreglu og ekki fylgst með reikningsstöðunni. Með útgáfu og notkun tékka þessara var S refsað í héraðsdómi samkv. 248. gr. alm. hegningarlaga. Í dómi Hæstaréttar var dæmt, að útgáfa og notkun 8 af þessum tékkum í viðskiptum varðaði S refsingu samkv. 248. gr. alm. hegningarlaga, en notkun og útgáfa 4 tékka varðaði refsingu samkv. 261. gr. alm. hegningarlaga. Var mál flutt svo fyrir Hæstarétti, að brot gæti varðað við 261. gr., þótt þess ákvæðis væri eigi getið í ákæruskjali, sbr. 118. gr., 3. mgr., laga nr. 74/1974.

2. Í nóv. 1972 komst S yfir tékkhefti, er kona nokkur átti við V-banka. Gaf hann út alls 7 tékka úr tékkhefti þessu, er hann undirritaði sjálfur og valdi númer af handahófi. Tékkana notaði S í viðskiptum. Reyndist engin innstæða fyrir hendi. Var notkun tékkanna talin varða við 248. gr. alm. hegningarlaga.

3. Í nóv. 1972 hugðist S greiða hótélreikning með tékka

að fjárhæð 3.000 kr., og var tékkinn úr tékkhefti, er greinir í 2 að framan. S ritaði tékkann, falsaði nafn útgefanda og ábækti hann með sama nafni. S var refsað fyrir þetta atferli samkv. 155. gr. alm. hegningarlaga.

Refsing S fyrir atferli samkv. 1-3 var ákveðin 8 mán. fangelsi með vísan til 77. gr. alm. hegningarlaga. Hann var og dæmdur til greiðslu skaðabóta ..... 426

#### *Tilboð.*

G og S gerðu sameiginlega tilboð í verk, og var tilboð samþykkt. Verkpættir þeirra voru sjálfstæðir og var verkþáttur G mun meiri en verkþáttur S. Samkvæmt uppgjöri því, er lagt var til grundvallar, var gróði á verkþætti G tæpar 350 þúsund krónur, en rúmlega 140 þúsund króna tap á verkþætti S. G og S höfðu fengið bankaábyrgð fyrir efndum á skuldbindingum sínum og báðir lagt fram veð gagnvart henni. Ljóst þótti, að ábyrgð beggja hafði verið sú sama gagnvart verkkaupa, og áhætta beggja hefði verið jöfn. G, sem hélt því fram, að hvor þeirra um sig hefði átt að bera tap eða gróða af sínum verkþætti, þótti ekki hafa sannað, að svo hefði verið um samið né, að slík skipting taps eða gróða byggðist á venju, þegar eins stæði á og í skiptum þeirra. Varð því niðurstaða sú, að ágóði sá sem orðið hafði á verkinu í heild, skyldi skiptast að jöfnu milli G og S ..... 675

#### *Tilraun.*

R lögreglumaður handtók E, sem sannur varð að innbroti í lyfjabúð. Var E tekinn að róta til í lyfjavörum, er hann var handtekinn, en eigi hafði hann slegið eign sinni á neinn hlut. E var refsað samkv. 244., sbr. 20. gr. alm. hegningarlaga ..... 337

#### *Togveiðar.*

#### *Tollar.*

#### *Tollgæsla.*

J flugfreyja kom með flugvél til Keflavíkurflugvallar frá útlöndum. Tollgæsluyfirvöld ákváðu, að framkvæmd skyldi leit á öllum flugfreyjum, er komu með flugvélinni. J mótmælti leit nema að undangengnum dómsúrskurði. Lögreglustjóri tjáði J, að hann mundi fyrirskipa leit án úrskurðar með vísan til 12. og 14. gr. laga nr. 59/1969. Síðan var leitin framkvæmd. J kærði synjun lögreglustjóra um að kveða upp úrskurð. Ákvörðun lögreglustjóra um leit talin yfir-

|                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| valdsákvörðun, sem ekki yrði borin undir Hæstarétt og var málinu vísað frá Hæstarétti ..... | 221 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Tolllagabrot.**Tómlæti.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| V rafvirki sótti B verktaka m. a. um greiðslu á kaupum fyrir 2 eftirvinnustundir. Talið, að kvörtun vegna þessa hafi komið of seint fram, og var B því sýknaður .....                                                                                                                                                                                 | 145 |
| Börn S, sem nutu samningsmæltis forkaupsréttar um jörð, er S seldi H, höfðuðu mál til riftunar á sölugerningi um jörðina frá H til J. Afsali til J var þinglýst 4. des. 1969, en riftunarmál var þingfest 22. sept. 1970. Riftun var boðuð með bréfi barnanna til J í febrúar 1970. Stefnendur þóttu eigi hafa glatað rétti sínum fyrir tómlæti ..... | 973 |

*Traustnám.**Umboð.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| G vistaðist á dvalarheimilinu H, í júlí 1969. Af hálfu S, sem rak H, var því haldið fram, að Á, umboðsmaður G, hafi tjáð forráðamönnum S, að G hygðist gefa einhverri af stofnunum S peningagjöf að fjárhæð 200 þúsund krónur. Síðan hafi Á afhent peningana og fengið í hendur gjafa-bréf, eins konar kvittun fyrir þeim, 3 dögum áður en G vistaðist á H. Hafi þessi gjöf greitt fyrir því, að G fékk vist á dvalarheimilinu. Af hálfu G var því haldið fram, að hann hafi talið, að fjárhæðin hafi átt að vera fyrirframgreiðsla upp í vistgjöld. Á hafi ekki haft neina heimild til að gefa fjárhæðina, enda hafi það aldrei borið á góma milli þeirra. Á taldi G hafa veitt sér heimild til að ráðstafa fénu eins og hann gerði. G höfðaði mál 1972 á hendur S og krafðist endurgreiðslu fjárins. Talið ósannað, að fyrirvars-mönnum S hafi mátt vera ljóst, að Á hefði ekki haft heimild G til ráðstöfunar fjárins. Samkvæmt því og þar sem ekki varð á það fallist, að ráðstöfun þessa bæri að meta ógilda samkvæmt 32. gr. laga nr. 7/1936, var S sýknað af kröfu G ..... | 532 |
| K áfrýjaði fjárnámssgerð. Grundvöllur fjárnámssgerðarinnar var dómsátt. K hélt því fram fyrir Hæstarétti, að lögfræðingur sá, sem undirritað hefði sáttina fyrir hans hönd, hefði ekki haft umboð til þess. Væri sáttin því eigi bindandi fyrir sig. K var sjálfur viðstaddur fjárnámssgerðina og lýsti þar yfir því, að sáttin hefði verið gerð í sínu umboði, en án sinnar vitundar. Þar sem þessari yfirlýsingu K um, að sáttin hefði verið gerð í umboði hans, hafði ekki verið hnekkt,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |     |

- var hún lögð til grundvallar dómi í málinu, sbr. og 45. gr. laga nr. 75/1973. Fjárnámsgerðin því staðfest ..... 629
- K áfrýjaði fjárnámsgerð. Grundvöllur fjárnámsgerðarinnar var dómsátt, sem lögmaður K hafði undirritað fyrir hans hönd. K krafðist þess, að fjárnámsgerðin yrði felld úr gildi, þar sem lögmann þann, sem sáttina gerði fyrir hann, hefði skort umboð til þess. Þegar fjárnámsgerðin fór fram, var sótt þing af hálfu K, en ekki var þessari málsástæðu þá hreyft í fógetaréttinum. Kom hún því eigi til álitu í Hæstarétti, sbr. 45. gr. laga nr. 75/1975 ..... 632, 634, 636, 638

### Umferðarlög.

- G, 17 ára, ók ölvaður bifreið, sem hann tók að ófrjálsu. Hann var eigi sóttur til saka fyrir brot á áfengislögum. Hann gekkst við áfengisneyslu og að hafa kennt áfengisáhrifa við aksturinn. Í blóðsýni reyndist vera 0,73‰ áfengismagn. Refsað skv. 259. gr. alm. hgl., sbr. lög 20/1956, og 2. mgr. sbr. 3. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga. Hann hafði eigi áður sætt refsingu. Refsing með vísan til 77. gr. alm. hgl. 15 daga varðhald, sem dæmt var skilorðsbundið með vísan til ungs aldurs ákærða. Hann var sviptur ökuleyfi í 1 ár ..... 45
- Við töku blóðs úr S, sem ók bifreið og var grunaður um ölvun, urðu lækni þau mistök, að hann notaði brennsluspíritus til að strjúka af handlegg S fyrir blóðtökuna. Þótti það rýra svo gildi rannsóknar, er sýndi raunar 1,68‰ áfengismagn í blóði S, að eigi þótti fært að leggja hana til grundvallar. Var S því sýknaður af ákæru um brot á 20., sbr. 4. mgr. 25. gr. umferðarlaga, en brot hans var fært til 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. sömu laga. Brot hans varðaði enn fremur við 27. gr. laganna. S hafði 4 árum áður sætt sekt fyrir ölvunar-akstur. Dæmt 30 daga varðhald, og var S sviptur ökuleyfi ævilangt ..... 49
- B, sem var undir áhrifum áfengis, ók bifreið vanbúinni til aksturs. Í blóði hans fundust reducerandi efni, sem samsvöruðu 3,0‰ vínanda. Samkv. sakavottorði því, sem lagt var fram í héraði, hafði B ekki sætt refsingu áður. B var í héraðsdómi dæmdur í 10 daga varðhald skilorðsbundið og sviptur ökuleyfi í 1 ár. Fyrir Hæstarétti var leitt í ljós, að greint sakavottorð var ekki rétt, og hafði B sætt þrívégis sektum fyrir umferðarlagabrot og enn fremur verið dæmdur í 10 daga varðhald og sviptur ökuleyfi í 1 ár fyrir ölvun við akstur. B hafði fengið ökuleyfi, áður en dómur Hæstaréttar gekk. Var hann í þeim dómi dæmdur til 15 daga varðhalds og sviptur ökuleyfi ævilangt. Hann var dæmdur til að greiða verjanda sínum málsvarnarlaun,

en kostnaður af áfrýjun sakarinnar var að öðru leyti greiddur af ríkissjóði, enda féll ríkissaksóknari frá kröfum að því leyti ..... 519

Tæplega 17 ára piltur, J, ók bifreið ökuréttindalaus og undir áhrifum áfengis. Hann var aðeins sóttur til saka fyrir brot á umferðarlögum og ekki áfengislögum jafnframt. Var þess m. a. krafist, að hann yrði sviptur rétti til að öðlast ökuskirteini. Áður en dómur gekk í héraði, fékk J ökuleyfi. Var J sviptur ökuleyfi í 1 ár, enda var talið, að orðalag ákæru stæði því ekki í vegi, að slík svipting ökuleyfis yrði dæmd, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga 74/1974. Héraðsdómari ákvað á dómþingi, sem háð var eftir að dómur var sagður upp, að J skyldi halda ökuréttindum sínum, þar til dómur gengi í Hæstarétti í máli hans. Þessi ákvörðun var ekki talin geta staðist, sbr. 5. mgr. 81. gr. umferðarlaga, sem er sérákvæði, er gengur framar hinu almenna ákvæði 178. gr. laga 74/1974. J var dæmd 10 daga varðhaldsrefsing og var hún skilorðsbundin með tilliti til ungs aldurs J. J var sviptur ökuleyfi 1 ár. Tveir dómarar Hæstaréttar töldu eigi standa sakfræðileg rök til að skilorðsbinda refsinguna, sem þeir töldu hæfilega 10 daga varðhald ..... 594

Lögreglumenn stöðvuðu bifreið í Oddagötu á Akureyri, en ökumaður var grunaður um að vera undir áhrifum áfengis. Ók P lögreglumaður bifreiðinni að lögreglustöðinni á Akureyri. A var farþegi í bifreiðinni og fór með henni að lögreglustöðinni. P lagði bifreiðinni rétt við lögreglustöðina og tók straumláslykla úr henni, en A ætlaði að doka við í bifreiðinni. Skömmu síðar heyrði P, þá kominn inn á varðstofuna, að bifreiðin var gangsett, og sá hann, að A var kominn undir stýri hennar. Hjóp P þegar út ásamt öðrum lögreglumanni, Þ. Hafði A ekið bifreiðinni um það bil bil lengd aftur á bak, en þá hafði vél hennar drepíð á sér. Var ákærði að gangsetja bifreiðina á ný, þegar P og Þ komu að henni og girtu fyrir frekari akstur. Þ taldi óhugsandi, að bifreiðin hefði getað sigið aftur á bak, án þess að vélarafli hennar væri beitt, en P taldi það nær óhugsandi. Samkvæmt eiðfestum vitnisburði lögregluþjónanna beggja þótti sannað, að A hefði í umrætt sinn gangsett bifreiðina við lögregluvarðstofuna og að A hefði jafnframt ekið bifreiðinni aftur á bak um eina billengd. A var tekið blóðsýni, og reyndist 1,85‰ alkóhóls í því. Var honum dæmd refsing samkvæmt 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 og 1. mgr. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 82/1969. A sætti dómsátt 2. október 1972 fyrir brot á 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga, 1. mgr. 27. gr. og 1. og 3. mgr. 38. gr., 1. mgr. 49. gr. og 1.



- mgr. 50. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga. Var hann sviptur ökuleyfi í 10 mánuði. Brot það, sem hann var nú dæmdur fyrir, var framið 13. maí 1974. Í dómi Hæstaréttar segir, að brot það, sem ákærði sætti refsingu fyrir með dómsátt 2. október 1972, hafi ítrekunaráhrif á refsingu fyrir síðargreinda brotið, sbr. 71. gr. alm. hgl. og 3. mgr. 80. gr. umfl. nr. 40/1968. A var dæmt 15 daga varðhald og hann var sviptur ökuréttindum ævilangt frá lögbirtingu héraðsdóms að telja, sbr. 81. gr. umfl. og 24. gr. áfl. 948
- Með vætti tveggja lögreglumanna, sem höfðu fylgst með akstri B á þjóðvegi, þótti sannað, þrátt fyrir neitun hans, að hann hefði ekið með óleyfilegum hraða í tiltekið skipti. Vann hann þannig til refsingar samkvæmt 2. mgr. 50. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Gegn neitun ákærða þótti vætti vitnisins G lögreglumanns eigi nægileg sönnun þess, að B hafi ekið bifreið með óleyfilegum hraða í tiltekið annað skipti, og var ákærði sýknaður af því ákæruatriði. B hafði sætt áður þrívægis sekt fyrir umferðarlagabrot. Refsing hans nú var dæmd 5.000 króna sekt til ríkissjóðs, 2ja daga varðhald til vara ..... 952
- S vann að því ásamt fleiri mönnum að stytta arm kranabifreiðar. Bifreið var þá kyrrstæð, og hreyfill ekki í gangi. Samkv. 1. gr. umferðarlaga gat S ekki reist bótakröfu gegn eiganda bifreiðar og váttryggingarfélagi á 67. og 68. gr. þeirra laga. Sýkna ..... 1071
- D, 6 ára, varð fyrir bifreið, sem ekið var um veg í kaптúni. KP, eigandi bifreiðar, þótti vera skaðabótaskyldur gagnvart D samkv. hinni hlutlægu reglu 1. mgr. 67., sbr. 69. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Þá var tryggingarfélagi bifreiðarinnar og dæmt að greiða D hluta af tjóninu, þ. e. miðað við tryggingarfjárhæð, sbr. 2. mgr. 74. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 ..... 1105

### *Umferðarréttur.*

### *Umsýsla.*

### *Uppboð.*

Hjónin D og S fengu lögskilnað 1970. Skiptaráðandi í Reykjavík annaðist skipti á búi þeirra. Meðal eigna var byggingarlóð í Garðahreppi. Með hliðsjón af 23. gr. laga 57/1949 fól skiptaráðandi uppboðshaldaranum í Gullbringusýslu að selja lóðina á uppboði. Í uppboðsauglýsingu var þess getið, að lóðin væri seld til sameignarslita samkvæmt beiðni skiptaréttar Reykjavíkur. Uppboðið fór fram 15. júlí 1971. D varð hæstbjóðandi á 550.000 krónur. Daginn eftir greiddi

hann uppboðshaldara 100.000 krónur upp í uppboðsandvirði. D hafði greitt gatnagerðargjald og hitaveitugjald vegna lóðarinnar til sveitarsjóðs Garðahrepps alls 196.856 krónur. Krafðist hann þess, að sú upphæð yrði dregin frá uppboðsverðinu, en hann fengi síðan útgefið uppboðsafsal fyrir lóðinni gegn greiðslu á helmingi eftirstöðva kaupverðs auk uppboðskostnaðar. Uppboðshaldari gekk eftir frekari greiðslu á uppboðsverði í október 1971. S krafðist þá aðallega riftunar á uppboðskaupum D vegna dráttar á greiðslu uppboðsverðs, en til vara, að D greiddi allt uppboðsverðið, sem síðan yrði afhent skiptaráðanda í Reykjavík. Talið, að dráttur sá, sem varð á greiðslu uppboðsandvirðis, varðaði eigi riftun uppboðskaupa, eins og á stöð. Hins vegar þóttu eigi fram kominn af hálfu D haldkvæm rök fyrir því, að hann fengi uppboðsafsal gegn greiðslu á helmingi uppboðsandvirðisins, þegar frá hefðu verið dregnar áðurgreindar 196.856 krónur, er hann taldi sig hafa greitt vegna lóðarinnar .....

73

S krafðist þess, að fasteign M yrði seld á nauðungaruppboði til lúkningar skuld samkvæmt veðskuldabréfi, útgefnu af M, tryggðu með 2. veðrétti í fasteigninni. Uppboðsbeiðninni fylgdi ljósrít veðskuldabréfsins. Málið var tekið fyrir í uppboðsrétti Reykjavíkur 7. september 1971, en þá var hvorki sótt þing af hálfu uppboðsbeiðanda né uppboðspóla. Uppboðshaldari frestaði samt málinu, og var það tekið fyrir í uppboðsréttinum og því frestað nokkrum sinnum, án þess að sótt væri þing af hálfu aðila. Hinn 17. janúar 1972 var sótt þing af hálfu uppboðsbeiðanda. Var þá ákveðin sala á fasteigninni, að undangenginni auglýsingu í dagblöðum. Er málið kom fyrir 18. maí 1972, mótmælti uppboðspóli því, að uppboð færi fram, þar sem uppboðsheimild væri áfátt. Uppboðshaldari úrskurðaði, að uppboðið skyldi fara fram. Úrskurði þessum var áfrýjað til Hæstaréttar. Dæmt, að þar sem eigi var sótt þing af hálfu uppboðsbeiðanda, þegar málið var tekið fyrir í fyrsta sinni, og forföllum eigi lýst, hefði málalíbúnaður hans verið ónýtur skv. 4. gr. laga nr. 57/1949, sbr. 118, og 223. gr. laga nr. 85/1936. Hefði uppboðshaldara því borið að fella málið niður. Var hinn áfrýjaði úrskurður því felldur úr gildi og synjað um framgang uppboðsins .....

112

V lögmaður krafði F um fé. Með bréfi 9. september 1969 bað hann fógeta um, að gert væri löghald í eignum F til tryggingar kröfu sinni. Löghald þetta fór fram 18. s. m. og var lagt löghald á ýmislegt lausafé. Með stefnu birtri 23. s. m. höfðaði V mál gegn F til greiðslu á kröfunni og gekk dómur í málinu 3. október 1969. Var löghaldsgerðin staðfest og

F dæmt til að greiða V kröfuna. F greiddi kröfuna ekki og 10. desember 1970 gerði V fjárnám hjá F til tryggingar kröfu sinni í þeim eignum, sem löghald hafði verið gert í. V tók hina fjárnumdu muni úr vörslum F 27. febrúar 1970 og bað um nauðungaruppböð á þeim til fullnustu kröfu sinni hinn 13. mars 1970. Sama dag var bú F tekið til gjaldþrotaskipta. Nauðungaruppböð á hinum fjárnumdu munum fór fram 23. maí 1970, og krafðist V greiðslu á kröfu sinni af uppböðsandvirði munanna. Af hálfu þrotabús F var þessu mótmælt. Var ágreiningurinn lagður í úrskurð uppböðsréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að samkvæmt 2. gr. uppböðslaga nr. 57/1949 úrskurði uppböðshaldari öll atriði varðandi uppböð og samkvæmt 46. gr., sbr. 34. gr. nefndra laga skuli hann úthluta uppböðsandvirði. Þóttu reglur 30. gr. laga nr. 25/1929 um gjaldþrotaskipti eins og á stóð ekki vera því til fyrirstöðu, að uppböðshaldari réði ágreiningi aðila til lykta. Talið var, að þegar bú F var tekið til gjaldþrotaskipta 13. mars 1970 hefði ekki verið liðinn 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 22. gr., sbr. 19. gr. laga nr. 25/1929, en upphaf þess frests beri að miða við stefnubirtingu. Þar sem því sé hvorki haldið fram, að félagið hafi þá átt fyrir skuldum, né að V hafi haft fulla ástæðu til að ætla að svo væri, yrði að líta svo á, að sérréttindi þau, sem V öðlaðist með fjárnáminu 10. desember 1969 féllu niður. Skyldi uppböðsandvirðið því renna til þrotabús F ..... 464

*Uppsögn á starfssamningi.*

*Upptaka eigna.*

*Úrskurðir.*

|                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------|-----|
| Úrskurður stjórnar Lögmannafélags Íslands kærður til Hæstaréttar ..... | 573 |
| Hæstiréttur úrskurðar, að Læknaráð láti í té álitserð .....            | 592 |

*Útburðargerðir.*

*Útivist aðilja.*

|                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------|
| Áfrýjandi sótti eigi þing. Útivistardómur 4, 5, 81, 82, 394, 555, 556, 697, 698 |
|---------------------------------------------------------------------------------|

*Útsvör.*

*Yfirlögd.*

J flugfreyja kom með flugvél til Keflavíkurflugvallar frá út-

löndum. Tollgæsluyfirvöld ákváðu, að framkvæmd skyldi leit á öllum flugfreyjum, er komu með flugvélinni. J mót-mælti leit, nema að undangengnum dómsúrskurði. Lög-reglustjóri tjáði J, að hann mundi fyrirskipa leit án úr-skurðar með vísan til 12. og 14. gr. laga nr. 59/1969. Síðan var leitin framkvæmd. J kærði synjun lögreglustjóra um að kveða upp úrskurð. Ákvörðun lögreglustjóra um leit talin yfirvaldsákvörðun, sem ekki yrði borin undir Hæsta-rétt og var málinu vísað frá Hæstarétti ..... 221

### Vanheimild.

#### Vanreifun. Sjá og ómerking.

- Ýmissa gagna var aflað eftir uppsögu héraðsdóms, er að réttu lagi áttu að liggja fyrir héraðsdómi. Mál var vanreifað. Ómerking ..... 10
- O krafði S um greiðslu vangoldinnar húsaleigu í húsi sínu. Krafa þessi þótti mjög vanreifuð og eigi gerð nein grein, sem hald er í, fyrir kröfu þessari. Þar á meðal var eigi lýst húsnæði því, sem stefndi bjó í eða gögn lögð fram um fjárhæð húsaleigu í sambærilegu húsnæði í kaupstað, þar sem fasteignin var, á þeim tíma, sem hér var um að ræða. Kröfunni var vísað frá dómi í Hæstarétti, en í héraði var sýknað af þessari kröfu, þar sem hún þótti eigi nægilega rökstudd ..... 761
- Gagnaöflun í landamerkjamáli þótti áfátt. Ómerkt m. a. fyrir þá sök ..... 804
- Á tók bíl á leigu hjá bílaleigunni B. Ók Á út af vegi, og valt bíllinn. Sótti B Á til bóta fyrir tjón, sem varð á bifreið o. fl. Kröfur sínar reisti B eingöngu á 9. gr. leiguskilmála, þar sem kveðið var á um skyldu leigutaka til að bæta tjón á bifreið, sem hlytist m. a. fyrir vítavert gáleysi hans. Upp kom, að ákvæði þetta var ekki skráð á frumrit leigusamnings, sem lá fyrir héraðsdómi, undirritað af aðiljum. Af hálfu lögmanns Á var því haldið fram í bréfi, sem var meðal gagna máls, að Á hefði tekið bílinn á leigu án skuldbindinga af sinni hálfu, að því er varðar venjuleg og óhjákvæmileg umferðaróhöpp. Eins og hér stóð á, þótti hérð. hafa átt samkv. 114. gr. laga nr. 85/1936 að leita nánari skýringa hjá B á því, hverjar skyldur hann teldi, að Á hefði tekist á hendur við gerð leigusamnings, og innt hann eftir því sérstaklega, hvernig gert hefði verið úr garði það samningseintak, sem honum bar að fá Á í hendur, sbr. 6. gr. reglugerðar 127/1960. Þótti rétt að ómerkja héraðsdóm af þessum sökum frá og með tilteknu þinghaldi og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálag-

ingar að nýju. Málskostnaður féll niður í Hæstarétti .... 1101

*Varnarsamningur við Bandaríki Norður-Ameríku.*

*Varnarþing.*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lífeyrissjóður verkstjóra í Reykjavík höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn J s/f í Hafnarfirði til heimtu ógreidds iðgjalds til sjóðsins af launum verkstjóra, sem var starfsmaður J s/f. Af hálfu J s/f var ekki sótt þing. Eigi talið, að 80. gr. laga nr. 85/1936 né önnur varnarþingsákvæði laganna veiti heimild til að reka mál þetta fyrir bæjarþingi Reykjavíkur. Var málinu því vísað frá héraðsdómi ..... 402 |
| Sjá kærumál ..... 839                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

*Vátrygging.*

14. júní 1971 um kl. 12 á hádegi var S á ferð eftir Örlygshafnarvegi á fólksbifreið sinni af Skoda gerð. Bifreiðin var tæplega árgömul, og hafði hann keypt hana nýja á 237.319 krónur. Þrjár telpur voru með honum. Skammt frá bænnum Hvalskeri fór bifreiðin út af veginum og skemmdist svo mikið, að hún var talin ónýt. Allir, sem í bifreiðinni voru, slösuðust, og S hlaut opin beinbrot á vinstra fæti. Hann var fluttur með flugvél á sjúkrahús í Reykjavík. Kl. 1800 sama dag var honum tekið blóð og reyndist áfengismagn í blóði hans 0,37%. Vitni töldu sig hafa fundið áfengislykt af S eftir slysið, en ekki sáuust á honum einkenni ölvunar. S hafði húftryggt bifreið sína hjá tryggingafélagi, T. Kraftist hann þess, að T greiddi andvirði hennar, eins og það var á slysdegi, en það taldi hann vera 213.589 krónur eða kaupverð bifreiðarinnar að frádregnum 10%. T neitaði greiðslu, þar sem S hefði verið ölvaður við akstur, og því fyrirgert bótarétti sínum. Til vara var því haldið fram af hálfu T, að akstur S hefði verið svo stórkostlega gálaus, að hann hafi fyrir þá sök fyrirgert bótarétti sínum. Þá taldi T verðgildi bifreiðarinnar ekki hafa verið meira en 170-180 þúsund krónur. Í tryggingaskírteini því, sem S fékk hjá T, segir, að skemmdir, sem verði þegar ökumaður sé ölvaður, undir áhrifum örvunar- eða deyfilyfja eða illa fyrir kallaður á annan hátt, séu undanskildar ábyrgð. Þar var og vísað til 24. og 25. gr. umferðarlaga. Í dómi Hæstaréttar sagði, að þegar gætt væri tímalengdar frá slysinu, uns blóðsýni var tekið, megi að vísu ætla, að áfengismagn í blóði S hafi verið mun meira, er slysið varð, en þegar sýnið var tekið. Ekki hafi þó verið sýnt fram á með læknisfræðilegum gögnum, að það áfengismagn hlyti að hafa

verið svo mikið, að fullvíst verði að telja, að S hafi þá verið ölvaður, og þar sem vitni þau, sem sáu S eftir slysið, töldu sig ekki hafa séð á honum áfengisáhrif, þótti bresta sönnun fyrir því, að S hefði valdið slysinu í ölaði, sbr. 20. gr. laga nr. 20/1954. Þá þótti ekki sannað, að S hefði valdið slysinu af stórkostlegu gáleysi, en samkvæmt váttryggingarskilmálum átti S ekki rétt á bótum, er svo stóð á. Þótti T því ekki geta synjað greiðslu váttryggingarfjár af þessum ástæðum. Loks þótti bótafjárhæð S ekki óeðlileg miðað við 1. mgr. 37. gr. laga nr. 20/1954 og henni hafði eigi verið hnekkt af T. Var T því dæmt til að greiða S þá fjárhæð. Héraðsdómariinn hafði endurupptekið mál þetta með vísan til 120. gr. laga nr. 85/1936 og þess, að honum sýndist rétt að kveðja til sérfróða meðdómendur. Einn dómara Hæstaréttar taldi endurupptöku þegar dómtekens máls af þessum ástæðum ekki hafa stoð í 120. gr. auk þess, sem ekki hefði verið þörf á, að héraðsdómur færi með málið og dæmdi það skv. 3. tl. 200. gr. laga nr. 85/1936. Gerði hann sératkvæði og taldi að ómerkja bæri héraðsdóminn af þessum sökum ..... 713

*Veðréttindi.*

*Veðskuldabréf.*

*Vegir.*

S átti stóra kranabifreið með tveim afturöxlum. Tvöfaldir hjólbardar voru báðum megin á báðum afturöxlunum. Kranabómunni var stjórnað úr sérstöku húsi aftur á grind bifreiðarinnar og var lyftubúnaður knúinn með sjálfstæðu vélaraflí, óháðu vélaraflí bifreiðarinnar. Bifreiðin var óskrásett. S leigði Vita- og hafnamálastjórninni bifreið þessa til afnota við framkvæmdir í Rifshöfn vorið 1967. Af því tilefni var fengið leyfi hjá Vegagerð ríkisins til að aka bifreiðinni frá Reykjavík vestur að Rífi. Í leyfinu var tekið fram, að heildarþungi hennar mætti ekki vera yfir 30 tonn og mesta breidd 2,74 m. Bifreiðaeftirlit ríkisins veitti og leyfi til akstursins. Áður en lagt var af stað, var bifreiðin vegin. Reyndist hún vera 23.150 kg. Hafði kranabóman þá verið tekin af, en hún var flutt á sérstökum vagni vestur. Þungi á framöxli reyndist vera 3.190 kg og snéri þá mótvægi kranabómunnar aftur. Áður en lagt var af stað frá Reykjavík, athugaði lögreglan bifreiðina og taldi ekkert til fyrirstöðu um ferðina. Ekki var aflað heimildar til ferðarinnar frá lögregluyfirvöldum, nema í Reykjavík. Ökumaður kranabifreiðarinnar kvaðst áður hafa ekið bif-

reiðinni m. a. austur á Hvolsvöll og hafa verið kunnugur leiðinni vestur. Hann var einn í bifreiðinni. Bifreið, sem dró tengivagn þann, sem kranabóman var á, var ekið á eftir kranabifreiðinni. Í henni voru ökumaður hennar og annar maður. Undir Hafnarfjalli var stansað og tveir hjólbarðar, sem höfðu sprungið, teknir undan kranabifreiðinni. Voru það ytri hjólbarði á miðöxli hægra megin og ytri hjólbarði á aftasta öxli vinstra megin. Áður en lagt var af stað aftur, var kranahúsinu snúið þannig, að mótvægið snéri fram. Var það gert til að létta bifreiðina að aftan. Bar síðan ekki til tíðinda, fyrr en kom að eystri brúnni yfir síkið hjá Ferjukoti. Ökumaður kranabifreiðarinnar kvaðst hafa ekið hægt yfir brúna, en um leið og afturhjólin hafi sleppt brúnni, hafi bifreiðin byrjað að siga hægra megin. Hafi það ekki skipt neinum togum, að bifreiðin steyptist út af veginum hægra megin og á hvolf utan við vegkantinn, sem var um þriggja metra hár. Fór bifreiðin að nokkru leyti á kaf í síkið, og komst ökumaður naumlega út úr henni. Ekki kvaðst ökumaðurinn hafa séð neitt athugavert við brúna eða veginn við hana áður en en óhappið varð. Dómkvaddir menn skoðuðu vettvang. Segir í skýrslu þeirra, að vegurinn á milli síkisbrúnna hafi sigið smátt og smátt og því verið bætt ofan á hann nokkrum sinnum. Síðast hafi vegurinn verið hækkaður um 40 til 60 cm um mánaðamótin maí-júní þá um vorið, en áður hafi hann verið talsvert lægri en gólf brúnna. Næst eystri brúnni var vegurinn aðeins 3,0 til 3,15 m á breidd milli vegbrúna. Vegurinn hafði ekki verið þjappaður að öðru leyti en því, að brautir höfðu troðist undan hjólum ökutækja. Út við vegbrúnir og um miðju, þar sem þjöppunar frá umferð hafði ekki gætt, var vegurinn mjög laus, og létu vegkantarnir auðveldlega undan fæti, þegar á þá var stigið. Rétt austan við eystri síkisbrúna var aðvörunarmerkið A 8, sem táknar, að vegur þrengist. Dómkvaddir matsmenn gerðu ýmsar athuganir og mælingar á kranabifreiðinni eftir að óhappið varð. Samkvæmt niðurstöðum þeirra var heildarþungi bifreiðarinnar 22.800 kg. Þungi á framöxli, er mótvægi snýr aftur, var 2.850 kg., en er mótvægi snýr fram, 10.050 kg. Þyngdarpunktur bifreiðarinnar færðist fram um 1,42 m, ef mótvæginu var snúið fram. Utanmál hjólbarða á afturöxlum var 2,7 m. S krafðist bóta úr hendi Vegagerðarinnar og ríkissjóðs vegna skemmda þeirra. Sem urðu á kranabifreiðinni. Byggði félagið kröfu sína á því, að í ljós væri leitt, að ástand vegarins og burðarþol á slysstað hefði verið allsendis ófullnægjandi, og ekkert hefði verið gert til að vara við þessu ástandi

vegarins. Talið, að kranabifreiðin hafi verið breiðari og þyngri en gert er ráð fyrir um ökutæki, sem ekið er á þeim vegum, er leiðin lá um. Hafi því hvílt sérstök varfærnis-skylda á ökumanninum og ökutækið orðið að vera í fullkomnu lagi. Sterkar líkur voru taldar leiddar að því, að þungi á framöxli hafi orðið óhæfilega mikill og stýris-hæfni ökutækisins skerst við það, að mótvæginu var snúið fram. Hafi því verið mjög varhugavert að aka því eftir þeim ökuleiðum, sem fyrirhugaðar voru. Við þessar aðstæður hafi akstur ökutækisins verið algerlega á ábyrgð S, og þótt í ljós væri leitt, að ástand vegarins hefði ekki verið í samræmi við fyllstu verkfræðilegar kröfur, bæri að sýkna stefndu, Vegagerðina og ríkissjóð, af kröfum S. .... 542

S ók bifreið sinni í janúar 1973 eftir Suðurlandsvegi austur í Landeyjar í Rangárvallasýslu að kveldi til. Var myrkur á og nokkur ísing á veginum. Um kl. 23.30 veitti S athygli viðvörðunarskilti um vegavinnu, en þá var ferð bifreiðarinnar eftir ágiskun hans 50-60 km/klst. Hægði hann þá ferðina. Skyndilega sá S ræsi þvert yfir veginn, sem grafið hafði af völdum vatnsrennslis. Steypist bifreiðin umsvifalaust, án þess að tækist að stöðva hana, niður í ræsið og rakst á ræsisbakkann hinum megin. Við þetta skemmdist bifreiðin mikið og varð óökuhæf. S fékk högg á andlitið og nokkurn áverka á nef, en farþegi í aftursæti fékk áverka á andlit og brjóst. Samkvæmt könnun lögreglu hagsaði svo til á slysstað, að vatn hafði runnið yfir malarvegin og myndað þrjá skurði með smáhöftum á milli þvert yfir veginn. Skurðurinn í miðið var dýpstur, um 50-60 cm á dýpt, en í þeim skurði hafði bifreiðin staðnæmst. Sá skurður var um 2 metra á lengd og þvert yfir veginn. Aðvörðunarskilti um vegavinnu (A-9) stóð við veginn hægra megin, ef miðað er við akstursstefnu bifreiðarinnar, nálægt 50 metrum frá hvarfinu. Skömmu áður en slys þetta varð hafði runnið úr veginum á sama stað, en við þá vegaskemmd hafði verið gert, og aðvörðunarskiltið hafði staðið við veginn frá því sú viðgerð fór fram. Lögreglumaður taldi, að útilokað hefði verið að aka yfir umrætt hvarf á venjulegri fólksbifreið á þeim tíma, sem slysið varð. Hemla-för bifreiðar voru 10 metrar.

S höfðaði mál á hendur Vegagerð ríkisins og trygginga-félagi bifreiðarinnar, A, er hann hafði húftryggt bifreið sína hjá. Kröfu sína á hendur V reisti stefnandi á því, að slysið stafaði af stórkostlegu gáleysi af hálfu starfsmanna V, og var vísað til 65. gr. laga nr. 23/1970. Í héraðsdómi er tekið fram, að enda þótt kröfur S á hendur V og A séu ekki byggðar á sömu lagaákvæðum og lagasjónarmiðum,



þá sé rót krafanna hin sama, þ. e. a. s. einn og sami tjónsatburðurinn. Þótti ekki efni til að vísa málinu frá dómi ex officio af þeim sökum, en frávisunarkrafa var ekki höfð uppi í málinu. Í héraðsdómi er bent á, að vegarslóði hafi verið fram hjá hvarfi því á veginum, sem S lenti ofan í, og jafnframt að aðvörunarskilti A-9 var hægra megin í akstursstefnu bifreiðar, u. þ. b. 50 m frá hvarfinu, þegar slysið varð. Þegar gætt var að varúðarráðstöfunum af hálfu vegagerðarmanna, og svo þess, að vitað var að mikil umferð var um veginn á þeim tíma, þegar S ók bifreið sinni, engin óhöpp höfðu hent bifreiðar, svo að vitað sé, og engin kvörtun hafði borist til vegaverkstjóra um, að vegurinn væri hættulegur umferð og einnig að vegfarendur gátu búist við spillingu vegna rigningartíðar, þá varð að telja, að starfsmenn stefnda V hafi ekki sýnt af sér þá óvarkárni, sem felld geti skaðabótaábyrgð á slysi þessu á V, sbr. og 2. mgr. 65. gr. vegalaga nr. 23/1970. Var V sýknuð af kröfum S í héraðsdómi, en málskostnaður þeirra í milli látinn falla niður. Í dómi Hæstaréttar segir, að eigi verði talið, að starfsmenn V hafi sýnt af sér slíka óvarkárni að baki V bótaskyldu gagnvart S samkvæmt 2. mgr. 65. gr. vegalaga 23/1970, nú vegalaga 66/1975. Var úrlausn héraðsdóms staðfest. S var dæmt að greiða V málskostnað fyrir Hæstarétti.

Málssókn S á hendur A var á því reist, að í váttryggingarskilmálum sagði svo um bótaskyldu félagsins, að félagið bætti „skemmdir á ökutækinu sjálfu af eldingu, eldsvoða og sprengingum, sem stafi af honum, árekstri, áakstri, veltu og hrapi eða af því að ökutækinu er stolið eða rænt svo og af flutningsslysi . . .“ Fallist var á, að A bæri að bæta S tjón hans samkv. þessum skilmálum, enda varð eigi talið, að ábyrgðarfyrirvarar í váttryggingarskilmálunum firri A þeirri skyldu. Í skilmálunum var það ákvæði, að af sérhverju tjóni, sem verða kann á bifreiðinni, beri eigandi sjálfsábyrgð, er nemi 10.000 krónum. Bar að draga upphæð þessa frá fjárhæðum þeim, sem A bar ella að greiða S. A var dæmt að greiða S málskostnað bæði í héraði og fyrir Hæstarétti . . . . .

933

*Veidiréttindi.*

*Veikindadagar.*

*Venjuréttur.*

*Verðlagsbrot.*

*Verðstöðvun.**Verðtrygging.*

Í kaupsamningi um fasteign, sem J h/f skuldbatt sig til að reisa og selja A, var eftirfarandi ákvæði: „Verði um breytingu á verðlagi að ræða, meðan á byggingaframkvæmdum stendur, áskilur seljandi sér rétt til endurskoðunar söluverðsins við afhendingu, og samþykkir kaupandi, að sannaðar hækkanir á vinnu og vörum hætist við söluverðið miðað við það verðlag, sem gildir við undirskrift.“ J h/f krafði A um hækkun söluverðs í samræmi við hækkun á byggingavísitölu á byggingartímabilinu, en þá hækkun taldi J h/f nema 12.71%. Í dómi Hæstaréttar segir, að sýnt sé, að í málinu sé hækkun söluverðs reiknuð með allt öðrum hætti en í kaupsamningnum segir. Þótti með öllu ósannað, hverju hækkun á söluverði hússins næmi, ef fylgt væri fyrirmælum kaupsamningsins. Síðan segir: „Verður því skuldajafnaðarkröfu aðaláfrýjanda (þ. e. J h/f) ekki sinnt, án þess að til úrlausnar komi, hvort þetta ákvæði samningsins fari í bága við ákvæði 1. gr. laga nr. 71/1966“. .... 850

*Verjandi í opinberum málum.**Verkkaup.**Verksamningar.*

S múrarameistari og G byggingameistari gerðu sameiginlegt tilboð í að byggja þvottastöð í Reykjavík fyrir Strætisvagna Reykjavíkur. Að loknu verki reis deila á milli S og G um það, hvernig skipta ætti tapi og gróða af verkinu. Verkpáttur G var mun meiri en verkpáttur S. Samkvæmt uppgeri því, er lagt var til grundvallar, var gróði í verkpætti G tæpar 350 þúsund krónur, en númlega 140 þúsund króna tap á verkpætti S. G og S höfðu fengið bankaábyrgð fyrir efndum á skuldbindingum sínum og báðir lagt fram veð fyrir henni. Ljóst þótti, að ábyrgð beggja hafði verið sú sama gagnvart verkkaupa, og áhætta beggja hefði verið jöfn. G, sem hélt því fram, að hvor þeirra um sig hefði átt að bera tap eða gróða af sínum verkpætti, þótti ekki hafa sannað, að svo hefði verið um samið né, að slík skipting taps eða gróða byggðist á venju, þegar eins stæði á og í skiptum þeirra. Varð því niðurstaða sú, að ágóði sá, sem orðið hafði á verkinu í heild, skyldi skiptast að jöfnu milli G og S ..... 675

*Verktaki. Sjá verksamningar.*

*Vextir. Sjá og skuldamál.*

G seldi B íbúð tilbúna undir tréverk og málningu með kaupsamningi 22. nóvember 1971. Í kaupsamningnum voru ákvæði þess efnis, að kaupandi skyldi greiða venjulega víxilvexti af þeim eftirstöðvum kaupverðs, sem ógreiddar væru við afhendingu íbúðarinnar í umsömdu ástandi. Þar var og tekið fram, að gert væri ráð fyrir, að fyrri hluti húsnæðismálastjórnarláns fengist í febrúar 1972, en síðari hluti sex mánuðum síðar. Ef dráttur yrði á þessum lánsveitingum, bæri kaupanda að greiða víxilvexti af fyrri hluta lánsins frá 1. mars 1972, en af síðara hlutanum frá 1. september 1972 og til greiðsludags. Þegar G afhenti B íbúðina og gaf honum afsal fyrir henni 10. maí 1972, var síðari hluti húsnæðismálastjórnarlánsins ógreiddur, og krafðist G vaxta af þeirri fjárhæð frá 10. maí. Héraðsdómur taldi, að skilja bæri samninginn þannig, að G ætti ekki að greiða vexti af fjárhæð, sem samsvaraði húsnæðismálastjórnarlánu fyrir en eftir 1. september 1972. Var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti .....

|                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Sjá og skuldamál .....                                                                  | 83  |
| Upphafstími vaxta í skuldamáli var miðaður við birtingu héraðsdómsstefnu í málinu ..... | 500 |
|                                                                                         | 761 |

*Viðskiptabréf.**Vinnusamningar.*

Í mars 1967 réðu B og I hljómsveitina G til starfa hjá sér í samkomuhúsinu L. Hófst samningstíminn 1. maí s. á. Allir hljómsveitarmennirnir höfðu áður gegnt hljómleikastörfum í öðrum samkomuhúsum og sögðu starfi sínu upp með mánaðarfyrirvara, áður en þeir hófu störf hjá B og I. Af hálfu hljómsveitarinnar var því haldið fram, að ráðningartíminn hefði verið 6 mánuðir frá 1. maí til 1. nóvember. Skyldi hljómsveitinni tryggð 17 stunda vinna á viku allan tímann og lágmarkskauptrygging vera 20.995 krónur á viku. Samkomuhúsinu var lokað frá 3. júlí til 3. september 1967, og starfaði hljómsveitin ekki á meðan, en hóf störf að nýju 4. september. Tveim vikum síðar, hinn 17. september, hætti hún störfum. Var sú ástæða til færð af hálfu hljómsveitarmanna, að hljómsveitinni hefðu engin laun verið greidd þann tíma, sem samkomuhúsið var lokað og aðeins greidd laun  $13\frac{1}{2}$  klukkustund á viku í september. Sótti nú hljómsveitin B og I til greiðslu launa fyrir þann tíma, sem samkomuhúsið hafði verið lokað, svo og vangreiddra launa áðurgreindar tvær vikur í september. Enn fremur skaðabætur fyrir samningsrof, er jafngiltu

20.995 krónum á viku, eftir að hljómsveitin hætti vinnu í september til 1. nóvember, að fráðregnum launum, sem hún hafði fengið á því tímabili. Enginn ágreiningur var um tímakaup það, sem hljómsveitin átti að fá, en af hálfu B og I var því mótmælt, að hljómsveitin hefði verið ráðin til 6 mánaða, svo og að henni skyldi tryggt ákveðið lágmarkskaup á viku. Þá fullyrtu B og I, að gert hefði verið ráð fyrir, að samkomuhúsinu yrði lokað um mánaðamótin júní-júlí vegna viðgerða, er eigi tækju skemmri tíma en mánuð, og hljómsveitin fengi eigi laun þann tíma. Gögn máls sýndu, að hljómsveitinni höfðu verið greidd laun fyrir 17 stundir á viku fyrstu 9 vikur ráðningartímans, hvort sem þær voru unnar eða ekki. Þegar þessa var gætt, svo og aðdraganda að ráðningu hljómsveitarinnar, þótti mega leggja til grundvallar, að þeim hefði með ráðningarsamningnum verið tryggð greiðsla fyrir minnst 17 stundir á viku samningstímann. Ósannað þótti gegn mótmælum hljómsveitarmanna, að þeir hefðu ekki átt að fá laun þann tíma, sem samkomuhúsinu var lokað. Ekki þóttu hljómsveitarmenn hafa fært sönnur á, að ráðningarsamningur þeirra hefði átt að gilda í 6 mánuði. Með hliðsjón af framburði hljómsveitarmanna svo og því, að þeir höfðu allir sagt upp starfi annars staðar, þegar ráðningarsamningur þeirra við B og I var gerður, þótti ljóst, að þeir hefðu mátt ætla, að þeim væri tryggður vinnusamningur um nokkurn tíma. Var því talið, að um samningsrof hefði verið að ræða af hálfu B og I. Þá var talið, að hljómsveitarmönnum hefði verið rétt að hætta störfum fyrirvaralaust vegna vanefnda B og I. B og I var því gert að greiða óskipt hljómsveitarmönnum laun fyrir tímabilið frá 3. júlí til 4. september, vangreidd laun frá 4. september til 17. september og bætur vegna samningsrofa, er þóttu hæfilega ákveðnar 60.000 krónur ..... 195

S réðst til starfa hjá O 1. maí 1970. Taldi hann, að ráðningartímabilið hafi verið til 30. apríl 1972. Kvaðst S hafa átt að annast bókhald ásamt erlendum bréfaskriftum og að aðstoða stefnanda vegna drykkjuskapar hans. Um mánaðamótin júní-júlí 1971 var bókhald fyrirtækis O tekið af S. Taldi S, að sér bæru laun til 30. apríl 1972. O andmælti greiðsluskyldu. Kvað hann S hafa fjarlæggt blöð úr dagbók stefnanda, þegar hann frétti, að taka ætti af honum bókhaldið, og þar með gert að engu árangur hluta vinnu sinnar í þjónustu O. S reisti kröfur sínar á því, að hér hefði verið um ólögmeata uppsögn að ræða og bæri sér, svo sem áður segir, laun til 30. apríl 1972. O hafði innt af hendi til S ýmsar fjárgreiðslur m. a. vegna kaupa á bifreið. Hafði O uppi kröfur til heimtu á fjárhæðum, sem hann hefði ofgold-

ið S. Um fjárhæð kaupgreiðslna varð nokkur ágreiningur milli þeirra O og S. Héraðsdómari taldi, að S hefði fyrirgert rétti sínum til hugsanlegra bóta fyrir ólögmæta uppsögn vegna atferlis með bókhaldsgögn O, en það atferli hefði verið andstætt 17. gr. 1. mgr. laga 51/1968. S áfrýjaði ekki fyrir sitt leyti dóminum til Hæstaréttar, og kom því launakrafa S um laun frá 1. júlí 1971 til 1. maí 1972 ekki til greina. Ein af stefnukröfum O var fólgin í húsaleigukröfu. Í héraðsdómi þótti krafa þessi ekki nægilega rökstudd, og var sýknað af henni. Í dómi Hæstaréttar var þessi krafa um húsaleigu talin mjög vanreifuð og var henni vísað frá héraðsdómi. Um kaupkröfu var fallist á sjónarmið S um mánaðarlaun og krafa hans lögð til grundvallar. Leitt var í ljós, að O hafði greitt S meira en tildæmdum launum hans vegna starfs þessa nam, og var S dæmt að greiða O mismuninn. Vextir voru miðaðir við birtingu héraðsdómsstefnu í málinu, að því er upphaf varðar ..... 761

Vinnuslys, sjá skaðabætur, 5. lið ..... 494, 640, 1051

### Vitni.

#### Víxlar. Víxilmál.

Hinn 9. nóvember 1964 gaf fyrirtækið I út víxil að fjárhæð \$ 2322.34. Víxill þessi var samþykktur til greiðslu við sýningu af hlutafélaginu P. Greiðslustaður var Landsbanki Íslands. Hinn 11. október 1967 var ritað á víxlinn svofelld athugasemd: „Sýningarfrestur er 5 ár . .“. Undir þessa yfirlýsingu rituðu fjórir af fimm stjórnarmönnum I upphafsstafi sína. Víxillinn var afsagður sökum greiðslufalls 10. nóv. 1969. Ágreiningslaust var, að áðurnefnd áritun hefði verið gerð löngu eftir, að P ritaði á hann samþykki sitt sem greiðandi. Var ósannað, að breytingin á víxlinum hefði verið gerð með samþykki hans. Var því talið, að hann væri aðeins bundinn af víxilsamþykki sínu í samræmi við upphaflegan texta víxilsins skv. 69. gr. víxillaga nr. 93/1933. F, sem hafði fengið víxlinn framseldan eyðuframsali frá útgefanda, höfðaði mál á hendur P til innheimtu hans með stefnu birtri 24. október 1972, en P neitaði greiðslu. Talið, að F hefði að vísu eigi glatað víxilrétti sínum á hendur P, þótt hann sýndi honum eigi víxlinn til greiðslu innan þess eins árs frests frá útgáfudegi, sem greinir í 1. mgr. 34. gr. 1. 93/1933, sbr. niðurlagsákvæði 1. mgr. 53. gr. sömu laga. Hins vegar var talið, að reikna yrði fyrningarfrest á víxilskuldbindingu P skv. 1. mgr. 70. gr. nefndra laga frá lokadegi greinds sýningarfrests. Kröfur F á hendur P sam-

- kvæmt víxlinum voru því fyrndar, er mál var höfðað. Var  
P því sýknað af kröfu F ..... 119
- P sótti Þ til greiðslu fjárhæðar samkvæmt víxli. Þ krafðist  
sýknu og kvað P hafa tekið að sér að greiða víxlinn með  
fé, sem hann hefði undir höndum fyrir Þ. Talið, að slíkar  
varnir komist ekki að í víxilmáli, sbr. 208. gr. laga 85/1936 161
- Þýskt firma, U, höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur  
gegn hlutafélaginu J til greiðslu á víxilskuld að fjárhæð  
5.564.76 þýsk mörk, auk vaxta og kostnaðar. Skuld þessi  
var samkvæmt víxli útgefnum af þýska firmanu R, en  
samþykktum af J. Á bakhlið víxilsins voru rituð nokkur  
framsöl, og þar var áritun um afsögn víxilsins vegna  
greiðslufalls. Stefndi krafðist frávísunar málsins vegna  
vanreifunar, en stefnandi krafðist þess þá, samkvæmt heim-  
ild í 5. tl. 119. gr. eml., að málið yrði hafið. Málið var  
síðan hafið, og var hafningin eigi kærð til Hæstaréttar.  
Stefnandi lét nú lagfæra framsölin á víxlinum með því að  
strika yfir hin röngu framsöl og rita framsal til sín frá  
réttum aðila. Höfðaði hann síðan mál gegn J að nýju til  
greiðslu víxilsins. Á framhlið víxilsins var áritun svohljóð-  
andi í íslenskri þýðingu: „Greiðist á sölugengi innheimtu-  
banka fyrir sýningarvígla á Hamborg á gjalddaga, að við-  
bættum innheimtukostnaði og stimpilgjaldi (DM 4.20)  
ásamt 12% ársvöxtum frá 23. júlí 1970 til greiðsludags.“  
Stefndi krafðist sýknu, en til vara sýknu að svo stöddu.  
Var sýknukrafan studd þeim rökum, að ekki væri um að  
ræða víxilmál í skilningi XVII. kafla eml. Víxillinn væri  
og gefinn út með ólögmætu skilyrði. Þá hefði stefnandi  
fengið víxlinn framseldan eftir afsögn og frá aðila, sem  
stefndi taldi sig eiga gagnkröfu á. Hefði sá aðili fram-  
selt stefnanda víxlinn í því skyni að koma í veg fyrir,  
að hægt væri að leggja löghald á víxilandvirðið til trygg-  
ingar gagnkröfunni. Þá væri málið ekki víxilmál, sbr. 20.  
gr. víxillaga nr. 93/1933, þar sem U hefði eignast víxlinn  
við framsal eftir afsögn. Talið, að skjal það, sem málið  
var risið af, fullnægði formaskilyrðum 1. gr. víxillaga, sbr.  
ennfremur 5. gr. og 2. mgr. 41. gr. laganna. J hafði ekki  
hnekkt því, að U, sem hafði rétta formlega heimild að víxli-  
num, væri réttur aðili málsins, en aðrar varnir, sem hann  
hafði haft uppi, voru ekki taldar komast að í víxilmáli  
samkvæmt 208. gr. eml. Var J því dæmdur til að greiða  
U andvirði víxilsins ..... 365
- O héraðsdómslögmaður höfðaði mál til greiðslu víxils gegn H,  
sem hafði gefið víxlinn út og ábekt hann eyðuframsali,  
og S, sem hafði samþykkt hann. Ómótmælt var, að víxill  
þessi hefði orðið til í viðskiptum H og S við J, og töldu

- H og S sig hafa varnir fram að færa, er gætu komist að í víxilmáli gegn J. O neitaði að upplýsa hver ætti víxillinn. Héraðsdómari vísaði málinu frá dómi ex officio með vísan til 116. gr. laga nr. 85/1936. Í dómi Hæstaréttar sagði, að O hefði formlega heimild að víxlinum fyrir eyðuframsal og væri því rétt að innheimta víxillinn í eigin nafni. Þá hefðu H og S ekki haft uppi neinar þær varnir, er koma mætti að í víxilmáli gegn J. Var því lagt fyrir héraðsdómara að dæma málið að efni til ..... 528
- R hrl. höfðaði mál gegn K til greiðslu á 6 víxlum. K hélt því fram, að Á ætti víxlana, og að þeir væru greiddir. Fyrir Hæstarétti kom fram, að Á átti víxlana. Þar sem R var handhafi þeirra samkvæmt eyðuframsali til innheimtu, var honum heimilt að innheimta þá í eigin nafni. K gat ekki haft uppi þá vörn í víxilmáli, að víxlarnir væru greiddir, þar sem þeir báru það eigi með sér, sbr. 208. gr. laga nr. 85/1936 ..... 620
- F höfðaði mál gegn K til greiðslu víxils. K hélt því fram, að víxillinn væri greiddur. Þingsókn féll niður af hálfu K eftir að aðilayfirheyrslur höfðu farið fram, og var málið því dæmt samkvæmt 118. gr. laga nr. 85/1936. Talið, að þær varnir, sem K hefði haft uppi um efni máls, væru ekki slíkar, að þær kæmust að í víxilmáli, sbr. 208. gr. laga nr. 85/1936 ..... 625
- Víxill var út gefinn 17. jan. 1974 af H og samþykktur af G. Þar sem enginn gjalddagi var tilgreindur, taldist hann samþykktur til greiðslu við sýningu. H fullyrti, að víxillinn hefði verið sýndur til greiðslu í sparisjóðnum V 5. apríl 1974, og eigi fengist greiddur. Þessi staðhæfing þótti ósönnuð gegn andmælum G. Víxill var lagður fram við þingfestingu máls í bæjarþingi 30. maí 1974, „og um leið verður að telja, að fram hafi farið á honum fullnægjandi sýning“. Samkv. 34. gr. víxillaga 93/1933 ber að sýna sýningarvíxla til greiðslu innan eins árs frá útgáfudegi. Var því viðbára G um, að sýning hefði farið fram of seint, að engu hafandi. Afsagnargerðar gagnvart G, samþykkjanda víxils, var eigi þörf, sbr. 53. gr. laga nr. 93/1933. G taldi ennfremur, að hann hefði greitt tiltekna fjárhæð upp í víxillinn til fyrri eiganda hans, en hann bar það ekki með sér. Gegn andmælum stefnanda varð þessari viðbáru ekki við komið í málinu, sbr. 208. gr. laga nr. 85/1936. G var dæmdur til að greiða H, löglegum handhafa víxilsins, víxilfjárhæðina ásamt vöxtum frá þingfestingardegi, sbr. framangreint. Í dómi Hæstaréttar sagði, að kröfugerð G væri eigi studd neinum haldbærum rökum og var hann dæmdur til að greiða 5.000 kr. sekt til ríkissjóðs vegna tilefnislausrar áfrýjunar máls,

sbr. 2. tl. 1. mgr. 188. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 18. gr. laga nr. 33/1963 og 58. gr. laga nr. 75/1973 ..... 989

*Vörslusvipting.*

*Vörugjald.*

Í 12. gr. hafnarlaga 48/1967 er heimilað að leggja hafnargjöld á sjávarafla, sem lagður er á land á hafnarsvæði. Eru gjöld þessi lögtakskræf samkvæmt sömu heimild. Með 39. gr. hafnarreglugerðar fyrir Í-kaupstað 39/1973 er heimilað að leggja 1% vörugjald á heildarverðmæti sjávarafla, sem lagður er á land til vinnslu eða brottflutnings. Ákvæði þetta var talið í dómi Hæstaréttar sækja lagastoð í 12., sbr. 25. gr. hafnarlaga. Með framangreindri 39. gr. reglugerðar 39/1973 er mælt svo fyrir, að kaupandi sjávarafla innheimti „gjaldið hjá seljanda og er ábyrgur fyrir því til hafnarsjóðs, þótt hann vanræki innheimtu þess“. Í-kaupstaður krafðist greiðslu á hafnargjaldi skv. þessu úr hendi hraðfrystihúss, sem keypti afla af tilteknum bátum, og veitti auk þess viðtöku afla af bátum, sem það sjálft gerði út.

Í dómi meiri hluta Hæstaréttar var talið, að lögtaksheimild 2. mgr. 12. gr. hafnarlaga nr. 48/1967 heimilaði eigi lögtak hjá kaupanda sjávarafla til tryggingar vörugjalds vegna móttöku afla frá skipum, sem H átti eigi. Var því sú niðurstaða fógeta að synja lögtaks fyrir greindum hluta af vörugjöldum staðfest. Tveir dómamarar töldu innheimtureglu 39. gr. reglugerðar 39/1973 vera í samræmi við hina almennu innheimtureglu vörugjalda í upphafsákvæði 1. mgr. 46. gr. hennar. Samkvæmt upphafsákvæðum 47. gr. hennar eru öll vörugjöld lögtakskræf. Reglugerðarákvæði þessi voru talin hafa lagastoð í ákvæðum 1. og 2. mgr. 12. gr. og 25. gr. laga 48/1967, sbr. og 3. tl. 1. mgr. 1. gr. laga 29/1885. Þótti mega skýra ákvæði 2. mgr. 12. gr. laga 48/1967 og 47. gr. reglugerðar 39/1972 svo, að heimilt sé að gera lögtak hjá móttakanda vöru til tryggingar vörugjaldi, sem hann hefur eigi gert skil á.

Af hálfu H voru bornar bríður á, að Í væri heimilt að reikna vörugjald af framlagi því, að fjárhæð 10% fiskverðs, er honum ber að greiða sem fiskkaupanda eða fiskmóttakanda til Stofnfjár sjóðs fiskiskipa, sbr. 2. gr. laga 79/1968. Samkvæmt 4. gr. laga 58/1968, sbr. 5. gr. laga 79/1968, skyldi gjald þetta lagt á reikning þess fiskiskips, sem aflað hefur hráefnisins. Í lögum 58/1968 er kveðið á um ráðstöfun á fé þessu úr Stofnfjár sjóði fiskiskipa til hagsbóta fyrir eiganda þess skips, sem lagði afla á land. Talið var, að það



ákvæði 39. gr. reglugerðar 39/1973, er bindur framan- greinda skyldu til greiðslu hafnargjalda við „heilðarverð- mæti sjávarafla“ hefði næga stöð í 2. mgr. 12. gr. laga 48/1967. Varð að skýra það orðalag svo, að það tæki í skipt- um aðilja máls þessa m. a. til greiðslna, er fiskkaupandi innir af hendi til Stofnfjársljóðs fiskiskipa við kaup á sjáv- arafla. Var lögtak heimilað fyrir þeim hluta kröfu, er stafar af greiðslu stefnda á framangreindu gjaldi til Stofnfjár- sljóðs fiskiskipa.

H taldi, að sér væri heimilt að draga frá í uppgjöri við Í 10% vegna innheimtulauna, er sér bæri af því fé, sem stafaði frá öðrum bátum en þeim, sem hann átti. Í dómi Hæstaréttar segir, að hvorki finnist í ákvæðum 12. gr. 1. tl. hafnarlaga 48/1967 né 39. gr. reglugerðar 39/1973 né öðrum réttarreglum heimild til að veita H rétt til innheimtubókn- unar af vörugjaldi, sem hann innheimtir eða geldur sjálfur

895

#### *Þingbækur.*

Árið 1967 var tekinn upp sá háttur við borgardómaraembættið í Reykjavík að halda vélritaðar dómsmálabækur. Er það gert þannig, að dómari les bókanir sínar fyrir vélritara, sem skráir þær jafnóðum með ritvél. Efsta blaðið í ritvél- inni er úr góðum pappír, en auk þess eru með kalkipappír slegin jafn mörg afrit og þurfa þykir. Aðilar undirrita skýrslu sína og vitni oft einnig, en í þingbók undirrita dóm- arar, lögmenn og vottar það, sem bókað hefur verið. Efstu blöðin eru síðan varðveitt og í lok hvers starfsárs bundin í bók, en dómari, lögmenn eða aðilar fá afrit, oft strax í þinglok, staðfest sem endurrit úr þingbók. Lögmaður einn taldi þessa aðferð fara í bága við 42. gr. laga 85/1936 og krafðist þess, að bókun færi fram í dómsmálabók, bæjar- þingsbók. Þeirri kröfu var hrundið með úrskurði, er kærð- ur var til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að skýra bæri 2. mgr. 21. gr. laga 75/1973 svo, að kæra sé heimil. Efnislega var dæmt, að ákvæði 42. gr. laga 85/1936 stæði því eigi í vegi, að sá háttur væri á hafður, sem tíðkaður hafi verið

663

#### *Þinghöld.*

S, aðili að dómsmáli, kærði til Hæstaréttar framkomu H dóm- ara við sig. Sjá dómara

774

#### *Þinglýsing.*

#### *Þingsókn.*

S krafðist þess, að húseign M yrði seld á nauðungaruppboði.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Þegar uppboðsmálið var tekið fyrir í fyrsta sinni í uppboðs-<br>réttinum, var ekki sótt þing af hálfu S. Uppboðshaldari<br>frestaði samt málinu. Hæstiréttur taldi, að uppboðshaldari<br>hefði þá átt að fella málið niður, þar sem málatilbúnaður<br>S hefði þá verið ónýtur. Sjá uppboð ..... 112                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 112                           |
| Árið 1966 samdi S við R í Danmörku um kaup á efni í verbúðar-<br>hús og smíði þess. R taldi, að S hefði eigi staðið full skil á<br>kaupverði og sótti S til greiðslu á eftirstöðvunum. Ekki var<br>sótt þing af hálfu S í héraði, og var málið dæmt eftir fram-<br>lögðum skjölum og skilríkjum samkvæmt 118. gr. laga nr.<br>85/1936. Voru kröfur R teknar til greina að fullu. S áfrýj-<br>aði dóminum, en þar sem hann hafði eigi sótt þing í héraði,<br>stöðu ákvæði 45. gr. laga 75/1973 því í vegi að málsástæð-<br>ur hans yrðu teknar til greina í Hæstarétti. Héraðsdómur-<br>inn var því staðfestur ..... 158 | 158                           |
| Stefndi sótti ekki þing í héraði ..... 402, 494, 556, 625, 839, 1101                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 402, 494, 556, 625, 839, 1101 |

### Þingvottar.

*Þjáningar.* Sjá skaðabætur (miski).

### Þjófnaður.

E og T voru sóttir til saka fyrir eftirgreind brot:

1. J, finnskur ferðamaður, vaknaði við það að morgun-  
lagi í herbergi í gististað í Reykjavík, að ókunnur maður  
stóð við rúm hans, en maður þessi hraðaði sér þegar á  
braut. J kvaðst hafa séð annan ókunnan mann óglögg. J  
saknaði skjalatösku sinnar, en í henni voru m. a. japönsk  
jen, bankabækur o. fl., samtals að verðmæti 9.360 kr. Grun-  
ur beindist að þeim E og T um að vera valdir að broti  
þessu. Síðara hluta þessa dags hafði stúlka, sem var í  
slagtogi með þeim E og T, reynt að skipta japönskum jenum  
í banka. Við sakbendingu benti J á E og kvað hann vera  
mann þann, sem stóð við rúm hans samkv. framansögðu.  
E og T neituðu sakargiftum. Hvorki taskan né innihald  
hennar fundust. Sannað þótti, að E hefði gerst sekur um  
þjófnað á verðmætum þessum, og var refsað samkv. 244.  
gr. alm. hegningarlaga. Hins vegar þótti ekki nægilega  
sannað, að T hefði verið viðriðinn þjófnaðinn. Kröfu J um  
bætur var vísað frá dómi vegna ófullnægjandi kröfugerðar.

2. E og T voru staddir í húsi einu í Reykjavík ásamt  
fleira fólki, þ. á m. H. Þeir höfðu áfengi um hönd. Lög-  
regla var kvödd á staðinn. Bar H þá E og T þeim sökum,  
að þeir hefðu tekið af sér peningaveski sitt og hefðu tekið  
úr því 4.000 kr. E og T neituðu þessu. Ekki þótti sök þeirra  
sönnuð, og voru þeir sýknaðir af ákæru.

3. T kom að næturlagi ásamt fleira fólki í hús eitt í Reykjavík. Húsráðandi svaf. T braut upp skrifborðsskúffu og stal úr henni 6.000 kr. og strætisvagnamiðum að verðmæti 3.900 kr., svo og úri. Peningunum varði T til áfengis-kaupa, en gaf hluta af strætisvagnamiðunum. Úrið kom í leitirnar og strætisvagnamiðar að fjárhæð 1.800 kr. Atferli T þótti varða við 244. gr. alm. hegningarlaga. Hann samþykkti bótakröfu húsráðanda að fjárhæð 8.100 kr. og var dæmdur til að greiða honum þá fjárhæð.

4. R, lögregluþjónn, sem bjó í húsi nálægt lyfjabúð, B, heyrði að næturlagi brothljóð. Sá hann mann við dyr B, og var sá að hreinsa glerbrot úr rúðu í útihurð B. R fór þegar á vettvang og handtók mann þennan, sem þá var kominn inn í lyfjabúðina. Reyndist hann vera E, sem kvaðst hafa séð mann vera að brjótast inn í B og hafa þá farið þangað til að hringja á leigubíl. Sannað þótti, að E hefði brotist inn í B í þjófnaðarskyni. Atferlið þótti varða við 244., sbr. 20. gr. alm. hegningarlaga. Bótakrafa var eigi gerð.

E og T höfðu margsinnis áður sætt refsingu fyrir auðg-unarbrot, E var einnig refsað samkv. 257. gr. 1. mgr. alm. hegningarlaga, sjá eignarspjöll. Refsing E var ákveðin 1 árs fangelsi með vísan til 77. gr. og 72. og 255. gr. alm. hegningarlaga. Refsing T var ákveðin 6 mán. fangelsi með vísan til 72. og 255. gr. alm. hegningarlaga. Um skaðabætur sjá hér að framan. Í héraðsdómi voru E og T dæmdir til að greiða málsvarnarlaun til verjanda sinna hvor um sig, en annan málskostnað óskipt. Hæstiréttur staðfesti þau ákvæði héraðsdóms og dæmdi E og T til að greiða málsvarnarlaun til verjanda sinna fyrir Hæstarétti hvorn um sig, en annan áfrýjunarkostnað skyldi E greiða að 2/3 og T að 1/3 ..... 337

I stal peningaveski með 15.000 krónum í frá S. Af sakaferli I þótti mega ráða, að hann væri vanaafbrotamaður, og var refsing hans því með vísan til 72. gr. og 255. gr. hegningarlaga nr. 19/1940 ákveðin fangelsi í 6 mánuði ..... 477

*Protabú. Sjá skiptamál.*

#### *Ærumeiðingar.*

A, ritstjóri blaðsins M, birti óundirritaða grein í blaði sínu, þar sem veist var að S, formanni stjórnar Síldarverksmiðja ríkisins. Í greininni segir, að „fádæma stjórnleysi hafi ríkt hjá Síldarverksmiðjum ríkisins um langt árabil“ og sé þar „máske“ um að kenna stjórnarformanninum, S. Í greininni er látið liggja að því, að S hafi beitt sér fyrir því

innan stjórnarinnar, að keypt væri tiltekið skip til verk-smiðjanna, en S hafi verið umboðsmaður seljanda og hafi begið „að sögn“ 3.2 milljónir í sölulaun. Þá felst ennfreður í greininni, að S hafi vanrækt að framkvæma eðlilega skoð-un á skipinu og miklir gallar hafi komið fram á því, en það muni kosta um 40 milljónir að gera við skipið. S krafðist refsingar á hendur A samkv. 108., 234., 235. og 236. gr., sbr. 72. gr. alm. hgl., og fébóta úr hans hendi og ómerking-ar ummæla, svo og fjár úr hendi A til að standast kostnað af birtingu dóms í málinu o. fl. A viðurkenndi, að ummæl-in væru röng og andmælti því ekki, að þau sættu ómerk-ingu. Hins vegar krafðist hann sýknu af refsikröfu og skaðabótakröfu og kröfu um fégjald vegna birtingar dóms í málinu. Í því efni vísaði hann til þess, að S hefði skrifað, nokkru eftir að grein í blaði A birtist, grein í annað tiltekið blað, þar sem veist hefði verið að A og honum m. a. borið á brýn, að hann stundaði rógsiðju. A taldi því, að sér hafi verið goldið líku líkt með grein S.

Dæmt var, að A bæri refs- og skaðabótaábyrgð á þeim ummælum, sem stefnt væri út af skv. 3. mgr. 15. gr. laga 57/1956 um prentrétt. Talið var, að S hefði verið opinber starfsmaður, þegar greinin birtist. Var fallist á, að um-stefnd ummæli væru meiðandi fyrir hann, og að í grein-inni í heild fælust aðdróttanir í garð stefnanda. Ummælin voru ekki talin réttlætt. Háttsemi stefnda var talin varða við 235. gr. hgl. 19/1940, en ósannað þótti að 236. gr. ætti við. S taldi, að A hefði jafnframt gerst brotlegur við 108. gr. sömu laga. Dæmt var, að með því að S ræki mál þetta sem einkarefsimál skv. XXV. kafla laganna, yrði 108. gr. ekki beitt í málinu. Við mat á refsingu var til þess vísað, að skv. sakavottorði A hefði hann verið dæmdur í 19 mál-um fyrir brot gegn 108., 229., 234. og 235. gr. alm. hegning-arlaga. Ennfremur hafði hann sætt tveimur dómum, þar sem honum var refsað skv. 234. og 235. gr. laganna, þótt þeirra dóma væri eigi getið á sakavottorðum. Af þessum málum var eitt dæmt á árinu 1966 og annað á árinu 1968, en greinin, sem út af var stefnt, birtist 23. febrúar 1971. Með vísan til þessa, þótti rétt að hafa hliðsjón af 72. gr. alm. hgl. við ákvörðun refsingar stefnda. Þótt grein sú, sem S reit, eftir að framangreind grein birtist í blaði A, væri „sumpart nokkuð hvöss“, eins og segir í héraðsdómi, var á það litið, að þau ummæli voru uppi höfð sem and-svar S við vítaverðum aðdróttunum í hans garð. Ummæli S þóttu ekki þess eðlis, að unnt væri að beita 239. gr. alm. hgl. til refsilækkunar. Var refsing ákveðin 30 þús. króna sekt, sbr. lög 14/1948, og skv. 241. gr. alm. hgl. var greinin

í heild ómerkt. Þá var A dæmt að greiða S 10.000 krónur til að standast kostnað við birtingu dóms þessa í opinberum blöðum, en þeirri fjárhæð hafði ekki verið tölulega mót-mælt. Enn var A dæmdur með vísan til 22. gr. laga nr. 57/1956 til að birta forsendur héraðsdóms og forsendur og dómsorð hæstaréttardómsins í fyrsta eða öðru tölublaði M, sem út kemur eftir uppkvaðningu þess dóms. Loks var A dæmt að greiða S 50.000 króna bætur skv. 1. mgr. 264. gr. alm. hgl., en vaxta hafði ekki verið krafist ..... 753

#### *Ökuleyfissvipting.*

Ölvun við akstur, ítrekað brot, ævilöng svipting ökuleyfis 49, 519, 948

Ökuleyfissvipting í 1 ár, 1. brot ..... 45, 394

#### *Ölvun. Sjá áfengislög, umferðarlög.*

#### *Örorka.*

Örorkumat framkvæmt af læknum ..... 494, 640, 1051, 1071, 1105

#### *Örorkubætur. Sjá skaðabætur.*

Við vinnuslys slasaðist P svo mjög á fæti, að nema varð fót burtu 15 cm fyrir neðan hné. Varanleg örorka var talin 60%. Örorkubætur fyrir tímabundna og varanlega örorku voru dæmdar 3.400.000 kr. og bætur fyrir þjáningar, lýti og röskun á stöðu og högum 500.000 kr. .... 1051

6 ára drengur slasaðist í bifreiðaslysi, og voru afleiðingar slyss m. a., að hann var talinn ófrjór. Varanleg örorka var talin 35%. Óbætt tjón var dæmt 1.800.000 krónur, fjárhagslegt og ófjárhagslegt ..... 1105

#### *Öryggiseftirlit ríkisins.*

#### *Öryggisgæsla.*



